Regionledningskontoret
Anna Westerberg

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2022-09-30

TRN 2022-0114

Tillväxt- och
regionplanenämnden

Yttrande över Naturvårdsverkets rapport över systemet för avgifter för sådan prövning och tillsyn som sker enligt miljöbalken och Statskontorets rapport Översyn av systemet för prövning och tillsyn som sker enligt miljöbalken

Regionledningskontorets förslag till beslut

Tillväxt- och regionplanenämnden beslutar följande.

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande till Naturvårdsverket och Statskontoret över Naturvårdsverkets rapport Redovisning av regeringsuppdrag att se över systemet för avgifter för sådan prövning och tillsyn som sker enligt miljöbalken och Statskontorets rapport Redovisning av regeringsuppdrag – Översyn av systemet för prövning och tillsyn som sker enligt miljöbalken

2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad

Sammanfattning

Naturvårdsverket och Statskontoret har genom remiss bjudit in Region Stockholm att lämna synpunkter på Naturvårdsverkets rapport Redovisning av regeringsuppdrag att se över systemet för avgifter för sådan prövning och tillsyn som sker enligt miljöbalken och Statskontorets rapport Redovisning av regeringsuppdrag – Översyn av systemet för prövning och tillsyn som sker enligt miljöbalken.

Region Stockholm anser att föreslagna ändringar av avgiftssystemet för sådan tillsyn och prövning som sker enligt miljöbalken ska vara enhetliga och lättbegripliga. Föreslagna ändringar bör inte fördröja prövning- och tillståndsprocesser, allra minst för verksamheter som arbetar för en ökad miljö- och klimatmässig nytta.

Bakgrund
Region Stockholm har genom remiss bjudits in att lämna synpunkter på Naturvårdsverkets och Statskontorets regeringsuppdrag om översyn av avgiftssystemet för sådan tillsyn och prövning som sker enligt miljöbalken. Region Stockholm svarar genom tillväxt- och regionplanenämnden.

Regeringen har gett Statskontoret och Naturvårdsverket i gemensamt uppdrag att se över avgiftssystemet enligt miljöbalken med fokus på de verksamheter och områden som omfattas av förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken och förordningen (2013:63) om bekämpningsmedelsavgifter. Avgiftssystemet är idag inte enhetligt och Statskontoret och Naturvårdsverket har med anledning av detta analyserat dess ändamålsenlighet, samt föreslagit förändringar i systemet och kraven på rapportering och uppföljning.

Region Stockholms yttrande
Miljöbalkens bestämmelser om avgifter för tillsyn och prövning bygger på principen om att förorenaren betalar, vilket Region Stockholm ser positivt på. Naturvårdsverket beskriver att tillståndsprövningar kommer att bli vanligare till följd av ett förändrat klimat och föreslår en ökad avgift för ett flertal prövnings- och tillsynsprocesser. För verksamhetsutövare som ansöker om ändringstillstånd kan åtgärder för ökad miljö- och klimatmässig nytta samt innovation ligga till grund för beviljat ändringstillstånd. Region Stockholm är angeläget om att enskilda företag som arbetar för att motverka och minska effekterna av klimatförändringarna inte drabbas av högre tillsyns- och prövningskostnader. Ett resonemang om näringslivets potential att bidra till en positiv klimatutveckling i relation till kortsiktig miljöpåverkan skulle kunna ha utvecklats i rapporterna för att sedan ligga till grund för kommande beslut.

Det är också av stor vikt att statens och kommunernas avgifter för tillsyn inte skiljer sig nämnvärt mellan varandra. Region Stockholm ser därmed positivt på att Naturvårdsverket fortsätter att arbeta för en så enhetlig taxa som möjligt. Region Stockholm anser att det är angeläget att föreslagna justeringar inte bidrar till att fördröja redan långdragna tillståndsprocesser. Naturvårdsverket och Statskontoret behöver i sina konsekvensbeskrivningar tydliggöra vilken påverkan som förslagen kan komma att medföra på handläggningstider rent tids- och resursmässigt. De avgifter som ändå föreslås införas och höjas bör vara förutsägbara och lättbegripliga.

Ekonomiska konsekvenser
Beslutet bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser för Region Stockholm.

Carina Lundberg Uudelepp
Regiondirektör

Anton Västberg
Utvecklingsdirektör

Beslutsunderlag
1. Naturvårdsverkets rapport Uppdrag att se över systemet för avgifter för sådan prövning och tillsyn som sker enligt miljöbalken
2. Statskontorets rapport Uppdrag att se över systemet för avgifter för sådan prövning och tillsyn som sker enligt miljöbalken

Beslutsexpediering
1. Miljödepartementet

Godkänd av Carina Lundberg Uudelepp, 2022-09-30

SWEDISH ENVIRONMENTAL PROTECTION AGENCY

SKRIVELSE
2022-03-28

Ärendenummer:
NV-04185-20

Uppdrag att se över systemet för avgifter för sådan prövning och tillsyn som sker enligt miljöbalken

Redovisning av ett regeringsuppdrag

Innehållsförteckning

SAMMANFATTNING		**4**
1.	**INLEDNING**	**7**
1.1	**Uppdraget**	**7**
1.2	**Bakgrunden till uppdraget**	**8**
1.3	**Avgränsningar**	**8**
1.4	**Organisation**	**11**
1.5	**Samverkan**	**11**
1.6	**Förklaring av centrala begrepp**	**13**
2.	**PRINCIPER FÖR ATT TA UT AVGIFTER ENLIGT MILJÖBALKEN**	**15**
3.	**ANALYS AV STATSKONTORETS FÖRSLAG**	**17**
3.1	**Statskontorets förslag**	**17**
3.2	**Analys av Statskontorets förslag som avser förändringar i FAPT**	**19**
4.	**TILLVÄGAGÅNGSÄTT VID FRAMTAGANDE AV FÖRSLAG**	**23**
4.1	**Underlag för justering av avgiftsnivåer**	**23**
4.2	**Muntliga samråd**	**25**
4.3	**Modell för beräkning av timtaxan för länsstyrelsens tillsyn**	**26**
4.4	**Indexjustering av avgifter**	**27**
4.5	**Avgifter kopplat till avgiftsförordningen**	**27**
4.6	**Förutsättningar för att bestämma avgifter**	**27**
5.	**NATURVÅRDSVERKETS FÖRSLAG TILL REGERINGEN**	**29**
5.1	**Miljöfarlig verksamhet**	**29**
5.2	**Vattenverksamhet – utom markavvattning**	**56**
5.3	**Vattenverksamhet som avser markavvattning**	**61**
5.4	**Viss övrig verksamhet**	**65**
5.5	**Övriga förändringar**	**75**
5.6	**Författningsförslag**	**77**
6.	**KONSEKVENSANALYS**	**136**
6.1	**Nollalternativ och dess konsekvenser**	**136**
6.2	**Miljöfarlig verksamhet**	**137**
6.3	**Vattenverksamhet – utom markavvattning**	**145**
6.4	**Vattenverksamhet - markavvattning**	**149**
6.5	**Viss övrig verksamhet**	**151**
6.6	**Adderade effekter för vissa verksamhetsutövare**	**157**
6.7	**Övriga bedömningar**	**159**

7. REFLEKTIONER OCH MEDSKICK 161
7.1 Förslagen och de allmänna principerna 161
7.2 Prövning av miljöfarlig verksamhet 162
7.3 Återföring av medel 162
7.4 Underlag inför framtida översyn 163
7.5 Marknadskontroll 163
7.6 Eventuell framtida utredning om årliga avgifter för vattenkraft 164
7.7 Andra utredningar 165
8. ÅTAGANDEN 166
8.1 Ny vägledning till FAPT 166
8.2 Utreda lämpligheten att införa avgift för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken 167
KÄLLFÖRTECKNING 169
BILAGA 1 REGERINGSBESLUT OM REGERINGSUPPDRAGET 172
BILAGA 2 BESKRIVNING AV ARBETSSÄTT FÖR ATT TA FRAM JUSTERADE AVGIFTSNIVÅER 185
Underlag som inhämtas enligt 10 kap. FAPT 185
Miljöfarlig verksamhet 186
Vattenverksamhet som inte är markavvattning 188
Markavvattning 190
Viss övrig verksamhet 190
BILAGA 3 AVFÄRDADE ALTERNATIV FÖR FÖRÄNDRINGAR AV AVGIFTSSYSTEMET 192
Industriutsläppsverksamheter 192
Prövning av miljöfarlig verksamhet 193
Vattenverksamhet 195
BILAGA 4 MODELL FÖR PRÖVNING OCH TILLSYN ENLIGT MILJÖBALKEN 198

Sammanfattning

Statskontoret och Naturvårdsverket har fått ett gemensamt uppdrag av regeringen att se över systemet för avgifter för sådan prövning och tillsyn som sker enligt miljöbalken. Statskontoret fick i uppdrag att se över avgiftssystemet enligt miljöbalken med fokus på de verksamheter och områden som omfattas av förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken (FAPT) och förordningen (2013:63) om bekämpningsmedelsavgifter. De skulle analysera om avgiftssystemet enligt FAPT är ändamålsenligt och vid behov föreslå förändringar i avgiftssystemet och kraven på rapportering och uppföljning. Naturvårdsverket fick i uppdrag att med utgångspunkt i Statskontorets analys och förslag föreslå avgifter och indelning av verksamheter i olika avgiftsnivåer för de verksamheter som avses i 2, 3 och 7 kap. FAPT så att avgifterna står i proportion till kostnader för prövning och tillsyn av verksamheterna i olika branscher och för olika ärendetyper samt är lättbegripliga och förutsebara. I Naturvårdsverkets uppdrag ingår också att lämna de författningsförslag som behövs för att såväl Statskontorets som Naturvårdsverkets förslag ska kunna genomföras.

Bestämmelserna i miljöbalken om avgift för tillsyn och prövning bygger på principen om att förorenaren ska betala. De allmänna principerna för uttag av avgifter har varit utgångpunkter i detta arbete med att föreslå avgifter och indelning av verksamheter i olika avgiftsnivåer. Dessa principer anger att avgifterna ska motsvaras av en tydlig motprestation från det allmänna, och bör som huvudregel ha full kostnadstäckning som ekonomiskt mål samt vara lättbegripliga och förutsebara.

Vad gäller prövning av **miljöfarlig verksamhet** (2 kap. FAPT) lämnar Naturvårdsverket bland annat förslag på att de årliga prövningsavgifterna för verksamheter som driver verksamhet med stöd av miljötillstånd fasas ut och istället ersätts med ansökningsavgifter för verksamheter som ansöker om tillstånd till miljöfarlig verksamhet. Avgiften föreslås uppgå till mellan 75 000 – 1 300 000 kronor beroende på verksamhetens komplexitet. Naturvårdsverket bedömer att ett avgiftssystem med ansökningsavgifter bättre uppfyller de allmänna principerna om avgiftsuttag eftersom de i högre grad motsvarar motprestationen för den enskilda verksamheten. Ansökningsavgiften föreslås kompletteras med en ny tilläggsavgift för uppskjutna villkor i mål och ärenden och en ny avgift för omprövning av tillstånd.

Vad gäller tillsyn av miljöfarlig verksamhet föreslår Naturvårdsverket bland annat att de årliga tillsynsavgifterna höjs med 11 procent för att ligga i fas med den kostnadsutveckling som skett sedan år 2018 då avgifterna senast höjdes. Vidare föreslås att de årliga tillsynsavgifterna som ligger lägst höjs till 8 000 kronor om året, vilket Naturvårdsverket anser motsvarar en lägsta nivå av tillsyn. Naturvårdsverket föreslår också att vissa avgiftskoder för täktverksamhet och vindkraft får en särskild justering där avgifterna höjs till 16 000 kronor om året vilket bättre avspeglar tillsynsbehovet.

Naturvårdsverket förslår vidare, i enlighet med Statskontoret förslag, att det införs en möjlighet att ta ut en kompletterande timavgift för extraordinär tillsyn av miljöfarlig verksamhet. Förslaget bedöms ge förutsättningar för att den tillsyn som idag finansieras via årsavgifter kan genomföras på ett mer likvärdigt sätt än idag. Naturvårdsverket föreslår också en ny tilläggsavgift för tillsyn av de industriutsläppsverksamheter som utgör huvudsakliga industriutsläppsverksamheter och som omfattas av offentliggjorda BAT-slutsatser mot bakgrund av de arbetsuppgifter som tillkommer i tillsynen.

Vad gäller **vattenverksamhet** (3 kap. FAPT) föreslår Naturvårdsverket, i enlighet med förslag som utarbetats av Havs- och vattenmyndigheten, bland annat att avgifterna för prövning, tillsyn och anmälan av vattenverksamhet höjs. Grundavgiften för tillståndsprövning av vattenverksamhet höjs till belopp om 20 000 - 700 000 kronor.

Vad gäller **vattenverksamhet som avser markavvattning** föreslår Naturvårdsverket att möjligheten att ta ut avgift för tillståndsprövning utökas till att omfatta även markavvattningsanläggningar i form av vallar och ytor. Förslaget bedöms vara särskilt angeläget då skyddande invallningar men även ytor kan förväntas bli mycket vanligare till följd av ett förändrat klimat. Avgifterna för tillståndsprövning föreslås höjas till avgiftsklass 5 till 9 (4 600 kronor - 23 800 kronor) beroende på markavvattningsanläggningens omfattning. Naturvårdsverket anser att det bör vara möjligt att ta ut avgift för prövning av dispens från markavvattningsförbudet som i flertalet ärenden är den mest komplicerade och tar längst tid, och föreslår därför att en ny sådan avgift som bestäms till samma nivå som tillståndsprövningen.

Vad gäller **viss övrig verksamhet** (7 kap. FAPT) föreslås höjningar av vissa befintliga avgifter för prövning av ansökan om dispens från områdesskydd, bland annat avgiften för strandskyddsdispens. Naturvårdsverket har identifierat att det saknas möjlighet att ta ut avgift för flera olika typer av prövningar. Därför föreslås flera nya avgifter, bland annat för prövning av Natura 2000-tillstånd. Därtill föreslås ändrade och nya avgifter för Naturvårdsverkets handläggning av vissa ärenden i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1013/2006 av den 14 juni 2006 om transport av avfall.

Slutligen föreslår Naturvårdsverket vissa **övriga förändringar** av FAPT. Naturvårdsverket föreslås få i uppgift att vart tredje år se över de flesta avgiftsnivåerna i FAPT och länsstyrelserna föreslås få i uppgift att redovisa samordnade beräknade timkostnader för tillsyn för att Naturvårdsverket ska få underlag för att anpassa avgifterna för tillsyn.

Naturvårdsverket lämnar även **medskick** till regeringen om sådant som vi anser att regeringen behöver beakta inför översyner, bland annat pekar Naturvårdsverket på behov av bättre underlag.

Naturvårdsverket gör också två **åtaganden**. Naturvårdsverket avser att ta bort de allmänna råden (NFS 2000:8) och ta fram ny vägledning från Naturvårdsverket om nedsättning av avgift om föreslagna förändringar av avgiftskonstruktionen för miljöfarlig verksamhet genomförs. Naturvårdsverket åtar sig även att närmare

utreda förutsättningarna för införande av avgifter kopplat till 12 kap. 6 § miljöbalken och om eventuella avgifter i så fall bör regleras genom föreskrift eller i förordning.

1. Inledning

1.1 Uppdraget

Statskontoret och Naturvårdsverket har enligt regeringsbeslut 2020-04-30 (M2020/00666/Me) fått ett gemensamt regeringsuppdrag som framgår i sin helhet i bilaga 1. Statskontoret fick i uppdrag att se över systemet för avgifter för sådan prövning och tillsyn som sker enligt miljöbalken (1998:808) med fokus på de verksamheter och områden som omfattas av förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken (FAPT) och förordningen (2013:63) om bekämpningsmedelsavgifter. De skulle analysera om avgiftssystemet enligt FAPT är ändamålsenligt och vid behov föreslå förändringar i avgiftssystemet och kraven på rapportering och uppföljning.

Av regeringsbeslutet framgår uppdraget till Naturvårdsverket. Bland annat framgår följande:

Regeringen uppdrar åt Naturvårdsverket att med utgångspunkt i Statskontorets analys och förslag

- Föreslå avgifter och indelning av verksamheter i olika avgiftsnivåer för de verksamheter som avses i 2, 3 och 7 kap. FAPT så att avgifterna står i proportion till kostnaderna för prövning och tillsyn av verksamheterna i olika branscher och för olika ärendetyper samt är lättbegripliga och förutsägbara, och

- Lämna de författningsförslag som behövs för att såväl Statskontorets som Naturvårdsverkets förslag ska kunna genomföras och då ta hänsyn till

- *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1020 om marknadskontroll och överensstämmelse för produkter och om ändring av direktivet 2004/42/EG och förordningarna /EG) nr 765/2008 och (EU) nr 305/2011 samt*
- *Annat relevant arbete som pågår eller har färdigställts inom Regeringskansliet.*

I uppdraget ingår inte att lämna förslag om kommunernas avgifter för tillsyn enligt miljöbalken.

Naturvårdsverket ska redovisa sin del av uppdraget till Regeringskansliet (Miljödepartementet) senast den 30 juni 2021.

Slutdatum för redovisning har därefter förlängts till den 31 mars 2022 enligt regeringsbeslut 2021-04-08 (M2021/00605) som också framgår av bilaga 1.

I denna skrivelse redovisas Naturvårdsverkets uppdrag i sin helhet.

1.2 Bakgrunden till uppdraget

I sin uppdragsbeskrivning till Statskontoret och Naturvårdsverket beskriver regeringen bakgrunden till uppdraget. Där nämns att miljöbalken inte har ett enhetligt avgiftssystem då det finns avgifter med skilda konstruktioner för olika verksamhetstyper och tillsynsområden, till exempel när det gäller prövning och tillsyn av miljöfarlig verksamhet, vattenverksamhet och vissa delar av kemikalieområdet. Regeringen konstaterar vidare att kostnaderna idag finansieras delvis med avgifter, delvis med skattemedel. Hur stor del av tillsynen som är avgiftsfinansierad skiljer sig mellan de olika tillsynsområdena. Avgifterna bedöms vidare inte fullt ut vara utformade så att de över tid täcker myndigheternas kostnader för prövning och tillsyn. Regeringen framhåller slutligen att dagens avgiftssystem inte är konstruerat så att det tar hänsyn till särskilt kostnadsdrivande verksamhet eller hur väl en verksamhetsutövare sköter sig.

Regeringen menar att brister i avgiftssystemet kan leda till diskrepans mellan tilldelade resurser i förhållande till den prövning och tillsyn som genomförs och det behov av tillsyn som myndigheterna ska identifiera enligt 1 kap. 6 § miljötillsynsförordningen (2011:13). Detta kan leda till att myndigheterna inte har möjlighet att lägga den tid som skulle behövas vid tillståndsprövningen eller att nivån på tillsyn bli lägre än vad som vore optimalt ur miljösynpunkt.

I betänkandet *Miljötillsyn och sanktioner – en tillsyn präglad av ansvar, respekt och enkelhet* (SOU 2017:63) framförs att skillnaderna mellan myndigheternas kostnader och intäkter för miljötillsynen bör minska.[1]

1.3 Avgränsningar

Relationen mellan Statskontorets och Naturvårdsverkets uppdrag
Statskontorets del av det gemensamma uppdraget har varit att analysera om avgiftssystemet enligt förordning (1998:40) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken (FAPT) är ändamålsenligt. Vid behov skulle Statskontoret föreslå förändringar i avgiftssystemet och kraven på rapportering och uppföljning. I analysen av avgiftssystemet ingick att undersöka hur det kan utformas så att avgifterna bättre stämmer överens med relevanta principer och bättre följer kostnadsutvecklingen.

Naturvårdsverket tolkar sin del av uppdraget som att myndigheten vid behov kan vidareutveckla Statskontorets analys och förslag för att de ska kunna översättas i författning. Naturvårdsverket tolkar vidare sin del av uppdraget som att myndigheten kan lägga fram andra förslag än de som Statskontoret presenterat utifrån regeringens övergripande syfte med uppdraget, om sådana behov identifieras.

[1] SOU 2017:63

Möjlighet att föreslå nya avgifter i FAPT

Naturvårdsverkets uppdrag om avgifter innefattar både tjänster som är avgiftsbelagda idag och statliga tjänster som *kan* avgiftsbeläggas med stöd av miljöbalken. Bestämmelserna i miljöbalken bygger bland annat på principen om att förorenaren ska betala, (Polluter Pays Principle). Principen om att kostnader för prövning och tillsyn ska kanaliseras till verksamhetsutövarna istället för till det allmänna kommer till uttryck i 27 kap. 1 § miljöbalken. Bestämmelsen bemyndigar regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, att meddela föreskrifter om avgifter för myndigheters kostnader för tillsyn och prövning enligt miljöbalken. Naturvårdsverket har i detta uppdrag beaktat om det föreligger skäl att införa avgift för sådan tillsyn eller prövning som idag inte är avgiftsbelagd för en bättre överensstämmelse med principen om att förorenaren ska betala.

Uppdraget begränsar sig till FAPT

Naturvårdsverkets uppdrag omfattar kap. 2 (miljöfarlig verksamhet), kap. 3 (vattenverksamhet) och kap. 7 (viss övrig verksamhet) i FAPT. Uppdraget omfattar inte att presentera förslag i andra författningar.

Uppdraget omfattar endast avgifter som staten tar ut, vilka regleras i FAPT. Länsstyrelsen får överlåta sin tillsyn till kommuner och idag är nära 70 procent av all tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet överlåten till kommuner.[2] När kommunen sköter tillsynen av dessa verksamheter har kommunen egen föreskriftsrätt för taxor genom 27 kap. 1 § miljöbalken.

Avgränsningar avseende viss övrig verksamhet

Statskontoret har i sin rapport inte föreslagit några specifika åtgärder kopplat till de verksamhets- och ärendetyper som avser viss övrig verksamhet och omfattas av 7 kap. FAPT, eftersom Statskontoret avgränsat sitt deluppdrag till miljöfarlig verksamhet och vattenverksamhet.[3] Naturvårdsverket konstaterar att det finns en stor variation av verksamhets- och ärendetyper i 7 kap. FAPT och att avgiftskonstruktionerna skiljer sig åt dem emellan. Eftersom bestämmelserna skiljer sig åt beroende på vad det är för verksamheter är det inte möjligt att inom ramen för detta uppdrag utreda om det vore lämpligt att harmonisera avgiftskonstruktionen i kapitlet.

Naturvårdsverket har även valt att inte utreda avgifter i 7 kap. FAPT där det inom Regeringskansliet pågår, eller nyligen avslutats, separata utredningar som också inkluderar avgiftsförslag i FAPT. Det gäller exempelvis EU:s engångsplastdirektiv[4]. Naturvårdsverket har i sitt yttrande över Miljödepartementets promemoria *Genomförande av EU:s engångsplastdirektiv och andra åtgärder för en hållbar plastanvändning* (M2020/02035) tillstyrkt bland annat förslaget att höja tillsynsavgiften för producentansvaret för förpackningar

[2] Svenska miljörapporteringsportalen

[3] Statskontoret (2020), sida 22

[4] Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/904 om minskning av vissa plastprodukters inverkan på miljön

från 500 till 1 000 kronor, vilket är i linje med tillsynsavgiften för producentansvaren för batterier och elutrustning.[5] [och 6] Regeringen har härefter fattat beslut om författningsändringarna, och bestämmelserna kommer att träda i kraft 2023-01-01. Se vidare Förordning om ändring i förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken (SFS 2021:1012) och 7 kap. 8 i § FAPT.

Gällande avgifterna kopplade till nya bestämmelser om ett system för utökat producentansvar för förpackningar har Naturvårdsverket lämnat ett yttrande över regeringens remiss av promemorian *En förbättrad förpackningsinsamling – nya roller för kommuner och producenter* (M2021/02118).[7] [och 8] I den utredningen har Regeringskansliet inkluderat avgiftsbestämmelser i FAPT i sitt utredningsarbete. Frågorna har därmed exkluderats från detta uppdrag.

Avgränsningar mot andra uppdrag

Kemikalieinspektionen (KemI) har fått i uppdrag av regeringen att se över avgifterna för bekämpningsmedel i förordning (2013:63) om bekämpningsmedelsavgifter och allmänkemikalier i 6 kap. FAPT och lämna förslag på nya avgifter samt hur över- och underskotten som ackumuleras över tid kan reduceras till noll.[9] Dessa avgifter omfattas inte av Naturvårdsverkets uppdrag. KemI:s uppdrag redovisades den 28 februari 2022.[10]

Idag omfattar 3 kap. 3 § FAPT avgift för omprövning för moderna miljövillkor enligt 24 kap. 10 § miljöbalken. En översyn av dessa avgifter ingår dock inte i regeringsuppdraget, då de utretts särskilt inom en utredning hos Miljödepartementet under 2021.

Svenska kraftnät har haft i uppdrag att genomföra en kontrollstation för dammsäkerhet.[11] Kontrollstationen har omfattat analyser om dammsäkerhetstillsynen och tillsynsvägledningen skärpts sedan den nya dammsäkerhetsregleringen infördes 2014. Analyserna har också omfattat nivåerna på avgifterna för tillsyn av dammsäkerhet i 3 kap. 11 a § FAPT som myndigheten bedömer är fortsatt relevanta.[12] Därför har dessa avgifter inte omfattats av detta uppdrag.

[5] (a) Naturvårdsverket (2021)

[6] Miljödepartementet (2020)

[7] (b) Naturvårdsverket (2021)

[8] Miljödepartementet (2021)

[9] Regeringen (2020)

[10] Kemikalieinspektionen (2022)

[11] Regeringen (2019)

[12] Svenska kraftnät (2021)

1.4 Organisation

Uppdraget har genomförts av Naturvårdsverket. I uppdragsbeskrivningen framgår det att Naturvårdsverket ska samråda med bland annat Havs- och vattenmyndigheten. Naturvårdsverket har valt att genomföra uppdraget tillsammans med Havs- och vattenmyndigheten. Av skrivelsen framgår vilka förslag som har utarbetats av Havs- och vattenmyndigheten.

I projektets arbetsgrupp har följande personer deltagit från Naturvårdsverket: Sara Andersson, Tomas Chicote, Maria Ed Sundelin, Eva Engdahl Gäfvert, Anna Frändberg Torssander, Emma Mogren, Eva Nilsson, Izabela Tyrka Pettersson, Tomas Waara. Från Havs- och vattenmyndigheten har Anna Johansson och Annika Svensson deltagit. Anna Karin Cederblad har varit projektledare. Styrgruppen har bestått av enhetschefer för Tillsynsvägledningsenheten, Miljöskyddsenheten och Regeringsuppdragsenheten på Naturvårdsverket. En chef från Havs- och vattenmyndigheten har adjungerats till styrgruppen.

Beslut om denna redovisning har fattats av generaldirektör Björn Risinger genom beslut den 28 mars 2022 (NV-04185-20).

1.5 Samverkan

Under uppdragets gång har en omfattande samverkan ägt rum för att ta del av synpunkter och erfarenheter från externa intressenter.

Samverkan med myndigheter

Naturvårdsverket har samverkat med **Statskontoret,** särskilt i uppdragets inledning då Naturvårdsverket bidrog med synpunkter till Statskontorets utredning av avgiftssystemet.

Havs- och vattenmyndigheten har ingått i projektgruppen för uppdraget och utarbetat förslagen i de delar som rör vattenverksamhet (ej markavvattning).

Kontinuerlig samverkan har skett med **Kemikalieinspektionen** i form av regelbundna avstämningar om FAPT-övergripande frågor som berör både detta uppdrag och Kemikalieinspektionens regeringsuppdrag.

En långtgående samverkan har skett med **länsstyrelserna**.

- Den strategiska miljöchefsgruppen har varit referensgrupp för uppdraget vad gäller miljöfarlig verksamhet och har hållits uppdaterad om hur uppdraget fortlöpt och har beretts möjlighet att ge synpunkter på tillvägagångsättet för att justera avgifterna och de förslag som tagits fram.
- En medarbetare från Länsstyrelsen i Västra Götaland har stöttat projektet med att komma i kontakt med relevanta medarbetare inom länsstyrelserna och att utforma dialoger och samrådsmöten, framför allt avseende miljöfarlig verksamhet.

- Den modell för beräkning av timtaxan för länsstyrelsen som beskrivs i avsnitt 4.3 och i bilaga 4 har tagits fram i samverkan med Länsstyrelsen i Örebro.
- Vattenverksamhetschefsgruppen har fungerat som en referensgrupp för uppdraget vad gäller vattenverksamhet. Gruppen har informerats om uppdraget och har beretts möjlighet att ge synpunkter på de förslag som tagits fram.
- Naturvårdsverket har genom en enkätförfrågan inhämtat uppgifter om omfattningen av tillsynen för miljöfarliga verksamheter (se avsnitt 5.1.6).
- Flera samverkansmöten har hållits med erfarna handläggare rörande vattenverksamhet och miljöfarlig verksamhet. Vid dessa möten har underlag och synpunkter på tillvägagångsättet för att bestämma avgifterna inhämtats. Synpunkter har också inhämtats på förslag till nya avgiftsnivåer.
- Dialog med deltagare från Miljöprövningsdelegationerna har skett i fråga om lämplig utformning och rimliga avgiftsnivåer för prövning.
- Samverkan med erfarna handläggare för verksamheter kopplade till 7, 8 och 15 kap. miljöbalken vars avgifter regleras i 7 kap. FAPT har skett, både avseende behovet av nya avgifter och avgiftsnivåer. En erfaren medarbetare från Länsstyrelsen i Västmanland har varit särskilt stöttande för ärenden enligt 7 och 8 kap. miljöbalken.
- Miljöskyddsnätverket har informerats om uppdraget.

Samverkan med **Domstolsverket och några domstolar** har skett i fråga om avgiftssystemets utformning och avgiftsnivåer avseende prövning av miljöfarlig verksamhet och vattenverksamhet. Synpunkter har inhämtats bland annat vid ett samverkansmöte med deltagare från Domstolsverket, Mark- och miljödomstolarna och Mark- och miljööverdomstolen.

Samråd med **Jordbruksverket** har skett i fråga om avgifter för retursystem som regleras i 7 kap. 8 c §. Jordbruksverket har deltagit i de sammanhang där avgiftsnivåer för jordbruksverksamheter diskuterats.

Samråd med **Svenska kraftnät** har skett i fråga om avgifterna för tillsyn över dammsäkerhet i 3 kap. 11 a § FAPT.

Informationsutbyte har ägt rum med den **bokstavsutredning som regeringen givit i uppdrag att se över prövningsavgiften för prövning för moderna miljövillkor** enligt 11 kap. 27§ miljöbalken (den nationella planen för moderna miljövillkor).[13] Informationsutbytet har berört avgränsningen mellan de båda uppdragen och gemensamma svårigheter.

Informationsutbyte har också ägt rum med **Miljöprövningsutredningen** (M 2020:06).

Samverkan med **Ekonomistyrningsverket** har berört principerna för avgiftsuttag och de regler och riktlinjer som finns för statens avgiftsuttag.

[13] Regeringen (2021)

Statistiska centralbyrån har rådfrågats vid val av indexjustering av avgiftsnivåer.

Samverkan med branschaktörer
Gällande miljöfarlig verksamhet har ett samverkansmöte med representanter från branschorganisationer hållits i syfte att fånga upp synpunkter ur verksamhetsutövarens perspektiv. Vid samrådsmötet inhämtades aktörernas syn på vilka utgångspunkterna för nya avgifter bör vara, det vill säga hur de allmänna principerna för att ta ut avgifter bör användas vid avgiftssättning. Synpunkter inhämtades också på ansökningsavgifter för miljöfarliga verksamheter och tillvägagångsättet för nya tillsynsavgifter. Det fanns också möjlighet att lämna skriftliga synpunkter efter mötet.

Samverkan med övriga aktörer
Samverkan har skett med **Sveriges kommuner och regioner (SKR)** som bland annat har fått ta del av förslagen på systemförändringar och beretts möjlighet att lämna synpunkter på dessa. Samråd har också skett med utvalda kommuner med god insyn i den kommunala tillsynen av vissa verksamheter som i uppdraget föreslås justeras särskilt. Dessa kommuner har deltagit i de samverkansmöten som hållits om tillsynsavgifterna för miljöfarlig verksamhet.

1.6 Förklaring av centrala begrepp

I detta avsnitt ges förklaringar till ett antal centrala begrepp som används i denna redovisning:

Avgiftsklass
Avgiftsklasserna definieras i 10 § avgiftsförordningen (1992:191). De olika avgiftsklasserna baseras på en genomsnittlig timkostnad för prövning av ärenden inom statsförvaltningen och tidsåtgång för ärendeprövningen.

Verksamhetsgrupp
I bilagan till FAPT är verksamheterna indelade i verksamhetsgrupper, där varje verksamhetsgrupp har en rubrik. Om rubriken är skriven med versaler, är den rubrik för en eller flera verksamhetsgrupper. Om rubriken är skriven med gemener, är den rubrik för en verksamhetsgrupp. En verksamhetsgrupp kan således innefatta flera verksamhetskoder.

Verksamhetskod
I varje paragraf i 2 - 32 kap. miljöprövningsförordningen (2013:251) anges den verksamhetskod som gäller för den beskrivna verksamheten eller åtgärden. Verksamhetskoden syftar till att underlätta rapportering och databehandling.

Avgiftskod
I bilagan till FAPT avses med avgiftskod den avgiftsindelning som gäller för respektive verksamhetskod. Avgiftsindelningen i FAPT är numrerad. Avgiftskoden utgör en sifferkombination av verksamhetskod och aktuell numrering utifrån avgiftsindelningen. Exempelvis avgiftskoden 10.20-3, där 10.20 motsvarar verksamhetskoden och 3 motsvarar avgiftsnivåns numrering i FAPT.

A-, B- och C-verksamhet
Om den miljöfarliga verksamheten är en A - B eller C-verksamhet regleras i miljöprövningsförordningen. Övriga miljöfarliga verksamheter under C-nivån kallas ofta för U-verksamheter.

Länsstyrelsen har tillsynsansvar för A- och B-verksamheter och kommunerna har tillsynsansvar för C- och U-verksamheter. En länsstyrelse kan överlåta tillsynsansvar för A- och B-anläggningar till en kommun om kommunen begär det och länsstyrelsen anser att förutsättningarna enligt 1 kap 20 § i miljötillsynsförordningen är uppfyllda. Försvarsinspektören för hälsa och miljö har tillsynsansvar över Försvarsmaktens verksamheter.

Handläggartid eller handläggningstid
Begreppet handläggningstid används ofta för att beskriva den tid som förflyter mellan dess att ett ärende inkommer till dess att det är avslutat. I denna rapport avses med handläggningstid den sammanlagda tid som varje tjänsteman vid myndigheten har använt för beredning, föredragning och beslut i ärendet, eftersom begreppet definieras så i 3 kap. 11 § FAPT. Det kan noteras att det med handläggartid i Ekonomistyrningsverkets handledning för att ta ut avgifter för prövning avses den tid handläggaren aktivt arbetar med ärendet.[14] Naturvårdsverket kan konstatera att olika begrepp används för att beskriva samma sak och har valt att i detta uppdrag hålla oss till den definition som följer av FAPT.

[14] (c) Ekonomistyrningsverket (2004), sida 11

2. Principer för att ta ut avgifter enligt miljöbalken

I uppdraget från regeringen ingick att Statskontoret skulle undersöka hur avgiftssystemet kunde utformas så att det bättre överensstämde med allmänna principer för uttag av avgifter såsom koppling till motprestation, full kostnadstäckning samt enkelhet och förutsebarhet. Dessa principer har varit utgångpunkter även för Naturvårdsverkets arbete med att föreslå avgifter och indelning av verksamheter i olika avgiftsnivåer. Nedan redogörs översiktligt för principerna.

Avgifterna ska motsvaras av en tydlig motprestation från det allmänna
Det krävs en motprestation av det allmänna som är likvärdig tillsyns- eller prövningsavgiften för att denna ska kunna räknas som just en avgift. Om ett avgiftsuttag varaktigt överstiger det allmännas kostnader för motprestationen (full kostnadstäckning) är det närmast att betrakta som ett skatteuttag, något som endast riksdagen kan besluta om.

I viss bemärkelse kan själva avgiftskonstruktionen, det vill säga hur en avgift har utformats, bidra till att motprestationen kan uppfattas som otydlig. Avgifter är sällan, undantaget timavgifter, direktrelaterade till en motprestation i det enskilda fallet. Tillsyns- och prövningsavgifter är också i olika grad schabloniserade vilket innebär att motprestationen i motsvarande grad tillfaller ett avgiftskollektiv, det vill säga den grupp av betalare som kan kopplas till en viss avgiftsbelagd tjänst, snarare än den enskilda. Enskilda verksamhetsutövare inom ett avgiftskollektiv får inte, och kan inte heller förvänta sig, en helt likvärdig motprestation.

En annan orsak till att motprestationen kan uppfattas som otydlig är att tillsyn, sett ur verksamhetsutövarens perspektiv, kan vara svår att bedöma omfattningen av. Tillsynsavgiften avser inte enbart arbete som utförs i samband med tillsynsbesök på plats utan också annat arbete avseende regelefterlevnad som till exempel nedlagt arbete för granskning av miljörapporter, kontrollprogram och andra underlag, att begära in uppgifter, att bedöma om villkoren är tillräckliga, administration och att ge information och råd samt att handlägga klagomåls- och anmälningsärenden som rör verksamheten.

Avgifter bör som huvudregel ha full kostnadstäckning som ekonomiskt mål
Utgångspunkten vid prövning och tillsyn enligt miljöbalken är att avgifter ska täcka myndigheternas kostnader för dessa verksamheter (självkostnadsprincipen).

Ett avgiftsuttag får dock inte leda till några bestående överskott. Denna utgångspunkt framgår av förarbetena till miljöbalken.[15]

Av regeringens skrivelse *En tydlig, rättssäker och effektiv tillsyn* (2009/10:79) framgår att tillsynsavgifter bör ha full kostnadstäckning som ekonomiskt mål. [16] Med full kostnadstäckning avses att avgifterna täcker samtliga direkta eller indirekta kostnader som motprestationen från staten innebär. Vilka kostnader som bör ingå i kostnadsunderlaget skiljer sig mellan olika tillsynsområden, men de bör ha uppkommit genom tillsynsverksamheten. Till detta hör de administrativa kostnader som kan hänföras till tillsynsverksamheten. Full kostnadstäckning innebär således att verksamhetsutövarna står för såväl direkta som indirekta kostnader för att utföra tjänsten. Vidare framgår av skrivelsen att extraordinära insatser från tillsynsmyndigheter, riktade mot verksamhetsutövare som inte har följt gällande regler, inte ska belasta ett avgiftskollektiv (till exempel återbesök hos misskötta verksamheter).

Innebörden av att full kostnadstäckning är en huvudregel är att det ibland kan föreligga skäl att frångå principen. Ett undantag från full kostnadstäckning kan till exempel vara motiverat när avgiftsuttaget motverkar syftet med verksamheten.[17] Före miljöbalkens ikraftträdande hade Naturvårdsverket ett regeringsuppdrag om att föreslå avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken.[18] Naturvårdsverket identifierade då att en viktig utgångspunkt för avgiftssättning var att avgiften inte fick motverka miljöarbetet eller medföra risk för negativ påverkan på miljön. Naturvårdsverket anser att den utgångspunkten alltjämt är relevant och skäl till att frångå full kostnadstäckning.

Avgifterna bör vara lättbegripliga och förutsebara

I sin skrivelse om tillsyn anser regeringen att tillsynsfinansieringen behöver vara mer tydlig och förutsägbar för verksamhetsutövarna. Naturvårdsverket tolkar denna princip som att verksamhetsutövaren ska förstå hur avgiftssystemet är utformat, skälen till det samt hur mycket verksamhetsutövaren kan förväntas behöva betala för prövning och tillsyn. Om verksamhetsutövarna förstår hur avgifterna fungerar kan avgiftssystemet ge effektiva incitament för hur de agerar.

[15] Prop. 1997/98:45 Miljöbalken, del 1 sida 516

[16] Regeringen (2009), sida 21

[17] (a) Ekonomistyrningsverket (2004), sida 20,

[18] Naturvårdsverket (1997)

3. Analys av Statskontorets förslag

För att omsätta eller utveckla Statskontorets förslag till författning krävs en närmare analys av förslagen. Naturvårdsverket har arbetat vidare med de förslag från Statskontoret som är möjliga att reglera i FAPT och som därmed ryms inom Naturvårdsverkets uppdrag. I detta kapitel redovisas en sådan översiktlig analys samt Naturvårdsverkets slutsatser om hur förslagen har tagits vidare inom ramen för detta uppdrag.

3.1 Statskontorets förslag

Statskontoret har redovisat sitt uppdrag från regeringen i rapporten *Översyn av avgiftssystemet för prövning och tillsyn enligt miljöbalken*.[19] I detta avsnitt beskrivs Statskontorets förslag översiktligt.

3.1.1 Miljöfarlig verksamhet

Statskontorets förslag innebär i korthet att

- den årliga fasta avgiften för prövning och tillsyn behålls men beloppen separeras
- en engångsavgift införs i samband med helprövning av nya verksamheter vid miljöprövningsdelegationerna
- en möjlighet för länsstyrelserna att ta ut timavgift för händelsestyrd tillsyn införs
- avgifterna betalas i efterhand av verksamhetsutövaren.

Nedan sammanfattas Statskontorets iakttagelser och underliggande skäl till föreslagna förändringar av FAPT avseende miljöfarliga verksamheter:

För miljöfarlig verksamhet finns en årlig fast avgift som täcker både tillsyn och prövning. Fördelen är att systemet är enkelt och förutsägbart för verksamhetsutövarna. En tydlig nackdel är att motprestationen blir otydlig. Det beror på att det inte finns någon tydlig koppling mellan avgift och tillsyn respektive prövning. Verksamhetsutövarna betalar årsavgift för båda delarna och inte i direkt samband med att tillsyn utförs eller får sin prövning godkänd.

Den fasta årliga prövnings- och tillsynsavgiften som länsstyrelserna tar ut följer inte principen om motprestation. Länsstyrelserna tar ut tillsynsavgiften oavsett i vilken omfattning de utövar tillsyn hos verksamhetsutövarna. Dessutom betalar verksamhetsutövarna en årlig avgift för prövning, även om ny prövning av verksamheten inte genomförs.

[19] Statskontoret (2020)

Principen om full kostnadstäckning för avgiftssystemet är inte uppfylld. Överlag verkar intäkterna inte motsvara kostnaderna, exempelvis gällande de ifall där verksamheter prövas men aldrig startar med följden att ingen avgift för prövningen tas ut.

3.1.2 Vattenverksamhet

Statskontorets förslag innebär i korthet att

- engångsavgiften för prövning behålls
- även timavgiften för tillsyn behålls.

Nedan sammanfattas Statskontorets iakttagelser och underliggande skäl till förslagen:

Statskontoret menar att omprövningar, ändringstillstånd, villkorsändringar och prövotidsredovisningar för vattenverksamhet inte förekommer i samma utsträckning som för miljöfarlig verksamhet, varför det inte finns ett lika stort behov av en årlig avgift för prövning som ska täcka myndigheternas framtida insatser. Engångsavgifter för prövning av vattenverksamhet ger en tydlig motprestation från statens sida till skillnad från en fast årlig prövningsavgift. De menar också att en prövningsavgift bidrar till att underlagen från verksamhetsutövare troligen är mer genomarbetade och att färre ansökningar dras tillbaka. Då en stor andel av verksamhetsutövarna för vattenverksamheter dessutom är privatpersoner menar de att det är särskilt svårt att motivera en fast årlig avgift.

Med hänvisning till att vattenverksamheten i landet omfattar tiotusentals tillsynsobjekt och då länsstyrelserna varken har möjlighet eller anledning att bedriva en kontinuerlig tillsyn av samtliga objekt, menar Statskontoret att den nuvarande ordningen med timavgift för tillsyn inte bör förändras. Fördelar med detta system är att det innebär en tydlig motprestation för verksamhetsutövarna och att det är enkelt och lättbegripligt. De konstaterar vidare brister i länsstyrelsernas resursfördelning när det gäller tillsyn men konstaterar att det saknas tillräckliga skäl för att låta länsstyrelserna disponera avgiftsintäkterna som genereras av tillsynsavgifterna (utöver intäkter för dammsäkerhetstillsyn). De menar att villkoren i regeringens riktlinjer för när det går att använda specialdestination av avgiftsintäkter inte är helt uppfyllda. Den låga kostnadstäckning som gör att principen om att förorenaren ska betala inte uppfylls idag föreslås åtgärdas genom att timavgiften höjs.

Statskontoret konstaterar att anmälningsavgiften är låg och anser att det är en nackdel att anmälan om vattenverksamhet har samma avgift oavsett vilken typ av åtgärd som anmäls. Att olika åtgärder och verksamheter kräver olika omfattande insatser från tillsynsmyndighetens sida avspeglas inte i de avgifter myndigheterna tar ut. Statskontoret lämnar dock inget förslag på systemförändringar.

Statskontoret lämnar inga förslag avseende markavvattning.

3.1.3 Övriga förslag

Statskontorets övriga förslag som relaterar till FAPT innebär i korthet att

- regeringen ger Naturvårdsverket i uppdrag att årligen föreslå avgiftsförändringar i FAPT
- länsstyrelserna bör få ersättning när de medverkar i tillsyn och prövning enligt 17 kap. miljöbalken.

Nedan sammanfattas Statskontorets iakttagelser och underliggande skäl till förslagen.

Statskontoret föreslår att Naturvårdsverket ges i uppdrag att årligen föreslå justeringar av avgiftsnivåerna i FAPT. Statskontoret konstaterar att avgiftsnivåerna i FAPT behöver justeras för att bättre följa kostnadsutvecklingen över tid. Naturvårdsverket har det samlade ansvaret för prövning och tillsyn inom miljöbalken och är därför ett naturligt val för uppdraget. Statskontoret föreslår att regeringen ger Naturvårdsverket i uppdrag att inrätta en ny bred samverkansgrupp med representanter för länsstyrelserna och kommunerna och att med stöd av samverkansgruppen verka för att säkerställa att statens och kommunernas avgifter inte avviker för mycket från varandra.

Vidare föreslår Statskontoret att länsstyrelserna får ersättning när de medverkar i tillsyn och prövning enligt 17 kap. miljöbalken. Statskontoret anser att det är ett problem när länsstyrelserna inte får ersättning för den tillsyn och prövning de bedriver i samband med omfattande investeringsprojekt som inte tillåtlighetsprövas. Statskontoret föreslår därför att länsstyrelserna bör få ersättning som motsvarar deras medverkan i tillsyn och prövning av verksamheter som har prövats enligt kapitel 17 i miljöbalken. Länsstyrelserna bör då få resurserna i ett tidigt skede och inte i efterhand.

3.2 Analys av Statskontorets förslag som avser förändringar i FAPT

I följande avsnitt redovisas den översiktliga analys som Naturvårdsverket gjort av Statskontorets förslag.

3.2.1 Miljöfarlig verksamhet

Naturvårdsverket instämmer i flera av Statskontorets förslag. Till exempel att avgifter för tillsyn av miljöfarlig verksamhet fortsatt bör tas ut årligen och att länsstyrelserna ska ha möjlighet att ta ut en timavgift vid extraordinär tillsyn. Naturvårdsverket ser också skäl att vidareutveckla några av Statskontorets förslag.

Behåll den årliga och fasta avgiften, men separera avgiften för prövning och tillsyn

Enligt Naturvårdsverkets erfarenhet är det svenska avgiftssystemet, där avgiften för prövning och tillsyn är sammanslagen, unik. Eftersom den sammanslagna avgiften avser två helt olika typer av tjänster, och schabloniseringsgraden är mycket hög, är det också svårt att göra avgiftsuttaget tydligt avseende motprestationen. Naturvårdsverket stödjer därför förslaget om att avgifterna separeras.

Den sammanslagna avgiften, som betecknas (L) i FAPT, är i huvudsak bestämd utifrån typ och storlek på verksamheten. Det gör att verksamheter som innebär en stor risk för miljöpåverkan, utgör en komplex verksamhet eller som träffas av många regelverk betalar mer. Med dessa utgångspunkter korrelerar avgiftssättningen väl med tillsynsbehovet, vilket Naturvårdsverket bedömer har varit det primära syftet med avgiftskonstruktionen.

Den del av avgiften som avser att täcka prövningskostnaderna kan indirekt utläsas av den avgift som gäller när tillsynen är överlåten till kommunen, betecknas (K) i FAPT. Avgiften (K) utgör en procentsats av den sammanslagna avgiften. För de flesta verksamheterna utgör avgiften (K) 35 procent av den sammanslagna avgiften. Undantagen är jordbruk där (K) utgör 43 procent, samt täkter där (K) för de flesta avgiftskoderna utgör 70 procent. Avgiftsbelopp (K) likställs i denna rapport med dagens avgiftsuttag för prövning, oavsett om det är länsstyrelsen eller kommunen som är tillsynsmyndighet.

Naturvårdsverket bedömer att nuvarande avgiftssystem inte har samma relevans för prövning som för tillsyn och att ett linjärt samband mellan tillsyn och prövning saknas. Det innebär att det är mindre troligt att nuvarande avgifter (K) väl avspeglar de faktiska kostnaderna för prövning av olika typer av verksamheter.

Mot bakgrund av ovanstående konstaterar Naturvårdsverket att fortsatta årsavgifter för tillsyn är relevant. Årsavgifter för tillsyn ger en förutsägbarhet och en administrativ enkelhet samt undviker ett system där ”taxametern” slås på vid varje kontakt verksamhetsutövaren har med tillsynsmyndigheten. Avgifterna som avser täcka kostnader för tillsyn (L-K) bedöms i huvudsak ligga rätt i förhållande till motprestationen. Naturvårdsverket ger i denna utredning därmed endast förslag på justeringar och tilläggsavgifter för tillsyn.

Däremot anser Naturvårdsverket att det finns skäl som talar emot att ha ett system med årliga fasta prövningsavgifter. Motprestationen i samband med prövning är begränsad till den tid som handläggning av ansökan tar, det vill säga den nedlagda arbetstiden. Avgiftsuttaget (K) sker dock årligen så länge verksamheten bedrivs. Hur länge en verksamhet bedrivs, och därmed årligen betalar avgift, bedöms variera påtagligt i de enskilda fallen. Enligt Naturvårdsverket finns det därför anledning att ifrågasätta om dagens avgifter (K) uppfyller flera av de allmänna principerna (se kap 2.1), exempelvis principen om tydlig motprestation. Det finns även skäl att ifrågasätta dagens nivåer på såväl de lägsta som de högsta avgiftsnivåerna för prövning (K). Som ovan nämnts är avgiften (K) framtagna som en andel av avgiften (L) vilket gör att två helt olika typer av tjänster blandas samman. Naturvårdsverket finner det uppenbart att verksamheter med låg avgift (K) inte ens över tid bär sina prövningskostnader, medan verksamheter med hög avgift (K) snabbt kan komma att bli betydande nettobetalare till systemet om de har inget eller ringa behov av att söka kompletterande tillstånd efter det att de har fått sitt ursprungliga tillstånd.

Inför engångsavgift för prövning av nya verksamheter

Naturvårdsverket finner Statskontorets förslag om engångsavgift för prövning av nya verksamheter intressant. En avgift i samband med själva prövningen anser

Naturvårdsverket kan lösa de problem som har identifierats ovan med att ha årliga fasta prövningsavgifter.

Statskontoret har gett förslag om en engångsavgift avgränsat till prövning av nya B-verksamheter. Vidare anger Statskontoret att engångsavgiften ska komplettera årsavgiften. Enligt Statskontoret är det följaktligen rimligt att den årliga avgiften (K) sänks i samband med införandet av en engångsavgift för prövning av nya B-verksamheter.

Naturvårdsverket ser däremot problem med att statens prövningskostnader skulle komma att täckas av två olika typer av avgifter; engångsavgift och årsavgift. En engångsavgift i samband med ansökan om tillstånd för ny verksamhet samt årliga avgifter så länge verksamheten bedrivs för att täcka alla andra typer av prövningsärenden som kan förekomma över tid; villkorsändringar, ändringstillstånd och omprövningar. Naturvårdsverket konstaterar att andelen nya verksamheter som tillkommer efter att en engångsavgift införts kommer under lång tid vara få jämfört med antalet verksamheter som inte har behövt betala engångsavgift. Om engångsavgift införs och den årliga avgiften justeras nedåt för att balansera uttaget av engångsavgift det riskerar totala avgiftsuttaget att avsevärt minska och leda till att systemet blir underfinansierat. Ett sätt att undvika detta skulle vara att årsavgifterna fortsatt ligger nära dagens nivåer. Det gör dock att en engångsavgift riskerar att te sig närmast provocerande för den som söker tillstånd för ny verksamhet.

Naturvårdsverket noterar även att Statskontorets förslag endast avser B-verksamheter som prövas av miljöprövningsdelegationen. Om Statskontorets förslag genomförs skulle därmed prövningsavgifternas konstruktion skilja sig mellan A- och B-verksamheter. För vissa typer av verksamheter beror det på verksamhetens storlek huruvida det är en A- eller B-verksamhet. I de fallen anser Naturvårdsverket att konkurrensneutraliteten allvarligt skulle påverkas av förslaget. Vidare ser Naturvårdsverket att prövningsnivåer kan komma att ändras över tid. Ett införande av en engångsavgift för miljöfarlig verksamhet bör därför inte, enligt Naturvårdsverkets uppfattning, endast vara begränsat till B-verksamheter.

Naturvårdsverket bedömer sammantaget att Statskontorets förslag behöver vidareutvecklas och har därför valt att gå vidare med att ta fram ett förslag som enbart bygger på ansökningsavgifter för prövning och som redovisas i avsnitt 5.1.2.

Inför timavgift för händelsestyrd tillsyn

Naturvårdverket ställer sig positiv till Statskontorets förslag. En närmare bedömning av förslaget framgår under avsnitt 5.1.7.

Efterhandsbetalning av avgifterna

Naturvårdsverket är positiv till att tillsynsavgifter tas ut i efterhand såsom Statskontoret föreslår. Enligt dagens system med årsavgifter för miljöfarlig verksamhet, som inkluderar både prövning och tillsyn, tas årsavgiften ut innan dess att tillsyn har bedrivits under året. Avseende prövningsavgiften har Naturvårdsverket utvecklat Statskontorets förslag om engångsavgift gällande prövning av nya verksamheter till att omfatta ansökningsavgifter för samtliga

miljöfarliga verksamheter som ansöker om tillstånd, dvs. både nya och gamla verksamheter. Naturvårdsverket föreslår att dessa ansökningsavgifter helt ersätter de årliga fasta avgifterna för prövning. Då blir det inte längre aktuellt med efterdebitering av prövningskostnader, eftersom en ansökningsavgift ska tas ut i prövningens inledningsskede. Se vidare avsnitt 5.1.10.

3.2.2 Vattenverksamhet

Behåll engångsavgiften för prövning och timavgiften för tillsyn
Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket instämmer i Statskontorets förslag att prövningsavgiften för vattenverksamhet även fortsättningsvis tas ut som en engångsavgift och att timavgiften för tillsyn behålls. Myndigheterna bedömer att en sådan avgiftskonstruktion relativt tydligt avspeglar motprestationen och därmed generellt uppfyller principerna om motprestation och lättbegriplighet.

Behåll årsavgiften för tillsyn av dammsäkerhet
Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket instämmer i Statskontorets förslag att den årliga avgiften för tillsyn av dammsäkerhet behålls, då de bedömer att principen om att förorenaren ska betala är uppfylld eftersom den årliga tillsynsavgiften betalas av samtliga berörda verksamhetsutövare. Vidare bedöms avgiften ge en tydlig motprestation.

3.2.3 Övriga förslag

Regeringen ger Naturvårdsverket i uppdrag att årligen föreslå justeringar av avgiftsnivåerna i FAPT
Naturvårdsverket delar Statskontorets bild att avgifterna i FAPT bör ses över regelbundet. I stället för regelbundna regeringsuppdrag finner Naturvårdsverket att det är mest lämpligt att det framgår av bestämmelser i FAPT att Naturvårdsverket med viss regelbundenhet, och i samverkan med berörda myndigheter, inkommer till regeringen med förslag på justerade avgiftsnivåer. Naturvårdsverket ser dock inget behov av att en sådan översyn sker årligen. Naturvårdsverkets förslag framgår av avsnitt 5.5.

Länsstyrelserna bör få ersättning när de medverkar i tillsyn och prövning enligt 17 kap. miljöbalken
Statskontoret föreslår att länsstyrelserna bör få ersättning när de medverkar i tillsyn och prövning enligt 17 kap. miljöbalken. Naturvårdsverket uppfattar Statskontorets förslag som att det inte finns anledning att frångå den ordning om ersättning som gäller idag. Enligt dagens bestämmelser i FAPT, 1 kap. 3 § samt 7 kap. 11 och 12 §§, kan länsstyrelserna begära ersättning för såväl arbete i samband med regeringens prövning som ersättning för länsstyrelsens framtida tillsynskostnader för den verksamhet som ansökan avser. I den mån den sökta verksamheten medför följdprövningar vid länsstyrelsen, exempelvis dispens från områdesskydd, konstaterar Naturvårdsverket att avgifter enligt FAPT gäller. Naturvårdsverket ser därför inte att Statskontorets förslag innebär något behov av förändrade bestämmelser.

4. Tillvägagångsätt vid framtagande av förslag

I detta avsnitt redogör Naturvårdsverket för hur vi har arbetat med att ta fram förslag på nya avgifter. Först redogör vi för de svårigheter som har funnits vad gäller tillgång på underlag och därefter hur vi hanterat detta genom inhämtning av underlag (avsnitt 4.1) och inhämtning av erfarenheter och kunskap genom muntliga samråd (avsnitt 4.2). Därefter redogör vi för hur vi justerat timtaxan i FAPT (avsnitt 4.3) och hur vi bestämt nivån på de schabloniserade avgiftsjusteringar som vi föreslår (avsnitt 4.4). Vi redogör också för hur vi justerat de avgifter som framgår med en avgiftsnivå enligt avgiftsförordningen i FAPT (avsnitt 4.5). Slutligen resonerar vi om det behov som funnits av att göra rimlighetsbedömningar i uppdraget (avsnitt 4.6).

En mer detaljerad redogörelse över tillgången på underlag och tillvägagångsättet för att bestämma avgifterna finns i bilaga 2.

Tabell 1 Översikt över tillgången på underlaget för justering av avgiftsnivåer

Kapitel i FAPT	Befintligt kvantitativt underlag	Egen inhämtning av underlag	Inhämtning av erfarenheter via muntligt samråd
Kap 2 Miljöfarlig verksamhet			
Tillsyn	Nej	Ja	Ja
Prövning	Nej	Nej	Ja
Kap 3 Vattenverksamhet exkl. markavvattning	Delvis	Ja	Ja
Kap 3 Markavvattning	Nej	Ja	Ja
Kap 7 Viss övrig verksamhet	Delvis	Ja	Delvis

4.1 Underlag för justering av avgiftsnivåer

Tillgången på underlag över de ansvariga myndigheternas kostnader för prövning och tillsyn har varit styrande för vilket tillvägagångsätt som har valts för att föreslå nya avgifter inom ramen för uppdraget.

Sedan 2016 sammanställer Naturvårdsverket årligen, enligt 10 kap. 3 och 4 §§ FAPT, underlag över statens kostnader för tillsyn och prövning. Sammanställningarna rapporteras årligen till regeringen. Dessa sammanställningar

med tillhörande underlag är det huvudsakliga kvantitativa underlag som funnits tillgängligt. Underlaget är dock tämligen övergripande och olika grad användbart beroende på vilken avgift som ska bedömas. Därför har Naturvårdsverket inhämtat ytterligare skriftligt underlag där det varit möjligt.

4.1.1 Miljöfarlig verksamhet

Vad gäller miljöfarlig verksamhet kan Naturvårdsverket konstatera att det underlag som rapporteras in till Naturvårdsverket visserligen ger en god uppfattning om de *totala kostnaderna* för tillsyn och prövning. Men det säger inget om myndigheternas kostnader för prövning eller tillsyn som kan nyttjas för bedömning av behov av avgiftsjusteringar på avgiftskodsnivå. Därför har Naturvårdsverket inhämtat underlag om tillsynens omfattning. Naturvårdsverket har via enkäter till samtliga länsstyrelser frågat

- vilka verksamheter som har uppenbart orimliga avgiftsnivåer
- vilken den typiska omfattningen av tillsynen för dessa verksamheter är
- vad en rimlig nivå på lägsta och högsta antal timmar för tillsyn är.

4.1.2 Vattenverksamhet

De sammanställningar som årligen görs av Naturvårdsverket gällande statens kostnader för tillsyn och prövning omfattar också kostnaderna för tillsyn och prövning av vattenverksamhet. Dessa sammanställningar, och underlagen till dessa, är i princip de enda underlag av betydelse som finns att tillgå. Uppgifterna beskriver dock endast totala kostnader och intäkter för prövning respektive anmälan. Den inkluderar inte några uppgifter om kostnader och intäkter fördelat på olika typer av prövningar av vattenverksamheter. Därmed går det inte att utläsa från redovisningen hur någon av de enskilda avgifterna i kap 3 bör justeras för att motsvara kostnadstäckning.

Mot bakgrund av bristen på sådant underlag har Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten inhämtat underlag via enkäter och från äldre prövningsärenden. Inhämtningen har avsett uppgifter framför allt om

- beslutade avgiftsnivåer för olika prövningsmål för vattenverksamheter (ej markavvattning) år 2020
- informationsinhämtning för markavvattning har avsett bedömningar om dagens avgifter är rimliga eller inte.

4.1.3 Viss övrig verksamhet

Vad gäller *viss övrig verksamhet* konstateras att det underlag som sammanställs i enlighet med 10 kap. 7 § FAPT inte omfattar de ärenden vars avgiftsuttag regleras i 7 kap. Däremot finns det genom länsstyrelsernas tidredovisningssystem uppgifter gällande myndigheternas nedlagda arbetstid för de olika verksamhets- och ärendetyperna i 7 kap. FAPT som kunnat användas inom ramen för uppdraget. Naturvårdsverket kan dock konstatera att länsstyrelsernas tidsredovisning inte är anpassat för att avse nedlagd arbetstid för ärendespecifik handläggning, utan även mer generell handläggning kan registreras inom en enskild kod för verksamhets-

och ärendestruktur, så kallad VÄS-kod. Det förekommer också att en och samma VÄS-kod används för flera ärendetyper. Det finns därför osäkerheter vid bedömning av nedlagd arbetstid för en viss typ av ärenden. Vid justering av avgiftsnivåerna har VÄS-koderna därmed endast ingått som en del av det underlag som legat till grund för den samlade bedömning av handläggningstiden.

För vissa verksamhets- och ärendetyper har det gjorts fördjupade kartläggningar genom åren. Exempel på detta är Miljösamverkan Sveriges rapport *Fördjupad kartläggning av grön tillsyn och prövning*[20], vilken har använts som underlag vid framtagande av förslag till nya och reviderade avgiftsnivåer för 7 kap. 1 och 3 §§ FAPT.

För länsstyrelsens handläggning av ärenden enligt 15 kap. miljöbalken som regleras i 7 kap. 8 och 10 §§ FAPT har underlag i form av handläggningstider inhämtats från Länsstyrelsen Västra Götaland, Länsstyrelsen Stockholm och Länsstyrelsen Skåne. Ett samlat underlag från dessa tre länsstyrelser bedöms täcka ett stort antal ärenden inom de berörda ärendetyperna.

4.2 Muntliga samråd

Naturvårdsverket har via bland annat samverkansmöten muntligen inhämtat skäl och förtydliganden utifrån inhämtat skriftligt underlag. Vid sådana samråd har erfarna tjänstemän som har erfarenhet av tillsyn och prövning av olika typer av ärenden deltagit.

Detta tillvägagångsätt har använts för att landa i tillsynsavgifterna för *miljöfarlig verksamhet*. Det skriftliga underlag som inhämtades från länsstyrelserna via enkätförfrågan visade på en stor variation mellan länsstyrelsernas bedömningar när det omfattningen av tillsynsbehovet. Naturvårdsverket bjöd därför in länsstyrelserna, Sveriges Kommuner och Regioner, Jordbruksverket och ett urval av kommuner till ett samverkansmöte.

Muntligt samråd med Miljöprövningsdelegationerna, Mark- och miljödomstolarna och Domstolsverket har använts för att inhämta prövningsmyndigheternas bedömningar i fråga om avgiftssystemets utformning och avgiftsnivåer avseende prövning.

Vad gäller *vattenverksamhet* har muntligt samråd med länsstyrelserna använts för att inhämta bedömningar av om våra förslag är rimliga i förhållande till kostnadstäckning. Samrådet har också använts för att bedöma vilken avgiftsnivå som är lämplig i de fall där vi medvetet presenterar förslag på avgiftsnivåer som ligger under kostnadstäckning.

Vad gäller *viss övrig verksamhet* har muntliga samråd använts för de avgifter som regleras i 7 kap. 1 - 4 §§ FAPT för att bedöma rimligheten i underlaget från

[20] Miljösamverkan Sverige (2018)

Miljösamverkan Sveriges rapport *Fördjupad kartläggning av grön tillsyn och prövning*.

4.3 Modell för beräkning av timtaxan för länsstyrelsens tillsyn

Naturvårdsverket har inom ramen för uppdraget utrett vilken den aktuella timkostnaden länsstyrelsernas arbete med prövning och tillsyn är. Detta har varit intressant av två skäl. För det första anges timavgift för vissa av tjänsterna vars avgifter regleras i FAPT, till exempel tillsyn av vattenverksamhet där en timavgift utgår för varje hel timme nedlagd handläggningstid. För det andra är kännedom om kostnaden för en timme handläggningstid vid länsstyrelsen av stort värde vid framtagande av nya fasta avgiftsnivåer. Är tidsåtgången i timmar känd kan en ny avgiftsnivå fås genom att enkelt multiplicera denna med timkostnaden.

Timavgiften är avsedd att avspegla länsstyrelsens totala kostnader för en timme handläggningstid, både direkta och indirekta kostnader, det vill säga full kostnadstäckning.[21] Kostnaden per timme handläggningstid bedöms endast i liten utsträckning variera med typ av ärende, prövning eller tillsyn, och kapitel i miljöbalken som tjänsten avser. En timavgift enligt FAPT gäller för samtliga länsstyrelser även om det är sannolikt att de faktiska kostnaderna för en timme handläggningstid varierar något mellan länen. Naturvårdsverket anser därför att det är möjligt att ange *en* timtaxa som kan appliceras på samtliga länsstyrelser och för samtliga ärendetyper i FAPT.

På Sveriges Kommuner och Regioners hemsida finns en beräkningsmodell för timarvode för kommuner och regioner. Modellen används för att beräkna handläggningskostnad per timme för kommunala taxor avseende miljöbalken och Plan- och bygglagen (2010:900).[22] Eftersom kommuner i vissa fall tar avgifter för samma typ av tillsyn som statliga myndigheter så har Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten sett ett värde i att beräkna statligt timarvode på likartat sätt. Naturvårdsverket har också bedömt att Sveriges Kommuner och Regioners beräkningsmodell i stort fungerar väl och är förenlig med de principer som används för att beräkna avgiftsuttag inom staten.[23] Naturvårdsverket har därför bedömt att Sveriges Kommuner och Regioners beräkningsmodell kan användas som utgångspunkt för framtagande av en ny timtaxa för FAPT inom ramen för detta uppdrag. Modellen har dock i vissa fall anpassats till länsstyrelsernas redovisningsmodell. Arbetet med att beräkna ett gemensamt timpris har gjorts av länsstyrelsen i Örebro.

[21] Ekonomistyrningsverket (2014), sida 12

[22] (a) Sveriges Kommuner och Landsting (2015); (b) Sveriges Kommuner och Landsting (2015)

[23] Ekonomistyrningsverket (2014), sida 47 och följande

Naturvårdsverket har dokumenterat beräkningen av den nya timtaxan i en modell som anges i bilaga 4. På så sätt är beräkningen transparent och tillgänglig för framtida arbete med att justera timarvodet efter framtida prisutveckling.

4.4 Indexjustering av avgifter

För att justera tillsynsavgifter för kopplat till kostnadsutvecklingen (se avsnitt 5.1.6) så har Naturvårdsverket valt att använda SCB index för statens arbetskostnader perioden 2018–2021. Med anledning av att huvuddelen av de kostnader som avgifterna ska täcka är arbetskostnader anser SCB att detta index är att föredra framför andra index.[24]

4.5 Avgifter kopplat till avgiftsförordningen

I 2 och 7 kap. FAPT anges de flesta avgifter med en så kallad avgiftsklass. Beloppen för de olika avgiftsklasserna framgår av 10 § avgiftsförordningen. Respektive avgiftsklass motsvarar ett visst angivet intervall vad gäller handläggningstid.[25]

För de avgifter som anges i avgiftsklass har Naturvårdsverket valt att justera enligt vilken avgiftsklass i avgiftsförordningen som avgiften bör tas ut. För att bedöma behovet av sådana justeringar har en översyn gjorts av den handläggningstid som dagens avgifter baseras på. Utifrån det underlag som kommit in från länsstyrelserna har Naturvårdsverket gjort en bedömning av hur en avgiftsklass motsvarar faktiskt nedlagd handläggningstid för aktuell verksamhet. I de fall det har funnits osäkerhet gällande vilken avgiftsklass som ska föreslås har denna satts med försiktighetför att inte riskera ett för högt kostnadsuttag.

4.6 Förutsättningar för att bestämma avgifter

En utmaning i uppdraget har varit brist på underlag över kostnaderna nedbrutet på olika typer av verksamheter, vilket framgår av ovan. Givet denna förutsättning har Naturvårdsverket arbetat med att samla in både kvantitativt och kvalitativt underlag från de berörda tillsyns- och prövningsmyndigheterna. Vi har kunnat konstatera att ett begränsat underlag ökar behovet av erfarenhetsmässiga bedömningar. Samtidigt får konstateras att även nuvarande avgifter i FAPT i all väsentlighet bygger på bedömningar snarare än underlag. Olika erfarenheter ger dock inte alltid en entydig bild. Naturvårdsverket har därför i förekommande fall varit restriktiv kring att

[24] Statistiska centralbyrån, 2022-01-27

[25] (a) Ekonomistyrningsverket (2004), sida 27

föreslå avgiftsjusteringar för miljöfarlig verksamhet på verksamhetskod- eller avgiftskodsnivå om inte starka skäl till avgiftsjustering föreligger.

De avgiftsnivåer som föreslås kopplat till ny avgiftskonstruktion för prövning av miljöfarlig verksamhet kan antas ha större osäkerheter beträffande kostnadstäckningsgrad jämfört med avgiftsjusteringar som föreslås för befintliga avgifter. Med de underlag som finns tillgängliga är de föreslagna nivåerna med ansökningsavgifter för prövning av miljöfarlig verksamhet inte möjliga att provtrycka, det vill säga genomföra beräkningar av vad avgifterna skulle innebära för kostnadstäckningsgraden i systemet. Mot bakgrund av denna osäkerhet är nivåerna för ansökningsavgifterna satta med försiktighet. Naturvårdsverket anser dock att det fortfarande finns skäl att föreslå en systemförändring trots avsaknaden av underlag. Detta eftersom Naturvårdsverket anser att systemförändringen i sig är motiverad, även om det inte går att vara säker på att de förslagna avgiftsnivåerna fullt ut motsvarar kostnaderna för prövning.

5. Naturvårdsverkets förslag till regeringen

Naturvårdsverket redovisar i följande kapitel sina förslag till förändringar av avgiftssystemet och förslag på nya avgiftsnivåer för miljöfarlig verksamhet (avsnitt 5.1), vattenverksamhet- utom markavvattning (avsnitt 5.2), vattenverksamhet som avser markavvattning (avsnitt 5.3) och viss övrig verksamhet (avsnitt 5.4). De förslag som berör flera områden FAPT redovisas i avsnitt 5.5. De författningsändringar som följer av förslagen redovisas i avsnitt 5.6.

5.1 Miljöfarlig verksamhet

I detta avsnitt redovisas de förslag till regeringen som avser miljöfarlig verksamhet, det vill säga de avgifter som regleras i kap. 2 samt i bilagan i FAPT. De förslag som presenteras avser både förändringar i avgiftssystemet och förändringar av avgiftsnivåer.

5.1.1 Avgifterna för tillsyn och prövning separeras

Naturvårdsverket föreslår separata avgifter för tillsyn och prövning.

Naturvårdsverket instämmer i Statskontorets bedömning att separata avgifter för prövning respektive tillsyn ger ökad tydlighet och transparens och föreslår därför att dessa separeras i FAPT. En sådan uppdelning ger också en starkare koppling till motprestationen från det allmänna, då det är troligt att tydligheten också skapar en högre förväntan hos verksamhetsutövarna att avgifterna var för sig kan förklaras och motiveras utifrån den motprestation som avgiften avser. Att separera avgifterna för tillstånd och prövning underlättar även redovisning och uppföljning av motprestation och ökar transparensen när det gäller varför avgiften ligger på en viss nivå. Därmed kan förslaget öka förståelsen av skillnaden mellan avgiftsuttag och skatt eftersom motprestation är en nyckel för att en avgift juridiskt sett inte är en skatt. Graden av schablonisering och uppskattning kan minska med en ökad precisering av vad avgiften avser.

Detta förslag finns i författningstext i avsnitt 5.6.1, 2 kap. 1 och 2 §§ FAPT.

Verksamhetstyper som idag bara anges med ett belopp i bilagan till FAPT
I bilagan till FAPT finns det några få verksamhets- respektive avgiftskoder för vilka det endast anges ett belopp och där beloppet inte följs av någon bokstavsmarkering (för mer information om bokstavsmarkeringen, se avsnitt 3.2.1). Dessa verksamhets- respektive avgiftskoder är

- Verksamhetskod 10.10: Täkt av torv med ett verksamhetsområde som är större än 150 hektar
- Verksamhetskod 10.20, avgiftskod 10.20-1: Täkt av torv med ett verksamhetsområde som är mindre än 150 hektar

- Verksamhetskod 63.40: Flottiljflygplats eller civil flygplats med infrastruktur för militär flygverksamhet, om instrumentbanan på flottiljflygplatsen eller den civila flygplatsen är längre än 1 200 meter
- Verksamhetskod 90.451: Återvinna avfall genom sådant yrkesmässigt omhändertagande av fartyg som omfattas av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1257/2013 av den 20 november 2013 om återvinning av fartyg och om ändring av förordning (EG) nr 1013/2006 och direktiv 2009/16/EG, i den ursprungliga lydelsen.
- Verksamhetskod 92.10, avgiftskod 92.10–2: Annat skjutfält än civilt skjutfält, för skjutning med grovkalibriga vapen (kaliber större än 20 millimeter) eller för sprängningar av ammunition, minor eller andra sprängladdningar.

Enligt 2 kap. 2 § FAPT framgår att om ett belopp saknar bokstavsmarkering, (L) eller (K), ska beloppet utgöra årsavgiften. Naturvårdsverket kan därmed konstatera att angivet belopp i bilaga för dessa verksamheter är detsamma oavsett om länsstyrelsen har tillsynen eller inte. För verksamhetskod 92.10 med avgiftskod 92.10–2, icke civilt skjutfält, kan tillsynen bara utövas av Försvarsinspektören för hälsa och miljö. För verksamhetskod 63.40, militär och civil flygplats, har Försvarsinspektören tillsyn över Försvarsmaktens verksamhet. Den civila delen har länsstyrelse eller kommunen tillsynen över. Övriga av ovan nämnda koder har länsstyrelsen som tillsynsmyndighet men tillsynen är möjlig att överlåta till kommun. Med denna utgångspunkt drar Naturvårdsverket slutsatsen att beloppen synes avse att täcka kostnader för prövning och att ett avgiftsuttag för tillsyn saknas. Vad gäller verksamhetskod 90.451 anser dock Naturvårdverket att beloppet felaktigt saknar bokstavsbeteckningen (L) samt ett belopp (K) ifall kommunen har tillsynen. Avgiften storlek är densamma som andra belopp med beteckningen (L). Att felet inte tidigare har uppmärksammats beror sannolikt på att det inte ännu bedrivs någon sådan verksamhet, dvs. fartygsåtervinning i Sverige.

Sammanfattningsvis föreslår Naturvårdsverket att de verksamheter som endast har ett angivet belopp i FAPT hanteras enligt följande;

- Verksamhets- respektive avgiftskoderna 10.10, 10.20-1 och 63.40. Beloppet antas vara lika med (K) och ej innefatta tillsyn. Nya tillsynsavgifter tillkommer.
- Verksamhetskod 90.451: Beloppet antas vara en samlad tillsyns-och prövningsavgift (L). Denna ligger till grund för att separera avgifterna på samma sätt som för övriga verksamheter som har beteckningen (L).
- Verksamhetskod 92.10 och avgiftskod 92.10–2: Beloppet antas vara lika med (K). Tillsynsavgift påförs ej då Försvarsinspektören för hälsa och miljö är tillsynsmyndighet.

Förslag till nya och höjda tillsynsavgifter redovisas i avsnitt 5.1.6.

5.1.2 Ansökningsavgifter för prövning ersätter dagens årliga avgifter

Naturvårdsverket föreslår att
- de årliga *prövningsavgifterna* för verksamheter som driver verksamhet med stöd av miljötillstånd fasas ut och ersätts med *ansökningsavgifter* vid ansökan om tillstånd till miljöfarlig verksamhet. Utfasningen sker genom övergångsbestämmelser. Förslaget innebär att företag som fått miljötillstånd relativt nyligen betalar i det gamla regelsystemet i 10 år efter att tillståndet vann laga kraft

- ett tak för ansökningsavgiften införs för ansökningar som omfattar fler än en verksamhetsgrupp

- avgiftens skälighet i det enskilda fallet ska prövas

- nio ansökningsavgiftsnivåer för grundtillstånd införs inom intervallet 75 000 – 1 300 000 kronor

- ansökningsavgifter för ändring av en verksamhet enligt 16 kap. 2 § miljöbalken bestäms till 50 procent av angivet beräkningsbelopp för verksamhetens avgiftskod enligt bilagan, dock högst 150 000 kronor

- ansökningsavgifter för upphävande eller ändring av villkor och andra bestämmelser enligt 24 kap. 13 § 2 miljöbalken bestäms till 25 procent av angivet beräkningsbelopp för verksamhetens avgiftskod enligt bilagan, dock högst 55 000 kronor

- ansökningsavgift för upphävande av tillstånd enligt 24 kap. 13 § 1 miljöbalken eller förlängning av tid enligt 24 kap. 2 § 2 miljöbalken bestäms till 20 000 kronor

- ansökningsavgift för verksamheter som omfattas av 6 § förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd eller för verksamheter som ansöker om frivilligt tillstånd enligt 9 kap. 6 b § miljöbalken bestäms till 55 000 kronor.

Årliga prövningsavgifter ersätts med ansökningsavgifter

Naturvårdsverket föreslår att dagens avgiftssystem med årliga prövningsavgifter för verksamhetsutövare som bedriver verksamhet med stöd av ett tillstånd för miljöfarlig verksamhet fasas ut och istället ersätts med ansökningsavgifter för verksamhetsutövare som ansöker om miljötillstånd. Förslaget innebär att en ansökningsavgift ska betalas av den som avser driva eller driver en miljöfarlig verksamhet och som ansöker om

- tillstånd för tillståndspliktig verksamhet enligt 9 kap. 6 a § miljöbalken,
- ändring av en verksamhet enligt miljöbalken 16 kap. 2 § miljöbalken,
- upphävande eller ändring av villkor och andra bestämmelser enligt 24 kap. 13 § 2 miljöbalken,
- förlängning av tid enligt 24 kap. 2 § 2 miljöbalken, eller
- frivilligt tillstånd enligt 9 kap. 6 b § miljöbalken.

Naturvårdsverket bedömer att ett avgiftssystem med ansökningsavgifter bättre uppfyller de allmänna principerna om avgiftsuttag. En ansökningsavgift har en tydligare koppling till prövningen jämfört med en årlig prövningsavgift, och har därmed en tydligare koppling till statens motprestation. Avgiftsbelopp (K) inkluderar all slags prövning som kan vara aktuell under en verksamhets tillståndstid. Genom ett system med ansökningsavgifter kan istället avgifterna för prövning differentieras utifrån olika typer av prövningar. För vissa verksamheter sker endast en prövning av en ansökan om grundtillstånd. Med grundtillstånd aves en dom eller beslut som ger tillstånd till ny verksamhet eller tillstånd som medger utvidgning eller utökning av tidigare verksamhet. För andra verksamheter kan finnas återkommande behov av ändringstillstånd eller villkorsändringar. Ett system med ansökningsavgifter bedöms därmed minska inslaget av alltför hög schablonisering av prövningsavgifter inom avgiftskollektivet till förmån för att i högre grad motsvara motprestationen för den enskilda verksamheten.

En fördel med att avgiftsbelägga en prövning med en ansökningsavgift, i stället för att ta ut en årlig prövningsavgift, är att en avgift även tas ut i de fall ansökan avslås eller att tillståndet inte tas i anspråk. Detta då en ansökningsavgift tas ut när en ansökan inkommer och den som ansöker om prövning av ett ärende betalar avgiften oavsett prövningens utfall.[26] En ansökningsavgift är således mer förenlig med principen om full kostnadstäckning jämfört med en årlig prövningsavgift.

Vid översyn av dagens avgiftssystem för prövning har Naturvårdsverket genomfört omvärldsbevakning, där bland annat Finlands avgiftssystem med ansökningsavgifter har studerats. Enligt miljöministeriets förordning (1388/2006) om miljötillståndsverkens avgiftsbelagda prestationer utgår grundavgiften från en beräknad arbetsinsats för prövning av en viss typ av verksamhet. Om den nedlagda arbetstiden understiger eller överstiger grundavgiften dras en fast procentsats av eller läggs till den ursprungliga grundavgiften. Även avgiften för en ansökan om ändringstillstånd eller villkorsändring utgår från en fast procentsats som dras av från grundavgiften. I kontakter med miljöministeriet i Finland har uppgifter erhållits om att systemet är accepterat hos verksamhetsutövare och myndigheter och att graden av kostnadstäckning vad gäller prövning av miljöfarliga verksamheter uppgår uppskattningsvis till cirka 50 procent. [27] Naturvårdsverket kan konstatera att det ekonomiska målet om full kostnadstäckning inte har varit den mest styrande principen vid valet av avgiftssystem och beslut om avgiftsnivåer i Finland.

Prövningsavgifter karaktäriseras vanligen som kollektiva avgifter genom att motprestationen anses tillfalla ett helt kollektiv, det vill säga att motprestationen inte tillfaller samtliga enskilda som ingår i kollektivet på samma sätt.[28]

[26] (a) Ekonomistyrningsverket (2004)

[27] Informant 1 (2021)

[28] (b) Ekonomistyrningsverket (2004), sida 3

Vilka kostnader som ska eller bör ingå i prövningsavgiften är inte helt tydligt enligt praxis eller av förarbetsuttalanden, det vill säga vad uttrycket kostnadstäckning egentligen innebär för prövningsavgiften. De myndighetskostnader som ska redovisas framgår av 10 kap. FAPT. Av 10 kap. 3 § punkt 2 FAPT framgår att länsstyrelsens kostnader för samråd och beslut om betydande miljöpåverkan för miljöfarlig verksamhet ska redovisas. Även om samråd och beslut om betydande miljöpåverkan får anses var en del i prövningsprocessen så är samrådet i formell bemärkelse enligt Naturvårdsverkets bedömning inte en prövning utan något som föregår prövningen. Själva prövningen får anses starta i och med att ansökan inkommer till prövningsmyndigheten. Naturvårdsverket gör därmed tolkningen att det inte finns tillräckligt lagstöd enligt 27 kap. 1 § miljöbalken att räkna in kostnader för samråd inför tillståndsprövning av miljöfarlig verksamhet i den avgiftsbelagda tjänsten. Att en prövningsavgift ska täcka prövningsmyndighetens handläggningskostnader samt delvis statens kostnader för att tillvarata miljöintressen och andra allmänna intressen i prövningsärenden får anses vara självklart. Däremot bedömer Naturvårdsverket att det inte är uppenbart att kostnader bör räknas för fler statliga myndigheter än länsstyrelsen, som kan företräda samtliga statens intressen.

I en vidare bemärkelse skulle det också behöva tydliggöras om arbetet med prövning är till nytta för andra än avgiftskollektivet. Detta med beaktande av att prövningssystemet ska vara rättssäkert och demokratiskt och om det därför är rimligt att avgiftskollektivet ska bära hela kostnaden om också andra utanför avgiftskollektivet får nytta av prövningen och därmed får en motprestation.

Dessa förslag finns i författningstext i avsnitt 5.6.1, FAPT, 2 kap. 1, 4 och 6 §§.

Ett tak vid flera ansökningsavgifter

Naturvårdsverket föreslår ett tak om samma verksamhet enligt förslaget träffas av flera ansökningsavgifter. Om verksamheten omfattas av en ansökningsavgift i fler än en verksamhetsgrupp[29], ska de högsta ansökningsavgifterna i varje verksamhetsgrupp läggas samman. Det högsta av beloppen som verksamheten omfattas föreslås ingå i beräkningen med sitt fulla värde. Vart och ett av de övriga beloppen föreslås ingå i beräkningen med en fjärdedel av sitt fulla värde. Om summan av det fulla beloppet och en fjärdedel av de övriga beloppen överstiger 130 procent av det fulla beloppet, föreslås att den del som överstiger 130 procent inte ingår i ansökningsavgiften.

Förslaget syftar till att fånga upp den jämkning som idag finns i 2 kap. 5 § FAPT om hur årsavgiften beräknas.

Detta förslag finns i författningstext i avsnitt 5.6.1, FAPT, 2 kap. 5 §.

[29] Enligt 2 kap. 4 § i FAPT anges vad en verksamhetsgrupp är. I bilagan till FAPT är verksamheterna indelade i verksamhetsgrupper, där varje verksamhetsgrupp har en rubrik. Om rubriken är skriven med versaler, är den rubrik för en eller flera verksamhetsgrupper. Om rubriken är skriven med gemener, är den rubrik för en verksamhetsgrupp. En verksamhetsgrupp kan således innefatta flera verksamhetskoder.

Avgiftens skälighet i det enskilda fallet ska prövas

Naturvårdsverket anser att med ansökningsavgifter för miljöfarlig verksamhet föreligger ett behov av att avgiftens skälighet i det enskilda fallet prövas i samband med att prövningsmyndigheten avslutar ärendet. En sådan bestämmelse finns redan införd i 3 kap. 3 § FAPT för prövning av vattenverksamhet. Naturvårdsverket föreslår således att denna bestämmelse kompletteras så att den också omfattar prövning av miljöfarlig verksamhet.

Detta förslag finns i författningstext i avsnitt 5.6.4, FAPT, 9 kap. 3 §.

Övergångsbestämmelser

Naturvårdsverket bedömer att den föreslagna övergången från ett system med årsavgifter till ett system med ansökningsavgifter med stegvis utfasning ska införas genom övergångsbestämmelser. Detta för att tillse att verksamheter som relativt nyligen fått sitt grundtillstånd på ett likvärdigt sätt betalar en prövningsavgift ett antal år framöver, eftersom dessa verksamheter inte har betalat en ansökningsavgift. Naturvårdsverkets förslag till övergångsbestämmelsen innebär att verksamheter i drift fortsätter att betala årsavgift fram till dess att tio år förflutit från den tidpunkt när grundtillståndet gavs.

Dessa förslag finns i författningstext i avsnitt 5.6.1 i övergångsbestämmelser till författningsändringarna.

Avgiftsnivå avseende ansökningsavgift för grundtillstånd

Naturvårdsverket föreslår ansökningsavgifter för grundtillstånd enligt Tabell 2 nedan. Totalt rör det sig om nio avgiftsnivåer, där avgifterna ligger inom ett intervall mellan 75 000 och 1 300 000 kronor.

Naturvårdsverkets förslag till ansökningsavgifter för prövning av ny verksamhet har en tydlig korrelation mellan dagens årliga avgiftsnivåer (K). Skälet till detta är att dagens avgifter är differentierade efter verksamheters komplexitet och potentiella miljöpåverkan. Detta bör enligt Naturvårdsverket även vara en central utgångspunkt för ansökningsavgifter, då större och mer miljöpåverkande verksamheter typiskt sett också innebär en större arbetsinsats vid tillståndsprövningen. Naturvårdsverket konstaterar dock att antalet avgiftsnivåer enligt FAPT idag är många men att differentieringen närmast är motiverad av tillsyn snarare är prövning. Som belysts i avsnitt 3.1.1. saknas skäl att tro att en sådan hög grad av differentiering är relevant för prövning som har ett stort inslag av standardiserade moment. Naturvårdsverket föreslår därför att antalet avgiftsnivåer minskas från tjugofyra till nio. Sammanslagning av avgiftsnivåer sker huvudsakligen för de verksamheter som idag har en årlig avgift (K) som ligger i det lägre spannet, se Tabell 2.

Vad gäller ansökningsavgifterna storlek har Naturvårdsverket resonerat enligt följande. De i sammanhanget allra ”enklaste” ansökningsärendena utgörs av vissa verksamhetstyper som prövas av länsstyrelsernas miljöprövningsdelegationer.[30] I

[30] Tillståndsplikt B i MPF

nedlagd handläggningstid, och därmed avgiftsgrundande, ingår tid för såväl beredande handläggare, övriga deltagande handläggare utifrån behov av sakkompetens, sakkunnig och ordförande vid miljöprövningsdelegationen samt tid för administrativt arbete med diarieföring, kungörelse mm. Vidare ingår arbete som följer av att länsstyrelsen bevakar de allmänna intressena i prövningsärendet, vilket kan involvera två länsstyrelser ifall ansökan avser verksamhet som inte ligger i ett läns som har en miljöprövningsdelegation. Prövningsprocessen innefattar moment som genomläsning av ansökan, begäran om komplettering, att godkänna ansökan, kungörelse, remittering, kommunicering och beaktande av inkomna remissvar och bemötande, skriva tillståndsbeslut och kungöra beslutet. Av de erfarenheter från länsstyrelser som Naturvårdverket har tagit del av har framkommit att total nedlagd tid för en ”enklare” ansökan om tillstånd för ny verksamhet sällan understiger tre veckor, 120 timmar. Med en timkostnad på 1000 kronor motsvarar det en ansökningsavgift på 120 000 kronor. Uppgifter om nedlagd tid per ärende är dock uppskattade snarare än dokumenterade och från ett begränsat antal källor. Naturvårdsverket bedömer visserligen att uppskattningarna är fullt rimliga men beaktat att mer dokumenterat underlag saknas föreslås en lägsta ansökningsavgift om 75 000 kronor. Ett flertal verksamhetstyper, exempelvis djurhållning, vissa täktverksamheter samt stål och metall, som idag betalar mycket låga avgifter (K) i förhållande till kostnaderna för prövningen är de som kommer att erhålla denna lägsta ansökningsavgift. För övriga ansökningsavgifter har beaktats att dagens avgifter (K) avser täcka samtliga prövningsärenden som sker inom avgiftskollektivet. En ansökningsavgift för prövning av en ny verksamhet bör därför utgöra en del av de avgifter som en verksamhet skulle ha betalt över tid med dagens avgiftssystem. Naturvårdsverket föreslår att en ansökningsavgift för prövning av ny verksamhet ska motsvara totala kostnaden som en verksamhet betalar under en 10-årsperiod enligt dagens system (se Tabell 2). Det är en rimlig avvägning beaktat att de flesta verksamheter bedriver sin verksamhet betydligt längre än tio år och att ansökningsavgiften avser själva grundtillståndet och inte eventuella efterföljande ansökningsärenden. Vad gäller tillkommande ansökningsärenden, till exempel ansökan om ändring av villkor, föreslås separata ansökningsavgifter.

Naturvårdsverket anser det troligt att de förslagna ansökningsavgifterna, grundtillstånd, inte fullt ut motsvarar full kostnadstäckning. Det kan inte heller uteslutas att det finns en variation i kostnadstäckningsgrad mellan olika avgiftsnivåer då dessa är satta med utgångspunkt i dagens avgift (K). I samtal med representanter från mark- och miljödomstolen har framkommit att de högre avgiftsnivåerna är rimliga sett till handläggningens omfattning för denna typ av verksamhet men att det finns en variation och att vissa ärenden kan vara än mer resurskrävande.

För att närmare analysera graden av kostnadstäckning behövs underlag i form av data och en systematisk uppföljning som idag inte existerar, se även avsnitt 7.4.

Som framgår av avsnitt 5.1.1 bedömer Naturvårdsverket också att det finns vissa oklarheter kring vilka kostnader som prövningsavgiften ska täcka. Vidare bör

frågan lyftas om det är rimligt att avgiftskollektivet som helhet ska ta kostnader som kan härröras till undermåliga ansökningar från enskilda.

Detta förslag finns i författningstext i avsnitt 5.6.1 och framgår av bilagan till FAPT.

Naturvårdsverket föreslår även att även avgifter för prövning av fiskodling och övervintring av fisk ska följa den föreslagna avgiftskonstruktionen med ansökningsavgifter som för övrig miljöfarlig verksamhet, se avsnitt 5.1.5.

Tabell 2 Befintliga avgiftsnivåer för prövning och förslag på ansökningsavgifter för grundtillstånd vid prövning av miljöfarlig verksamhet

Årlig avgift (K) enligt dagens FAPT [kr]	*Årlig avgift (K) under 10 år [kr]*	*Förslag till ansökningsavgift för grundtillstånd [kr]*
900	9 000	75 000
1 200	12 000	
1 350	13 500	
1 500	15 000	
1 800	18 000	
1 950	19 500	
2 700	27 000	
4 500	45 000	
5 400	54 000	
7 500	75 000	
9 000	90 000	100 000
10 950	109 500	
13 200	132 000	150 000
15 000	150 000	
18 300	183 000	
22 500	225 000	250 000
27 000	270 000	
39 000	390 000	400 000
60 000	600 000	600 000
78 000	780 000	800 000
99 000	990 000	1 000 000
130 500	1 305 000	1 300 000
15 kr/ton*		75 000, 100 000, 150 000 eller 250 000

*Avser verksamhetskod 5.10, där ny avgiftskonstruktion föreslås enligt avsnitt 5.1.5

Ansökningsavgifter vid delprövning föreslås vara lägre än ansökningsavgiften för grundtillstånd

Naturvårdsverket anser att det är motiverat att avgifterna för ändringstillstånd och ändring av villkor är lägre än avgifterna för helprövning. Detta eftersom prövningen är av begränsad omfattning jämfört med helprövning. Naturvårdsverket föreslår följande ansökningsavgifter för delprövningar:

- Ansökningsavgift för ändring av en verksamhet enligt 16 kap. 2 § miljöbalken bestäms till *50 procent av angivet beräkningsbelopp för verksamhetens avgiftskod enligt bilagan*, *högst 150 000 kronor.*
- Ansökningsavgift för upphävande eller ändring av villkor och andra bestämmelser enligt 24 kap. 13 § 2 miljöbalken bestäms till *25 procent av angivet beräkningsbelopp för verksamhetens avgiftskod enligt bilagan, högst 55 000 kronor.*

Genom att avgiften för ändring av en verksamhet enligt 16 kap. 2 § miljöbalken och för upphävande eller ändring av villkor och andra bestämmelser enligt 24 kap. 13 § 2 miljöbalken uppgår till en viss del av beräkningsbeloppet för prövningen så differentieras avgiften utifrån verksamhetens komplexitet och potentiella miljöpåverkan. Naturvårdsverket bedömer att ansökningar om ändringstillstånd kan ta mycket tid i anspråk, vilket motiverar en avgift som utgår från hälften av angivet beräkningsbelopp för verksamhetens avgiftskod enligt bilagan. Enligt förslaget sätts ett tak med en maximal avgift. Vad gäller avgift för upphävande eller ändring av villkor och andra bestämmelser enligt 24 kap. 13 § 2 miljöbalken föreslås dock en avgift som utgår från en mindre andel av ansökningsavgiften för helprövning. Detta då Naturvårdsverket bedömer att ansökningar om upphävande eller ändring av villkor och andra bestämmelser generellt tar mindre tid i anspråk i förhållande till ansökningar för ändring av en verksamhet. Även här sätts även ett tak med en maximal avgift.

Dessa förslag finns i författningstext i avsnitt 5.6.1, FAPT, 2 kap. 4 §.

Fasta ansökningsavgifter

Naturvårdsverket anser att det är motiverat att det för vissa typer av prövningsärenden införs fasta ansökningsavgifter. Detta eftersom prövningen av dessa ärenden får anses vara av mer standardiserad karaktär. Därför förslår Naturvårdsverket fasta ansökningsavgifter enligt följande:

- Ansökningsavgift för upphävande av tillstånd enligt 24 kap. 13 § 1 miljöbalken bestäms till *20 000 kr*.
- Ansökningsavgift för förlängning av tid enligt 24 kap. 2 § 2 miljöbalken bestäms till *20 000 kr*.
- Ansökningsavgift för verksamheter som omfattas av 6 § förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd bestäms till *55 000 kr*.
- Ansökningsavgift för verksamheter som ansöker om frivilligt tillstånd enligt 9 kap. 6 b § miljöbalken bestäms till *55 000 kr.*

Naturvårdverket anser att prövning av upphävande av tillstånd enligt 24 kap. 13 § 1 miljöbalken respektive förlängning av tid enligt 24 kap. 2 § 2 miljöbalken är en förhållandevis begränsad och enkel prövning utifrån de moment som generellt ingår. Naturvårdsverket anser att en sådan prövning motsvarar en kostnad på 20 000 kronor.

Avgifterna för verksamheter som omfattas av 6 § förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd respektive verksamheter som ansöker om frivilligt tillstånd enligt 9 kap. 6 b § miljöbalken föreslås få en lägre avgift än den lägsta ansökningsavgiften för prövning av ny tillståndspliktig B-verksamhet. Naturvårdsverket bedömer att dessa verksamheter huvudsakligen avser en så kallad C-verksamhet där antingen tillståndsplikt föreligger till följd av hantering av farliga ämnen eller att verksamhetsutövaren av olika skäl önskar erhålla ett rättskraftigt tillstånd. Ärendena torde till sin karaktär vara enklare än vid en ansökan om tillståndspliktig B-verksamhet. Av det skälet bör ansökningsavgiften vara lägre än den lägsta ansökningsavgiften för tillståndspliktig B-verksamhet. Dock är formalia densamma och typiskt sett kan antas att det kopplat till en frivillig ansökan finns ett inte obetydligt inslag av motstående intressen. Naturvårdsverket bedömer att en ansökningsavgift på 55 000 kronor är väl avvägt jämfört med den lägsta avgiftsnivån för B-verksamhet.

Dessa förslag finns i författningstext i avsnitt 5.6.1, FAPT, 2 kap. 4 §.

5.1.3 Ansökningsavgiften för prövning kompletteras med en tilläggsavgift för uppskjutna villkor i mål och ärenden

Naturvårdsverket föreslår en tilläggsavgift för uppskjutna villkor i mål och ärenden enligt 22 kap. 27 § miljöbalken.

Avgiften bestäms till 25 procent av angivet beräkningsbelopp för verksamhetens avgiftskod enligt bilagan, dock högst 55 000 kronor.

Naturvårdsverket föreslår en ny tilläggsavgift för ärenden och mål som i vissa delar skjuts upp enligt 22 kap. 27 § miljöbalken. Att samtliga villkor inte avgörs i samband med att grundtillståndet meddelas för verksamheten innebär en extra belastning för prövningsmyndigheterna, med en eller flera efterföljande prövningsomgångar när slutliga villkor ska fastställas. Avgiften föreslås utgöra 25 procent av angivet beräkningsbelopp för verksamhetens avgiftskod enligt bilagan, dock högst 55 000 kronor per delbeslut eller deldom. Föreslagen tilläggsavgift för uppskjutna frågor är restriktivt satt med anledning av det finns en stor variation på karaktären av uppskjutna frågor. Den faktiska kostnaden för prövning av en uppskjuten fråga bedöms i de flesta fall vara avsevärt större.

Detta förslag finns i författningstext i avsnitt 5.6.1, FAPT, 2 kap. 6 §.

5.1.4 Ansökningsavgiften för prövning kompletteras med en avgift för omprövning av tillstånd

Naturvårdsverket föreslår att en avgift för omprövning av tillstånd enligt 24 kap. 5 § miljöbalken ska tas ut i samband med att tillstånd meddelas.

Avgiften bestäms till 50 procent av angivet beräkningsbelopp för verksamhetens avgiftskod enligt bilagan, dock högst 150 000 kronor.

Enligt 24 kap. 5 § miljöbalken får tillståndsmyndigheten under vissa förutsättningar ompröva tillstånd vad gäller bestämmelse om tillåten produktionsmängd eller annan liknande bestämmelse om verksamhetens omfattning, samt ändra eller upphäva villkor eller andra bestämmelser eller meddela nya sådana.

Ärenden om omprövningar initieras som regel av tillsynsmyndigheten som också fortlöpande har till uppgift att bedöma om villkor för miljöfarlig verksamhet är tillräckliga.[31] Omprövningar av tillstånd är idag sällan förekommande trots att det är en viktig hörnsten i tillämpningen av miljöbalken. Det handlar ofta om föråldrade tillstånd som inte uppfyller dagens miljökrav. Naturvårdsverket bedömer att antalet omprövningar framledes kommer att öka med anledning av att allt fler tillstånd får anses som föråldrade och inte längre avspeglar krav på bästa tillgängliga teknik eller krav som följer av miljökvalitetsnormer. Föreslagen systemförändring från årsavgifter till ansökningsavgifter behöver, för att vara heltäckande, också fånga in de omprövningar som sker på myndigheters initiativ. Naturvårdsverket föreslår därför att verksamhetsutövaren får betala en avgift för omprövning som tas ut i samband med att tillstånd meddelas. Ett avgiftsuttag innebär ingen principiell skillnad mot idag då årsavgiften även avser att täcka handläggningskostnader för omprövningsärenden, något som överensstämmer väl med principen om att förorenaren ska betala.

Naturvårdsverket föreslår att prövningsmyndigheten vid beslut om tillstånd ska fastställa en avgift som uppgår till 50 procent av angivet beräkningsbelopp för verksamhetens avgiftskod enligt bilagan i FAPT, dock högst 150 000 kronor. Avgiftsnivån är satt utifrån att de frågor som kan tas upp vid omprövning är begränsade till vad som framgår av 24 kap. 5 § miljöbalken. När det föreligger skäl för omprövning torde de dock i de flesta fall vara av komplex natur. Ett tak på 150 000 kronor hindrar att avgiften slår helt fel.

Dessa förslag finns i författningstext i avsnitt 5.6.1, FAPT, 2 kap. 7 §.

[31] 26 kap. 1 § p 3 miljöbalken

5.1.5 Ny avgiftskonstruktion för fiskodling och övervintring av fisk

Naturvårdsverket föreslår att

- avgifterna för tillsyn och prövning av fiskodling och övervintring av fisk följer modellen med ansökningsavgifter respektive årliga tillsynsavgifter som för övriga miljöfarliga verksamheter

- ansökningsavgifter och årliga tillsynsavgifter för denna typ av verksamheter delas in i fem avgiftsnivåer och att avgiftsindelningen utgår från mängd foderförbrukning per kalenderår, liksom för dagens avgifter.

Av 3 kap. 1 § miljöprövningsförordningen framgår att tillståndsplikt B och verksamhetskod 5.10 gäller för fiskodling eller övervintring av fisk, där mer än 40 ton foder förbrukas per kalenderår. Av bilagan till FAPT framgår att den årliga prövnings- och tillsynsavgiften för dessa verksamheter är 45 kronor per ton foderförbrukning per kalenderår (L) eller 15 kronor per ton foderförbrukning per kalenderår (K). Vidare framgår av nuvarande lydelse att den totala prövnings- och tillsynsavgiften får uppgå till högst 70 000 kronor per år. Denna avgiftskonstruktion innefattar inga avgiftskoder som för vissa övriga miljöfarliga verksamheter.

Naturvårdsverket föreslår att avgifter för tillsyn och prövning av fiskodling och övervintring av fisk ska följa den föreslagna avgiftskonstruktionen med ansökningsavgifter och årliga tillsynsavgifter som för övrig miljöfarlig verksamhet. Förslaget innebär att avgiftsindelningen, liksom i nuvarande konstruktion, utgår från mängd foderförbrukning per kalenderår. Till skillnad från nuvarande system föreslås en indelning i avgiftskoder, där ansökningsavgifter och årliga tillsynsavgifter för denna typ av verksamheter delas in i fem avgiftsnivåer. Avgifterna delas in i intervall baserat på ton foderförbrukning, för att på sätt erhålla en tydligare koppling till motprestation. Naturvårdsverket föreslår att även i den nya avgiftskonstruktionen ska avgifter bestämmas så att de förhåller sig till den högsta totala prövnings- och tillsynsavgiften om 70 000 kronor per år.

Naturvårdsverket anser emellertid att denna avgift ska omfattas av det förslag som innebär att årsavgifterna för tillsyn av miljöfarliga verksamheter generellt höjs för att ligga i fas med den kostnadsutveckling som skett sedan år 2018. Denna höjning föreslås vara 11 procent (se avsnitt 5.1.6), vilket innebär att det är en högsta total prövnings- och tillsynsavgift om 77 700 kronor som den nya avgiftskonstruktionen ska förhålla sig till.

En mindre verksamhet som omfattas av tillståndsplikt enligt 3 kap. 1 § miljöprövningsförordningen har en foderförbrukning som överstiger 40 ton per år. En foderförbrukning om 40 ton motsvarar en samlad tillsyn- och prövningsavgift på 1 800 kronor. Den totala prövnings- och tillsynsavgiften om 70 000 kronor per år enligt nuvarande lydelse motsvarar en foderförbrukning om cirka 1 500 ton. Summerat varierar alltså den nu gällande årliga tillsyns- och prövningsavgiften mellan 1 800 och 70 000 kronor för denna typ av verksamhet. Genom att beräkna tillsynsavgiften och prövningsavgiften utifrån den totala prövnings- och

tillsynsavgiften enligt dagens system framgår att tillsynsavgiften varierar mellan 1 200 - 46 680 kronor (L-K) och prövningsavgiften mellan 600 - 23 340 kronor (K).

Intervall om ton foderförbrukning utgår således från 40 ton som den lägsta mängden och 1 500 ton som den högsta. Vidare utgår indelningen av intervallen utifrån dagens avgiftsbelopp (K) och de ansökningsavgiftsnivåer som dessa motsvarar. Den lägsta prövningsavgiften utgår från 40 ton foderförbrukning och motsvarar en ansökningsavgift om 75 000 kronor. Den högsta prövningsavgiften utgår från 1 550 ton foder och motsvarar en ansökningsavgift om 250 000 kronor. Avgifterna delas sedan in intervall utifrån de föreslagna ansökningsavgiftsnivåerna om 75 000, 100 000, 150 000 och 250 000 kronor. De beräknade tillsynsavgifterna (L-K), även de med utgångspunkt från intervallen, avrundas till timmar utifrån hela arbetsdagar. I Tabell 3 framgår den föreslagna avgiftsindelningen och avgiftsnivåer som följer av detta.

Tabell 3 Föreslagen avgiftsindelning och avgiftsnivåer rörande fiskodling och övervintring av fisk

Ton foderförbrukning	Ansökningsavgift [kr]	Tillsynsavgift [kr]	Normtid [h]
≥ 40 – 500	75 000	8 000	8
501 – 700	75 000	16 000	16
701 – 1 000	100 000	24 000	24
1 001 – 1500	150 000	32 000	32
≥ 1550	250 000	48 000	48

Naturvårdsverket ser därmed inga hinder för att infoga även verksamheter avseende fiskodling och övervintring av fisk i den konstruktion av avgifter som nu föreslås. En avgiftsindelning i fem nivåer faller väl in i motsvarande avgiftskonstruktion för övriga miljöfarliga verksamheter.

Förslag på författningstext finns i avsnitt 5.6.1 och följer av bilagan till FAPT.

5.1.6 Nya och höjda årliga tillsynsavgifter

Naturvårdsverket föreslår att

- de årliga tillsynsavgifterna för miljöfarliga verksamheter höjs med 11 procent

- de årliga tillsynsavgifterna som ligger under 8000 kronor höjs till 8000 kronor

- den årliga tillsynsavgiften för vissa avgiftskoder för täktverksamhet och vindkraft höjs till 16 000 kronor.

- det införs en årlig tillsynsavgift för civil flygplats med infrastruktur för militär flygverksamhet (verksamhetskod 63.40). Avgiften ska för civila flygrörelser följa de årliga tillsynsavgifterna för civila flygplatser (verksamhetskod 63.30) och ska uppgå till 27 000 eller 57 000 kronor.

- den årliga tillsynsavgiften för fartygsåtervinning anges till 122 000 kronor

- det införs en tillsynsavgift för verksamheter som behöver söka tillstånd enligt 9 kap. 6 § miljöbalken på grund av 6 § förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Årsavgiften för tillsyn av miljöfarliga verksamheter höjs generellt

Naturvårdsverket föreslår att årsavgifterna för tillsyn av miljöfarliga verksamheter höjs generellt för att ligga i fas med den kostnadsutveckling som har skett sedan år 2018 då avgifterna senast höjdes.[32] Till skillnad mot avgiftsförordningen sker ingen regelbunden justering av avgifterna i FAPT för att kompensera kostnadsutvecklingen. Höjningen föreslås vara 11 procent och följa SCB index för statens arbetskostnader perioden 2018–2021, se Tabell 6. Därmed säkerställs att balansen mellan statens intäkter och utgifter inte påverkas negativt, vilket skulle bli följden av att avgifterna inte följer kostnadsutvecklingen. Naturvårdsverket redogör för valet av tillvägagångsätt för att indexjustera avgifterna i avsnitt 4.4.

En ny miniminivå för årlig tillsynsavgift

Naturvårdsverket har i en enkät till länsstyrelserna frågat hur omfattande tillsynen typiskt sett är för de verksamheter som kräver minst respektive mest tillsyn. Svaren från länsstyrelserna ger ett spann av omfattningen av den tillsyn som bedrivs. Naturvårdsverket har sammanställt inkomna enkätsvar och utifrån det samlade underlaget dragit slutsatser om den lägsta respektive högsta så kallade normtiden för tillsyn.[33] Med normtid avses en genomsnittlig motprestation från tillsynsmyndigheten till avgiftskollektivet.

När det gäller den högsta normtiden bedömer Naturvårdsverket att det inte föreligger något behov av nya högre avgiftsnivåer. Däremot när det gäller den lägsta normtiden bedömer Naturvårdsverket att den motsvarar en arbetsdag per år, det vill säga åtta timmar. Med den timkostnad som länsstyrelserna tagit fram om 1000 kronor, och som beskrivs i avsnitt 4.3, föreslår Naturvårdsverket att de tillsynsavgifter som idag ligger under denna lägstanivå höjs till 8 000 kronor. Förslaget berör verksamheter som omfattas av de avgiftskoder som framgår av Tabell 4.

Tabell 4 Aktuella verksamhetsgrupper, verksamhetskoder och avgiftskoder för de verksamheter, där nuvarande årlig tillsynsavgift höjs till miniminivån 8 000 kronor.

Kapitel MPF	Verksamhetsgrupp	Verksamhetskod	Avgiftskod	Nuvarande årlig tillsynsavgift [kr]	Föreslagen årlig tillsynsavgift [kr]
2	Djurhållning	1.10-i	1.10-i	2 550	8 000
2	Djurhållning	1.11	1.11	2 250	8 000

[32] Senast ändrad genom förordningen (2015:154) om ändring i förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken.

[33] Uppgifterna finns diarieförda hos Naturvårdsverkets, diarienummer NV-04185-20

4	Berg, naturgrus och andra jordarter	10.11	10.11-3, 10.11-4, 10.11-5, 10.11-6	1 950 750 600 300	8 000 8 000 8 000 8 000
4	Berg, naturgrus och andra jordarter	10.20	10.20-1, 10.20-4. 10.20-5, 10.20-6, 10.20-7*	0 1 950 750 600 300	8 000 8 000 8 000 8 000 8 000
4	Råpetroleum, naturgas och kol	11.20	11.20-2	5 100	8 000
15	Stål och metall	27.27-i	27.27-i-3, 27.27-i-4, 27.27-i-8, 27.27-i-12	5 100 2 400 5 100 5 100	8 000 8 000 8 000 8 000
15	Stål och metall	27.50	27.50-4, 27.50-11	5 100 5 100	8 000 8 000
15	Stål och metall	27.130	27.130-4	5 100	8 000
16	Metall- och plastytbehandling, avfettning och färgborttagning	28.10-i	28.10-i -4	5 100	8 000
16	Metall- och plastytbehandling, avfettning och färgborttagning	28.20	28.20-4	5 100	8 000
16	Metall- och plastytbehandling, avfettning och färgborttagning	28.30	28.30-4	5 100	8 000
16	Metall- och plastytbehandling, avfettning och färgborttagning	28.50	28.50-3, 28.50-4, 28.50-8, 28.50-12, 28.50-13	5 100 2 400 5 100 5 100 5 100	8 000 8 000 8 000 8 000 8 000
21	Vindkraft	40.90	40.90-3	5 100	8 000
21	Vindkraft	40.95	40.95-3	5 100	8 000
24	Hamnar	63.10	63.10-3	7 500	8 000
29	Deponering	90.310	90.310-4	5 100	8 000
29	Biologisk behandling	90.161	90.161-4	5 100	8 000
29	Långtidslagring, djupt bergförvar och underjordsförvar	90.458	90.458-5	5 100	8 000

**Med föreslagen miniminivå för tillsynsavgiften kommer täkter inom avgiftskod 10.20-4 till 10.20-7 ha en tillsynsavgift motsvarande 8 000 kronor. I och med att dessa avgiftskoder hamnar på samma avgiftsnivå föreslår Naturvårdsverket att vissa av dessa nivåer slås ihop.*

Förslag på höjning och justering av tillsynsavgift framgår av kapitel 5.1.6 och i bilagan till FAPT.

Höjning av tillsynsavgiften för vissa avgiftskoder vad gäller täktverksamheter och vindkraft

Av såväl enkätsvar som av kompletterande underlag från samverkansmötet med länsstyrelserna, Sveriges Kommuner och Regioner, Jordbruksverket samt ett urval av kommuner tydliggjordes behovet av att höja dagens avgiftsnivåer till mer än miniminivå för vissa avgiftskoder vad gäller täktverksamheter och vindkraft. Det tillvägagångsätt som Naturvårdsverket har använt för att inhämta underlag och föreslå justerade avgiftsnivåer framgår av kapitel 4 med fördjupat resonemang i bilaga 2.

Förslag på höjning av tillsynsavgift finns i författningstext i avsnitt 5.6.1 och framgår av bilagan till FAPT.

Särskilt om täktverksamheter

De större torvtäkterna, det vill säga torvtäkter som har ett verksamhetsområde som är större än 150 hektar, omfattas av verksamhetskod 10.10 i miljöprövningsförordningen. Torvtäkter som har ett verksamhetsområde som är mindre än 150 hektar omfattas av verksamhetskod 10.20 och avgiftskod 10.20-1.

De större bergtäkterna, det vill säga bergtäkter som omfattar mer än 25 hektar, omfattas av verksamhetskod 10.11 i miljöprövningsförordningen. Bergtäkter som har ett verksamhetsområde som är mindre än 25 hektar omfattas av avgiftskoderna 10.20-2 till 10.20-7. Dessa avgiftskoder omfattar även täkter av naturgrus och andra jordarter.

I FAPT differentieras avgiftskoderna för verksamhetskod 10.11 och 10.20 utifrån tillståndsgiven produktionsmängd. Naturvårdsverket kan konstatera att angivna tröskelvärden avseende produktionsmängd inte är lika aktuella idag som de var när tröskelvärdena fastställdes.[34] Naturvårdsverket föreslog en indelning i avgiftsnivåer för tillsyn av täkter i FAPT i ett regeringsuppdrag från 2006.[35] När det gäller täkt av energitorv så omfattas dessa täkter av 9 kap. miljöbalken och miljöprövningsförordningen sedan 1 jan 2017, vilket var det datum då lagen (1985:620) om vissa torvfyndigheter upphävdes.

Naturvårdsverket konstaterar att verksamhetsområdets storlek är en viktig faktor när det gäller den potentiella miljöpåverkan från en täktverksamhet. Likaså konstaterar Naturvårdsverket att såväl produktionsmängd samt tillståndsgiven mängd har betydelse för miljöpåverkan. Vad gäller täktverksamheter är trenden bland annat att täkterna blir färre och större.

Mot bakgrund av förutsättningar enligt ovan och med utgångspunkt i det inhämtade underlaget bedömer Naturvårdsverket att verksamheter inom verksamhetskod 10.10 generellt motiverar en högre tillsynsavgift än för avgiftskod 10.20-1. Naturvårdsverket föreslår därmed att tillsynsavgiften för torvtäkter som omfattas

[34] SFS 2005:625
[35] Naturvårdsverket (2006)

av verksamhetskod 10.10 uppgår till 16 000 kronor. Likaså föreslås tillsynsavgiften höjas till 16 000 kronor för de täktverksamheter som omfattas av avgiftskoderna 10.11-1 och 10.11-2 samt 10.20-2 och 10.20-3. Naturvårdsverket bedömer att en sådan avgiftsjustering ligger väl i linje med Sveriges Kommuner och Regioners tillsynstaxa.[36]

En sammanställning av föreslagna avgiftshöjningar för täktverksamheter framgår av Tabell 5 Verksamheter där dagens tillsynsavgift höjs till 16 000 kronor.

I avsaknad av tillräckliga underlag har förslaget om alternativa tröskelvärden till tillståndsgiven produktionsmängd och tröskelvärdenas storlek inte utretts inom ramen för detta uppdrag. Naturvårdsverket konstaterar dock att det finns behov av en översyn när det gäller tröskelvärden och avgiftsindelningen för täktverksamheter i FAPT. Under samverkansmötet har länsstyrelserna lyft ett behov av ytterligare en eller flera avgiftsnivåer för de allra största täktverksamheterna. En fördjupad översyn behöver ske i ljuset av den utveckling som har skett inom branschen sedan täktverksamheterna infördes i 9 kap. miljöbalken.

Av bilagan till FAPT framgår de föreslagna avgifterna.

Särskilt om vindkraft

Tillståndsplikt vad gäller vindkraft regleras i 21 kap. 13–14 §§ miljöprövningsförordningen. Tillståndsplikten kopplar till antal vindkraftverk och höjd på vindkraftverken. Utifrån antal och höjd fördelas verksamheterna på verksamhetskoderna 40.90 och 40.95.

I FAPT differentieras avgiftsnivåerna för verksamhetskod 40.90 och 40.95 utifrån om vindkraftverken står till havs eller på land. Om vindkraftsverken är landbaserade differentieras även tillsynsavgiften utifrån om antalet vindkraftverk som står tillsammans uppgår till 20 eller fler. Naturvårdsverket kan konstatera att angivna tröskelvärden avseende antal vindkraftverk inte är lika aktuella idag som de var när avgiftsnivåerna fastställdes.

Naturvårdsverket bedömer att antal verk, dess storlek och om vindkraftsverken är havs- eller landbaserade är viktiga faktorer när det gäller den potentiella miljöpåverkan. Naturvårdsverket kan konstatera att trenden är att vindkraftsparkerna omfattar geografiskt större områden och fler vindkraftsverk. Tillsyn gällande vindkraft hanterar bland annat frågor kopplade till layoutförändringar i byggstartskede och den snabba teknikutvecklingen.

Mot bakgrund av förutsättningar enligt ovan och med utgångspunkt i det inhämtade underlaget bedömer Naturvårdsverket att för avgiftskoderna 40.90–1, 40.90–2, 40.95–1 och 40.95–2 föreslås dagens tillsynsavgifter höjas till 16 000 kronor. Naturvårdsverket föreslår att dagens avgiftskoder kvarstår även om tillsynsavgiften blir densamma för flera koder, detta då avgiftskoderna gör åtskillnad på havs- respektive landbaserade vindkraftverk. En sammanställning av föreslagna

[36] Sveriges Kommuner och Regioner (2019), Taxebilaga 2

avgiftshöjningar för vindkraft framgår av Tabell 5 Verksamheter där dagens tillsynsavgift höjs till 16 000 kronor.

I avsaknad av tillräckliga underlag har förslaget om alternativa tröskelvärden och tröskelvärdenas storlek inte utretts inom ramen för detta uppdrag. Naturvårdsverket konstaterar dock att det finns behov av en översyn när det gäller tröskelvärden och avgiftsindelningen vad gäller vindkraft i FAPT. Exempelvis har Naturvårdsverket identifierat ett behov av ytterligare en eller flera avgiftsnivåer för de allra största vindkraftsparkerna. En fördjupad översyn behöver ske i ljuset av den utveckling som har skett inom branschen.

Förslag på höjning av tillsynsavgift framgår av bilagan till FAPT, se avsnitt 5.6.7.

Tabell 5 Verksamheter där dagens tillsynsavgift höjs till 16 000 kronor

Kap. MPF	Verksamheter	Verksamhets-kod	Avgiftskod	Nuvarande årlig tillsynsavgift [kr]	Föreslagen årlig tillsynsavgift [kr]
4	Berg, naturgrus och andra jordarter	10.10	10.10	0	16 000
4	Berg, naturgrus och andra jordarter	10.11	10.11-1	7 950	16 000
			10.11-2	4 800	16 000
4	Berg, naturgrus och andra jordarter	10.20	10.20-2	7 950	16 000
			10.20-3	4 800	16 000
21	Vindkraft	40.90	40.90-1	10 050	16 000
			40.90-2	10 050	16 000
21	Vindkraft	40.95	40.95-1	10 050	16 000
			40.95-2	10 050	16 000

Verksamhetstyper som idag bara anges med ett belopp i bilagan till FAPT

Vad gäller verksamhetskod 10.10 och avgiftskod 10.20-1, som avser torvtäktsverksamheter, anges i bilagan till FAPT ett belopp på 1 500 kronor. Förslag till höjda tillsynsavgifter för täktverksamhet föreslås ovan i detta avsnitt. Vad gäller förslag till ansökningsavgifter för grundtillstånd, se avsnitt 5.1.2.

För verksamhetskod 63.40, som avser flottiljflygplats eller civil flygplats med infrastruktur för militär flygverksamhet[37], anges ett belopp om 27 000 kronor i bilagan till FAPT. Vad gäller tillsynsavgift för denna verksamhetskod så föreslår Naturvårdsverket att avgiften, i den del verksamheten omfattas av civila

[37] Om instrumentbanan på flottiljflygplatsen eller den civila flygplatsen är längre än 1 200 meter

flygrörelser, ska motsvara den avgiftsindelning och de avgiftsnivåer som gäller för verksamhetskod 63.30.

För verksamhetskod 90.451, som avser fartygsåtervinning, anges i bilagan till FAPT ett belopp på 169 500 kronor. Naturvårdsverket gör bedömningen att denna avgift motsvarar (L). Den del av avgiften som avser täcka prövningskostnaderna när tillsynen är överlåten till kommunen uppgår därmed till 60 000 kronor och tillsynsavgiften (L-K) motsvarar således 109 500 kronor. Naturvårdsverket föreslår därmed att för verksamhetskod 90.451 uppgår tillsynsavgiften till 122 000 kronor.

Avgiftskod 92.10 avser annat skjutfält än civilt skjutfält. I nuvarande FAPT anges ett belopp om 5 400 kronor. Naturvårdsverket gör bedömningen att detta belopp motsvarar den del av avgiften som avser täcka prövningskostnaderna när tillsynen är överlåten till kommunen. Detta mot bakgrund av att 5 400 kronor är ett återkommande belopp (K) i FAPT. Naturvårdsverket kan dessutom konstatera att annat skjutfält än civilt skjutfält tillsynas av Försvarsinspektören för hälsa och miljö (FIHM), vilka inte tar ut någon tillsynsavgift. Naturvårdsverket anser därmed att det inte finns något behov av att införa någon tillsynsavgift för denna avgiftskod i bilagan till FAPT.

Förslag till avgifter enligt ovan finns i bilagan till FAPT, se avsnitt 5.6.7.

Sammanställning av samtliga föreslagna justeringar av den årliga tillsynsavgiften

Förslag på justerade avgiftsnivåer för tillsyn och den normtid (genomsnittlig motprestation från tillsynsmyndigheten till avgiftskollektivet) i timmar som tillsynsavgifterna motsvarar framgår nedan av Tabell 6. Tillsynsavgifterna har avrundats till närmaste tusental. Föreslagna årliga tillsynsavgifter och den normtid i timmar som tillsynsavgifterna motsvarar framgår av bilagan till FAPT, se avsnitt 5.6.7.

Tabell 6 Förslag på justerade avgiftsnivåer för tillsyn och den normtid i timmar som tillsynsavgifterna motsvarar

Nuvarande årlig tillsynsavgift (L-K) [kr]	**Förslag på nya avgiftsnivåer [kr]**	**Föreslagna avgiftsnivåer efter höjning med 11% [kr]****	**Förslag på justerade avgiftsnivåer [kr]**	**Normtid [h]**
0			0, 8 000, 16 000, 27 000 och 57 000 och 122 000	0, 8, 16, 27, 57 och 122
300	8 000 och 16 000*	8 000 och 16 000	8 000 och 16 000	8 och 16
600				
750				
1 950				
2 400				
2 550				
4 800				
5 100				

7 500				
7 950				
10 050		11 156	11 000 och 16 000*	11 och 16
18 000		19 980	20 000	20
22 500		24 975	25 000	25
24 300		26 973	27 000	27
37 500		41 625	42 000	42
51 000		56 610	57 000	57
57 000		63 270	63 000	63
71 000		78 810	79 000	79
72 000		79 920		
109 500		121 545	122 000	122
147 000		163 170	163 000	163
181 500		201 465	201 000	201
244 500		271 395	271 000	271
30 kr/ton***	8 000	8 000	8 000	8
	16 000	16 000	16 000	16
	24 000	24 000	24 000	24
	32 000	32 000	32 000	32
	48 000	48 000	48 000	48

**För vissa avgiftskoder inom vindkraft och täkter föreslås avgiftsnivåerna höjas till 16 000 kronor, se Tabell 5 Verksamheter där dagens tillsynsavgift höjs till 16 000 kronor.*

*** En höjning på 11 % omfattar inte de föreslagna nya avgiftsnivåerna om. 8 000, 16 000, 24 000, 32 000 och 48 000 kronor då dessa utgår från den timkostnad som länsstyrelserna tagit fram, se avsnitt 4.3.*

****Denna avgiftskonstruktion avser verksamhetskod 5.10, för vilka dagens tillsynsavgift utgår från ton foderförbrukning per kalenderår.*

Tillsynsavgift ska utgå för verksamheter som är skyldiga att söka tillstånd enligt 9 kap. 6 § miljöbalken på grund av 6 § i förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

Viss miljöfarlig verksamhet som hanterar farliga ämnen som innebär en miljöfarlig hantering blir tvungna att söka miljötillstånd enligt 9 kap. 6 § miljöbalken, inte på grund av reglering i miljöprövningsförordningen som A- eller B-verksamhet utan istället på grund av bestämmelser i 6 § i förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

För dessa verksamheter är det med dagens bestämmelser inte möjligt för länsstyrelsen att ta ut någon årlig tillsynsavgift på grund av att det saknas en bestämmelse om det i nuvarande FAPT. En sådan avgift tar kommunerna ut enligt Sveriges Kommuner och Regioners taxeförslag. Naturvårdsverket utgår därför ifrån att det är ett misstag att det i FAPT inte finns någon sådan bestämmelse. Det saknas anledning att undanta den typen av verksamhet från tillsynsavgifter, eftersom denna typ av verksamhet som dessutom innebär hantering av farliga ämnen typiskt sett kräver tillsyn.

Naturvårdsverket föreslås därför en sådan bestämmelse som möjliggör uttag av årlig tillsynsavgift. Naturvårdsverket föreslår att avgiften sätts lågt till 6 000 kronor per år.

Verksamheter som till följd av 6 § förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd behöver tillstånd enligt 9 kap. 6 § miljöbalken har avseende den miljöfarliga verksamheten typiskt sett en mindre omfattande verksamhet än en tillståndspliktig verksamhet enligt miljöprövningsförordningen. Dock ska en årlig miljörapport granskas, meddelade villkor kontrolleras samt lämpligen fysiska platsbesök ske med en viss regelbundenhet. Då länsstyrelsen har tillsynen över både den miljöfarliga verksamheten och det som faller under Sevesolagstiftningen, för vilken särskild avgift utgår, finns vissa samordningsvinster. Naturvårdsverket bedömer att en årlig tillsynsavgift som motsvarar sex timmar bör täcka tillsyn enligt miljöbalken.

Detta förslag finns i författningstext i avsnitt 5.6.1, FAPT, 2 kap. 8 § andra stycket.

5.1.7 Timavgift utgår vid extraordinär tillsyn och tillsyn av anläggningsarbeten som utförs med stöd av ett igångsättningsmedgivande

Naturvårdsverket föreslår att

- det för miljöfarliga verksamheter införs en möjlighet att ta ut en kompletterande timavgift för extraordinär tillsyn

- det ska vara möjligt att ta ut timavgift för tillsyn av verksamheter som utför anläggningsarbeten med stöd av ett ingångsättningsmedgivande

- när timavgift tillämpas ska den vara 1 000 kronor för varje hel timme handläggningstid.

Timavgift med anledning av extraordinär tillsyn

Naturvårdsverket anser det att ska vara möjligt att ta ut avgift för extraordinär tillsyn, utöver den årliga avgiften. Statskontorets förslag om timavgift för extraordinär tillsyn bedöms ge förutsättningar för att den tillsyn som idag finansieras via årsavgifter kan genomföras på ett mer likvärdigt sätt än idag. Detta eftersom den extraordinära tillsynen kan vara av sådan omfattning att den negativt påverkar tillsynsmyndighetens möjlighet att genomföra annan planerad ordinarie tillsyn av andra verksamheter. Det är inte heller rimligt att hela avgiftskollektivet får bära kostnader för extraordinär tillsyn gentemot en eller några få verksamhetsutövare som inte har följt gällande regler. Övriga objektsansvariga ska inte behöva finansiera exempelvis återbesök hos misskötta verksamheter.[38]

Ett uttag av timavgift för extraordinär tillsyn innebär dock inte i sig att länsstyrelsen under det aktuella kalenderåret får resurser att kompensera bortfallet av annan tillsyn. Sett över tid, och med en adekvat återföring av uttagna

[38]Regeringen (2009), sid 21

tillsynsavgifter till tillsynsmyndigheten, så bör ändå kombinationen av fasta årsavgifter och en timtaxa för extraordinär tillsyn innebära att motprestationen för årsavgifterna får en bättre fördelning inom avgiftskollektivet. Naturvårdsverket bedömer att en timavgift för extraordinär tillsyn dessutom skulle ge verksamhetsutövarna ytterligare incitament att stärka sin egenkontroll. En väl fungerande verksamhet med god egenkontroll bedöms sällan eller aldrig vara berörd av den extra timavgiften för extraordinär tillsyn.

Naturvårdsverket bedömer dock att det behöver anges tydligt i FAPT under vilka förutsättningar som en timavgift för extraordinär tillsyn får tas ut så att den tillsynen kan särskiljas från tillsyn finansierad genom årsavgiften. Naturvårdsverket anser att tillsyn som beror på en allvarlig olycka eller driftstörning, en villkorsöverträdelse eller av att ett meddelat föreläggande om rättelse eller förbud inte efterlevs inte ska finansieras av årsavgiften. Sveriges Kommuner och Regioners taxemodell för avgifter av tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet medger på motsvarande sätt uttag av timavgift för dessa extraordinära händelser. Införandet av en timavgift enligt Statskontorets förslag skulle således främja ett mer likartat avgiftssystem mellan stat och kommun. Även ur uppföljningssynpunkt är det av intresse att kunna följa kostnader för extraordinär tillsyn, då det utgör en indikation på regelefterlevnad i stort.

Naturvårdsverket anser att timavgift för extraordinär tillsyn ska sammanräknas och debiteras efter årets slut och att tillsynsmyndigheten i samband med beslut om avgift ska beakta om det föreligger skäl att efterskänka viss del av eller hela den sammanräknade timavgiften till följd om tillsynen i övrigt under året varit låg mot denna verksamhetsutövare.

Förslag på timavgift för extraordinär tillsyn finns i författningstext i avsnitt 5.6.1, 2 kap. 13 § FAPT

Timavgift för tillsyn av anläggningsarbeten som utförs med stöd av ett igångsättningsmedgivande

Förslaget syftar i första hand till att överbrygga skillnader mellan stat och kommun så att avgiftsuttag för samma typ av verksamhet så långt som möjligt är oberoende av vem som är tillsynsmyndighet. Kommuner har möjlighet att ta ut avgift för sin tillsyn enligt Sveriges Kommuners och Regioners taxemodell. Den möjligheten har inte staten med nuvarande bestämmelser i FAPT.

Förslag på timavgift finns i författningstext i avsnitt 5.6.1, 2 kap. 12 § FAPT.

När timavgift tillämpas ska den utgå med 1 000 kronor för varje hel timme handläggningstid

För extraordinär tillsyn och för tillsyn av verksamhet som bedrivs med stöd av ett igångsättningsmedgivande föreslås en timavgift om 1 000 kronor för varje hel timme handläggningstid. En genomsnittlig kostnad 1 000 kronor för en timmes tillsyn har tagits fram av länsstyrelserna enligt den beräkningsmodell som beskrivs i avsnitt 4.3. Timkostnaden avser genomsnittlig full kostnadstäckning för länsstyrelserna.

Förslag finns i författningstext i avsnitt 5.6.1, 2 kap. 12 § FAPT.

5.1.8 En ny tilläggsavgift för tillsyn av industriutsläppsverksamhet införs

Naturvårdsverket föreslår en ny tilläggsavgift för tillsyn av industriutsläppsverksamhet som utgör huvudsaklig industriutsläppsverksamhet och omfattas av offentliggjorda BAT-slutsatser.

Tilläggsavgiften utgår med 8 000 – 24 000 kronor och differentieras med utgångspunkt av om det är fråga om en A- eller B-verksamhet.

Införandet av en årlig tilläggsavgift för industriutsläppsverksamheter

Naturvårdsverket föreslår att en årlig tilläggsavgift tas ut, utöver årsavgiften för tillsyn, för de industriutsläppsverksamheter[39] som utgör huvudsakliga industriutsläppsverksamheter[40] och som omfattas av offentliggjorda BAT-slutsatser [41].

Naturvårdsverkets uppfattning är att Industriutsläppsdirektivets[42] (IED) bestämmelser, inklusive tillhörande BAT-slutsatser, är såväl omfattande som komplicerade. Utöver de ökade kunskapskrav som detta förutsätter för tillsynsmyndigheterna medför industriutsläppsdirektivet att flera arbetsuppgifter tillkommer, exempelvis granskning av efterlevnaden av BAT-slutsatser, hantering av periodiska kontroller, statusrapporter. Naturvårdsverket föreslår därför att en tilläggsavgift tas ut, utöver årsavgiften för tillsyn, för de industriutsläppsverksamheter som utgör huvudsakliga industriutsläppsverksamheter och som omfattas av offentliggjorda BAT-slutsatser.

Tilläggsavgiften omfattar endast verksamheter med offentliggjorda BAT-slutsatser

De flesta krav som innebär ett betydande utökat tillsynsbehov blir aktuella först när BAT-slutsatser tillämpliga på verksamheten offentligorts. Naturvårdsverket bedömer att det är väsentlig skillnad i tillsynsmyndighetens arbetsbörda beroende på om verksamheten i fråga omfattas av offentliggjorda BAT-slutsatser eller inte.

De krav som enligt direktivet gäller för samtliga industriutsläppsverksamheter, oavsett om de omfattas av offentliggjorda BAT-slutsatser eller inte, avser krav på tillsynsprogram, reglerat frekvensbesök, återbesök och återkoppling till

[39] En verksamhet som är tillståndspliktig eller omfattas av ett tillstånd enligt miljöprövningsförordningen (2013:251) med en verksamhetskod som slutar med -i.

[40] Ett begrepp som avser två eller flera industriutsläppsverksamheters inbördes förhållanden. När det bara finns en industriutsläppsverksamhet utgör den anläggningens huvudsakliga industriutsläppsverksamhet. Om det finns två eller flera industriutsläppsverksamheter som bedrivs på anläggningen ska det bedömas vad som utgör den huvudsakliga industriutsläppsverksamheten. Bedömningen görs utifrån vissa kriterier som EU-kommissionen tagit fram.

[41] Slutsatser om bästa tillgängliga teknik som antas med stöd av artikel 13.1-13.6 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/75/EU av den 24 november 2010 om industriutsläpp (samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar).

[42] Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/75/EU av den 24 november 2010 om industriutsläpp (samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar).

verksamhetsutövaren.[43] Sådana krav bör enligt Naturvårdsverkets bedömning inte medföra en sådan utökning av tillsynsbehovet att det motiverar en särskild tilläggsavgift, då de i stort redan täcks av miljöbalkens bestämmelser. Ytterligare krav som gäller för samtliga industriutsläppsverksamheter avser rapportering av vissa uppgifter till Naturvårdsverket.[44] När det gäller tillsynsmyndighetens rapporteringsskyldighet, anser Naturvårdsverket att denna arbetsuppgift inte ingår i tillsynsuppdraget och ska således inte finansieras via tillsynsavgifter. Därför anser Naturvårdsverket att för industriutsläppsverksamheter som inte omfattas av några offentliggjorda BAT-slutsatser inte heller ska omfattas av den föreslagna tilläggsavgiften.

Tilläggsavgiften tas ut endast för den huvudsakliga industriutsläppsverksamheten

Vidare föreslår Naturvårdsverket att tilläggsavgiften endast tas ut för den huvudsakliga industriutsläppsverksamheten (huvudverksamheten) som bedrivs på anläggningen även om det inom samma anläggning bedrivs flera industriutsläppsverksamheter som omfattas av offentliggjorda BAT-slutsatser. Naturvårdsverket anser vidare att endast en tilläggsavgift ska tas ut även om den huvudsakliga industriutsläppsverksamheten omfattas av flera BAT-slutsatser, dvs. flera huvudslutsatser.

Offentliggörande av BAT-slutsatser för den huvudsakliga industriutsläppsverksamheten utgör en viktig tidpunkt. Fyra år efter offentliggörande i Europeiska unionens officiella tidning ska de följas. Även slutsatser avseende andra industriutsläppsverksamheter som bedrivs på en anläggning men som inte är den huvudsakliga industriutsläppsverksamheten och som har offentliggjorts senast samma dag som slutsatserna för huvudverksamheten, ska följas från och med den tidpunkten. Offentliggörande av huvudslutsatser innebär även att andra krav blir aktuella för en verksamhetsutövare. Dessa krav innebär bland annat att för verksamhetsåret efter offentliggörande ska verksamhetsutövare i en miljörapport redovisa en bedömning av hur verksamheten uppfyller BAT-slutsatserna. Om verksamheten omfattas av ett krav på statusrapport ska den ges in till tillsynsmyndigheten senast fyra år efter slutsatsernas offentliggörande. Vid samma tidpunkt ska periodiska kontroller utföras för första gången.

Endast en årlig tilläggsavgift tas ut per anläggning

Naturvårdsverket konstaterar att flertalet av de krav som följer av industriutsläppsdirektivet och som innebär större arbetsbelastning för tillsynsmyndigheter är aktuella vid tidpunkten då BAT-slutsatser för den huvudsakliga industriutsläppsverksamheten offentliggjorts. Några av de utgör normalt engångsuppgifter som till exempel hantering av statusrapporter. Det finns

[43] 1 kap. 6-8, 10 a-b och 11 §§ miljötillsynsförordning (2011:13)

[44] 1 kap. 32 § industriutsläppsförordningen (2013:250)

dessutom olika synergieffekter vid tillsyn över flera industriutsläppsverksamheter inom en och samma anläggning som leder till minskad arbetsbelastning.

Mot bakgrund av ovan bedömer Naturvårdsverket att det endast är motiverat att ta ut en tilläggsavgift och att den bör tas ut för första gången kalenderåret efter offentliggörandet av BAT-slutsatser för den huvudsakliga industriutsläppsverksamheten och därefter årligen.

Naturvårdsverket anser dessutom att en sådan konstruktion förenklar det administrativa arbetet hos tillsynsmyndigheten, då endast en årlig tilläggsavgift kommer behövas debiteras för varje anläggning.

Motivet till att en tilläggsavgift föreslås, istället för att inkluderas i årsavgiften för tillsyn, är att avgiften inte kommer att beröra samtliga industriutsläppsverksamheter.

Nivåer för tilläggsavgift för industriutsläppsverksamheter

För den huvudsakliga industriutsläppsverksamheten som omfattas av offentliggjorda BAT-slutsatser föreslås en differentierad tilläggsavgift mellan 8 000 – 24 000 kronor. Naturvårdsverket föreslår att tilläggsavgiften så långt som möjligt utgår från hela arbetsdagar, på samma sätt som för de årliga tillsynsavgifterna för miljöfarlig verksamhet som särskilt justerats inom ramen för detta uppdrag.

Naturvårdsverket föreslår en differentierad tilläggsavgift enligt följande:

- 24 000 kronor (tre arbetsdagar) för A-verksamheter.
- 16 000 kronor (två arbetsdagar) för B-verksamheter.
- Samma belopp som den årliga tillsynsavgiften det vill säga 8 000 (en arbetsdag) eller 11 000 kronor (ca. en och en halv arbetsdag) för de verksamheter för vilka den årliga tillsynsavgiften är lägre än tilläggsavgiften.

Nivåer på tillägget för industriutsläppsverksamheter framgår av Tabell 7 nedan.

Tabell 7 Förslag till tilläggsavgifter för industriutsläppsverksamheter

Prövningsnivå	Årlig tillsynsavgift [kr]	Förslag till tilläggsavgift [kr]	Normtid [h]
B-verksamheter	< 16 000	Samma som den årliga tillsynsavgiften* vilket uppgår till 8 000 eller 11 000	8 eller 11
	≥ 16 000	16 000	16
A-verksamheter	< 24 000	Samma som den årliga tillsynsavgiften* vilket uppgår till 8 000 eller 11 000	8 eller 11
	≥ 24 000	24 000	24

** Med den årliga tillsynsavgiften avses den tillsynsavgift som anges i bilagan till FAPT.*

Naturvårdsverket föreslår att tillägget för industriutsläppsverksamheter i första hand följer den redan etablerade indelningen med A- och B-verksamheter eftersom den i stort avspeglar verksamhetens omfattning och miljöpåverkan. De föreslagna summorna på 24 000 (tre arbetsdagar) och 16 000 kronor (två arbetsdagar) är baserade på de tillägg som Sveriges Kommuner och Regioner och Miljösamverkan Sverige tagit fram.[45 och 46] Dessa tillägg motsvarar ett spann på två och en halv till sex arbetsdagar. Naturvårdsverkets förslag är något lägre eftersom tilläggsavgiften endast baseras på det tillsynsbehov som tillkommer på grund av krav utifrån industriutsläppsdirektivet som omfattas av tillsynsuppdraget.

På samverkansmötet med länsstyrelserna, Sveriges Kommuner och Regioner, Jordbruksverket och ett urval av kommuner, där det inhämtades förtydliganden och motiveringar när det gäller genomsnittlig tidsåtgång för att utföra tillsyn inom vissa verksamhetstyper, framkom det att det inte är motiverat med ett tillägg för industriutsläppsverksamheter som är högre än den årliga tillsynsavgiften. Naturvårdsverket delar den bedömningen och föreslår därför att i de fall den årliga tillsynsavgiften är lägre än tilläggsavgiften, ska tilläggsavgiften nedsättas till samma belopp som den årliga tillsynsavgiften.

Förslag på tilläggsavgift finns i författningstext i avsnitt 5.6.1, 2 kap. 9 § FAPT.

5.1.9 Antalet timmar tillsyn framgår av FAPT

Naturvårdsverket föreslår att bilagan till FAPT också anger antalet timmar tillsyn som årsavgiften för tillsyn motsvarar.

Naturvårdsverket föreslår att antalet timmar tillsynstid som årsavgiften motsvarar, så kallad normtid, ska framgå av bilagan till FAPT. Antalet timmar motsvarar en genomsnittlig motprestation från tillsynsmyndigheten till avgiftskollektivet snarare än till varje enskild verksamhetsutövare. Hur antalet timmar fördelar sig mellan olika verksamhetsutövare i kollektivet prioriteras utifrån många parametrar och kan variera från år till år för en viss verksamhetsutövare. En verksamhetsutövare i kollektivet kan också gynnas av att en annan verksamhetsutövare i kollektivet får tillsyn. Se även inledande text i bilagan till FAPT, avsnitt 5.6.7.

Antalet timmar som angivits i bilagan har erhållits genom att dela årsavgiften med den beräknade timkostnaden för länsstyrelserna, 1 000 kronor. Att utrycka avgiften i timmar tillsyn per år underlättar myndigheternas arbete med att följa upp tillsynen och kommande justeringar av avgiftsnivåerna i FAPT. Kostnadsutvecklingen, vilken beräknas på kostnad per timmes handläggningstid, kan vid framtida avgiftsjusteringar enkelt multipliceras med antal timmar tillsyn i bilagan till FAPT. Naturvårdsverket har med förslaget tagit inspiration av Sveriges Kommuner och Regioners avgiftsmodell som i sin vägledning om kommunal taxa för tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter konsekvent kopplar avgift till antal

[45] Sveriges Kommuner och Regioner (2019), Taxebilaga 2

[46] Miljösamverkan Sverige (2019)

timmar.[47] På motsvarande sätt ”översätter” länsstyrelserna avgiften i FAPT till antar timmar i Miljösamverkan Sveriges modell för behovsutredning.[48]

Karakteriserande för årsavgifter är att de har hög schabloniseringsgrad och är otydliga för en verksamhetsutövare om vad för slags motprestation som kan förväntas. Det är naturligt att tillsynen av en viss verksamhet kan variera i omfattning mellan år. Sett över tid, till exempel en treårsperiod, är det dock rimligt att tillsynsmyndigheten verkar för att variationer mellan år jämnar ut sig och att en avvikelse i det enskilda fallet från den genomsnittliga motprestationen är måttlig samt att det finns en motprestation för avgiftskollektivet som helhet.

Förslag finns i författningstext i avsnitt 5.6.1 och framgår av bilagan till FAPT.

5.1.10 Tillsynsavgifterna betalas i efterhand

Naturvårdsverket föreslår att tillsynsavgifter för miljöfarlig verksamhet ska betalas i efterhand.

Naturvårdsverket bedömer, i likhet med Statskontoret, att det i FAPT bör införas bestämmelser om efterhandsdebitering av årsavgifter för tillsyn av miljöfarliga verksamheter i stället för att, så som idag, avgifterna tas ut i förväg. Denna systemförändring föreslås i första hand för att ge en starkare legitimitet till avgiftssystemet.

Förhandsdebitering har, om dispositionsrätt föreligger, den fördelen att medel för tillsyn finns tillgängliga för tillsynsmyndigheten samma kalenderår som tillsynen utförs. Att medel finns tillgängliga bygger dock på att tillsynsmyndigheterna har direktdisposition av avgifterna, vilket sällan är fallet på miljöområdet. Därför saknar förhandsdebitering praktisk funktion för statens miljötillsynsavgifter eftersom avgiftsuttaget som huvudregel går direkt in på statens budget. Det är först nästkommande år som tillsynsmyndigheten kan få ta del av dessa avgifter vid fördelning av förvaltningsanslagen mellan länen.

Efterhandsdebitering har fördelen att den avgiftsskyldige betalar efter att tillsynen är genomförd. Därmed finns möjlighet att vid behov anpassa avgiften nedåt ifall tillsynsinsatsen över tid varit lägre än vad årsavgiften motsvarar. Fördelen med efterhandsdebitering bygger således på att länsstyrelsen regelbundet bedömer om det finns skäl att sätta ned avgiften. En sådan bedömning bör inte, enligt Naturvårdsverkets bedömning, grundas på utförd tillsyn för ett enskilt år, utan en bedömning av ett ungefärligt snitt av en treårsperiod. Detta eftersom en naturlig variation i nedlagd tillsynstid mellan år förekommer och utförd tillsyn kan vara både högre och lägre än vad årsavgiften motsvarar. Sett över en treårsperiod är det dock rimligt att variationer mellan år har jämnat ut sig. Ett system med debiterade årsavgifter innebär emellertid alltid en viss schablonisering inom avgiftskollektivet, och ska så vara. En verksamhetsutövare kan inte förvänta sig en viss bestämd motprestationen i det enskilda fallet. Nedsättning av avgift handlar därför om

[47] Sveriges Kommuner och Regioner (2019), Taxebilaga 2

[48] Miljösamverkan Sverige (2019)

avvikelser av betydelse och eller en långsiktig bedömning av att tillsynsbehovet är lägre än vad årsavgiften motsvarar.

Förslaget finns i författningstext i avsnitt 5.6.1, 2 kap. 11 § FAPT.

5.1.11 En ny jämkningsregel vid samprövning av vattenverksamhet och miljöfarlig verksamhet införs

Naturvårdsverket föreslår att ansökningsavgifterna i mål som avser både miljöfarlig verksamhet och vattenverksamhet jämkas så att den högre avgiften tas ut med sitt fulla värde och den lägre avgiften tas ut med 50 procent av sitt fulla värde.

Vid samprövning av miljöfarlig verksamhet och vattenverksamhet anser Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten att en ny jämkningsregel om ansökningsavgifter för tillstånd för miljöfarlig verksamhet behöver införas i FAPT. Detta eftersom en samprövning av miljöfarlig verksamhet och vattenverksamhet kan förväntas innebära lägre kostnader för den prövande domstolen än om målen handlagts i separata mål.

Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten föreslår att en ny bestämmelse, 9 kap. 3 a § FAPT, införs som anger att jämkning av ansökningsavgifterna ska ske i mål där ansökningsavgift följer av både 2 och 3 kap. FAPT så att den högre avgiften av de två tas ut med sitt fulla värde och den lägre avgiften tas ut med 50 procent av sitt fulla värde. Det är dock inte alltid samprövning sker eftersom B-verksamhet prövas av miljöprövningsdelegationen hos länsstyrelsen, medan vattenverksamhet alltid prövas av mark- och miljödomstolarna i första instans.

Förslag på jämkningsregel finns i författningstext i avsnitt 5.6.4 och följer av 9 kap. 3 a § FAPT.

5.2 Vattenverksamhet – utom markavvattning

I detta avsnitt redovisas de förslag till regeringen som avser vattenverksamhet, det vill säga de avgifter som regleras i kapitel 3 i FAPT, med undantag för de avgifter som avser markavvattning. Dessa avgifter redovisas i avsnitt 5.2.

Havs- och vattenmyndigheten ingått i projektgruppen för uppdraget och utarbetat förslagen i de delar som rör vattenverksamhet (ej markavvattning) som Naturvårdsverket lämnar nedan. En sammanställning av föreslagna avgiftsförändringar för vattenverksamhet –utom markavvattning görs i Tabell 8 nedan.

5.2.1 Avgifterna för prövning av vattenverksamhet höjs

Naturvårdsverket föreslår i enlighet med Havs- och vattenmyndighetens bedömningar att - grundavgiften för tillståndsprövning av vattenverksamhet och lagligförklaring höjs till 20 000 - 700 000 kronor, och att antalet avgiftsnivåer minskar från nio till sju, genom sammanslagning av de tre lägsta avgiftsnivåerna - nivån för högsta sammanlagda avgift för grund- och tilläggsavgift höjs till 250 000 kronor - avgifterna för prövning enligt 3 kap. 7 § och 7 a § FAPT, bland annat ansökan om tillstånd till utrivning, höjs till 20 000 kronor med undantag för åtgärder som avser markavvattning.

Grundavgiften för tillståndsprövning av vattenverksamhet samt lagligförklaring höjs

Naturvårdsverkets sammanställningar av domstolarnas årliga redovisning av kostnader och intäkter visar att kostnadstäckningen för domstolarnas handläggning av tillståndsprövningar de senaste åren varierar något men i regel har legat på 65-77 procent.[49] Därför bedömer Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket att det finns skäl att höja grundavgiften för prövning i 3 kap. 4 § FAPT.

Det har inte varit möjligt att få uppgifter om tidsåtgång för handläggning av tillståndsmål. Efter dialog med företrädare för mark- och miljödomstolarna har dock Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket bedömt att 20 000 kronor får antas vara den lägsta möjliga kostnaden hos myndigheterna för en enkel tillståndsprövning. Därför kan det även ses som motiverat att slå ihop de tre lägsta avgiftsnivåerna för grundavgiften eftersom det i praktiken inte är möjligt att skilja kostnaderna för prövningen åt för de åtgärder som avses. Avgiften för dessa prövningar bör därmed inte differentieras. Bedömningen är att den lägsta avgiftsnivån i 3 kap. 4 § FAPT bör bestämmas till 20 000 kronor i enlighet med mark- och miljödomstolarnas bedömning om vad en prövning lägst kan kosta myndigheterna. Genom domstolarnas rapportering till Naturvårdsverket har vi kännedom om de totala kostnaderna för tillståndsprövning av vattenverksamhet. Däremot finns inte kännedom om hur stor kostnaderna är för att pröva de olika storlekarna på åtgärder som avgifterna är differentierade på. I syfte att justera övriga avgiftsnivåer i 3 kap. 4 § FAPT så att de motsvarar kostnadstäckning har Havs- och vattenmyndigheten begärt ut handlingar från mark- och miljödomstolarna som tydliggör vilka prövningar som påbörjats under år 2020 och vilka prövningsavgifter som beslutats för dessa. Detta för att få en uppfattning om hur prövningarna fördelas mellan de olika avgiftsnivåerna. Utifrån detta underlag har Havs- och vattenmyndigheten kunnat räkna fram nya avgiftsnivåer med avsikt att nå full kostnadstäckning. Se bilaga 2 för en utförligare beskrivning om hur

[49] (a) Naturvårdsverket (2022)

beräkningarna har utförts. Resultatet av beräkningarna visar att en höjning av grundavgiften för tillståndsprövning av vattenverksamhet och lagligförklaring till 20 000–700 000 kronor krävs för att kostnadstäckning ska kunna uppnås. Naturvårdsverket föreslår därför att avgiftsnivåerna rörande grundavgiften i 3 kap. 2 § FAPT höjs enligt Tabell 8.

Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket bedömer att en lägsta avgift på 20 000 kronor som ersätter de tre lägsta avgiftsnivåerna samt en höjning med 75 - 100 procent för övriga prövningar beroende på avgiftsnivå, i det närmaste når en full kostnadstäckning för de prövningsmål som påbörjades under år 2020. Havs- och vattenmyndigheten har utgått från att år 2020 är representativt för fördelningen av prövningar mellan avgiftsnivåer även om antalet mål, typen av mål och fördelningen mellan de olika avgiftsnivåerna kommer att variera från år till år. Havs- och vattenmyndigheten har dock inte tagit höjd för att genomförandet av den nationella planen för omprövningen av vattenkraften som regeringen beslutat om kan leda till en ökad eller minskad mängd mål (se även avsnitt 1.3).

Förslaget till författningsändring av 3 kap. 4 § FAPT framgår av avsnitt 5.6.2.

Den högsta sammanlagda avgiften för grund- och tilläggsavgift höjs

Tilläggsavgift tas ut vid ansökan om rätt till bortledning av grund- eller ytvatten, rätt att ändra grundvattennivån eller rätt till uttag av vattenkraft och vid projekt som kostar upp till 50 miljoner kronor enligt 3 kap. 5 § FAPT.

Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket bedömer att det är rimligt att tilläggsavgift även fortsättningsvis ska tas ut för dessa prövningar varför den högsta nivå som avgiften får tas ut med höjs i enlighet med föreslagna nya avgiftsnivåer för grundavgiften. Enligt dagens FAPT ligger det maximala beloppet för grundavgiften på samma nivå som grundavgiften för de prövningar som regleras enligt 3 kap. 4 § 7 FAPT, det vill säga 140 000 kr. När denna avgiftsnivå föreslås höjas till 250 000 kronor är bedömningen att maximala beloppet för grundavgiften tillsammans med tilläggsavgiften enligt 3 kap. 5 § FAPT bör höjas till motsvarande nivå, det vill säga 250 000 kronor.

Förslaget till ändring av 3 kap. 5 a § FAPT framgår av avsnitt 5.6.2.

Avgiften för utrivning med mera höjs

Avgifter för följande prövningar av ansökningar regleras enligt 7-7 a §§ FAPT:

- tillstånd till utrivning,
- godkännande av arbeten i efterhand,
- att ta en anläggning för bortledande av grundvatten ur bruk,
- förlängning av genomförandetid, igångsättningstid och
- upphävande av villkor för annan vattenverksamhet än markavvattning

Naturvårdsverket föreslår en avgift på 20 000 kronor. Nivån har bestämts utifrån den lägsta föreslagna avgiftsnivån enligt 3 kap. 4 § FAPT, med hänvisning till att denna bedöms utgöra den lägsta kostnaden för en tillståndsprövning. Dessa prövningar bedöms typiskt sett ha en förhållandevis begränsad omfattning.

Förslag till ändringar av 3 kap. 7-7 a §§ FAPT framgår av avsnitt 5.6.2.

5.2.2 Avgifterna för tillsyn och anmälan höjs

Naturvårdsverket föreslår i enlighet med Havs- och vattenmyndighetens bedömningar att
- avgiften för tillsyn höjs till 1 000 kronor för varje hel timme handläggningstid
- avgift för anmälan av vattenverksamhet bestäms till avgiftsklass 5 (4 600 kr).

Avgiften för tillsyn höjs

En genomsnittlig kostnad på 1 000 kronor för en timmes handläggningstid har tagits fram av länsstyrelserna enligt den beräkningsmodell som beskrivs i avsnitt 4.3. Havs- och vattenmyndigheten bedömer att den timavgift för tillsyn som tas ut enligt 3 kap. 11§ FAPT, och som idag uppgår till 800 kr, bör justeras så att den motsvarar de faktiska kostnaderna för en timme handläggningstid hos länsstyrelserna. Naturvårdsverket föreslår därför, i enlighet med Havs- och vattenmyndighetens bedömning, att avgiften för tillsyn av vattenverksamhet höjs i enlighet med detta till 1 000 kronor för varje hel timme handläggningstid. Timavgiften avser genomsnittlig full kostnadstäckning för länsstyrelserna och är densamma som även föreslås läggas till grund för extraordinär tillsyn samt för tillsyn av verksamhet som bedrivs med stöd av ett igångsättningsmedgivande inom ramen för miljöfarlig verksamhet.

Avgiften för anmälan höjs

Naturvårdsverkets sammanställningar av Länsstyrelsernas årliga redovisning av kostnader och intäkter för anmälningsärenden visar på en kostnadstäckningsgrad på cirka 16 procent.[50] Havs- och vattenmyndigheten konstaterar att en uppräkning av anmälningsavgiften för att nå full kostnadstäckning skulle resultera i en anmälningsavgift på över 10 000 kronor.

Efter dialog med länsstyrelserna bedömer Havs- och vattenmyndigheten att en sådan nivå skulle resultera i att åtgärder i för hög utsträckning vidtas utan att anmälan görs och därmed utan kännedom för tillsynsmyndigheten. Detta kan generera negativa konsekvenser för miljön samt ett ökat behov av tillsyn baserat på klagomål.

Havs- och vattenmyndigheten bedömer därmed att det inte vore lämpligt att föreslå en avgift som motsvarar kostnadstäckning och att avgiften istället bör bestämmas till avgiftsklass 5 som idag motsvarar 4 600 kronor. En sådan avgift bedöms utgöra en rimlig avvägning mellan målet att uppnå full kostnadstäckningsgrad och risken att avgifterna blir så höga att de avhåller verksamhetsutövaren från att anmäla åtgärder. Naturvårdsverket delar Havs- och vattenmyndighetens bedömningar och föreslår att avgiften för anmälan enligt 3 kap. 12§ FAPT höjs från avgiftsklass 3 (1 660 kr) till avgiftsklass 5 (4 600 kr).

[50] (b) Naturvårdsverket (2021)

Tabell 8 Befintliga avgiftsnivåer och förslag på nya avgiftsnivåer för vattenverksamhet – utom markavvattning

Ärendetyp	Avgift idag	Ny avgift
Grundavgift om kostnaden inte är större än etthundratusen kronor	1 500 kr	20 000 kr
Grundavgift om kostnaden är större än 100 000 men inte större än 500 000 kronor	5 000 kr	20 000 kr
Grundavgift om kostnaden är större än 500 000 men inte större än1 000 000 kronor	10 000 kr	20 000 kr
Grundavgift om kostnaden är större än 1 000 000 men inte större än 5 000 000 kronor	15 000 kr	30 000 kr
Grundavgift om kostnaden är större än 5 000 000 men inte större än 10 000 000 kronor	35 000 kr	65 000 kr
Grundavgift om kostnaden är större än 10 000 000 men inte större än 50 000 000 kronor	70 000 kr	130 000 kr
Grundavgift om kostnaden är större än 50 000 000 men inte större än 70 000 000 kronor	140 000 kr	250 000 kr
Grundavgift om kostnaden är större än 75 000 000 men inte större än 100 000 000 kronor	240 000 kr	450 000 kr
Grundavgift om kostnaden är större än 100 000 000 kronor	400 000 kr	700 000 kr
Grundavgiften tillsammans med tilläggsavgiften får uppgå till högst	140 000 kr	250 000 kr
Avgift för ansökan av o utrivning, o godkännande av arbeten i efterhand, o ta en anläggning för bortledande av grundvatten ur bruk,	1 500 kr	20 000 kr

o förlängning av genomförandetid, igångsättningstid eller upphävande av villkor för annan vattenverksamhet än markavvattning		
Timtaxa för tillsyn	800 kr	1 000 kr
Avgift för anmälan	avgiftsklass 3 (1 660 kr)	avgiftsklass 5 (4 600 kr)

5.3 Vattenverksamhet som avser markavvattning

I detta avsnitt redovisas de förslag till regeringen som avser markavvattning, det vill säga de avgifter som regleras i kapitel 3 i FAPT.

5.3.1 Möjligheten att ta ut avgift utökas till att omfatta invallningar och ytor

Naturvårdsverket föreslår att möjligheten att ta ut avgift för tillståndsprövning av markavvattning utökas till att även omfatta prövningar avseende vallar och ytor.

Som dagens avgiftssystem för prövning av tillstånd till markavvattning enligt 11 kap. 9 § miljöbalken ser ut finns det ingen möjlighet att ta ut avgift för annat än anläggande av diken, trots att exempelvis invallning (till skydd mot vatten) eller varaktig torrläggning av ett område också kan utgöra markavvattning och prövningen är densamma, oberoende av anläggningens utformning. Naturvårdsverket föreslår därför, vilket även gjordes i redovisningen av regeringsuppdraget 2010, att möjligheten att ta ut avgift för tillståndsprövning av markavvattning utökas till att omfatta även anläggande av vallar och tillskapande av markavvattningsytor.[51] Detta är särskilt angeläget då skyddande invallningar men även ytor kan förväntas bli mycket vanligare till följd av ett förändrat klimat.

Nuvarande avgiftssystem med indelning i avgiftsnivåer utifrån markavvattningsanläggningens omfattning (nuvarande 3 kap. 6 § FAPT) behöver enligt Naturvårdsverkets bedömning inte justeras om vallar och ytor inkluderas. Handläggningstiden för en tillståndsprövning av markavvattning är i regel beroende av omständigheterna i det enskilda fallet och avvägningar mellan olika intressen såsom naturvärden och enskilda intressen. Med ökande längd eller yta ökar normalt antalet faktorer och omständigheter att ta hänsyn till. Nuvarande

[51] Naturvårdsverket (2010)

indelning i avgiftsnivåer bedöms därför typiskt sett återspegla åtgärdens komplexitet och därmed handläggningstid.

I avsnitt 5.6.2 redovisas förslag till bestämmelser i ny 3 kap. 6 a § FAPT som följer av förslaget.

5.3.2 Avgiften för tillståndsprövning av markavvattning höjs

Naturvårdsverket föreslår att avgiften för tillståndsprövning av markavvattning höjs till avgiftsklass 5 till 9 (4 600 kronor - 23 800 kronor) beroende på markavvattningsanläggningens omfattning.

Dagens avgiftsnivåer för tillståndsprövning av markavvattning som regleras i 3 kap. 6 § FAPT motsvarar en handläggningstid på cirka 1-2 timmar för den kortaste dikeslängden och enklare prövningen och cirka 9-13 timmar för den längsta dikeslängden och mer omfattande prövningen. Enligt de uppgifter som Naturvårdsverket har inhämtat från länsstyrelserna krävs dock i genomsnitt en handläggningstid på cirka 4 timmar för den kortaste dikeslängden och cirka 25 timmar för den längsta dikeslängden.

Naturvårdsverket föreslår därför att nuvarande avgifter höjs till att motsvara den bedömda handläggningstiden så att kostnadstäckning för myndigheternas arbete kan uppnås, vilket motsvarar en höjning till avgiftsklass 5 till 9, enligt Tabell 9 nedan.

I avsnitt 5.6.2 redovisas förslag till bestämmelser i ny 3 kap. 6 a § FAPT som följer av förslaget.

5.3.3 Ny avgift för prövning av dispens från markavvattningsförbud samt nedsättning av avgiften för efterföljande tillståndsprövning

Naturvårdsverket föreslår

- att en ny avgift för prövning av dispens från markavvattningsförbud införs som bestäms på samma sätt och ligger på samma nivåer som avgiften för tillståndsprövningen.

- att avgiften för tillståndsprövningen sätts ned med 50 procent när länsstyrelsen prövar både dispens och tillstånd.

Ny avgift för prövning av dispens från markavvattningsförbud införs

Prövning av dispens från markavvattningsförbud enligt 11 kap. 14 § miljöbalken är att likna vid en tillåtlighetsprövning och ska genomföras av länsstyrelsen före tillståndsprövningen. Idag saknas möjlighet att ta ut avgift för dispensprövningen som i flertalet ärenden är den mest komplicerade och tar längst tid. Naturvårdsverket föreslår därför, liksom gjordes i regeringsuppdraget 2010, att en sådan avgift införs för att täcka myndigheternas kostnader för denna prövning.

Naturvårdsverket anser att avgiftsuttaget för dispensprövning bör följa avgiftsuttaget för tillståndsprövning enligt en ny föreslagen paragraf 3 kap. 6 a § FAPT, och därmed utgå från markavvattningsanläggningens omfattning uttryckt i dikeslängd, vallängd eller yta, i enlighet med förslaget som beskrivits ovan. Även avgiftsnivåerna föreslås vara desamma som avgiften för tillståndsprövning, se Tabell 9. Eftersom även dispensprövningens omfattning och komplexitet i regel beror på den ansökta markavvattningens omfattning bedöms avgiften uppfylla kraven på motprestation och kostnadstäckning om den bestäms på samma sätt som avgiften för tillståndsprövningen.

I avsnitt 5.6.2 redovisas förslag till bestämmelser i 3 kap. 6 § FAPT som följer av förslaget.

Avgiften för tillståndsprövningen sätts ned när det är länsstyrelsen som prövar både dispens och tillstånd

Naturvårdsverket föreslår att avgiften för tillståndsprövningen sätts ned med 50 procent för de ärenden som kräver både dispens- och tillståndsprövning och där dispens medges, och länsstyrelsen är prövande myndighet. Den föregående dispensprövningen innebär att bedömningar och avvägningar som är relevanta för tillståndsprövningen redan har påbörjats och naturvärden av relevans är kända, vilket förenklar tillståndsprövningen. Dessutom är länsstyrelsen delaktig i den specifika miljöbedömningsprocessen som ska föregå en tillståndsprövning enligt 11 kap. miljöbalken oavsett prövande myndighet. I den processen har länsstyrelsen haft möjlighet att granska och lämna synpunkter på inlämnad miljökonsekvensbeskrivning.

Full avgift för tillståndsprövningen bör dock enligt Naturvårdsverket tas ut av mark- och miljödomstolen och miljöprövningsdelegationen om dispens medges, då dessa instanser inte deltar i den föregående miljöbedömningsprocessen. Dessutom sker de båda prövningsprocesserna i regel parallellt och är ofta av större omfattning än när länsstyrelsen är prövande myndighet. För prövningar i mark- och miljödomstolen och miljöprövningsdelegationen sker alltså ingen avgiftsnedsättning.

Med de föreslagna avgiftsklasserna i **Fel! Hittar inte referenskälla.** blir därmed den slutgiltiga ansökningsavgiften för både dispens- och tillståndsprövning i länsstyrelsen 6 900 kronor för dikeslängder 0 till 100 meter, 10 650 kronor för dikeslängder 101 till 1000 meter, 16 050 kronor för dikeslängder 1001 till 10 000 meter och 35 700 kronor för dikeslängder över 10 000 meter.

I avsnitt 5.6.2 redovisas förslag till bestämmelser i ny 3 kap. 6 b § FAPT som följer av förslaget.

5.3.4 Lägre avgift för markavvattning vars miljöpåverkan är utan betydelse

Naturvårdsverket föreslår att avgiften för dispens- respektive tillståndsprövning avseende markavvattning vars miljöpåverkan är utan betydelse regleras särskilt och sätts lägre än övrig markavvattning och bestäms till mellan avgiftsklass 3 och avgiftsklass 7 (1 660 kronor - 10 700 kronor) beroende på markavvattningsanläggningens omfattning.

Markavvattning vars miljöpåverkan är utan betydelse ska inte antas medföra en betydande miljöpåverkan enligt 7 kap. 4 § miljöbedömningsförordningen (2017:966). För tillståndsprövning av sådan markavvattning krävs därför ingen specifik miljöbedömning enligt 6 kap. 20 § första stycket 2 miljöbalken. Det innebär att tillståndsprocessen är enklare och snabbare än för övrig markavvattning. Även dispensprövningen bedöms generellt vara enklare och mindre omfattande. Naturvårdsverket föreslår därför att avgiften för dispens- respektive tillståndsprövning av markavvattning vars miljöpåverkan bedöms vara utan betydelse följer samma indelning utifrån markavvattningsanläggningens omfattning uttryckt i dikeslängd med mera. Men avgiften sätts lägre än övrig markavvattning, motsvarande avgiftsklass 3 till 7, enligt Tabell 9 nedan. Den föreslagna regeln om nedsättning av avgiften för tillståndsprövningen som beskrivits ovan föreslås gälla även för denna typ av markavvattning.

I avsnitt 5.6.2 redovisas förslag till bestämmelser i 3 kap. 6 och 6 a §§ FAPT som följer av förslaget.

Tabell 9 Prövningsavgifter för markavvattning

Dike, vall eller yta (meter/kvadratmeter)	Avgift för tillstånds-prövning Idag	Justerad avgift för tillstånds-prövning Förslag	Ny Avgift för dispens-prövning Förslag	Ny Avgift för tillståndsprövning av markavvattning vars miljöpåverkan är utan betydelse	Ny Avgift för dispensprövning av markavvattning vars miljöpåverkan är utan betydelse
0 - 100	Avgiftsklass 3 (1 660 kr)	Avgifts-klass 5 (4 600 kr)	Avgifts-klass 5 (4 600 kr)	Avgiftsklass 3 (1 660 kr)	Avgiftsklass 3 (1 660 kr)
100 – 1 000	Avgiftsklass 4 (2 900 kr)	Avgifts-klass 6 7 100 kr	Avgifts-klass 6 7 100 kr	Avgiftsklass 4 (2 900 kr)	Avgiftsklass 4 (2 900 kr)
1001 – 10 000	Avgiftsklass 6 (7 100 kr)	Avgifts-klass 7 (10 700 kr)	Avgifts-klass 7 (10 700 kr)	Avgiftsklass 5 (4 600 kr)	Avgiftsklass 5 (4 600 kr)
10 001 -	Avgiftsklass 7 (10 700 kr)	Avgifts-klass 9 (23 800 kr)	Avgifts-klass 9 (23 800 kr)	Avgiftsklass 7 (10 700 kr)	Avgiftsklass 7 (10 700 kr)

5.3.5 Särskild reglering av avgift för prövning av bland annat utrivning av markavvattningsanläggning

Naturvårdsverket föreslår att avgiften för prövning av ansökan om godkännande av arbeten eller åtgärder i efterhand gällande markavvattning eller ansökan om tillstånd till utrivning av markavvattningsanläggning regleras skilt från övrig vattenverksamhet och bestäms till avgiftsklass 3 (1 660 kr).

Avgift för prövning av bland annat utrivning tas idag ut med samma belopp (1 500 kr) för all vattenverksamhet, inklusive markavvattning, 3 kap. 7 § FAPT. Godkännande av arbeten eller åtgärder i efterhand förekommer mycket sällan för markavvattningsåtgärder. Prövningarna bedöms vara små och okomplicerade i jämförelse med motsvarande prövningar avseende övrig vattenverksamhet.

Utrivning av markavvattningsanläggningar innebär oftast att diken läggs igen (proppas) som en klimat- eller miljöåtgärd. Åtgärden är en vattenverksamhet som omfattas av prövningsreglerna i 11 kap. miljöbalken. Själva ansökan om utrivning leder endast till en dom på att diket är utrivet och att underhållskravet gentemot tredje man enligt 11 kap. 17 § miljöbalken har upphört. Naturvårdsverket bedömer att prövningen inte alls är av samma omfattning som för exempelvis utrivning av en damm.

Mot ovanstående bakgrund föreslår Naturvårdsverket att avgiften för dessa prövningar gällande markavvattning regleras separat från övrig vattenverksamhet.

Naturvårdsverket anser även att det är lämpligt att avgiften följer samma avgiftssystem som övriga markavvattningsprövningar och fortsättningsvis kopplas till avgiftsnivåerna i 10 § avgiftsförordningen. Naturvårdsverket föreslår därför att dagens fasta avgift på 1 500 kronor justeras till närmsta avgiftsklass vilken är avgiftsklass 3, 1 660 kronor. Nivån motsvarar föreslagen lägsta avgiftsnivå för dispens- och tillståndsprövning av markavvattning vars miljöpåverkan är utan betydelse, se ovan.

I avsnitt 5.6.2 redovisas förslag till bestämmelser i 3 kap. 7 § FAPT (ny punkt 2) som följer av förslaget.

5.4 Viss övrig verksamhet

I detta avsnitt redovisas de förslag till regeringen som avser avgifter för viss övrig verksamhet enligt 7 kap. FAPT.

5.4.1 Nya och ändrade prövningsavgifter samt nedsättning

Naturvårdsverket föreslår
- nya avgifter för prövning av ansökan om upphävande av beslut om naturreservat, kulturreservat eller naturminne som bestäms till avgiftsklass 7 (10 700 kronor).

- ny avgift för prövning av ansökan om upphävande av strandskydd som bestäms till avgiftsklass 7 (10 700 kronor).

- att länsstyrelsen kan ta ut avgift för prövning av ansökan om strandskyddsdispens även i de fall då länsstyrelsen tar över kommunens dispensprövning vid samprövning med anmälan om vattenverksamhet, avgiften bestäms till avgiftsklass 6 (7 100 kronor).

- ny avgift för tillståndsprövning Natura 2000 som bestäms till avgiftsklass 7 (10 700 kronor).

- ny bestämmelse om nedsättning av avgift vid prövning av flera olika dispenser/upphävanden/tillstånd enligt 7 eller 12 kap. miljöbalken.

- ny avgift för prövning av ansökan om artskyddsdispens som bestäms till avgiftsklass 5 (4 600 kronor).

- nya och ändrade avgifter för handläggning av ärenden gällande gränsöverskridande transport av avfall. Dagens befintliga avgift differentieras till två avgifter, som bestäms till avgiftsklass 7 (10 700 kronor) respektive 8 (15 900 kronor), och två nya avgifter införs, som bestäms till avgiftsklass 4 (2 900 kronor) respektive avgiftsklass 8 (15 900 kronor).

Nya avgifter för prövning av ansökan om upphävande av beslut om naturreservat, kulturreservat eller naturminne

Länsstyrelsen får besluta om upphävande av beslut om områdesskydd som myndigheten har meddelat enligt 7 kap. miljöbalken. Idag saknas möjlighet att ta ut avgift för denna typ av prövning. Ansökningar om upphävande av områdesskydd gäller huvudsakligen upphävande av naturminne (enstaka träd) som initieras av privatpersoner. Dessa prövningar är ofta resurskrävande men sällsynta då det krävs synnerliga skäl för dispens. Naturvårdsverket menar att det är befogat att införa en möjlighet att ta ut en avgift för sådan prövning för att möjliggöra kostnadstäckning.

Underlag från länsstyrelsen visar att handläggningstiden för dessa typer av prövningar varierar mellan olika länsstyrelser, men att en genomsnittlig handläggningstid ligger på cirka elva timmar vilket motsvarar avgiftsklass 7 (10 700 kronor). Naturvårdsverket föreslår därför att avgifterna bestäms till avgiftsklass 7, se Tabell 10 nedan.

I avsnitt 5.6.3 redovisas förslag till bestämmelser i 7 kap. 1 § FAPT som följer av förslaget.

Ny avgift för prövning av ansökan om upphävande av strandskydd

Länsstyrelsen får också i det enskilda fallet besluta att upphäva strandskyddet i ett område. Även för denna typ av prövning saknas idag möjlighet för myndigheten att ta ut avgift. Denna typ av prövning, som oftast handlar om upphävande av strandskydd på sökandens egen fastighet, är i regel resurskrävande och mer vanligt förekommande än de ärenden som beskrivits under föregående rubrik. Enligt uppgifter från länsstyrelserna finns en tendens att privatpersoner hellre ansöker om upphävande än

strandskyddsdispens eftersom den förra prövningen inte kostar något. Det är därför enligt Naturvårdsverkets bedömning befogat att föreslå en ny avgift för denna prövning för att möjliggöra kostnadstäckning.

Underlag från länsstyrelsen visar att handläggningstiden för denna typ av prövning varierar mellan olika länsstyrelser, men att en genomsnittlig handläggningstid ligger på cirka elva timmar vilket motsvarar avgiftsklass 7 (10 700 kronor). Naturvårdsverket föreslår därför att avgiften bestäms till avgiftsklass 7, se Tabell 10 nedan.

I avsnitt 5.6.3 redovisas förslag till bestämmelser i 7 kap. 1 § FAPT som följer av förslaget.

Ny avgift vid samprövning av strandskyddsdispens med anmälningspliktig vattenverksamhet

När länsstyrelsen handlägger ett ärende om strandskyddsdispens tillsammans med anmälningspliktig vattenverksamhet i enlighet med 19 kap. 3 § miljöbalken saknas det idag möjlighet att ta ut avgift för dispensprövningen. Kommunen kan däremot ta ut avgift för samma dispensprövning. Det kan enligt Naturvårdsverket inte förväntas vara någon större skillnad i kostnadshänseende om strandskyddsdispensen prövas av kommunen eller av länsstyrelsen. Naturvårdsverket menar därför att en ny avgift för sådan dispensprövning bör införas, men också för att möjliggöra kostnadstäckning.

Naturvårdsverket bedömer att handläggningstiden för denna dispensprövning är densamma som för länsstyrelsens prövning av dispens från strandskyddet i skyddade områden och föreslår därför att den nya avgiften bestäms till samma nivå som övriga ärenden om strandskyddsdispens, det vill säga avgiftsklass 6 (7 100 kronor), se Tabell 10 nedan.

I avsnitt 5.6.3 redovisas förslag till bestämmelser i 7 kap. 1 § FAPT som följer av förslaget.

Ny avgift för tillståndsprövning Natura 2000

Länsstyrelsen är som huvudregel prövande myndighet för så kallade Natura 2000-tillstånd. Ansökningar om Natura 2000-tillstånd gäller ofta större exploateringar inom exempelvis gruvindustrin och kalkbrytning eller infrastrukturprojekt. När länsstyrelsen handlägger ett ärende om dispens eller tillstånd enligt dagens 7 kap. 1 § 1-10 FAPT och åtgärden kräver regeringens tillåtelse enligt 7 kap. 29 § första stycket miljöbalken (det vill säga åtgärden bedöms medföra skada eller störning för ett Natura 2000-område) höjs avgiften för dispens- eller tillståndsprövningen, 7 kap. 1 § 11 FAPT i gällande lydelse. I ärenden där regeringens tillåtelse enligt 7 kap. 29 § miljöbalken inte krävs, men där det krävs en prövning enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken (Natura 2000-tillståndsprövning), höjs däremot inte avgiften för övriga prövningar. I ärenden där det bara krävs Natura 2000-tillstånd (och inte dessutom exempelvis strandskyddsdispens) saknas också möjlighet att ta ut avgift idag. Naturvårdsverket anser att det bör införas en ny avgift för den ofta resurskrävande Natura 2000-prövningen, fristående från övriga prövningar enligt 7 kap. 1 § FAPT, i syfte att möjliggöra kostnadstäckning. Samtidigt föreslås att den sammanlagda

avgiften sätts ned när fler än en prövning enligt 7 kap. 1 § FAPT krävs, se under nästa rubrik.

Underlag från länsstyrelsen visar att handläggningstiden för denna typ av prövning varierar mellan olika länsstyrelser, men att en genomsnittlig handläggningstid ligger på cirka elva timmar vilket motsvarar avgiftsklass 7 (10 700 kronor). Naturvårdsverket föreslår därför att avgiften för prövning av Natura 2000-tillstånd sätts till avgiftsklass 7, se Tabell 10**Fel! Hittar inte referenskälla.** nedan.

I avsnitt 5.6.3 redovisas förslag till bestämmelser i 7 kap. 1 § FAPT som följer av förslaget.

Ny bestämmelse om nedsättning av avgift vid prövning av flera olika dispenser/upphävanden/tillstånd enligt 7 eller 12 kap. miljöbalken

Vid prövning av flera avgiftsbelagda dispenser, upphävanden eller tillstånd enligt 7 eller 12 kap. miljöbalken avseende samma verksamhet eller åtgärd är det enligt Naturvårdsverket rimligt att avgiften sätts ned.[52] Förslaget innebär att avgift i dessa fall betalas med det högsta belopp som anges för något av ärendeslagen med tillägg av 25 procent av summan av de belopp som anges för de övriga ärendeslagen.

I avsnitt 5.6.3 redovisas förslag till bestämmelser i 7 kap. 1 § FAPT (nytt andra stycke) som följer av förslaget.

Ny avgift för prövning av ansökan om artskyddsdispens

När länsstyrelsen handlägger ett ärende om dispens från förbuden avseende fridlysta arter enligt 8 kap. miljöbalken och artskyddsförordningen (2007:845) saknas idag möjlighet att ta ut avgift för den ofta resurskrävande prövningen. Naturvårdsverket menar att det är befogat att införa en avgift i syfte att uppnå kostnadstäckning för dessa prövningar.

Naturvårdsverket bedömer att prövningar av artskyddsdispens innefattar samma moment och motsvarar samma handläggningstid som dispensprövningar enligt 7 kap. miljöbalken. Därför är det rimligt att båda dispenstyperna ligger på samma avgiftsnivå, det vill säga avgiftsklass 5 (4 600 kronor), se Tabell 10 nedan.

I avsnitt 5.6.3 redovisas förslag till bestämmelser i ny 7 kap. 1 a § FAPT som följer av förslaget.

Tabell 10 Föreslagna nya avgifter för prövningar enligt 7 och 8 kap. miljöbalken

Ärendetyp	**Ny avgift** **Avgiftsklass (kronor)**
Upphävande naturreservat	7 (10 700 kr)
Upphävande kulturreservat	7 (10 700 kr)
Upphävande naturminne	7

[52] Jämför nedsättning vid handläggning av ett ärende om anmälningspliktig vattenverksamhet som även omfattar beslut i andra ärendeslag (3 kap. 12 § andra stycket FAPT).

	(10 700 kr)
Upphävande strandskydd	7 (10 700 kr)
Dispens strandskydd vid samprövning med anmälningspliktig vattenverksamhet	6 (7 100 kr)
Natura 2000-tillstånd (ersätter höjning av övriga avgifter)	7 (10 700 kr)
Dispens artskydd	5 (4 600 kr)

Nya och ändrade avgifter för handläggning av ärenden gällande gränsöverskridande transport av avfall

Enligt 7 kap. 9 § FAPT framgår att avgift ska betalas för Naturvårdsverkets handläggning av anmälningar i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1013/2006 av den 14 juni 2006 om transport av avfall. Idag tas en avgift ut för handläggningen i enlighet med bestämmelserna i 10 § avgiftsförordningen med tillämpning av avgiftsklass 7 (10 700 kronor).

Naturvårdsverket handlägger anmälningar i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1013/2006 av den 14 juni 2006 om transport av avfall. Naturvårdsverket prövar också ansökningar om förhandsgodkännande av anläggningar som tar emot avfall för återvinning. Utifrån dagens handläggningstider och typer av inkomna ärenden bedömer Naturvårdsverket att det finns ett behov av att differentiera dagens avgift och införa ytterligare avgiftsslag för Naturvårdsverkets handläggning av ärenden enligt förordningen. Naturvårdsverket föreslår därför att vissa ändringar och tillägg görs i nuvarande avgiftsbestämmelse i 7 kap. 9 § FAPT. Förslaget innebär att avgifterna även fortsättningsvis kopplas till avgiftsnivåerna i 10 § avgiftsförordningen.

Enligt Naturvårdsverkets förslag differentieras dagens avgift till två avgifter och därutöver föreslås två nya avgifter enligt nedan. Behovet av att differentiera dagens avgift och införa nya avgifter baseras på den genomsnittliga handläggningstid som behövs för att handlägga ett normalärende. Förslag till nya avgifter och avgiftsnivåer framgår enligt nedan:

1. Avgift för handläggning av en anmälan enligt artikel 4 i förordning (EG) 1013/2006 om *en enskild transport* av avfall föreslås motsvara avgiftsklass 7 (10 700 kronor).
2. Avgift för handläggning av en anmälan enligt artikel 4 i förordning (EG) 1013/2006 som, i enlighet med artikel 13 i samma förordning, omfattar *flera transporter* av avfall (generell anmälan) föreslås motsvara avgiftsklass 8 (15 900 kronor).
3. För avgiften för handläggning av en meddelad ändring av en godkänd transport enligt artikel 17.1 i förordning (EG) nr 1013/2006, där det enligt artikel 17.2 samma förordning överenskommits att det inte krävs en ny anmälan, föreslås motsvara avgiftsklass 4 (2 900 kronor).

4. För avgiften för handläggning av en ansökan om förhandsgodkännande av en återvinningsanläggning enligt artikel 14 i förordning (EG) nr 1013/2006 föreslås avgiftsklass 8 (15 900 kronor).

De föreslagna avgifterna för anmälan enligt artikel 4 i förordning (EG) 1013/2006, se punkt 1 och 2 ovan, motsvaras idag av det avgiftsuttag som regleras i 7 kap. 9 § FAPT. Behovet av att differentiera dagens avgift för anmälningar som omfattar endast en transport jämfört med generella anmälningar som omfattar ett flertal transporter, grundar sig i att handläggningstiden för dessa anmälningar skiljer sig åt. En anmälan som avser flera transporter innefattar en mer omfattande hantering av dokumentation. Naturvårdsverket kan därutöver konstatera att avgiftsnivån för denna prövning idag är förhållandevis låg i Sverige jämfört med många andra medlemsstater och att den behöver höjas även för att säkerställa kostnadstäckning.

Naturvårdsverkets bedömning är att den avgift för prövning av en anmälan som föreslås inkluderar hanteringen av information och dokumentation i enlighet med det förfarandet som föreskrivs i EU-förordningen, såsom hantering av kopior på transportdokument som ska skickas in till Naturvårdsverket och hantering av ekonomiska säkerheter.

Naturvårdsverket föreslår att det införs en avgift för en meddelad ändring av en godkänd transport enligt artikel 17.1 i förordning (EG) nr 1013/2006, se punkt 3 ovan. Detta mot bakgrund av att hanteringen av sådana ändringar är resurskrävande och idag i princip får anses sakna kostnadstäckning. Det kan handla om ändrade uppgifter i fråga om avfallsproducenter, avfallsmängder, transportväg, transportör eller transportdatum. Denna hantering bör enligt Naturvårdsverket skiljas från den prövning och handläggning som normalt kan förutsättas gällande en anmäld och godkänd avfallstransport. Införande av en särskild avgift för ändringar av en godkänd anmälan enligt artikel 17.1 kan förhoppningsvis också ha en styrande effekt, så att den ursprungliga ansökan som inges och godkänns blir mer genomarbetad och inte behöver ändras i den omfattning som nu ofta förekommer. Införandet av avgift för handläggningen av meddelade ändringar syftar dels till att minska antalet ändringar av en redan godkänd anmälan, dels att få kostnadstäckning för handläggningen av sådana ändringar. För att slippa denna extra kostnad kan företagen behöva planera sina exporter av avfall på ett mer detaljerat sätt, samt i ökad utsträckning ha kontroll på sina flöden.

Naturvårdsverkets föreslår vidare att prövning som görs i ärenden gällande förhandsgodkännande av behandlingsanläggningar, enligt artikel 14 i förordning (EG) 1013/2006, bör avgiftsbeläggas, se punkt 4 ovan. Förslaget grundar sig på att handläggning är av sådan omfattning att det motiverar ett avgiftsuttag. En anmälan av transport av avfall till en förhandsgodkänd anläggning kan godkännas för en tidsperiod på upp till tre år, istället för ett år som annars gäller. Förslaget innebär att avfallsbehandlingsanläggningar i Sverige som vill få status som förhandsgodkända, enligt nämnda artikel 14, kommer att behöva betala en ansökningsavgift.

Förslag på ny eller förändrad GRÖT-avgift finns i författningstext i avsnitt 5.6.3, 7 kap. 9 § FAPT.

5.4.2 Vissa befintliga avgifter höjs

Naturvårdsverket föreslår att - merparten av befintliga avgifter för prövning av ansökan om dispens från områdesskydd inklusive strandskyddsdispens höjs en avgiftsklass till avgiftsklass 5 (4 600 kronor) respektive avgiftsklass 6 (7 100 kronor) - avgiften för prövning av ansökan om auktorisation för bilskrotningsföretag höjs till avgiftsklass 5 (4 600 kronor) - avgiften för dispens från förbud att dumpa avfall höjs till avgiftsklass 5 (4 600 kronor) - ersättningen för myndigheters arbete i samband med tillåtlighetsprövning enligt 17 kap. miljöbalken höjs till 1 000 kronor per timme - den timavgift som bestäms i 7 kap. FAPT höjs till 1 000 kr per timme.

Avgiften för vissa dispenser från föreskrifter i skyddade områden samt strandskyddsdispens föreslås höjas

Det är länsstyrelsen som beslutar om dispens från områdesskydd, inklusive strandskyddsdispens, som regleras i 7 kap. miljöbalken. Länsstyrelsens underlag visar att handläggningstiden för dessa ärenden varierar mellan olika länsstyrelser men att den genomsnittliga handläggningstiden ligger på cirka elva timmar, vilket motsvarar avgiftsklass 7, 10 700 kronor. Dagens avgifter ligger på avgiftsklass 4 eller 5, det vill säga 2 900 kronor respektive 4 600 kronor.

Naturvårdsverket anser dock att det finns skäl för undantag från full kostnadstäckning för dessa ärendetyper. I Sverige har endast 40 procent av alla djur- och växtarter gynnsam bevarandestatus och de viktigaste negativa påverkansfaktorerna kan kopplas till markanvändningen, främst jordbruk och skogsbruk. Det är därför mycket viktigt att upprätthålla landskapsstrukturer och spridningsvägar samt att bevara arter, livsmiljöer och stränder.[53] Naturvårdverket bedömer att en avgiftshöjning till full kostnadstäckning för aktuella dispensprövningar kan leda till att antalet åtgärder som utförs utan dispens ökar, vilket skulle motverka syftet med de aktuella förbuden att skydda biologisk mångfald, arter och livsmiljöer. Särskilt gäller detta prövningar av dispens från det generella biotopskyddet och naturreservatsföreskrifter. Kraftigt ökade kostnader för dispensprövningar av förvaltningsåtgärder i naturreservat kan också innebära att färre sådana åtgärder genomförs.

Med anledning av ovanstående föreslår Naturvårdsverket att merparten av befintliga avgifter för prövning av ansökan om dispens från föreskrifter i skyddade områden samt strandskyddsdispens enligt 7 kap. miljöbalken höjs en avgiftsklass från avgiftsklass 4 (2 900 kronor) respektive 5 (4 600 kronor) till avgiftsklass 5 (4 600 kronor) respektive 6 (7 100 kronor), se Tabell 11 nedan. Detta innebär alltså två respektive en lägre avgiftsklass än vad som motsvarar bedömd full

[53] (a) Naturvårdsverket (2020)

kostnadstäckning. Övriga tre avgifter för prövning av dispens från områdesskydd, dispens från föreskrifter för miljöskyddsområde respektive vattenskyddsområde samt biotopskydd, föreslås ligga kvar på samma nivå som idag. Vad gäller avgift för dispens vattenskyddsområde motiveras detta av att ärendena varierar kraftigt i handläggningstid, avseende miljöskyddsområde så saknas underlag för en justering. Det innebär att det är svårt att bestämma avgift utifrån målet att nå full kostnadstäckning för samtliga ärenden. Naturvårdsverket har därför bedömt att en justering av avgifterna inte når högre kostnadstäckning än dagens avgiftsnivå. Naturvårdsverket föreslår därför att avgifterna får kvarstå på samma nivå för att inte riskera att överskrida kostnadstäckning för flertalet ärenden. Att avgiften för dispens från biotopskydd föreslås kvarstå oförändrad motiveras istället av risken för att en höjning skulle kunna innebära negativ miljöpåverkan. Naturvårdsverket ser en betydande risk för att dispenspliktiga åtgärder av mindre verksamhetsutövare och privatpersoner utförs utan dispensprövning om avgiften höjs.

I avsnitt 5.6.3 redovisas förslag till bestämmelser i 7 kap. 1 § FAPT som följer av förslaget.

Avgiftsnivån för länsstyrelsens prövning av en ansökan om auktorisation för bilskrotningsföretag föreslås höjas

Det är länsstyrelsen som beslutar om auktorisation för bilskrotningsföretag enligt 6 § bilskrotningsförordningen (2007:186). Auktorisation är en form av tillstånd och vid ansökan om auktorisation kontrolleras att verksamheten uppfyller de lagkrav som ställs på bilskrotningsföretag. Enligt 7 kap. 8 d § FAPT framgår att avgift ska betalas för länsstyrelsens prövning av en ansökan om auktorisation enligt 6 § bilskrotningsförordningen (2007:186). För avgiftens storlek ska avgiftsklass 4 i 10 § avgiftsförordningen tillämpas, vilket motsvarar en avgift på 2 900 kronor.

Inhämtat underlag från ett urval av länsstyrelser visar på att dagens avgift är för låg i förhållande till den arbetstid som läggs ned för ett genomsnittligt ärende.[54] Naturvårdsverket kan konstatera att det förekommer en del oseriösa företag som har koppling till illegal verksamhet. Detta speglar också av sig på tiden för handläggning inför beslut om auktorisation för bilskrotningsföretag. Sammantaget visar underlaget från länsstyrelserna att handläggningstiden varierar mellan olika länsstyrelser men att en genomsnittlig handläggningstid hamnar på cirka 13 timmar, vilket motsvaras av avgiftsklass 7 i avgiftsförordningen.

Enligt det underlag som inhämtats från länsstyrelserna skulle avgiften behöva höjas från avgiftsklass 4 till avgiftsklass 7, det vill säga från 2 900 till 10 700 kronor, i syfte att närma sig full kostnadstäckning. Naturvårdsverket bedömer dock att det finns skäl till undantag från kravet på full kostnadstäckning för denna ärendetyp. Detta då Naturvårdsverket ser att det finns en risk för att verksamhetsutövare skulle avstå från att ansöka om tillstånd. Detta skulle allvarligt kunna motverka syftet med auktorisationen och därför föreslår Naturvårdsverket en lägre avgiftsklass än vad som är motiverat utifrån full kostnadstäckning. Med anledning av ovanstående

[54] Uppgifterna finns diarieförda hos Naturvårdsverkets, diarienummer NV-04185-20

föreslår Naturvårdsverket att dagens avgift höjs från avgiftsklass 4 till avgiftsklass 5, det vill säga från 2 900 kronor till 4 600 kronor.

Förslag finns i författningstext i avsnitt 5.6.3, 7 kap. 8 d § FAPT.

Avgiftsnivån för länsstyrelsens prövning av en ansökan om dispens från förbud att dumpa avfall föreslås höjas

Det är länsstyrelsen som beslutar om dispens enligt 15 kap. 29 § miljöbalken från förbud att dumpa avfall. Att dumpa avfall inom Sveriges sjöterritorium är förbjudet eftersom det kan skada vattenmiljön. Dispens från förbudet kan erhållas i undantagsfall. Behov av att dumpa avfall kan exempelvis uppstå vid underhållsmuddring av hamnar eller vid omhändertagande av snömassor från land.

Enligt 7 kap. 10 § FAPT framgår att avgift skall betalas för länsstyrelsens prövning av en ansökan om dispens enligt 15 kap. 29 § miljöbalken från förbud att dumpa avfall. För avgiftens storlek skall avgiftsklass 4 i 10 § avgiftsförordningen tillämpas, vilket motsvarar en avgift på 2 900 kronor.

Inhämtat underlag från ett urval av länsstyrelser visar på att dagens avgift är för låg i förhållande till den arbetstid som läggs ned för ett genomsnittligt ärende.[55] Sammantaget visar underlaget från länsstyrelserna att handläggningstiden varierar mellan olika länsstyrelser men att en genomsnittlig handläggningstid hamnar på cirka 5 timmar, vilket motsvara av avgiftsklass 5 i avgiftsförordningen. Naturvårdsverket föreslår därför att avgiften höjs från avgiftsklass 4 till avgiftsklass 5, det vill säga från 2 900 till 4 600 kronor.

Förslag finns i författningstext i avsnitt 5.6.3, 7 kap. 10 § FAPT.

Tabell 11 Föreslagna avgiftshöjningar genom justering av avgiftsklass i 7 kap. 1, 8 d, 10 §§ FAPT

Ärendetyp	Nuvarande avgiftsklass	Föreslagen avgiftsklass
Dispens nationalpark	4 (2 900 kr)	5 (4 600 kr)
Dispens naturreservat	4 (2 900 kr)	5 (4 600 kr)
Dispens kulturreservat	4 (2 900 kr)	5 (4 600 kr)
Dispens naturminne	4 (2 900 kr)	5 (4 600 kr)
Dispens djur- eller växtskyddsområde	4 (2 900 kr)	5 (4 600 kr)

[55] Uppgifterna finns diarieförda hos Naturvårdsverkets, diarienummer NV-04185-20

Dispens strandskyddsområde	5 (4 600 kr)	6 (7 100 kr)
Prövning av ansökan om auktorisation för bilskrotningsföretag	4 (2 900 kr)	5 (4 600 kr)
Dispens från förbud att dumpa avfall	4 (2 900 kr)	5 (4 600 kr)

Timersättningen för myndigheters arbete i samband med tillåtlighetsprövning enligt 17 kap. miljöbalken höjs

Av 7 kap. 11 och 12 §§ FAPT framgår att sökanden i vissa fall ska svara för kostnaderna för myndigheters arbete i ett ärende som prövas av regeringen enligt 17 kap. 1, 3 eller 4 § miljöbalken. Ersättning för en myndighets arbete ska betalas som timersättning för varje hel timme handläggningstid. Naturvårdverket föreslår att ersättningen höjs från 800 kronor per timme till 1000 kronor per timme. Därmed justeras avgiften i överensstämmelse med hur timavgiften för tillsyn av vattenverksamhet höjs, se avsnitt 5.2.2. Naturvårdsverket bedömer att ersättningen per timme handläggningstid är tillämplig även i detta sammanhang då det är likartad kompetens som är involverad i arbetet.

I avsnitt 5.6.3 redovisas förslag till bestämmelser i 7 kap. 12 § FAPT som följer av förslaget.

När timavgift tillämpas i 7 kap. FAPT ska den utgå med 1 000 kronor för varje hel timme handläggningstid

För prövning och tillsyn enligt 7 kap. FAPT föreslås en timavgift om 1 000 kronor för varje hel timme handläggningstid. En genomsnittlig kostnad 1 000 kronor för en timmes tillsyn har tagits fram av länsstyrelserna enligt den beräkningsmodell som beskrivs i avsnitt 4.3. Timkostnaden avser genomsnittlig full kostnadstäckning för länsstyrelserna.

Förslag finns i författningstext i avsnitt 5.6.3, 7 kap. 4 b, 7, 8 b §§ FAPT.

5.4.3 Avgiften för dispens från föreskrifter om miljöhänsyn i jordbruket sänks

Naturvårdsverket föreslår att avgiften för prövning av ansökan om dispens från föreskrifter om miljöhänsyn i jordbruket sänks till avgiftsklass 4 (2 900 kronor).

Det är länsstyrelsen som beslutar om dispens från föreskrifter avseende begränsningar av antalet djur i ett jordbruk, försiktighetsmått för gödselhanteringen och växtodling som regeringen (eller den myndighet som regeringen bestämmer)

får meddela enligt 12 kap. 10 § miljöbalken.[56] Utifrån underlag från tre länsstyrelser och muntliga uppgifter internt avspeglar nuvarande avgiftsnivå inte den handläggningstid som i genomsnitt läggs på denna ärendetyp.[57] Ärendena anses generellt vara sällsynta men enkla och snabba att handlägga och ta ungefär tre timmars handläggningstid i anspråk. Naturvårdsverket föreslår därför att avgiften sänks från avgiftsklass 5 (4 600 kronor) till avgiftsklass 4 (2 900 kronor).

I avsnitt 5.6.3 redovisas förslag till bestämmelser i 7 kap. 1 § FAPT som följer av förslaget.

5.5 Övriga förändringar

Naturvårdsverket föreslår att

- Naturvårdsverket vart tredje år ska se över alla avgiftsnivåer i FAPT, förutom avgifter i 5 kap. och vissa avgifter i 6 kap. Vid behov av justeringar eller nya avgifter i FAPT ska Naturvårdsverket lämna en skrivelse till regeringen,

- länsstyrelserna ska redovisa en genomsnittlig beräknad kostnad för en timmes tillsyn enligt miljöbalken vart tredje år, och

- punkt 8 (ansökan om upphävande eller ändring av bestämmelser eller villkor i en tillståndsdom) ska strykas i 3 kap. 3 § FAPT.

En regelbunden översyn av FAPT införs

Naturvårdsverket bedömer, i likhet med Statskontoret, att det är lämpligt att det sker en regelbunden översyn av FAPT. Naturvårdsverket föreslår att en bestämmelse införs i 10 kap. 8 § FAPT som uppdrar åt Naturvårdsverket att regelbundet ser över avgiftsnivåerna, med undantag av bland annat Kemikalieinspektionens avgifter och avgifterna för genteknisk verksamhet i 5 kap (se avsnitt 5.5) samt några andra avgifter som ligger under andra myndigheters ansvar.

Vid dessa översyner kan Naturvårdsverket identifiera behov av att höja eller sänka vissa avgifter eller införa nya avgifter, och föreslå ändringar av FAPT till regeringen. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska Naturvårdsverket, när det bedöms finnas behov av justeringar eller nya avgifter, skicka en skrivelse till regeringen om vilka justeringar av avgifterna som bör göras. Skrivelsen behöver således bara skickas till regeringen om Naturvårdsverket ser behov av förändringar, men översynen föreslås ändå ske vart tredje år, oavsett om det görs en skrivelse till regeringen eller inte.

När det gäller 6 kap. FAPT (avgift för kemiska produkter och biotekniska organismer) ligger vissa avgränsade uppgifter inom Naturvårdsverkets ansvarsområde. Det finns där vissa bemyndiganden till Naturvårdsverket att

[56] I förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket har regeringen beslutat om bland annat sådana regler.

[57] Uppgifterna finns diarieförda hos Naturvårdsverkets, diarienummer NV-04185-20

föreskriva om avgifter. I författningsförslaget, avgränsar Naturvårdsverket bort de delar av kap. 6 som ligger under Kemikalieinspektionens eller andra expertmyndigheters ansvarsområde, och även 5 kap. som gäller avgifter för genteknisk verksamhet. Anledningen till att avgränsa bort kapitel 5 är att inte heller kapitel 5 avser Naturvårdsverkets ansvarsuppgifter.

Däremot föreslår Naturvårdsverket att avgifter för vattenverksamhet kan ingå i översynen i sin helhet, även om vattenverksamhet förutom markavvattning ligger på Havs- och Vattenmyndigheten. Naturvårdsverket bedömer att en myndighet bör ha ett sammanhållande ansvar för översynen av avgifter kopplade till vattenverksamhet och att det bör ligga hos Naturvårdsverket, vilket är i linje med att det är Naturvårdsverket som fått detta regeringsuppdrag och att Naturvårdsverket redan har vissa uppgifter kopplat till rapportering av uppgifter till regeringen kopplat till FAPT. Havs- och vattenmyndigheten delar denna syn. För att utföra en sådan översyn bedömer Naturvårdsverket att det kommer att vara nödvändigt att inhämta underlag från Havs- och vattenmyndigheten för de avgifter som rör vattenverksamhet och som inte är markavvattning. Arbetet behöver vidare utföras i samverkan med andra berörda myndigheter, inte minst länsstyrelserna.

Statskontoret har föreslagit att en översyn ska göras varje år. Naturvårdsverket bedömer dock att det inte finns behov av en sådan frekvent översyn då underlag för justering av avgifter lämpligen behöver sträcka sig över flera år för att vara relevanta. Årlig översyn skulle också innebära en icke försvarbar administration för alla inblandade myndigheter. Naturvårdsverket föreslår därför att översynen ska ske vart tredje år.

Förslag finns i författningstext i avsnitt 5.6.5, 10 kap. 8 § FAPT samt i övergångsbestämmelserna.

Länsstyrelsen får i uppgift att ta fram underlag om kostnadsutvecklingen

Eftersom många av tillsynsavgifterna tas ut av länsstyrelserna är det viktigt att avgifterna följer länsstyrelsernas kostnad för tillsynsverksamheten. Naturvårdsverket behöver därför återkommande underlag från länsstyrelserna avseende kostnad per timmes tillsyn enligt miljöbalken.

Naturvårdsverket föreslår därför att en ny bestämmelse införs i 10 kap. 3 a § FAPT som innebär att länsstyrelserna lämnar ett samordnat underlag till Naturvårdsverket som avser genomsnittlig beräknad kostnad per timme för länsstyrelsernas tillsyn. Detta redovisningsunderlag bör upprättas enligt den beräkningsmodell och rutin som beskrivs i avsnitt 4.3. Naturvårdsverket föreslår att underlaget lämnas vart tredje år från och med den 28 februari 2025 så att det kan användas i den kontinuerliga översynen som Naturvårdsverket föreslår ska ske vart tredje år.

Förslag finns i författningstext i avsnitt 5.6.5, 10 kap. 3 a § FAPT samt i övergångsbestämmelserna.

Dubbelreglering av avgift för ansökan om upphävande eller ändring av bestämmelser eller villkor i en tillståndsdom tas bort

Naturvårdsverket föreslår att punkt 8 som handlar om ansökan om upphävande eller ändring av bestämmelser eller villkor i en tillståndsdom stryks i 3 kap. 3 §

FAPT. Samma fråga verkar vara dubbelreglerad på två olika sätt i två olika bestämmelser, nämligen 3 kap. 3 § samt 7 a § FAPT. Det framgår inte av bestämmelserna när den ena eller andra bestämmelsen är avsedd att tillämpas.

För att säkerställa att avgift för denna typ av prövning alltid bestäms på samma sätt föreslår Naturvårdsverket att 3 kap. 2 § 8 FAPT (som i förslaget blir punkt 9 på grund av tillägg av avgift för prövning av dispens för markavvattning) stryks ur de typer av prövningar som regleras av 3 kap. 3 § FAPT, och istället regleras enbart genom 3 kap. 7 a § FAPT. Detta innebär att denna prövningstyp får en fast avgift på 20 000 kronor.

Skulle bestämmelsen istället regleras genom 3 § skulle denna typ av prövning även omfatta markavvattning. Det bedöms olämpligt eftersom avgift för markavvattning i övrigt inte beräknas utifrån projektets kostnad. Denna typ av prövning bedöms inte heller medföra någon omfattande handläggning, varför det framstår som mindre rimligt att låta åtgärdens kostnad bestämma avgiftens nivå.

5.6 Författningsförslag

I vänsterspalten återges nuvarande lydelse av bestämmelser som i högerspalten föreslagits få en ny lydelse, i princip motsvarande det som regleras idag. Föreslagna ändringar har markerats i *kursiv stil*. Om bestämmelsen är helt ny lämnas vänsterspalten tom.

Syftet är att underlätta jämförelsen, mellan den nya lydelsen och hur det är reglerat idag. Vi vill undvika att redovisning av författningsförslag inklusive bilaga blir mer omfattande än nödvändigt och har därför valt denna redovisningsmetod. När författningsförslagen ska genomföras behövs exempelvis en ingress under rubriken.

5.6.1 Kap. 2 Avgifter för miljöfarlig verksamhet

I författningsförslaget föreslås ett helt nytt 2 kap. FAPT, vilket innebär att nuvarande bestämmelser i 2 kap. antingen är omnumrerade, fått nya lydelser eller ansetts kunna utgå.

Naturvårdsverkets förslag på nytt andra kapitel innebär således att nuvarande 2 kap. 2–8 §§ upphör att gälla för att istället ersättas med Naturvårdsverkets förslag på nytt 2 kap. Även bilagan till 2 kap. har till stora delar skrivits om. Det som är nytt i bilagan har markerats med *kursiv stil.* I bilagan återges inte tidigare lydelse av det som nu angetts i kursiv stil.

Vissa av Naturvårdsverkets förslag kan behöva delas upp i flera paragrafer. Naturvårdsverket överlåter till Regeringskansliet att göra sådana nödvändiga justeringar.

Nuvarande lydelse - prövnings- och tillsynsavgift	**Föreslagen lydelse - ansöknings- och tillsynsavgift**
1 § En prövnings- och tillsynsavgift ska betalas av den som driver eller har tillstånd till en verksamhet som 1. är tillståndspliktig enligt miljöprövningsförordningen (2013:251), 2. har ett sådant tillstånd som avses i 9 kap. 6 a eller 6 b § miljöbalken efter ett föreläggande att ansöka om tillstånd eller en frivillig ansökan om tillstånd, eller 3. har upphört att vara tillståndspliktig men bedrivs med stöd av ett sådant tillstånd som avses i 9 kap. 6 § miljöbalken. I de fall länsstyrelsen har ansvaret för tillsynen över verksamheten omfattar avgiften även ersättning för länsstyrelsens tillsyn över att bestämmelserna i 14 kap. miljöbalken följs	***1 §*** En *ansökningsavgift* ska betalas av den *som avser driva eller driver en miljöfarlig verksamhet och som ansöker om* *1. tillstånd för tillståndspliktig verksamhet enligt 9 kap. 6 a § miljöbalken,* *2. ändring av en verksamhet enligt 16 kap. 2 § miljöbalken,* *3. upphävande eller ändring av villkor och andra bestämmelser enligt 24 kap. 13 § 1 miljöbalken,* *4. förlängning av tid enligt 24 kap. 2 § 2 miljöbalken, eller* *5. frivilligt tillstånd enligt 9 kap. 6 b § miljöbalken.* *Vid prövning av en uppskjuten fråga enligt 22 kap. 27 § miljöbalken tillkommer en tilläggsavgift. Tilläggsbeloppet bestäms enligt 6 §.*
	2 § *En årlig tillsynsavgift ska betalas av den som driver en miljöfarlig verksamhet och som har ett sådant tillstånd som avses i 9 kap. 6 eller 6 a § miljöbalken.*

4 § De belopp som anges i bilagan avser de verksamheter som beskrivs i 2-32 kap. miljöprövningsförordningen (2013:251), med samma verksamhetskoder. I bilagan är verksamheterna indelade i verksamhetsgrupper där varje verksamhetsgrupp har en rubrik. Om rubriken är skriven med versaler, är den rubrik för en eller flera verksamhetsgrupper. Om rubriken är skriven med gemener, är den rubrik för en verksamhetsgrupp. Om verksamheten omfattas av två eller flera lika eller olika stora belopp i bilagan, ska prövnings- och tillsynsavgiften beräknas enligt 5 §.	***3 §*** De belopp som anges i bilagan avser de verksamheter som beskrivs i 2–32 kap. miljöprövningsförordningen (2013:251) med samma verksamhetskoder. I bilagan är verksamheterna indelade i verksamhetsgrupper där varje verksamhetsgrupp har en rubrik. Om rubriken är skriven med versaler, är den rubrik för en eller flera verksamhetsgrupper. Om rubriken är skriven med gemener, är den rubrik för en verksamhetsgrupp. *Inom en verksamhetsgrupp kan det finnas flera verksamhetskoder och inom en verksamhetskod kan det finnas flera avgiftskoder*. *Avgifter enligt 4–7 §§ beräknas av de belopp som framgår av bilagan. I bilagan anges även beloppen för de årliga tillsynsavgifterna enligt 2 § för de verksamheter som har en avgiftskod.*
	Avgift för ansökan
	4 § *En ansökningsavgift enligt 1 § ska fastställas av prövningsmyndigheten när en ansökan inkommer enligt följande.* 1. *För en prövning av hela verksamheten enligt 9 kap. 6 § miljöbalken ska en ansökningsavgift utgå med 100 procent av angivet beräkningsbelopp för verksamhetens avgiftskod enligt bilagan.* 2. *För en prövning av hela verksamheten enligt 9 kap. 6 a § miljöbalken ska en ansökningsavgift utgå med 100 procent av angivet beräkningsbelopp*

	för verksamhetens avgiftskod enligt bilagan. 3. *För ändring av en verksamhet enligt 16 kap. 2 § miljöbalken ska en ansökningsavgift utgå med 50 procent av angivet beräkningsbelopp för verksamhetens avgiftskod enligt bilagan, högst 150 000 kronor.* 4. *För upphävande eller ändring av villkor och andra bestämmelser enligt 24 kap. 13 § 2 miljöbalken ska en ansökningsavgift utgå med 25 procent av angivet beräkningsbelopp för verksamhetens avgiftskod enligt bilagan, högst 55 000 kronor.* 5. *För upphävande av tillstånd enligt 24 kap. 13 § 1 miljöbalken är ansökningsavgiften 20 000 kronor.* 6. *För förlängning av tid enligt 24 kap. 2 § 2 miljöbalken är ansökningsavgiften 20 000 kronor.* 7. *För verksamheter som omfattas av 6 § förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd är ansökningsavgiften 55 000 kronor.* 8. *För verksamheter som ansöker om frivilligt tillstånd enligt 9 kap. 6 b § miljöbalken är ansökningsavgiften 55 000 kronor.*

	Avgifterna i 1–8 ska prövas i fråga skälighet enligt 9 kap. 3 § andra stycket.
5 § Endast ett belopp inom varje verksamhetsgrupp ska ingå i beräkningen av prövnings- och tillsynsavgiften. Det beloppet ska motsvara det högsta av de belopp som verksamheten omfattas av inom verksamhetsgruppen. Om verksamheten omfattas av belopp i fler än en verksamhetsgrupp, ska de högsta beloppen i varje verksamhetsgrupp läggas samman enligt följande. Ett av beloppen ska ingå i beräkningen med sitt fulla värde. Det beloppet ska motsvara det högsta av de belopp som verksamheten omfattas av. Vart och ett av de övriga beloppen ska ingå i beräkningen med en fjärdedel av sitt fulla värde. Om summan av det fulla beloppet och en fjärdedel av de övriga beloppen överstiger 130 procent av det fulla beloppet, ska den del som överstiger 130 procent inte ingå i prövnings- och tillsynsavgiften.	***5 §*** *Om verksamheten omfattas av två eller flera lika eller olika stora belopp i bilagan, ska ansökningsavgiften beräknas enligt följande.* Om verksamheten omfattas av en ansökning*savgift* i fler än en verksamhetsgrupp, ska de högsta ansökningsavgifterna i varje verksamhetsgrupp läggas samman enligt följande. *Det högsta av beloppen som verksamheten omfattas av* ska ingå i beräkningen med sitt fulla värde. Vart och ett av de övriga beloppen ska ingå i beräkningen med en fjärdedel av sitt fulla värde. Om summan av det fulla beloppet och en fjärdedel av de övriga beloppen överstiger 130 procent av det fulla beloppet, ska den del som överstiger 130 procent inte ingå i ansökning*savgiften*.
	6 § *Vid prövning av en eller flera uppskjutna frågor enligt 22 kap. 27 § miljöbalken ska prövningsmyndigheten i beslutet fastställa en tilläggsavgift som uppgår till 25 procent av angivet beräkningsbelopp för verksamhetens avgiftskod enligt bilagan, högst 55 000 kronor.* *Avgiftens skälighet ska prövas enligt 9 kap. 3 § andra stycket.*
	Avgift för omprövning
	7 § Verksamhetsutövaren ska betala en avgift för omprövning enligt 24 kap. 5 § miljöbalken. Avgiften ska fastställas av prövningsmyndigheten i beslutet om tillstånd. Avgiften är 50

	procent av angivet beräkningsbelopp för verksamhetens avgiftskod enligt bilagan, högst 150 000 kronor. *Avgiftens skälighet ska prövas enligt 9 kap. 3 § andra stycket.*
	Avgift för tillsyn
	8 § *För miljöfarlig verksamhet med avgiftskod enligt bilaga samt tillståndsplikt enligt 2–32 kap. miljöprövningsförordningen anges beloppet för den årliga tillsynsavgiften i bilagan.* *För miljöfarlig verksamhet som har tillstånd enligt 9 kap. 6 § miljöbalken till följd av 6 § förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd är den årliga avgiften för tillsyn 6000 kronor.*
	9 § *Avgiften enligt 8 § ska kompletteras med en tilläggsavgift om verksamheten är tillståndspliktig eller omfattas av ett tillstånd enligt miljöprövningsförordningen (2013:251) med en verksamhetskod som slutar med -i, och* 1. *verksamheten är den huvudsakliga industriutsläppsverksamheten som bedrivs på anläggningen, och* 2. *slutsatser om bästa tillgängliga teknik som anges i 2 kap. industriutsläppförordningen (2013:250) för verksamheten har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning.* *Om den huvudsakliga industriutsläppsverksamheten*

	omfattas av flera offentliggjorda slutsatser om bästa tillgängliga teknik ska endast en tilläggsavgift tas ut enligt följande. 1. *För huvudsakliga industriutsläppsverksamheter med tillståndsplikt A enligt miljöprövningsförordningen är tilläggsavgiften 24 000 kronor.* 2. *För huvudsakliga industriutsläppsverksamheter med tillståndsplikt B enligt miljöprövningsförordningen är tilläggsavgiften 16 000 kronor.* *När beloppet för den årliga tillsynsavgiften i bilagan är lägre än tilläggsavgiften, ska tilläggsavgiften nedsättas till beloppet för den årliga tillsynsavgiften.*
5 § Endast ett belopp inom varje verksamhetsgrupp ska ingå i beräkningen av prövnings- och tillsynsavgiften. Det beloppet ska motsvara det högsta av de belopp som verksamheten omfattas av inom verksamhetsgruppen. Om verksamheten omfattas av belopp i fler än en verksamhetsgrupp, ska de högsta beloppen i varje verksamhetsgrupp läggas samman enligt följande. Ett av beloppen ska ingå i beräkningen med sitt fulla värde. Det beloppet ska motsvara det högsta av de belopp som verksamheten omfattas av. Vart och ett av de övriga beloppen ska ingå i beräkningen med en fjärdedel av sitt fulla värde. Om summan av det fulla beloppet och en fjärdedel av de övriga beloppen överstiger 130 procent av det fulla beloppet, ska den del som överstiger 130 procent inte ingå i prövnings- och tillsynsavgiften.	**10 §** Endast ett belopp inom varje verksamhetsgrupp ska ingå i beräkningen av den årliga *tillsynsavgiften*. Det beloppet ska motsvara det högsta av de belopp som verksamheten omfattas av inom verksamhetsgruppen. Om verksamheten omfattas av belopp i fler än en verksamhetsgrupp, ska de högsta beloppen i varje verksamhetsgrupp läggas samman enligt följande. Ett av beloppen ska ingå i beräkningen med sitt fulla värde. Det beloppet ska motsvara det högsta av de belopp som verksamheten omfattas av. Vart och ett av de övriga beloppen ska ingå i beräkningen med 25 procent av sitt fulla värde. Om summan av det fulla beloppet och 25 procent av de övriga beloppen överstiger 130 procent av det fulla beloppet, ska den del som

	överstiger 130 procent inte ingå i tillsynsavgiften.
6 § Prövnings- och tillsynsavgiften ska betalas från och med det kalenderår som följer efter det att tillstånd till verksamheten gavs eller, om verksamheten bedrivs utan tillstånd, det kalenderår som följer efter det att verksamheten påbörjades. Avgiften ska därefter betalas för varje påbörjat kalenderår	***11 §*** *Avgift enligt 8 § ska betalas i efterhand vid varje kalenderårs utgång.* *Avgift enligt 9 § ska betalas i efterhand året efter det att slutsatserna om bästa tillgängliga teknik för den huvudsakliga verksamheten offentliggjordes i Europeiska unionens officiella tidning* *När ett tillstånd meddelas första gången ska den första tillsynsavgiften betalas för det kalenderår som följer på det år då verksamheten påbörjades.*
	12 § *Avgift för länsstyrelsens tillsyn över en* ***v****erksamhet som utför anläggningsarbeten med stöd av ett igångsättningsmedgivande enligt 22 kap. 26 § ska betalas efter särskilt beslut av länsstyrelsen och utgå med 1 000 kronor för varje hel timme handläggningstid.* *Tillsynstimmar under kalenderåret ska sammanräknas och betalas vid utgången av första kvartalet påföljande år och avse kalenderåret året innan*

.	**13 §** F*örutom årsavgift ska en verksamhetsutövare betala en särskild timavgift på 1 000 kronor per timme för tillsyn som är föranledd av att* *1. verksamhetsutövaren inte följt villkor i tillståndet,* *2. verksamhetsutövaren inte följer tidigare meddelat föreläggande eller förbud, eller* *3. det skett en olycka eller större driftstörning som kan medföra skada*

	eller olägenhet av större betydelse för människors hälsa, miljön eller andra intressen som skyddas enligt miljöbalken. *Tillsynstimmar under kalenderåret ska sammanräknas och betalas vid utgången av första kvartalet påföljande år och avse kalenderåret innan.* *I beslutet om timavgift ska prövas om det föreligger skäl för nedsättning av avgiften enligt 9 kap. 3 §.*
7 § Prövnings- och tillsynsavgiften ska betalas efter beslut av länsstyrelsen.	***14 §*** *Tillsynsavgifterna* ska betalas efter beslut av länsstyrelsen.
Avgift för prövning av dispens från industriutsläppsförordningen	
8 § Den som ansöker om en dispens enligt 16 § industriutsläppsförordningen (2013:250) ska betala avgift för prövningen med 56 000 kronor per slutsats om bästa tillgängliga teknik som ansökan omfattar.	***15 §*** Den som ansöker om en dispens enligt 16 § industriutsläppsförordningen (2013:250) ska betala *ansökningsavgift* för prövningen med 56 000 kronor per slutsats om bästa tillgängliga teknik som ansökan omfattar.

5.6.2 Kap. 3 Avgift för vattenverksamhet

Befintlig författning	**Författningsförslag**
2 § Avgift för prövning av en vattenverksamhet ska betalas av den som 1. ansöker enligt 11 kap. 9 § första stycket miljöbalken om tillstånd till annan vattenverksamhet än markavvattning, 2. ansöker om tillstånd till markavvattning enligt 11 kap. 13 § miljöbalken,	2 § Avgift för prövning av en vattenverksamhet ska betalas av den som 1. ansöker enligt 11 kap. 9 § första stycket miljöbalken om tillstånd till annan vattenverksamhet än markavvattning, 2. *ansöker om dispens från förbud mot markavvattning enligt 11 kap. 14 § miljöbalken,*

	3. ansöker om tillstånd till markavvattning enligt 11 kap. 13 § miljöbalken,
3. ansöker om laglighetsprövning av en vattenverksamhet eller en vattenanläggning enligt 17 § lagen (1998:811) om införande av miljöbalken,	*4*. ansöker om laglighetsprövning av en vattenverksamhet eller en vattenanläggning enligt 17 § lagen (1998:811) om införande av miljöbalken,
4. ansöker om godkännande av arbeten eller åtgärder enligt 11 kap. 16 § eller ansöker om tillstånd enligt 11 kap. 22 § miljöbalken att ta ur bruk en anläggning för bortledande av grundvatten,	*5*. ansöker om godkännande av arbeten eller åtgärder enligt 11 kap. 16 § eller ansöker om tillstånd enligt 11 kap. 22 § miljöbalken att ta ur bruk en anläggning för bortledande av grundvatten,
5. ansöker om tillstånd till utrivning enligt 11 kap. 19 § miljöbalken,	*6*. ansöker om tillstånd till utrivning enligt 11 kap. 19 § miljöbalken,
6. ansöker om förlängning av sådan tid som anges i 24 kap. 2 § miljöbalken,	*7*. ansöker om förlängning av sådan tid som anges i 24 kap. 2 § miljöbalken,
7. ansöker om prövning för moderna miljövillkor enligt 24 kap. 10 § miljöbalken, eller	*8*. ansöker om prövning för moderna miljövillkor enligt 24 kap. 10 § miljöbalken, eller
8. ansöker om upphävande eller ändring av bestämmelser eller villkor i en tillståndsdom eller ett tillståndsbeslut enligt 24 kap. 13 § miljöbalken.	*9*. ansöker om upphävande eller ändring av bestämmelser eller villkor i en tillståndsdom eller ett tillståndsbeslut enligt 24 kap. 13 § miljöbalken.
3 § Avgift för prövning av en ansökan enligt 2 § 1, 3, 7 eller 8 ska	**3 §** Avgift för prövning av en ansökan enligt 2 § 1, *4 eller 8* ska
1. betalas som en engångsavgift,	1. betalas som en engångsavgift,
2. bestå av en grundavgift och en tilläggsavgift enligt 4 och 5 §§,	2. bestå av en grundavgift och en tilläggsavgift enligt 4 och 5 §§,
3. bestämmas som om hela målet prövas enligt 2 § 1, om ansökan avser prövning enligt både 2 § 1 och 3, och	3. bestämmas som om hela målet prövas enligt 2 § 1, om ansökan avser prövning enligt både 2 § 1 och *4*, och
4. beräknas endast på det tillkommande uttaget, om ansökan avser ökat uttag.	4. beräknas endast på det tillkommande uttaget, om ansökan avser ökat uttag.

4 § Grundavgiften enligt 3 § ska bestämmas med hänsyn till kostnaden för att genomföra de åtgärder och uppföra de anläggningar som behövs för den verksamhet som ansökan avser eller, vid prövning som avses i 2 § 7, kostnaden för att genomföra de åtgärder som följer av prövningen.	**4 §** Grundavgiften enligt 3 § ska bestämmas med hänsyn till kostnaden för att genomföra de åtgärder och uppföra de anläggningar som behövs för den verksamhet som ansökan avser eller, vid prövning som avses i 2 § *8*, kostnaden för att genomföra de åtgärder som följer av prövningen.
Grundavgiften	Grundavgiften
1. är 1 500 kronor, om kostnaden inte är större än etthundratusen kronor,	1. är *20 000* kronor, om kostnaden inte är större än *en miljon kronor*,
2. är 5 000 kronor, om kostnaden är större än etthundratusen men inte större än femhundratusen kronor,	
3. är 10 000 kronor, om kostnaden är större än femhundratusen men inte större än en miljon kronor,	
4. är 15 000 kronor, om kostnaden är större än en miljon men inte större än fem miljoner kronor,	2. är *30 000* kronor, om kostnaden är större än en miljon men inte större än fem miljoner kronor,
5. är 35 000 kronor, om kostnaden är större än fem miljoner men inte större än tio miljoner kronor,	3. är *65 000* kronor, om kostnaden är större än fem miljoner men inte större än tio miljoner kronor,
6. är 70 000 kronor, om kostnaden är större än tio miljoner men inte större än femtio miljoner kronor,	4. är *130 000* kronor, om kostnaden är större än tio miljoner men inte större än femtio miljoner kronor,
7. är 140 000 kronor, om kostnaden är större än femtio miljoner men inte större än sjuttiofem miljoner kronor,	5. är *250 000* kronor, om kostnaden är större än femtio miljoner men inte större än sjuttiofem miljoner kronor,
8. är 240 000 kronor, om kostnaden är större än sjuttiofem miljoner men inte större än etthundra miljoner kronor, och	6. är *450 000* kronor, om kostnaden är större än sjuttiofem miljoner men inte större än etthundra miljoner kronor, och
9. är 400 000 kronor, om kostnaden är större än etthundra miljoner kronor.	7. är *700 000* kronor, om kostnaden är större än etthundra miljoner kronor.
Mervärdesskatt ska inte ingå i de kostnader som läggs till grund för att bestämma grundavgiften.	Mervärdesskatt ska inte ingå i de kostnader som läggs till grund för att bestämma grundavgiften.
5 § Tilläggsavgiften enligt 3 § ska betalas om den kostnad som avses i 4 § inte är större än femtio miljoner	**5 §** Tilläggsavgiften enligt 3 § ska betalas om den kostnad som avses i 4 § inte är större än femtio miljoner

kronor och ansökan avser rätt att leda bort grund- eller ytvatten, rätt att ändra grundvattennivån, rätt till uttag av vattenkraft eller prövning som avses i 2 § 7. Tilläggsavgiften ska grundas på den mängd vatten som ansökan avser och är 10 öre per kubikmeter vatten, beräknat efter 1. den totala mängd vatten som ansökan avser, eller 2. den årliga mängd vatten som ansökan avser, om ansökan avser en viss mängd årligen. Om ansökan avser uttag för produktion av vattenkraftsel ska tilläggsavgiften, i stället för det som sägs i andra stycket, grundas på den elproduktion som uttaget beräknas ge och är 0,1 öre per kilowattimme beräknad årlig produktion under medelår.	kronor och ansökan avser rätt att leda bort grund- eller ytvatten, rätt att ändra grundvattennivån, rätt till uttag av vattenkraft eller prövning som avses i 2 § *8*. Tilläggsavgiften ska grundas på den mängd vatten som ansökan avser och är 10 öre per kubikmeter vatten, beräknat efter 1. den totala mängd vatten som ansökan avser, eller 2. den årliga mängd vatten som ansökan avser, om ansökan avser en viss mängd årligen. Om ansökan avser uttag för produktion av vattenkraftsel ska tilläggsavgiften, i stället för det som sägs i andra stycket, grundas på den elproduktion som uttaget beräknas ge och är 0,1 öre per kilowattimme beräknad årlig produktion under medelår.
5 a § Om tilläggsavgift ska betalas, får grundavgiften tillsammans med tilläggsavgiften uppgå till högst 140 000 kronor.	**5 a §** Om tilläggsavgift ska betalas, får grundavgiften tillsammans med tilläggsavgiften uppgå till högst *250 000* kronor.
6 § Avgift för prövning av en ansökan om tillstånd till markavvattning enligt 2 § 2 ska betalas med det belopp som, grundat på den dikeslängd som prövningen avser, gäller enligt 10 § avgiftsförordningen (1992:191) med tillämpning av - avgiftsklass 3, om dikeslängden inte är längre än 100 meter,	**6 §** *Avgift för prövning av en ansökan om dispens från förbud mot markavvattning enligt 2 § 2 ska betalas med det belopp som, grundat på den dikeslängd, invallningslängd eller yta som prövningen avser, gäller enligt 10 § avgiftsförordningen (1992:191) med tillämpning av* *- avgiftsklass 5, om dikeslängden, invallningslängden eller ytan inte är längre/större än 100 meter/kvadratmeter,*

- avgiftsklass 4, om dikeslängden är längre än 100 meter men inte längre än 1 000 meter,	*- avgiftsklass 6, om dikeslängden, invallningslängden eller ytan är längre/större än 100 meter/kvadratmeter men inte längre/större än 1 000 meter/kvadratmeter,*
- avgiftsklass 6, om dikeslängden är längre än 1 000 meter men inte längre än 10 000 meter, och	*- avgiftsklass 7, om dikeslängden, invallningslängden eller ytan är längre/större än 1 000 meter/kvadratmeter men inte längre/större än 10 000 meter/kvadratmeter, och*
- avgiftsklass 7, om dikeslängden är längre än 10 000 meter.	*- avgiftsklass 9, om dikeslängden, invallningslängden eller ytan är längre/större än 10 000 meter/kvadratmeter.*
Om flera ansökningar om tillstånd till markavvattning prövas samtidigt och ansökningarna rör samma eller intilliggande markområden, ska avgift tas ut för den sammanlagda dikeslängd som ansökningarna avser.	
	Om en dispensprövning enligt första stycket avser en markavvattning vars miljöpåverkan är utan betydelse, och därmed inte ska antas medföra en betydande miljöpåverkan enligt 6 kap. 20 första stycket 2 miljöbalken jämfört med 7 § 4 miljöbedömningsförordningen (2017:966), ska avgift betalas med det belopp som, grundat på den dikeslängd, invallningslängd eller yta som prövningen avser, gäller enligt 10 § avgiftsförordningen (1992:191) med tillämpning av
	- avgiftsklass 3, om dikeslängden, invallningslängden eller ytan inte är längre/större än 100 meter/kvadratmeter,

	- avgiftsklass 4, om dikeslängden, invallningslängden eller ytan är längre/större än 100 meter/kvadratmeter men inte längre/större än 1 000 meter/kvadratmeter, *- avgiftsklass 5, om dikeslängden, invallningslängden eller ytan är längre/större än 1 000 meter/kvadratmeter men inte längre/större än 10 000 meter/kvadratmeter, och* *- avgiftsklass 7, om dikeslängden, invallningslängden eller ytan är längre/större än 10 000 meter/kvadratmeter.* *Om flera ansökningar om dispens från förbud mot markavvattning prövas samtidigt och ansökningarna rör samma eller intilliggande markområden, ska avgift tas ut för den sammanlagda dikeslängd, invallningslängd eller yta som ansökningarna avser.*
	6 a § *Avgift för prövning av en ansökan om tillstånd till markavvattning enligt 2 § 3 ska betalas med det belopp som, grundat på den dikeslängd, invallningslängd eller yta som prövningen avser, gäller enligt 10 § avgiftsförordningen (1992:191) med tillämpning av* *- avgiftsklass 5, om dikeslängden, invallningslängden eller ytan inte är längre/större än 100 meter/kvadratmeter,* *- avgiftsklass 6, om dikeslängden, invallningslängden eller ytan är längre/större än 100 meter/kvadratmeter men inte längre/större än 1 000 meter/kvadratmeter,*

		- avgiftsklass 7, om dikeslängden, invallningslängden eller ytan är längre/större än 1 000 meter/kvadratmeter men inte längre/större än 10 000 meter/kvadratmeter, och *- avgiftsklass 9, om dikeslängden, invallningslängden eller ytan är längre/större än 10 000 meter/kvadratmeter.* *Om en tillståndsprövning enligt första stycket avser en markavvattning vars miljöpåverkan är utan betydelse, och därmed inte ska antas medföra en betydande miljöpåverkan enligt 6 kap. 20 första stycket 2 miljöbalken jämfört med 7 § 4 miljöbedömningsförordningen (2017:966), ska avgift betalas med det belopp som, grundat på den dikeslängd, invallningslängd eller yta som prövningen avser, gäller enligt 10 § avgiftsförordningen (1992:191) med tillämpning av* *- avgiftsklass 3, om dikeslängden, invallningslängden eller ytan inte är längre/större än 100 meter/kvadratmeter,* *- avgiftsklass 4, om dikeslängden, invallningslängden eller ytan är längre/större än 100 meter/kvadratmeter men inte längre/större än 1 000 meter/kvadratmeter,* *- avgiftsklass 5, om dikeslängden, invallningslängden eller ytan är längre/större än 1 000 meter/kvadratmeter men inte längre/större än 10 000 meter/kvadratmeter, och*

	- avgiftsklass 7, om dikeslängden, invallningslängden eller ytan är längre/större än 10 000 meter/kvadratmeter. *Om flera ansökningar om tillstånd till markavvattning prövas samtidigt och ansökningarna rör samma eller intilliggande markområden, ska avgift tas ut för den sammanlagda dikeslängd, invallningslängd eller yta som ansökningarna avser.*
	6 b § *Om länsstyrelsen prövar både ansökan om dispens från förbud mot markavvattning enligt 2 § 2 och ansökan om tillstånd till markavvattning enligt 2 § 3 avseende samma åtgärd ska avgiften för tillståndsprövningen enligt 6 a § sättas ned med 50 procent.*
7 § Avgift för prövning av en ansökan som avses i 2 § 4 eller 5 ska betalas med 1 500 kronor.	**7 §** Avgift för prövning av en ansökan som avses i 2 § *5* eller *6* ska betalas *1. med 20 000 kronor, om prövningen inte gäller markavvattning, och* *2. med det belopp som gäller enligt 10 § avgiftsförordningen (1992:191) med tillämpning av avgiftsklass 3, om prövningen gäller markavvattning*.
7 a § Avgift för prövning av en ansökan som avses i 2 § 6 eller 8 ska betalas 1. med 1 500 kronor, om prövningen inte gäller markavvattning, och 2. med det belopp som gäller enligt 10 § avgiftsförordningen (1992:191) med tillämpning av avgiftsklass 3, om prövningen gäller markavvattning.	**7 a §** Avgift för prövning av en ansökan som avses i 2 § *7* eller *9* ska betalas 1. med *20 000* kronor, om prövningen inte gäller markavvattning, och 2. med det belopp som gäller enligt 10 § avgiftsförordningen (1992:191) med tillämpning av avgiftsklass 3, om prövningen gäller markavvattning.
11 § Avgift för länsstyrelsens tillsyn över vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken skall betalas efter särskilt beslut av länsstyrelsen och utgå med 800 kronor för varje hel timme handläggningstid.	**11 §** Avgift för länsstyrelsens tillsyn över vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken *ska* betalas efter särskilt beslut av länsstyrelsen och utgå med *1 000* kronor för varje hel timme handläggningstid.

Med handläggningstid avses den sammanlagda tid som varje tjänsteman vid myndigheten har använt för beredning, föredragning och beslut i ärendet. I handläggningstiden skall inte räknas in sådan restid som vid ett och samma resetillfälle överstiger två timmar. Avgift skall inte betalas för tillsyn som föranleds av klagomål som visar sig vara obefogat.	Med handläggningstid avses den sammanlagda tid som varje tjänsteman vid myndigheten har använt för beredning, föredragning och beslut i ärendet. I handläggningstiden *ska* inte räknas in sådan restid som vid ett och samma resetillfälle överstiger två timmar. Avgift *ska* inte betalas för tillsyn som föranleds av klagomål som visar sig vara obefogat.
12 § Avgift skall betalas för tillsynsmyndighetens handläggning av en anmälan om vattenverksamhet. För avgiftens storlek gäller bestämmelserna i 10 § avgiftsförordningen (1992:191), och avgiftsklass 3 skall tillämpas. Om tillsynsmyndighetens handläggning av anmälningsärendet även omfattar beslut i andra avgiftsbelagda ärendeslag enligt miljöbalken, skall avgift betalas med det högsta belopp som anges för något av ärendeslagen med tillägg av 25 procent av summan av de belopp som anges för de övriga ärendeslagen.	**12 §** Avgift *ska* betalas för tillsynsmyndighetens handläggning av en anmälan om vattenverksamhet. För avgiftens storlek gäller bestämmelserna i 10 § avgiftsförordningen (1992:191), och avgiftsklass *5 ska* tillämpas. Om tillsynsmyndighetens handläggning av anmälningsärendet även omfattar beslut i andra avgiftsbelagda ärendeslag enligt miljöbalken, *ska* avgift betalas med det högsta belopp som anges för något av ärendeslagen med tillägg av 25 procent av summan av de belopp som anges för de övriga ärendeslagen.

5.6.3 Kap. 7 Avgift för viss övrig verksamhet

Befintlig författning	**Författningsförslag**
Ärenden enligt 7 och 12 kap. miljöbalken	**Ärenden enligt 7 och 12 kap. miljöbalken**
1 § Avgift ska i de fall som anges i denna paragraf betalas för prövning i ärenden enligt 7 och 12 kap. miljöbalken. I fråga om avgiftens storlek gäller 10 § avgiftsförordningen (1992:191) och att	**1 §** Avgift ska i de fall som anges i denna paragraf betalas för prövning i ärenden enligt 7 och 12 kap. miljöbalken. I fråga om avgiftens storlek gäller 10 § avgiftsförordningen (1992:191) och att

1. i ett ärende om dispens från föreskrifter som har meddelats för en nationalpark med stöd av 7 kap. 3 § miljöbalken ska avgiften motsvara avgiftsklass 4,	1. i ett ärende om dispens från föreskrifter som har meddelats för en nationalpark med stöd av 7 kap. 3 § miljöbalken ska avgiften motsvara avgiftsklass 5,
	2. i ett ärende om upphävande enligt 7 kap. 7 § första stycket miljöbalken av beslut om naturreservat ska avgiften motsvara avgiftsklass 7,
2. i ett ärende om dispens enligt 7 kap. 7 § andra stycket miljöbalken från föreskrifter som har meddelats för ett naturreservat ska avgiften motsvara avgiftsklass 4, om ansökan görs av någon annan än markägaren,	*3*. i ett ärende om dispens enligt 7 kap. 7 § andra stycket miljöbalken från föreskrifter som har meddelats för ett naturreservat ska avgiften motsvara avgiftsklass *5*, om ansökan görs av någon annan än markägaren,
	4. i ett ärende om upphävande enligt 7 kap. 9 § andra stycket jämfört med 7 kap. 7 § första stycket miljöbalken av beslut om kulturreservat ska avgiften motsvara avgiftsklass 7,
3. i ett ärende om dispens enligt 7 kap. 9 § andra stycket jämfört med 7 kap. 7 § andra stycket miljöbalken från föreskrifter som har meddelats för ett kulturreservat ska avgiften motsvara avgiftsklass 4, om ansökan görs av någon annan än markägaren,	*5*. i ett ärende om dispens enligt 7 kap. 9 § andra stycket jämfört med 7 kap. 7 § andra stycket miljöbalken från föreskrifter som har meddelats för ett kulturreservat ska avgiften motsvara avgiftsklass *5*, om ansökan görs av någon annan än markägaren,
	6. i ett ärende om upphävande enligt 7 kap. 10 § andra stycket jämfört med 7 kap. 7 § första stycket miljöbalken av beslut om naturminne ska avgiften motsvara avgiftsklass 7,
4. i ett ärende om dispens enligt 7 kap. 10 § andra stycket jämfört med 7 kap. 7 § andra stycket miljöbalken från föreskrifter som har meddelats för ett naturminne ska avgiften motsvara avgiftsklass 4, om ansökan görs av någon annan än markägaren,	*7*. i ett ärende om dispens enligt 7 kap. 10 § andra stycket jämfört med 7 kap. 7 § andra stycket miljöbalken från föreskrifter som har meddelats för ett naturminne ska avgiften motsvara avgiftsklass *5*, om ansökan görs av någon annan än markägaren,

5. i ett ärende om dispens enligt 7 kap. 11 § andra stycket andra meningen miljöbalken från förbudet inom ett biotopskyddsområde ska avgiften motsvara avgiftsklass 4,	*8*. i ett ärende om dispens enligt 7 kap. 11 § andra stycket andra meningen miljöbalken från förbudet inom ett biotopskyddsområde ska avgiften motsvara avgiftsklass 4,
6. i ett ärende om dispens från föreskrifter som har meddelats för ett djur- eller växtskyddsområde med stöd av 7 kap. 12 § miljöbalken ska avgiften motsvara avgiftsklass 4,	*9*. i ett ärende om dispens från föreskrifter som har meddelats för ett djur- eller växtskyddsområde med stöd av 7 kap. 12 § miljöbalken ska avgiften motsvara avgiftsklass *5*,
	10. i ett ärende om upphävande enligt 7 kap. 18 § första stycket miljöbalken av strandskydd ska avgiften motsvara avgiftsklass 7,
7. i ett ärende om dispens enligt 7 kap. 18 a § miljöbalken från förbuden i ett strandskyddsområde ska avgiften motsvara avgiftsklass 5,	*11*. i ett ärende om dispens enligt 7 kap. 18 a § miljöbalken*, eller enligt 7 kap. 18 b § miljöbalken när länsstyrelsen handlägger ärendet gemensamt med ett anmälningsärende enligt 11 kap. 9 a § första stycket miljöbalken enligt 19 kap. 3 § miljöbalken,* från förbuden i ett strandskyddsområde ska avgiften motsvara avgiftsklass *6*,
8. i ett ärende om dispens enligt 7 kap. 20 § första stycket miljöbalken från föreskrifter som har meddelats för ett miljöskyddsområde ska avgiften motsvara avgiftsklass 5,	*12*. i ett ärende om dispens enligt 7 kap. 20 § första stycket miljöbalken från föreskrifter som har meddelats för ett miljöskyddsområde ska avgiften motsvara avgiftsklass 5,
9. i ett ärende om dispens enligt 7 kap. 22 § andra stycket miljöbalken från föreskrifter som har meddelats för ett vattenskyddsområde ska avgiften motsvara avgiftsklass 5,	*13*. i ett ärende om dispens enligt 7 kap. 22 § andra stycket miljöbalken från föreskrifter som har meddelats för ett vattenskyddsområde ska avgiften motsvara avgiftsklass 5,
10. i ett ärende om tillstånd enligt 7 kap. 23 § miljöbalken för marinvetenskaplig forskning ska avgiften motsvara avgiftsklass 5,	*14*. i ett ärende om tillstånd enligt 7 kap. 23 § miljöbalken för marinvetenskaplig forskning ska avgiften motsvara avgiftsklass 5,

11. i ett ärende om dispens eller tillstånd enligt 1-10 för en eller flera åtgärder inom ett särskilt skydds- eller bevarandeområde och som enligt 7 kap. 29 § första stycket miljöbalken inte får ges utan regeringens tillåtelse ska avgiften i stället för det som sägs i 1-10 motsvara avgiftsklass 6,	*15. i ett ärende om tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken för en eller flera verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett särskilt skydds- eller bevarandeområde (Natura 2000-område) ska avgiften motsvara avgiftsklass 7*,
12. i ett ärende om dispens från föreskrifter som har meddelats med stöd av 12 kap. 10 § miljöbalken ska avgiften motsvara avgiftsklass 5,	*16*. i ett ärende om dispens från föreskrifter som har meddelats med stöd av 12 kap. 10 § miljöbalken ska avgiften motsvara avgiftsklass *4*,
13. i ett ärende om tillstånd enligt 12 kap. 11 § miljöbalken till uppförande av vilthägn ska avgiften motsvara avgiftsklass 6, och	*17*. i ett ärende om tillstånd enligt 12 kap. 11 § miljöbalken till uppförande av vilthägn ska avgiften motsvara avgiftsklass 6, och
14. i ett ärende om nya eller ändrade villkor i en dispens eller ett tillstånd som avses i 1-13 ska avgiften motsvara avgiftsklass 4.	*18*. i ett ärende om nya eller ändrade villkor i en dispens eller ett tillstånd som avses i 1-13 ska avgiften motsvara avgiftsklass 4. *Om det för en och samma verksamhet eller åtgärd krävs mer än en prövning enligt första stycket, ska avgift betalas med det högsta belopp som anges för något av ärendeslagen med tillägg av 25 procent av summan av de belopp som anges för de övriga ärendeslagen.*
Ärenden enligt 8 kap. miljöbalken	**Ärenden enligt 8 kap. miljöbalken**
	1 a § *Avgift ska betalas för prövning i ett ärende om dispens enligt 14 eller 15 § artskyddsförordningen (2007:845) från förbuden avseende fridlysta arter. I fråga om avgiftens storlek gäller 10 § avgiftsförordningen (1992:191), och avgiftsklass 5 ska tillämpas.*

4 b § Avgift för Naturvårdsverkets och Havs- och vattenmyndighetens prövning av ansökan om tillstånd enligt 8 § förordningen (2018:1939) om invasiva främmande arter och länsstyrelsens tillsyn med anledning av meddelade tillstånd ska betalas med 800 kronor för varje hel timme handläggningstid. Med handläggningstid avses den sammanlagda tid som varje tjänsteman vid myndigheten har använt för beredning, föredragning och beslut i ärendet. I handläggningstiden ska inte sådan restid räknas in som vid ett och samma resetillfälle överstiger två timmar. Avgift ska inte betalas för tillsyn som föranleds av klagomål som visar sig vara obefogat. Förordning (2018:1941)	**4 b §** Avgift för Naturvårdsverkets och Havs- och vattenmyndighetens prövning av ansökan om tillstånd enligt 8 § förordningen (2018:1939) om invasiva främmande arter och länsstyrelsens tillsyn med anledning av meddelade tillstånd ska betalas med *1 000* kronor för varje hel timme handläggningstid. Med handläggningstid avses den sammanlagda tid som varje tjänsteman vid myndigheten har använt för beredning, föredragning och beslut i ärendet. I handläggningstiden ska inte sådan restid räknas in som vid ett och samma resetillfälle överstiger två timmar. Avgift ska inte betalas för tillsyn som föranleds av klagomål som visar sig vara obefogat. Förordning (2018:1941)

Ärenden om verksamheter som orsakar miljöskador enligt 10 kap. miljöbalken	**Ärenden om verksamheter som orsakar miljöskador enligt 10 kap. miljöbalken**
7 § Avgift enligt 5 och 6 §§ skall efter särskilt beslut av den statliga myndigheten betalas med 800 kronor för varje hel timme handläggningstid. Med handläggningstid avses den sammanlagda tid som varje tjänsteman vid myndigheten har använt för beredning, föredragning och beslut i ärendet. I handläggningstiden skall inte räknas in sådan restid som vid ett och samma resetillfälle överstiger två timmar. Avgifter enligt 5 § skall inte betalas för tillsyn som föranleds av klagomål som visar sig vara obefogat.	**7 §** Avgift enligt 5 och 6 §§ *ska* efter särskilt beslut av den statliga myndigheten betalas med *1 000* kronor för varje hel timme handläggningstid. Med handläggningstid avses den sammanlagda tid som varje tjänsteman vid myndigheten har använt för beredning, föredragning och beslut i ärendet. I handläggningstiden *ska* inte räknas in sådan restid som vid ett och samma resetillfälle överstiger två timmar Avgifter enligt 5 § *ska* inte betalas för tillsyn som föranleds av klagomål som visar sig vara obefogat. Förordning (2007:668).
Ärenden enligt 15 kap. miljöbalken	**Ärenden enligt 15 kap. miljöbalken**
8 b § Avgift för länsstyrelsens prövning av ansökan om dispens enligt 10 a § förordningen (2001:512) om deponering av avfall ska betalas med 800 kronor för varje hel timme handläggningstid.	**8 b §** Avgift för länsstyrelsens prövning av ansökan om dispens enligt 10 a § förordningen (2001:512) om deponering av avfall ska betalas med *1 000* kronor för varje hel timme handläggningstid.
Med handläggningstid avses den sammanlagda tid som varje tjänsteman vid myndigheten har använt för beredning, föredragning och beslut i ärendet.	Med handläggningstid avses den sammanlagda tid som varje tjänsteman vid myndigheten har använt för beredning, föredragning och beslut i ärendet.

8 d § Avgift skall betalas för länsstyrelsens prövning av en ansökan om auktorisation enligt 6 § bilskrotningsförordningen (2007:186). För avgiftens storlek skall avgiftsklass 4 i 10 § avgiftsförordningen (1992:191) tillämpas.	**8 d §** Avgift *ska* betalas för länsstyrelsens prövning av en ansökan om auktorisation enligt 6 § bilskrotningsförordningen (2007:186). För avgiftens storlek *ska* avgiftsklass *7* i 10 § avgiftsförordningen (1992:191) tillämpas.
9 § Ansökningsavgift skall betalas för Naturvårdsverkets handläggning av anmälningar i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1013/2006 av den 14 juni 2006 om transport av avfall. För avgiftens storlek gäller bestämmelserna i 10 § avgiftsförordningen (1992:191), och avgiftsklass 7 skall tillämpas.	**9 §** Avgift *ska* betalas för Naturvårdsverkets handläggning av *transporter som anmäls enligt* Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1013/2006 av den 14 juni 2006 om transport av avfall *och för handläggning av ansökningar om förhandsgodkännande av återvinningsanläggningar enligt förordningen*. För avgiftens storlek gäller bestämmelserna i10 § avgiftsförordningen (1992:191). *Följande avgiftsklasser ska tillämpas.* 1. *Avgiftsklass 7 för en anmälan av en enskild transport av avfall enligt artikel 4 i förordning (EG) 1013/2006.* 2. *Avgiftsklass 8 för en anmälan enligt artikel 4 i förordning (EG) 1013/2006 som enligt artikel 13 i förordningen omfattar flera transporter av avfall (generell anmälan)* 3. *Avgiftsklass 4 för en meddelad ändring av en godkänd transport enligt artikel 17.1 i förordning (EG) nr 1013/2006, där det enligt artikel 17.2 samma förordning överenskommits att det inte krävs en ny anmälan.* 4. *Avgiftsklass 8 för en ansökan om förhandsgodkännande av en återvinningsanläggning*

	enligt artikel 14 i förordning (EG) nr 1013/2006.
10 § Avgift ska betalas för prövning av en ansökan om dispens enligt 15 kap. 29 § miljöbalken från förbud att dumpa avfall. För avgiftens storlek gäller bestämmelserna i 10 § avgiftsförordningen (1992:191), varvid avgiftsklass 4 tillämpas.	**10 §** Avgift ska betalas för prövning av en ansökan om dispens enligt 15 kap. 29 § miljöbalken från förbud att dumpa avfall. För avgiftens storlek gäller bestämmelserna i 10 § avgiftsförordningen (1992:191), varvid avgiftsklass *5* tillämpas.
Myndigheters arbete i samband med tillåtlighetsprövning enligt 17 kap. miljöbalken	**Myndigheters arbete i samband med tillåtlighetsprövning enligt 17 kap. miljöbalken**
12 § Ersättning för en myndighets arbete enligt 11 § skall betalas som timersättning med 800 kronor för varje hel timme handläggningstid. Ersättningen debiteras av den myndighet som anmodats att yttra sig. Med handläggningstid avses den sammanlagda tid som varje tjänsteman vid myndigheten har använt för beredning, föredragning eller beslut om yttrande inför regeringens prövning. I handläggningstiden skall inte räknas in sådan restid som vid ett och samma resetillfälle överstiger två timmar. Anspråk på ersättning enligt 11 § skall framställas senast två månader efter det att myndigheten lämnat sitt yttrande.	**12 §** Ersättning för en myndighets arbete enligt 11 § *ska* betalas som timersättning med *1 000* kronor för varje hel timme handläggningstid. Ersättningen debiteras av den myndighet som anmodats att yttra sig. Med handläggningstid avses den sammanlagda tid som varje tjänsteman vid myndigheten har använt för beredning, föredragning eller beslut om yttrande inför regeringens prövning. I handläggningstiden *ska* inte räknas in sådan restid som vid ett och samma resetillfälle överstiger två timmar. Anspråk på ersättning enligt 11 § *ska* framställas senast två månader efter det att myndigheten lämnat sitt yttrande.

5.6.4 Kap. 9 Gemensamma bestämmelser

Nuvarande lydelse	**Föreslagen lydelse**
3 § En mark- och miljödomstol eller förvaltningsmyndighet får i det enskilda fallet, med hänsyn till prövningens omfattning,	**3 §** En mark- och miljödomstol eller förvaltningsmyndighet får i det enskilda fallet, med hänsyn till prövningens omfattning,

tillsynsbehovet eller annan särskild omständighet, minska eller efterskänka en avgift som har beslutats med stöd av denna förordning. I fråga om en vattenverksamhet som avses i 3 kap. 3-5 §§ ska domstolen i samband med att handläggningen avslutas pröva avgiftens skälighet enligt första stycket med särskild hänsyn till prövningens omfattning. De myndigheter som enligt miljötillsynsförordningen (2011:13) har ett centralt ansvar för tillsynsvägledning får på samma grunder och inom sina ansvarsområden meddela föreskrifter om nedsättning eller efterskänkning av avgift.	tillsynsbehovet eller annan särskild omständighet, minska eller efterskänka en avgift som har beslutats med stöd av denna förordning. *I fråga om miljöfarlig verksamhet som avses i 2 kap. och* vattenverksamhet som avses i 3 kap. 3–5 §§ ska prövningsmyndigheten i samband med att handläggningen avslutas pröva avgiftens skälighet enligt första stycket med särskild hänsyn till prövningens omfattning. De myndigheter som enligt miljötillsynsförordningen (2011:13) har ett centralt ansvar för tillsynsvägledning får på samma grunder och inom sina ansvarsområden meddela föreskrifter om nedsättning eller efterskänkning av avgift.
	3 a § *I mål där ansökningsavgift följer av både 2 och 3 kapitlet ska jämkning av ansökningsavgifterna ske så att den högre avgiften tas ut med sitt fulla värde och den lägre avgiften tas ut med 50 procent av sitt fulla värde.*

5.6.5 Kap. 10 Redovisning av intäkter och kostnader

Nuvarande lydelse	**Föreslagen lydelse**
	3 a § *Länsstyrelserna ska vart tredje år redovisa till Naturvårdsverket ett samordnat underlag som avser genomsnittlig beräknad kostnad för en timmes miljöbalkstillsyn.*
	8 § *Naturvårdsverket ska vart tredje år i samverkan med berörda myndigheter*

	se över avgifterna med undantag av 5 kap. samt delar av 6 kap. där Kemikalieinspektionen, Läkemedelsverket eller Transportstyrelsen ansvarar för sakområdet. *Om översynen visar behov av justerade eller nya avgifter ska ett underlag skickas till regeringen senast den 1 oktober det år då översynen sker.*

5.6.6 Övergångsbestämmelser till ändringsförordningen

1. *Denna förordning träder i kraft den XX.*

2. *De nya bestämmelserna i 2 kap. 7 § om en tilläggsavgift ska tillämpas från och med den 1 januari 2024 och övriga bestämmelser från och med den 1 januari 2023.*

3. *En årlig prövningsavgift ska betalas enligt äldre bestämmelser av den som vid utgången av 2022 bedriver eller innehar tillstånd till en verksamhet, som*
   a. *är tillståndspliktig enligt miljöprövningsförordningen (2013:251), eller*
   b. *har ett sådant tillstånd som avses i 9 kap. 6 a eller 6 b § miljöbalken efter ett föreläggande att ansöka om tillstånd eller en frivillig ansökan om tillstånd.*

   Avgiften ska betalas fram till dess att det förflutit tio år från det kalenderår som beslutet för tillåtlighet av verksamheten vann laga kraft.

4. *Länsstyrelserna ska första gången redovisa det samlade underlag till Naturvårdsverket som avses i 10 kap. 3a § den 28 februari 2025.*
5. *Naturvårdsverket ska första gången göra den översyn av avgifter som avses i 10 kap. 4 § år 2025.*

5.6.7 Bilaga

I förslaget till ny lydelse i bilagan till FAPT anges i kursiverad stil den text som är ny eller har flyttats jämfört med nuvarande lydelse. Den text som har flyttats har i övrigt inte ändrats jämfört med nuvarande lydelse.

Bilagan avser 2 kap. miljöfarlig verksamhet

Denna bilaga avgränsas till att avse avgifter som tas ut för tillsyn och prövning av miljöfarlig verksamhet.

Verksamhetsgrupp

I bilagan är verksamheterna indelade i verksamhetsgrupper där varje verksamhetsgrupp har en rubrik. Om rubriken är skriven med versaler, är den rubrik för en eller flera verksamhetsgrupper. Om rubriken är skriven med gemener, är den rubrik för en verksamhetsgrupp.

Verksamhetskod

I denna bilaga anges den verksamhetskod som gäller för den beskrivna verksamheten eller åtgärden. Med verksamhetskod avses samma kod som i 14 § Miljöprövningsförordning (2013:251).

Avgiftskod

I denna bilaga avses med avgiftskod den avgiftsindelning som gäller för respektive verksamhetskod. Avgiftsindelningen i FAPT är numrerad. Avgiftskoden utgör en sifferkombination av verksamhetskod och aktuell numrering utifrån avgiftsindelningen.

Årsavgifter för tillsyn

I denna bilaga anges årsavgifter för tillsyn. Inom parentes anges den normtid som tillsynsavgiften motsvarar.

Belopp som ligger till grund för beräkning av ansökningsavgift

I denna bilaga anges de belopp som ska användas för beräkning av ansökningsavgift enligt 4 §.

Tilläggsavgift för industriutsläppsverksamheter

I denna bilaga anges för industriutsläppsverksamheter den årliga tillsynsavgiften exklusive tilläggsavgift. Tillvägagångssätt för att bedöma behovet av tilläggsavgift och dess nivå framgår av 2 kap. 9 §.

JORDBRUK

Djurhållning

1.10-i och 1.11 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 2 kap. 1 eller 2 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 8 000 kronor (8 timmar).*

FISKODLING OCH ÖVERVINTRING AV FISK

5.10 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 3 kap. 1 § miljöprövningsförordningen

1. *om foderförbrukning per kalenderår uppgår till mer än 40 ton och högst 500 ton, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 8 000 kronor (8 timmar),*
2. *om foderförbrukning per kalenderår uppgår till mer än 500 ton och högst 700 ton, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 16 000 kronor (16 timmar),*
3. *om foderförbrukning per kalenderår uppgår till mer än 700 ton och högst 1000 ton, är beräkningsbeloppet för prövning 100 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 24 000 kronor (24 timmar).*
4. *om foderförbrukning per kalenderår uppgår till mer än 1000 ton och högst 1500 ton, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 32 000 kronor (32 timmar).*
5. *om foderförbrukning per kalenderår uppgår till mer än 1500 ton, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 48 000 kronor (48 timmar).*

UTVINNING, BRYTNING OCH BEARBETNING AV TORV, OLJA, GAS, KOL, MALM, MINERAL, BERG, NATURGRUS OCH ANNAT

Berg, naturgrus och andra jordarter

10.10 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 4 kap. 1 § miljöprövningsförordningen *är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 16 000 kronor (16 timmar).*

10.11 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 4 kap. 2 § miljöprövningsförordningen

1. *om tillståndet gäller för mer än 200 000 ton, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 16 000 kronor (16 timmar),*
2. *om tillståndet gäller för mer än 50 000 ton men högst 200 000 ton, är beräkningsbeloppet för prövning 100 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 16 000 kronor (16 timmar), och*
3. *om tillståndet gäller för mer än 1 000 ton men högst 50 000 ton, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 8 000 kronor (8 timmar).*
4. *om tillståndet inte omfattas av någon av 1-3, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 8 000 kronor (8 timmar).*

10.20 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 4 kap. 3 § miljöprövningsförordningen

1. *om tillståndet gäller för täkt av torv, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 8 000 kr (8 timmar),*
2. *om tillståndet gäller för mer än 200 000 ton, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 16 000 kronor (16 timmar),*

3. *om tillståndet gäller för mer än 50 000 ton men högst 200 000 ton, är beräkningsbeloppet för prövning 100 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 16 000 kronor (16 timmar),*
4. *om tillståndet gäller för högst 50 000 ton, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 8 000 kronor (8 timmar), och*
5. *om tillståndet inte omfattas av någon av 1-4, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 8 000 kronor (8 timmar).*

Råpetroleum, naturgas och kol

11.10 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 4 kap. 8 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar).*

11.20 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 4 kap. 9 § miljöprövningsförordningen

1. *för utvinning i vattenområde*, *är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 11 000 kronor (11 timmar)*, och
2. *för utvinning på land*, *är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 8 000 kronor (8 timmar)*.

Malm och mineral

13.10 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 4 kap. 11 § miljöprövningsförordningen

1. *om verksamheten avser järnmalm, är beräkningsbeloppet för prövning 400 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 79 000 kronor (79 timmar)*,
2. *om verksamheten avser kol inom de områden som anges i 4 kap. 5 § miljöbalken, är beräkningsbeloppet för prövning 400 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 79 000 kronor (79 timmar)*,
3. *om verksamheten avser kol inom de områden som anges i 4 kap. 5 § miljöbalken, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar)*,
4. *om verksamheten avser uran- eller toriummalm, är beräkningsbeloppet för prövning 1 000 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 201 000 kronor (201 timmar),* och
5. *om verksamheten inte omfattas av någon av 1-4, är beräkningsbeloppet för prövning 800 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 163 000 kronor (163 timmar).*

13.20-i För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 4 kap. 12 § miljöprövningsförordningen

1. *om verksamheten avser järnmalm, är beräkningsbeloppet för prövning 400 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 79 000 kronor (79 timmar)*, och
2. *om verksamheten inte omfattas av 1, är beräkningsbeloppet för prövning 800 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 163 000 kronor (163 timmar).*

13.30 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 4 kap. 13 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 400 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 79 000 kronor (79 timmar)*.

13.40 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 4 kap. 14 § miljöprövningsförordningen

1. *om verksamheten avser järnmalm, är beräkningsbeloppet för prövning 400 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 79 000 kronor (79 timmar)*,
2. *om verksamheten avser kol, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar)*,
3. *om verksamheten avser uran- eller toriummalm, är beräkningsbeloppet för prövning 1 000 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 201 000 kronor (201 timmar), och*
4. *om verksamheten inte omfattas av 1-3, är beräkningsbeloppet för prövning 800 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 163 000 kronor (163 timmar)*.

13.50 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 4 kap. 15 § miljöprövningsförordningen

1. *om verksamheten avser uran- eller toriummalm, är beräkningsbeloppet för prövning 1 000 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 201 000 kronor (201 timmar)*, och
2. *om verksamheten inte omfattas av 1, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar)*.

13.60 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 4 kap. 16 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar)*.

LIVSMEDEL OCH FODER

Slakterier

15.10-i För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 5 kap. 1 § miljöprövningsförordningen

1. *för produktion baserad på slaktvikt som omfattar mer än 50 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 400 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 79 000 kronor (79 timmar), och*
2. *för produktion som inte omfattas av 1, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar).*

15.20 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 5 kap. 2 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar)*.

Livsmedel och foder av animaliska råvaror

15.40-i och 15.45 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 5 kap. 4 eller 5 § miljöprövningsförordningen

1. *om verksamheten avser anläggning för framställning av*
   a) *livsmedel med bearbetning av animaliska biprodukter, är beräkningsbeloppet för prövning 400 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 79 000 kronor (79 timmar), eller*
   b) *foder med bearbetning av mer än 10 000 ton animaliska biprodukter som råvara per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 400 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 79 000 kronor (79 timmar),*
2. *om verksamheten avser*

a) *rökning, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar),* eller

b) *framställning av foder med bearbetning av upp till 10 000 ton animaliska biprodukter som råvara per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar),* och

3. *om verksamheten inte omfattas av 1 eller 2, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar).*

Livsmedel och foder av vegetabiliska råvaror

15.90-i och 15.95 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 5 kap. 8 eller 9 § miljöprövningsförordningen

1. *om verksamheten avser anläggning för tillverkning av stärkelse, stärkelsederivat eller socker, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57timmar),*
2. *om verksamheten avser rostning av kaffe, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar),*
3. *om verksamheten avser anläggning för framställning av livsmedel med beredning och behandling med en produktion av mer än 50 000 ton per kalenderår och inte omfattas av 1 eller 2, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar), och*
4. *om verksamheten inte omfattas av någon av 1-3, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar).*

Livsmedel och foder av vegetabiliska råvaror

15.131-i och 15.141 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 5 kap. 12 eller 13 § miljöprövningsförordningen

1. *för anläggning för framställning av foder med bearbetning av mer än 10 000 ton animaliska biprodukter som råvara per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 400 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 79 000 kronor (79 timmar),*
2. *med en produktion av mer än 10 000 ton livsmedel per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar), och*
3. *om verksamheten inte omfattas av någon av 1 eller 2, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar).*

Mjölkprodukter

15.170-i För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 5 kap. 15 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar)*.

Annan livsmedelstillverkning

15.185-i och 15.190 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 5 kap. 17 eller 18 § miljöprövningsförordningen

1. *om verksamheten avser framställning eller raffinering av vegetabiliska eller animaliska oljor eller fetter med en produktion av mer än 100 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 400 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 79 000 kronor (79 timmar),*
2. *om verksamheten avser framställning eller raffinering av vegetabiliska eller animaliska oljor eller fetter med en produktion av mer än 50 000 ton men högst 100 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar),*
3. *om verksamheten avser framställning eller raffinering av vegetabiliska eller animaliska oljor eller fetter med en produktion av högst 50 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar), och*
4. *för annan verksamhet som inte omfattas av någon av 1-3, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar).*

15.210 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 5 kap. 20 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar)*.

15.230 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 5 kap. 22 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar)*.

15.250 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 5 kap. 24 § miljöprövningsförordningen

1. *för framställning av malt, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 11 000 kronor (11 timmar),*
2. *för framställning av mer än 20 000 ton läskedryck eller maltdryck per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar), och*
3. *för framställning av mer än 10 000 ton men högst 20 000 ton läskedryck eller maltdryck per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar).*

15.270 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 5 kap. 26 § miljöprövningsförordningen

1. *för anläggning för tillverkning av jäst, är beräkningsbeloppet för prövning 400 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 79 000 kronor (79 timmar), och*
2. *för anläggning för tillverkning av startkulturer av mikroorganismer, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 42 000 kronor (42 timmar).*

TEXTILVAROR

17.10-i För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 6 kap. 1 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 400 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 79 000 kronor (79 timmar)*.

17.20 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 6 kap. 2 § miljöprövningsförordningen

1. *för anläggning för hantering av mer än 1 000 ton men högst 2 500 ton textilfibrer eller textilier per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar), och*
2. *för anläggning som inte omfattas av 1, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar).*

PÄLS, SKINN OCH LÄDER

18.10-i För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 7 kap. 1 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 400 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 79 000 kronor (79 timmar)*.

18.20 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 7 kap. 2 § miljöprövningsförordningen

1. *om verksamheten avser garvning av mer än 1 000 ton produkter per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 400 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 79 000 kronor (79 timmar),*
2. *om verksamheten avser garvning av högst 1 000 ton produkter per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar), och*
3. *om verksamheten avser annan beredning av hudar och skinn än garvning, är beräkningsbeloppet för prövning 100 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 20 000 kronor (20 timmar).*

TRÄVAROR

20.05-i För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 8 kap. 1 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar)*.

20.20 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 8 kap. 3 § miljöprövningsförordningen

1. *för produktion som omfattar mer än 200 000 kubikmeter per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar), och*
2. *för produktion som inte omfattas av 1, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar).*

20.50-i För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 8 kap. 6 § miljöprövningsförordningen

1. *för produktion som omfattar mer än 20 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 600 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 122 000 kronor (122 timmar), och*
2. *för produktion som inte omfattas av 1, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar).*

20.70 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 8 kap. 8 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 11 000 kronor (11 timmar)*.

MASSA, PAPPER OCH PAPPERSVAROR

21.10-i För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 9 kap. 1 § miljöprövningsförordningen

1. *för anläggning för en produktion av mer än 300 000 ton sulfat- eller sulfitmassa per kalenderår om verksamheten har blekeri, är beräkningsbeloppet för prövning 1 300 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 271 000 kronor (271 timmar),*
2. *för en produktion av högst 300 000 ton sulfat- eller sulfitmassa om verksamheten har blekeri, är beräkningsbeloppet för prövning 1 000 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 201 000 kronor (201 timmar), och*
3. *för en produktion av sulfat- eller sulfitmassa om verksamheten inte har blekeri, är beräkningsbeloppet för prövning 800 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 163 000 kronor (163 timmar),*
4. *om verksamheten avser framställning av halvkemisk massa, är beräkningsbeloppet för prövning 600 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är122 000 kronor (122 timmar),*
5. *för annan anläggning än de som avses i 1-4 med en produktion av mer än 200 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 600 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 122 000 kronor (122 timmar), och*
6. *för anläggning som inte omfattas av någon av 1-5, är beräkningsbeloppet för prövning 400 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 79 000 kronor (79 timmar).*

20.30-i För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 9 kap. 2 § miljöprövningsförordningen

1. *för framställning av mer än 10 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 400 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 79 000 kronor (79 timmar), och*
2. *för produktion som inte omfattas av 1, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 42 000 kronor (42 timmar).*

21.40 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 9 kap. 3 § miljöprövningsförordningen *är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 42 000 kronor (42 timmar).*

FOTOGRAFISK OCH GRAFISK PRODUKTION

22.30 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 10 kap. 3 § miljöprövningsförordningen *är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar)*.

STENKOLSPRODUKTER, RAFFINERADE PETROLEUMPRODUKTER OCH KÄRNBRÄNSLE

23.05 För verksamhet som är tillståndspliktig enligt 11 kap. 1 § miljöprövningsförordningen

1. *för en anläggning med en total installerad effekt om mer än 200 megawatt, är beräkningsbeloppet för prövning 600 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 122 000 kronor (122 timmar),*

2. *för en anläggning med en total installerad effekt om mer än 100 megawatt men högst 200 megawatt, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar),*
3. *för en anläggning med en total installerad effekt om mer än 10 megawatt men högst 100 megawatt, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar), och*
4. *för en anläggning med en total installerad effekt om högst 10 megawatt, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 11 000 kronor (11 timmar).*

23.10-i För verksamhet som är tillståndspliktig enligt 11 kap. 2 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 400 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 79 000 kronor (79 timmar)*.

23.11-i För verksamhet som är tillståndspliktig enligt 11 kap. 3 § miljöprövningsförordningen

1. *om verksamheten avser överföring till vätskeformigt bränsle, är beräkningsbeloppet för prövning 400 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 79 000 kronor (79 timmar),*
2. *om verksamheten avser överföring till gasbränsle för en produktion av mer än 150 000 kubikmeter gas per kalenderår i anläggning med en installerad effekt av mer än 100 megawatt, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar),*
3. *om verksamheten avser överföring till gasbränsle för en produktion av mer än 150 000 kubikmeter gas per kalenderår i anläggning med en installerad effekt av mer än 10 megawatt men högst 100 megawatt, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar), och*
4. *om verksamheten avser överföring till gasbränsle för en produktion av mer än 150 000 kubikmeter gas per kalenderår i anläggning med en installerad effekt av högst 10 megawatt, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 11 000 kronor (11 timmar).*

23.12-i För verksamhet som är tillståndspliktig enligt 11 kap. 4 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 800 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 163 000 kronor (163 timmar)*.

23.13 För verksamhet som är tillståndspliktig enligt 11 kap. 5 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 400 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 79 000 kronor (79 timmar)*.

23.20 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 11 kap. 6 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 400 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 79 000 kronor (79 timmar)*.

23.30-i För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 11 kap. 7 § miljöprövningsförordningen

1. *för en produktion av mer än 500 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 1 300 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 271 000 kronor (271 timmar), och*

2. *för en produktion som inte omfattas av 1, är beräkningsbeloppet för prövning 800 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 163 000 kronor (163 timmar).*

23.40 och 23.50 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 11 kap. 8 eller 9 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 400 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 79 000 kronor (79 timmar)*.

KEMISKA PRODUKTER

Organiska kemikalier

24.01-i, 24.02-i, 24.03-i, 24.04-i, 24.05-i, 24.06-i, 24.07-i, 24.08-i, 24.09-i, 24.10-i, 24.11-i, 24.12-i, 24.13-i, 24.14-i, 24.15-i, 24.16-i, 24.17-i, 24.18-i, 24.19-i, 24.20-i, 24.21-i och 24.22-i För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt någon av 12 kap. 1-22 § miljöprövningsförordningen

1. *för anläggning med en produktionsmängd på mer än 20 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 600 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 122 000 kronor (122 timmar).*
2. *för anläggning med en produktionsmängd på högst 20 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 400 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 79 000 kronor (79 timmar).*

Oorganiska kemikalier

24.23-i För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 12 kap. 23 § miljöprövningsförordningen

1. *om verksamheten avser kloralkali med användning av amalgammetoden, är beräkningsbeloppet för prövning 1 000 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 201 000 kronor (201 timmar).*
2. *om verksamheten avser annan tillverkning av gas än den som omfattas av 1, är beräkningsbeloppet för prövning 800 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 163 000 kronor (163 timmar).*

24.24-i För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 12 kap. 24 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 400 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 79 000 kronor (79 timmar)*.

24.25-i, 24.26-i, 24.27-i, 24.28-i, 24.29-i, 24.30-i, 24.31-i och 24.32-i För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt någon av 12 kap. 25-32 § miljöprövningsförordningen

1. *för anläggning med en produktionsmängd på mer än 20 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 600 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 122 000 kronor (122 timmar), och*
2. *för anläggning med en produktionsmängd på högst 20 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 400 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 79 000 kronor (79 timmar).*

Gödselmedel

24.33-i och 24.34-i För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 12 kap. 33 eller 34 § miljöprövningsförordningen

1. *för anläggning med en produktionsmängd på mer än 20 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 800 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 163 000 kronor (163 timmar).*
2. *för anläggning med en produktionsmängd på högst 20 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 400 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 79 000 kronor (79 timmar).*

Växtskyddsmedel och biocider

24.35-i och 24.36-i För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 12 kap. 35 eller 36 § miljöprövningsförordningen

1. *för anläggning med en produktionsmängd på mer än 1 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 800 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 163 000 kronor (163 timmar), och*
2. *för anläggning med en produktionsmängd på högst 1 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 400 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 79 000 kronor (79 timmar).*

24.37 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 12 kap. 37 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 600 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 122 000 kronor (122 timmar)*.

Läkemedel

24.38-i och 24.39-i För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 12 kap. 38 eller 39 § miljöprövningsförordningen

1. *för anläggning med en produktionsmängd på mer än 1 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 600 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 122 000 kronor (122 timmar), och*
2. *för anläggning med en produktionsmängd på högst 1 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 400 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 79 000 kronor (79 timmar).*

Sprängämnen

24.42-i och 24.43-i För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 12 kap. 42 eller 43 § miljöprövningsförordningen

1. *för anläggning med en produktionsmängd på mer än 1 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 600 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 122 000 kronor (122 timmar), och*
2. *för anläggning med en produktionsmängd på högst 1 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 400 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 79 000 kronor (79 timmar).*

Annan kemisk tillverkning

24.45 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 12 kap. 45 § miljöprövningsförordningen

1. *om verksamheten avser tillverkning av gas- eller vätskeformiga kemiska produkter, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar),*

2. *om verksamheten avser tillverkning av läkemedelssubstanser genom extraktion ur biologiskt material, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar),*
3. *om verksamheten avser tillverkning av sprängämnen, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar),*
4. *om verksamheten avser tillverkning av pyrotekniska artiklar, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar), och*
5. *om verksamheten avser tillverkning av ammunition, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 11 000 kronor (11 timmar).*

GUMMI- OCH PLASTVAROR

25.10 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 13 kap. 1 § miljöprövningsförordningen

1. *för en produktion av mer än 10 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar).*
2. *för en produktion som inte omfattas av 1, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar).*

25.20 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 13 kap. 3 § miljöprövningsförordningen

1. *för en produktion av mer än 100 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar), och*
2. *för en produktion som inte omfattas av 1, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 11 000 kronor (11 timmar).*

25.40 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 13 kap. 5 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar)*.

MINERALISKA PRODUKTER

Glas, glasvaror och keramiska produkter

26.05-i För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 14 kap. 1 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar)*.

26.10-i För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 14 kap. 2 § miljöprövningsförordningen

1. *om verksamheten avser tillverkning av mineralull med smältning av mer än 10 000 ton mineraler per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 400 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 79 000 kronor (79 timmar), och*
2. *om verksamheten avser tillverkning av mineralull med smältning av mer än 5 000 ton men högst 10 000 ton mineraler per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar).*

26.20 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 14 kap. 3 § miljöprövningsförordningen (verksamhetskod 26.20)

1. *vid förbrukning av mer än 2 000 ton glasråvaror med tillsats av bly- eller arsenikföreningar per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar),*
2. *vid förbrukning av mer än 500 ton men högst 2 000 ton glasråvaror med tillsats av bly- eller arsenikföreningar per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar),*
3. *vid förbrukning av mer än 5 ton men högst 500 ton glasråvaror med tillsats av bly- eller arsenikföreningar per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 11 000 kronor (11 timmar),*
4. *vid förbrukning av mer än 3 000 ton andra glasråvaror än de som avses i 1-3 per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar),*
5. *vid förbrukning av mer än 1 000 ton men högst 3 000 ton andra glasråvaror än de som avses i 1-3 per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar), och*
6. *vid förbrukning av högst 1 000 ton andra glasråvaror än de som avses i 1-3 per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 11 000 kronor (11 timmar).*

26.50-i För verksamhet som är tillståndspliktig enligt 14 kap. 6 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar)*.

26.51 För verksamhet som är tillståndspliktig enligt 14 kap. 7 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar)*.

Cement, betong, kalk, krita och gips

26.70-i För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 14 kap. 9 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 800 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 163 000 kronor (163 timmar)*.

26.80 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 14 kap. 10 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 800 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 163 000 kronor (163 timmar)*.

26.90-i För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 14 kap. 11 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar)*.

Andra mineraliska produkter

26.130-i och 26.140 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 14 kap. 15 eller 16 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar)*.

26.170-i För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 14 kap. 19 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar)*.

STÅL OCH METALL

27.10-i För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 15 kap. 1 § miljöprövningsförordningen

1. *om verksamheten avser järn- eller stålverk med induktionsugnar, (ESR-anläggning), är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar),*
2. *för annan anläggning än som avses i 1 med en produktion av mer än 1 000 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 1 300 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 271 000 kronor (271 timmar),*
3. *för annan anläggning än som avses i 1 med en produktion av mer än 100 000 ton men högst 1 000 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 1 000 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 201 000 kronor (201 timmar), och*
4. *för annan anläggning än som avses i 1 med en produktion av högst 100 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 400 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 79 000 kronor (79 timmar).*

27.20 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 15 kap. 2 § miljöprövningsförordningen är

1. *om verksamheten avser järn- eller stålverk med induktionsugnar, (ESR-anläggning), är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar),*
2. *om verksamheten avser annan produktion av järn eller stål än som avses i 1, är beräkningsbeloppet för prövning 400 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 79 000 kronor (79 timmar),*
3. *om verksamheten avser behandling av järnbaserade metaller genom varmvalsning för en produktion av mer än 50 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 400 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 79 000 kronor (79 timmar),*
4. *om verksamheten avser behandling av järnbaserade metaller genom varmvalsning för en produktion av högst 50 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar).*

27.25-i För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 15 kap. 3 § miljöprövningsförordningen, om verksamheten avser behandling av järnbaserade metaller genom varmvalsning, *är beräkningsbeloppet för prövning 400 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 79 000 kronor (79 timmar)*.

27.26-i För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 15 kap. 4 § miljöprövningsförordningen, om verksamheten avser behandling av järnbaserade metaller genom hammarsmide, *är beräkningsbeloppet för prövning 400 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 79 000 kronor (79 timmar)*.

27.27-i För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 15 kap. 5 § miljöprövningsförordningen

1. *om verksamheten avser behandling av järnbaserade metaller genom varmförzinkning med uppsamling och filter för flussrök med en förbrukning*

av mer än 10 000 ton zink per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar),

2. *om verksamheten avser behandling av järnbaserade metaller genom varmförzinkning med uppsamling och filter för flussrök med en förbrukning av mer än 1 000 ton men högst 10 000 ton zink per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 11 000 kronor (11 timmar),*
3. *om verksamheten avser behandling av järnbaserade metaller genom varmförzinkning med uppsamling och filter för flussrök med en förbrukning av mer än 100 ton men högst 1 000 ton zink per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 8 000 kronor (8 timmar)*,
4. *om verksamheten avser behandling av järnbaserade metaller genom varmförzinkning med uppsamling och filter för flussrök med en förbrukning av högst 100 ton zink per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 8 000 kronor (8 timmar),*
5. *om verksamheten avser behandling av järnbaserade metaller genom varmförzinkning utan uppsamling och filter för flussrök med en förbrukning av mer än 10 000 ton zink per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar),*
6. *om verksamheten avser behandling av järnbaserade metaller genom varmförzinkning utan uppsamling och filter för flussrök med en förbrukning av mer än 1 000 ton men högst 10 000 ton zink per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar),*
7. *om verksamheten avser behandling av järnbaserade metaller genom varmförzinkning utan uppsamling och filter för flussrök med en förbrukning av mer än 100 men högst 1 000 ton zink per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 11 000 kronor (11 timmar),*
8. *om verksamheten avser behandling av järnbaserade metaller genom varmförzinkning utan uppsamling och filter för flussrök med en förbrukning av högst 100 ton zink per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 8 000 kronor (8 timmar),*
9. *om verksamheten avser behandling av järnbaserade metaller genom annat anbringande av smält metall än som avses i 1-8 med utsläpp av mer än 10 000 kubikmeter process- och sköljvatten, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar),*
10. *om verksamheten avser behandling av järnbaserade metaller genom annat anbringande av smält metall än som avses i 1-8 med utsläpp av mer än 1 000 kubikmeter men högst 10 000 kubikmeter process- och sköljvatten, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar),*
11. *om verksamheten avser behandling av järnbaserade metaller genom annat anbringande av smält metall än som avses i 1-8 med utsläpp av mer än 100 kubikmeter men högst 1 000 kubikmeter process- och sköljvatten, är*

beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 11 000 kronor (11 timmar), och

12. *om verksamheten avser behandling av järnbaserade metaller genom annat anbringande av smält metall än som avses i 1-8 med utsläpp av högst 100 kubikmeter process- och sköljvatten, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 8 000 kronor (8 timmar).*

27.31 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 15 kap. 6 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 400 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 79 000 kronor (79 timmar)*.

27.32 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 15 kap. 7 § miljöprövningsförordningen

1. *om verksamheten avser kallvalsning av mer än 50 000 ton stål per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 400 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 79 000 kronor (79 timmar), och*
2. *om verksamheten inte omfattas av 1, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar).*

27.40-i För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 15 kap. 8 § miljöprövningsförordningen

1. *om verksamheten avser gjuteri där form- eller kärnsand används med en produktion av mer än 10 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar),*
2. *om verksamheten avser gjuteri där form- eller kärnsand används med en produktion av högst 10 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar),*
3. *om verksamheten avser gjuteri där form- eller kärnsand inte används med en produktion av mer än 10 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar), och*
4. *om verksamheten avser gjuteri där form- eller kärnsand inte används med en produktion av högst 10 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 11 000 kronor (11 timmar).*

27.50 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 15 kap. 9 § miljöprövningsförordningen

1. *om verksamheten avser gjutning av järn eller stål där form- eller kärnsand används med en produktion av mer än 1 000 ton men högst 5 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar),*
2. *om verksamheten avser gjutning av järn eller stål där form- eller kärnsand används med en produktion av högst 1 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 11 000 kronor (11 timmar),*

3. *om verksamheten avser gjutning av järn eller stål där form- eller kärnsand inte används med en produktion av mer än 1 000 ton men högst 5 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 11 000 kronor (11 timmar),*
4. *om verksamheten avser gjutning av järn eller stål där form- eller kärnsand inte används med en produktion av högst 1 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 8 000 kronor (8 timmar),*
5. *om verksamheten avser gjutning av zink med en produktion av mer än 3 000 ton men högst 5 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 400 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 79 000 kronor (79 timmar),*
6. *om verksamheten avser gjutning av zink med en produktion av mer än 1 000 ton men högst 3 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar),*
7. *om verksamheten avser gjutning av zink med en produktion av högst 1 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 11 000 kronor (11 timmar),*
8. *om verksamheten avser gjutning av aluminium eller magnesium där form- eller kärnsand används med en produktion av mer än 1 000 ton men högst 5 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar),*
9. *om verksamheten avser gjutning av aluminium eller magnesium där form- eller kärnsand används med en produktion av högst 1 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 11 000 kronor (11 timmar),*
10. *om verksamheten avser gjutning av aluminium eller magnesium där form- eller kärnsand inte används med en produktion av mer än 1 000 ton men högst 5 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 11 000 kronor (11 timmar),*
11. *om verksamheten avser gjutning av aluminium eller magnesium där form- eller kärnsand inte används med en produktion av högst 1 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 8 000 kronor (8 timmar).*

27.70-i För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 15 kap. 11 § miljöprövningsförordningen

1. *för ferrolegeringsverk, är beräkningsbeloppet för prövning 800 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 163 000 kronor (163 timmar),*
2. *för annan anläggning än som avses i 1 med produktion ur malm och koncentrat av mer än 80 000 ton icke-järnmetall per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 1 300 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 271 000 kronor (271 timmar),*
3. *för annan anläggning än som avses i 1 med produktion ur malm och koncentrat av mer än 20 000 ton men högst 80 000 ton icke-järnmetall per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 800 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 163 000 kronor (163 timmar),*

4. *för annan anläggning än som avses i 1 med produktion ur malm och koncentrat av mer än 3 000 ton men högst 20 000 ton icke-järnmetall per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 400 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 79 000 kronor (79 timmar),*
5. *för annan anläggning än som avses i 1 med produktion ur malm och koncentrat av högst 3 000 ton icke-järnmetall per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar),*
6. *för annan produktion än som avses i 1-5 av mer än 80 000 ton icke-järnmetall per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 1 000 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 201 000 kronor (201 timmar),*
7. *för annan produktion än som avses i 1-5 av mer än 20 000 ton men högst 80 000 ton icke-järnmetall per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 600 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 122 000 kronor (122 timmar),*
8. *för annan produktion än som avses i 1-5 av mer än 3 000 ton men högst 20 000 ton icke-järnmetall per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar), och*
9. *för annan produktion än som avses i 1-5 av högst 3 000 ton icke-järnmetall per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar).*

27.80-i För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 15 kap. 12 § miljöprövningsförordningen

1. *för ferrolegeringsverk, är beräkningsbeloppet för prövning 800 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 163 000 kronor (163 timmar), och*
2. *om verksamheten inte omfattas av 1, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar).*

27.100-i För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 15 kap. 13 § miljöprövningsförordningen

1. *om verksamheten avser produktion av mer än 80 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 800 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 163 000 kronor (163 timmar),*
2. *om verksamheten avser produktion av mer än 20 000 ton men högst 80 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 600 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 122 000 kronor (122 timmar),*
3. *om verksamheten avser produktion av mer än 3 000 ton men högst 20 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar), och*
4. *om verksamheten inte omfattas av någon av 1-3, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar).*

27.101-i För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 15 kap. 14 § miljöprövningsförordningen

1. *om verksamheten avser gjutning av zink med en smältning av mer än 20 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 800 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 163 000 kronor (163 timmar),*

2. *om verksamheten avser gjutning av zink med en smältning av mer än 10 000 ton men högst 20 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 600 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 122 000 kronor (122 timmar),*
3. *om verksamheten avser gjutning av zink med en smältning av högst 10 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 400 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 79 000 kronor (79 timmar),*
4. *om verksamheten avser gjutning av aluminium eller magnesium där form- eller kärnsand används med en smältning av mer än 10 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar),*
5. *om verksamheten avser gjutning av aluminium eller magnesium där form- eller kärnsand används med en smältning av högst 10 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar),*
6. *om verksamheten avser gjutning av aluminium eller magnesium där form- eller kärnsand inte används med en smältning av mer än 10 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar),*
7. *om verksamheten avser gjutning av aluminium eller magnesium där form- eller kärnsand inte används med en smältning av högst 10 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 11 000 kronor (11 timmar),*
8. *om verksamheten avser smältning av icke-järnmetaller vid andra anläggningar än för gjutning, eller smältning av andra icke-järnmetaller än zink, aluminium eller magnesium vid anläggning för gjutning med en smältning av mer än 80 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 800 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 163 000 kronor (163 timmar),*
9. *om verksamheten avser smältning av icke-järnmetaller vid andra anläggningar än för gjutning, eller smältning av andra icke-järnmetaller än zink, aluminium eller magnesium vid anläggning för gjutning med en smältning av mer än 20 000 ton men högst 80 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 600 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 122 000 kronor (122 timmar),*
10. *om verksamheten avser smältning av icke-järnmetaller vid andra anläggningar än för gjutning, eller smältning av andra icke-järnmetaller än zink, aluminium eller magnesium vid anläggning för gjutning med en smältning av högst 20 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar).*

27.110 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 15 kap. 15 § miljöprövningsförordningen

1. *för en produktion av mer än 3 000 ton men högst 5 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar), och*

2. om verksamheten inte omfattas av 1, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar).

27.120 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 15 kap. 16 § miljöprövningsförordningen

1. för en produktion av mer än 80 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 1 000 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 201 000 kronor (201 timmar),

2. för en produktion av mer än 20 000 ton men högst 80 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 600 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 122 000 kronor (122 timmar),

3. för en produktion av mer än 3 000 ton men högst 20 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar), och

4. om verksamheten inte omfattas av någon av 1-3, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar).

27.130 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 15 kap. 17 § miljöprövningsförordningen

1. för en produktion av mer än 3 000 ton men högst 5 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 400 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 79 000 kronor (79 timmar),

2. för en produktion av mer än 1 000 ton men högst 3 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar),

3. för en produktion av mer än 200 ton men högst 1 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 11 000 kronor (11 timmar), och

4. om verksamheten inte omfattas av någon av 1-3, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 8 000 kronor (8 timmar).

METALL- OCH PLASTYTBEHANDLING, AVFETTNING OCH FÄRGBORTTAGNING

28.10-i För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 16 kap. 1 § miljöprövningsförordningen

1. om utsläpp av process- och sköljvatten är större än 10 000 kubikmeter per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar),

2. om utsläpp av process- och sköljvatten är större än 1 000 kubikmeter men högst 10 000 kubikmeter per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar),

3. om utsläpp av process- och sköljvatten är större än 100 kubikmeter men högst 1 000 kubikmeter per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 11 000 kronor (11 timmar), och

4. om verksamheten inte omfattas av någon av 1-3, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 8 000 kronor (8 timmar).

28.20 och 28.30 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 16 kap. 2 eller 4 § miljöprövningsförordningen

1. för anläggning som ger upphov till utsläpp av avloppsvatten om mer än 10 000 kubikmeter per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 250000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar),

2. för anläggning som ger upphov till utsläpp av avloppsvatten om mer än 1 000 kubikmeter men högst 10 000 kubikmeter per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar),

3. för anläggning som ger upphov till utsläpp av avloppsvatten om mer än 100 kubikmeter men högst 1 000 kubikmeter per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 11 000 kronor (11 timmar), och

4. för anläggning som ger upphov till utsläpp av avloppsvatten som inte omfattas av någon av 1-3, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 8 000 kronor (8 timmar).

28.50 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 16 kap. 6 § miljöprövningsförordningen (verksamhetskod 28.50)

1. för varmförzinkning med uppsamling och filter för flussrök med en förbrukning av mer än 10 000 ton zink per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar),

2. för varmförzinkning med uppsamling och filter för flussrök med en förbrukning av mer än 1 000 ton men högst 10 000 ton zink per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 11 000 kronor (11 timmar),

3. för varmförzinkning med uppsamling och filter för flussrök med en förbrukning av mer än 100 ton men högst 1 000 ton zink per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 8 000 kronor (8 timmar),

4. för varmförzinkning med uppsamling och filter för flussrök med en förbrukning av högst 100 ton zink per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 8 000 kronor (8 timmar),

5. för varmförzinkning utan uppsamling och filter för flussrök med en förbrukning av mer än 10 000 ton zink per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar),

6. för varmförzinkning utan uppsamling och filter för flussrök med en förbrukning av mer än 1 000 ton men högst 10 000 ton zink per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar),

7. *för varmförzinkning utan uppsamling och filter för flussrök med en förbrukning av mer än 100 ton zink per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 11 000 kronor (11 timmar),*
8. *för varmförzinkning utan uppsamling och filter för flussrök med en förbrukning av högst 100 ton zink per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 8 000 kronor (8 timmar),*
9. *för annan verksamhet än varmförzinkning med utsläpp av mer än 10 000 kubikmeter avloppsvatten per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar),*
10. *för annan verksamhet än varmförzinkning om utsläpp av process- och sköljvatten är större än 1 000 kubikmeter men högst 10 000 kubikmeter per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar),*
11. *för annan verksamhet än varmförzinkning om utsläpp av process- och sköljvatten är större än 100 kubikmeter men högst 1 000 kubikmeter per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 11 000 kronor (11 timmar),*
12. *för annan verksamhet än varmförzinkning om utsläpp av process- och sköljvatten är högst 100 kubikmeter per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 8 000 kronor (8 timmar), och*
13. *för annan verksamhet än varmförzinkning som inte medför utsläpp av process- och sköljvatten, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 8 000 kronor (8 timmar).*

28.80 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 16 kap. 8 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar)*.

ELEKTRISKA ARTIKLAR

31.10 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 17 kap. 1 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 800 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 163 000 kronor (163 timmar)*.

31.20 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 17 kap. 2 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar)*.

31.40-i och 31.50 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 17 kap. 4 eller 5 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 800 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 163 000 kronor (163 timmar)*.

METALLBEARBETNING

Motorfordon

34.30 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 18 kap. 3 § miljöprövningsförordningen

1. *för en tillverkning och sammansättning av fler än 100 000 motorfordon per kalenderår med en totalvikt per fordon som uppgår till högst 3,5 ton, är beräkningsbeloppet för prövning 800 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 163 000 kronor (163 timmar),*
2. *för en tillverkning och sammansättning av fler än 25 000 motorfordon men högst 100 000 motorfordon per kalenderår med en totalvikt per fordon som uppgår till högst 3,5 ton, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar),*
3. *för en tillverkning och sammansättning av högst 25 000 motorfordon per kalenderår med en totalvikt per fordon som uppgår till högst 3,5 ton, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar),*
4. *för en tillverkning och sammansättning av fler än 20 000 motorfordon per kalenderår med en totalvikt per fordon som uppgår till mer än 3,5 ton, är beräkningsbeloppet för prövning 800 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 163 000 kronor (163 timmar),*
5. *för en tillverkning och sammansättning av fler än 1 000 motorfordon men högst 20 000 motorfordon per kalenderår med en totalvikt per fordon som uppgår till mer än 3,5 ton, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar), och*
6. *för en tillverkning och sammansättning av högst 1 000 motorfordon per kalenderår med en totalvikt per fordon som uppgår till mer än 3,5 ton, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar).*

Maskinell bearbetning

34.60 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 18 kap. 6 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 800 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 163 000 kronor (163 timmar)*.

34.70 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 18 kap. 7 § miljöprövningsförordningen

1. *för tankvolym på mer än 50 kubikmeter, är beräkningsbeloppet för prövning 400 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 79 000 kronor (79 timmar),*
2. *för tankvolym på mer än 35 kubikmeter men högst 50 kubikmeter, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar), och*
3. *för tankvolym på mer än 20 kubikmeter men högst 35 kubikmeter, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar).*

Gas- och oljeplattformar

35.10 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 18 kap. 9 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 800 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 163 000 kronor (163 timmar)*.

FÖRBRUKNING AV ORGANISKA LÖSNINGSMEDEL

39.10-i För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 19 kap. 2 § miljöprövningsförordningen

1. *om förbrukningen uppgår till mer än 500 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 800 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 163 000 kronor (163 timmar),*
2. *om förbrukningen uppgår till mer än 200 ton men högst 500 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 400 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 79 000 kronor (79 timmar),*
3. *om förbrukningen uppgår till mer än 50 ton men högst 200 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar), och*
4. *om förbrukningen uppgår till högst 50 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar).*

39.15 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 19 kap. 3 § miljöprövningsförordningen

1. *om förbrukningen av organiska lösningsmedel uppgår till mer än 500 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 800 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 163 000 kronor (163 timmar),*
2. *om förbrukningen av organiska lösningsmedel uppgår till mer än 200 ton men högst 500 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 400 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 79 000 kronor (79 timmar),*
3. *om förbrukningen av organiska lösningsmedel uppgår till mer än 50 ton men högst 200 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar),*
4. *om förbrukningen av organiska lösningsmedel uppgår till mer än 25 ton men högst 50 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27timmar), och*
5. *om förbrukningen av organiska lösningsmedel uppgår till högst 25 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 11 000 kronor (11 timmar).*

HANTERING AV BRÄNSLEN OCH ANDRA KEMISKA PRODUKTER

39.60 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 20 kap. 1 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar)*.

39.80 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 20 kap. 3 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar)*.

GAS- OCH VÄTSKEFORMIGA BRÄNSLEN, EL, VÄRME, KYLA

Anaerob biologisk behandling

40.01 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 21 kap. 2 § miljöprövningsförordningen

1. *för anläggning vid jordbruksföretag, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 11 000 kronor (11 timmar), och*

2. *om verksamheten inte omfattas av 1, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar).*

Framställning av gas- och vätskeformiga bränslen

40.05-i och 40.15 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 21 kap. 4 eller 5 § miljöprövningsförordningen

1. *för anläggning vid jordbruksföretag, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 11 000 kronor (11 timmar), och*
2. *om verksamheten inte omfattas av 1, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar).*

Kärnkraft

40.30 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 21 kap. 7 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 400 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 79 000 kronor (79 timmar)*.

Förbränning

40.40-i För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 21 kap. 8 § miljöprövningsförordningen

1. *för gasturbinanläggningar, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar), och*
2. *om verksamheten inte omfattas av 1, är beräkningsbeloppet för prövning 600 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 122 000 kronor (122 timmar).*

40.50-i För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 21 kap. 9 § miljöprövningsförordningen

1. *för gasturbinanläggningar, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar),*
2. *för andra anläggningar än som avses i 1 med en total installerad tillförd effekt av mer än 200 megawatt men högst 300 megawatt, är beräkningsbeloppet för prövning 600 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 122 000 kronor (122 timmar),*
3. *för andra anläggningar än som avses i 1 med en total installerad tillförd effekt av mer än 100 megawatt men högst 200 megawatt, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar), och*
4. *för andra anläggningar än som avses i 1 med en total installerad tillförd effekt av mer än 50 megawatt men högst 100 megawatt, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar).*

40.51 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 21 kap. 10 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar)*.

Vindkraft

40.90 och 40.95 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 21 kap. 13 eller 14 § miljöprövningsförordningen

1. *för vindkraftverk som står tillsammans (gruppstation) till havs, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 16 000 kronor (16 timmar),*
2. *för fler än 20 vindkraftverk som står tillsammans (gruppstation) på land, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 16 000 kronor (16 timmar), och*
3. *för högst 20 vindkraftverk som står tillsammans (gruppstation) på land, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 8 000 kronor (8 timmar).*

AVVECKLING AV KÄRNREAKTORER

45.10 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 22 kap. 1 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 400 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 79 000 kronor (79 timmar)*.

HAMNAR OCH FLYGPLATSER

Hamnar

63.10 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 24 kap. 1 § miljöprövningsförordningen

1. *för hamn med mer än 50 anlöp per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar),*
2. *för hamn med mer än 10 anlöp men högst 50 anlöp per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 25 000 kronor (25 timmar), och*
3. *för hamn med upp till 10 anlöp per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 8 000 kronor (8 timmar).*

Flygplatser

63.30 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 24 kap. 3 § miljöprövningsförordningen

1. *för verksamhet som omfattar mer än 100 000 flygrörelser per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 1 000 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 201 000 kronor (201 timmar),*
2. *för verksamhet som omfattar mer än 40 000 flygrörelser men högst 100 000 flygrörelser per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 600 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 122 000 kronor (122 timmar),*
3. *för verksamhet som omfattar mer än 10 000 flygrörelser men högst 40 000 flygrörelser per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar), och*
4. *för verksamhet som inte omfattas av någon av 1-3, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar).*

63.40 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 24 kap. 4 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor.*

Den årliga tillsynsavgiften för den del som utgör civil flygverksamhet ska följa verksamhetskod 63.30.

TANKRENGÖRING

74.10 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 26 kap. 1 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 11 000 kronor (11 timmar)*.

RENING AV AVLOPPSVATTEN

90.10 och 90.11 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 28 kap. 1 eller 2 § miljöprövningsförordningen

1. *för en avloppsreningsanläggning med anslutning av fler än 100 000 personer eller som tar emot avloppsvatten med en föroreningsmängd som motsvarar mer än 100 000 personekvivalenter, är beräkningsbeloppet för prövning 600 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 122 000 kronor (122 timmar),*
2. *för en avloppsreningsanläggning med anslutning av fler än 20 000 personer men högst 100 000 personer eller som tar emot avloppsvatten med en föroreningsmängd som motsvarar mer än 20 000 personekvivalenter men högst 100 000 personekvivalenter, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar), och*
3. *för en avloppsreningsanläggning med anslutning av fler än 2 000 personer men högst 20 000 personer eller som tar emot avloppsvatten med en föroreningsmängd som motsvarar mer än 2 000 personekvivalenter men högst 20 000 personekvivalenter, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar).*

90.15-i För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 28 kap. 3 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 42 000 kronor (42 timmar)*.

AVFALL

Förbränning

90.180-i och 90.181-i För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 29 kap. 5 eller 6 § miljöprövningsförordningen

1. *om den tillförda avfallsmängden är mer än 25 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 1 300 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 271 000 kronor (271 timmar),*
2. *om den tillförda avfallsmängden är mer än 5 000 ton men högst 25 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 400 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 79 000 kronor (79 timmar), och*
3. *om den tillförda avfallsmängden är mer än 2 500 ton men högst 5 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar).*

90.190 och 90.191 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 29 kap. 7 eller 8 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar)*.

90.200-i och 90.201-i För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 29 kap. 9 eller 10 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 600 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 122 000 kronor (122 timmar)*.

90.210-i och 90.211-i För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 29 kap. 11 eller 12 § miljöprövningsförordningen

1. *om den tillförda avfallsmängden är mer än 20 000 ton men högst 100 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar), och*
2. *om den tillförda avfallsmängden inte omfattas av 1, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar).*

90.212-i och 90.213-i För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 29 kap. 13 eller 14 § miljöprövningsförordningen

1. *om den tillförda avfallsmängden är mer än 10 000 ton men högst 18 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 42 000 kronor (42 timmar), och*
2. *om den tillförda avfallsmängden inte omfattas av 1, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar).*

90.220 och 90.221 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 29 kap. 15 eller 16 § miljöprövningsförordningen

1. *om den tillförda avfallsmängden är mer än 10 000 ton men högst 18 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar), och*
2. *om den tillförda avfallsmängden inte omfattas av 1, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 11 000 kronor (11 timmar).*

Deponering

90.271 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 29 kap. 18 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 11 000 kronor (11 timmar)*.

90.290-i För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 29 kap. 20 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 600 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 122 000 kronor (122 timmar)*.

90.300-i För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 29 kap. 21 § miljöprövningsförordningen

1. *om den tillförda avfallsmängden är mer än 20 000 ton men högst 100 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar),*
2. *om den tillförda avfallsmängden är mer än 10 000 ton men högst 20 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar), och*
3. *om den tillförda avfallsmängden inte omfattas av 1 eller 2, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 11 000 kronor (11 timmar).*

90.310 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 29 kap. 22 § miljöprövningsförordningen

1. *om den tillförda avfallsmängden är mer än 20 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar),*
2. *om den tillförda avfallsmängden är mer än 10 000 ton men högst 20 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar),*
3. *om den tillförda avfallsmängden är mer än 50 ton men högst 10 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 11 000 kronor (11 timmar), och*
4. *om den tillförda avfallsmängden inte omfattas av någon av 1-3, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 8 000 kronor (8 timmar).*

90.320-i För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 29 kap. 23 § miljöprövningsförordningen

1. *om den tillförda avfallsmängden är mer än 25 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 1 000 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 201 000 kronor (201 timmar), och*
2. *om den tillförda avfallsmängden inte omfattas av 1, är beräkningsbeloppet för prövning 600 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 122 000 kronor (122 timmar).*

90.330-i och 90.340 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 29 kap. 24 eller 25 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar)*.

Återvinning eller bortskaffande av avfall som uppkommit i egen verksamhet

90.381 och 90.383 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 29 kap. 27 eller 28 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 11 000 kronor (11 timmar)*.

Biologisk behandling

90.161 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 29 kap. 30 § miljöprövningsförordningen

1. *om den tillförda avfallsmängden är mer än 20 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar),*
2. *om den tillförda avfallsmängden är mer än 10 000 ton men högst 20 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar),*
3. *om den tillförda avfallsmängden är mer än 1 000 ton men högst 10 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 11 000 kronor (11 timmar), och*
4. *om den tillförda avfallsmängden inte omfattas av någon av 1-3, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 8 000 kronor (8 timmar).*

Animaliskt avfall

90.241-i För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 29 kap. 32 § miljöprövningsförordningen

1. *om den tillförda avfallsmängden är mer än 10 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 400 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 79 000 kronor (79 timmar), och*
2. *om den tillförda avfallsmängden inte omfattas av 1, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar).*

Återvinning för anläggningsändamål

90.131 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 29 kap. 34 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 11 000 kronor (11 timmar)*.

Uppgrävda massor

90.361 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 29 kap. 36 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 11 000 kronor (11 timmar)*.

Mekanisk bearbetning och sortering

90.100 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 29 kap. 40 § miljöprövningsförordningen

1. *för verksamhet med mer än 50 000 ton hanterad avfallsmängd per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar), och*
2. *för verksamhet som inte omfattas av 1, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar).*

90.70 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 29 kap. 42 § miljöprövningsförordningen

1. *för verksamhet med mer än 75 000 ton hanterad avfallsmängd per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar), och*
2. *för verksamhet som inte omfattas av 1, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 11 000 kronor (11 timmar).*

Uttjänta fordon

90.119 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 29 kap. 45 § miljöprövningsförordningen

1. *om den tillförda avfallsmängden är mer än 25 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 600 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 122 000 kronor (122 timmar),*
2. *om den tillförda avfallsmängden är mer än 10 000 ton men högst 25 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar),*
3. *om den tillförda avfallsmängden är mer än 1 000 ton men högst 10 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar), och*

4. *om den tillförda avfallsmängden inte omfattas av någon av 1-3, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 11 000 kronor (11 timmar).*

Lagring som en del av att samla in avfall

90.30 och 90.50 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 29 kap. 48 eller 50 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 11 000 kronor (11 timmar)*.

Långtidslagring, djupt bergförvar och underjordsförvar

90.454-i, 90.455 och 90.457 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 29 kap. 52, 53 eller 54 § miljöprövningsförordningen

1. *om den tillförda avfallsmängden är mer än 25 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 1 000 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 201 000 kronor (201 timmar),*
2. *om den tillförda avfallsmängden är mer än 10 000 ton men högst 25 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 600 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 122 000 kronor (122 timmar),*
3. *om den tillförda avfallsmängden är mer än 1 000 ton men högst 10 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar), och*
4. *om den tillförda avfallsmängden inte omfattas av någon av 1-3, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 11 000 kronor (11 timmar).*

90.458 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 29 kap. 55 § miljöprövningsförordningen

1. *om den tillförda avfallsmängden är mer än 100 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 600 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 122 000 kronor (122 timmar),*
2. *om den tillförda avfallsmängden är mer än 20 000 ton men högst 100 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar),*
3. *om den tillförda avfallsmängden är mer än 10 000 ton men högst 20 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar),*
4. *om den tillförda avfallsmängden är större än 50 ton men högst 10 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 11 000 kronor (11 timmar), och*
5. *om den tillförda avfallsmängden inte omfattas av någon av 1-4, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 8 000 kronor (8 timmar).*

Lagring i avvaktan på återvinning eller bortskaffande

90.408-i För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 29 kap. 56 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 11 000 kronor (11 timmar)*.

Fartygsåtervinning

90.451 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 29 kap. 57 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 600 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 122 000 kronor (122 timmar)*.

Radioaktivt avfall

90.460 och 90.470 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 29 kap. 58 eller 59 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 1 000 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 63 000 kronor (63 timmar)*.

Lagring och avskiljning av koldioxid

92.480 och 90.485 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 29 kap. 60 eller 61 § miljöprövningsförordningen

1. *om den planerade lagringen är mer än 100 000 ton, är beräkningsbeloppet för prövning 1 000 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 201 000 kronor (201 timmar), och*
2. *om den planerade lagringen är högst 100 000 ton, är beräkningsbeloppet för prövning 600 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 122 000 kronor (122 timmar).*

93.500-i och 90.510 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 29 kap. 62 eller 63 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 600 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 122 000 kronor (122 timmar)*.

Andra verksamheter med återvinning eller bortskaffande

92.405-i och 90.406-i För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 29 kap. 65 eller 66 § miljöprövningsförordningen

1. *om den tillförda avfallsmängden är mer än 100 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 600 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 122 000 kronor (122 timmar),*
2. *om den tillförda avfallsmängden är mer än 20 000 ton men högst 100 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar), och*
3. *om den tillförda avfallsmängden är mer än 12 500 ton men högst 20 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar).*

92.435-i För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 29 kap. 67 § miljöprövningsförordningen

1. *om den tillförda avfallsmängden är mer än 25 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 600 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 122 000 kronor (122 timmar),*
2. *om den tillförda avfallsmängden är mer än 5 000 ton men högst 25 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar), och*
3. *om den tillförda avfallsmängden inte omfattas av 1 eller 2, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar).*

92.410 och 90.420 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 29 kap. 68 eller 69 § miljöprövningsförordningen

1. *om den tillförda avfallsmängden är mer än 100 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 600 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 122 000 kronor (122 timmar),*
2. *om den tillförda avfallsmängden är mer än 20 000 ton men högst 100 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar),*
3. *om den tillförda avfallsmängden är mer än 10 000 ton men högst 20 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar),*
4. *om den tillförda avfallsmängden inte omfattas av någon av 1-3, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 11 000 kronor (11 timmar).*

92.440 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 29 kap. 71 § miljöprövningsförordningen

1. *om den tillförda avfallsmängden är mer än 25 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 600 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 122 000 kronor (122 timmar),*
2. *om den tillförda avfallsmängden är mer än 5 000 ton men högst 25 000 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 250 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 57 000 kronor (57 timmar), och*
3. *om den tillförda avfallsmängden inte omfattas av 1 eller 2, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar).*

92.450 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 29 kap. 72 § miljöprövningsförordningen

1. *om den tillförda avfallsmängden är mer än 1 000 ton men högst 2 500 ton per kalenderår, är beräkningsbeloppet för prövning 150 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 27 000 kronor (27 timmar), och*
2. *om den tillförda avfallsmängden inte omfattas av 1, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 11 000 kronor (11 timmar).*

SKJUTFÄLT, SKJUTBANOR OCH SPORTANLÄGGNINGAR

92.10 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 30 kap. 1 § miljöprövningsförordningen

1. *för civilt skjutfält, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 11 000 kronor (11 timmar), och*
2. *för annat skjutfält, är beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor.*

BEGRAVNINGSVERKSAMHET

93.20 För en verksamhet som är tillståndspliktig enligt 32 kap. 1 § miljöprövningsförordningen är *beräkningsbeloppet för prövning 75 000 kronor. Den årliga tillsynsavgiften är 11 000 kronor (11 timmar)*. Förordning (2021:729).

6. Konsekvensanalys

Naturvårdsverket ska göra en konsekvensanalys av lämnade förslag i enlighet med förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. Nedan beskrivs konsekvenser av de förslag som lämnas i kapitel 5 samt beskrivning och konsekvenser av nollalternativet.

6.1 Nollalternativ och dess konsekvenser

Enligt 6 § förordningen (2007:1244) om konsekvensbeskrivning vid regelgivning ska en konsekvensutredning innehålla en beskrivning av vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd. Denna beskrivning kallas i denna skrivelse för nollalternativet.

6.1.1 Miljöfarlig verksamhet

Om de lagda förslagen inte genomförs kommer nuvarande avgifter sannolikt att kvarstå under något år. En historisk tillbakablick pekar på att avgifter och avgiftsnivåer i förordningen har förändrats över tid, dock inte med någon tydlig regelbundenhet. Nollalternativ innebär emellertid en fortsatt svag koppling mellan avgift och motprestation i det enskilda fallet, och att många verksamheter även fortsättningsvis systematiskt erhåller en större tjänst än vad de betalar för i avgift. Resterande delar av avgiftskollektivet kvarstår som nettobetalare till ett system som de inte fullt ut tar del av.

Vidare innebär nollalternativet att storleken på tillsynsavgifter för tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet även fortsatt kommer att vara starkt relaterat till om det är länsstyrelse eller kommun som utför tillsynen. Många verksamheter som har länsstyrelsen som tillsynsmyndighet gynnas avgiftsmässigt jämfört med om kommunen skulle ha tagit över ansvaret för tillsynen. Skillnader i avgiftsuttag mellan stat och kommun kan, förutom att det uppfattas som orättvist, också leda till att en kommun avstår från att begära överlåtelse av tillsyn från en länsstyrelse även om så skulle vara ändamålsenligt. Negativa reaktioner på att ett byte av tillsynsmyndighet skulle medföra påtagligt höjda tillsynsavgifter är förståeligt. Kommuner har svårt att se möjligheter att bedriva tillsyn om kostnadstäckning saknas. Incitament att ta över tillsynsobjekt med relativt låg statlig tillsynsavgift är därför låg.

6.1.2 Vattenverksamhet

Om de lagda förslagen inte genomförs kommer nuvarande avgiftsnivåer för vattenverksamhet sannolikt i huvudsak att kvarstå. Undantaget är de avgifter som definieras genom 10 § avgiftsförordningen, det vill säga anmälningsavgiften och avgiften för tillståndsprövning av markavvattning. För dessa kommer framtida avgiftsjusteringar att begränsas till den översyn Ekonomistyrningsverket genomför,

vilken bland annat tar hänsyn till kostnadsutvecklingen. Avgifterna kommer däremot inte att justeras utifrån en översyn av handläggningstid.

För markavvattning kommer vissa prövningar och anläggningstyper, exempelvis vallar, fortsatt vara undantagna avgift. Effekterna av uteblivna avgifter eller avgiftsjusteringar blir en fortsatt dålig koppling mellan avgift och motprestation i det enskilda fallet samtidigt som kostnadstäckningsgraden för staten inte förändras.

6.1.3 Viss övrig verksamhet

Om de lagda förslagen inte genomförs kommer avgiftsjusteringar av beloppen för avgiftsklasserna i 10 § avgiftsförordningen begränsas till den översyn Ekonomistyrningsverket genomför, vilken bland annat tar hänsyn till kostnadsutvecklingen. Avgifterna kommer däremot inte att justeras utifrån en översyn av handläggningstid.

Vissa ärendetyper kommer även fortsatt vara undantagna avgift, till exempel upphävande av olika slags områdesskydd. Effekterna av uteblivna avgifter eller avgiftsjusteringar utifrån reviderad handläggningstid blir fortsatt diskrepans vad gäller avgift och motprestation i det enskilda fallet så att många verksamheter systematiskt erhåller en större tjänst än vad de betalar avgift för.

6.2 Miljöfarlig verksamhet

6.2.1 Prövning

I detta avsnitt konsekvensanalyseras den sammantagna effekten av de förslag som kopplar till prövning av miljöfarlig verksamhet. Förslagen är beskrivna under avsnitt 5.1.1 – 5.1.5 och 5.1.11. Dessa är; avgifterna för tillsyn och prövning separeras 5.1.1, ansökningsavgifter ersätter dagens årliga avgifter 5.1.2, ansökningsavgiften för prövning kompletteras med en tilläggsavgift för uppskjutna villkor i mål och ärenden 5.1.3, ansökningsavgiften kompletteras med en avgift för omprövning av tillstånd 5.1.4, ny avgiftskonstruktion för fiskodling och övervintring av fisk 5.1.5 samt en ny jämkningsregel vid samprövning av vattenverksamhet och miljöfarlig verksamhet 5.1.11.

Vem som berörs

Förslagen enligt 5.1.1 – 5.1.4 och 5.1.11 kommer att beröra de som idag bedriver miljöfarlig verksamhet och de som avser att ansöka om tillstånd för miljöfarlig verksamhet. Förslaget innebär mer specifikt att en ansökningsavgift ska betalas av den som avser att driva eller driver en miljöfarlig verksamhet och som ansöker om

- tillstånd för tillståndspliktig verksamhet enligt 9 kap. 6 a § miljöbalken,
- ändring av en verksamhet enligt miljöbalken 16 kap. 2 § miljöbalken,
- upphävande eller ändring av villkor och andra bestämmelser enligt 24 kap. 13 § 2 miljöbalken,
- förlängning av tid enligt 24 kap. 2 § 2 miljöbalken, eller
- frivilligt tillstånd enligt 9 kap. 6 b § miljöbalken.

Antalet befintliga tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter uppskattas totalt till cirka 6 000 stycken, fördelade på 210 verksamhetskoder.[58] De verksamhetskoder som har störst antal tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter är 10.20 (berg, naturgrus och andra jordarter), 90.10 (avloppsreningsanläggningar) och 1.10-i (djurhållning).[59] Tillsammans uppgår antalet verksamheter inom dessa verksamhetskoder till cirka 30 procent av det totala antalet tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter.

Av de som idag bedriver miljöfarlig verksamhet kommer särskilt de verksamhetsutövare som avser att ansöka om ändringstillstånd och villkorsändring att beröras. I vilken omfattning verksamhetsutövare ansöker om sådana ändringar varierar mellan olika branscher. Behovet av att ansöka om ändringstillstånd och villkorsändring är också avhängigt den enskilda verksamheten. För vissa branscher eller verksamhetstyper kan det istället för ändringstillstånd vara vanligare att ansöka om nya grundtillstånd. Detta gäller exempelvis verksamheter som har tidsbegränsade tillstånd. Under 2022 beslutade prövningsmyndigheterna[60] om drygt 300 nya tillstånd för miljöfarlig verksamhet och cirka 40 ändringstillstånd för befintliga tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter.[61]

Vad gäller förslaget om *ny avgiftskonstruktion för fiskodling och övervintring av fisk* uppgår antalet sådana verksamheter till totalt 55 stycken.[62]

Ekonomiska konsekvenser

Förslagen innebär att kostnaden för handläggning av prövningsärendet kommer att tas ut som en engångsavgift innan handläggningen påbörjas. En uppenbar ekonomisk konsekvens är att prövningskostnaden för grundtillståndet kommer innan verksamheten har startat och genererat intäkter. Därmed innebär förslaget att den som avser att söka tillstånd behöver ha något starkare ekonomiska förutsättningar än idag. Systemförändringen innebär att förutom att årliga kostnader för prövning tas bort och att avgiftsuttaget sker i samband med ansökan, att det inte på samma sätt kommer att finnas verksamheter som betalar höga årliga avgifter för något som verksamheten inte nyttjar.

Risken för att ett avgiftssystem med ansökningsavgifter inverkar negativt på verksamheters möjligheter och incitament till att ansöka om tillstånd för ny verksamhet har beaktats. Storleken på de föreslagna ansökningsavgifterna för en ny verksamhet varierar mellan 75 000 och 1 300 000 kronor. Spannet avspeglar storleken på de årliga avgifterna för prövning enligt befintligt avgiftssystem, då ansökningsavgiften för grundtillståndet i de flesta fall motsvarar den avgift som verksamheten skulle ha betalat i årsavgift (K) under en period om tio år (se avsnitt 5.1.2 för närmare beskrivning av hur avgiften har konstruerats).

---

[58] Se bilaga FAPT

[59] Svenska miljörapporteringsportalen, hämtat 2022

[60] Miljöprövningsdelegationerna (B-verksamheter) och Mark- och miljödomstolarna (A-verksamheter)

[61] (c) Naturvårdsverket (2021)

[62] Svenska miljörapporteringsportalen, hämtat januari 2022

Ansökningsavgifternas storlek har därmed, liksom nuvarande avgiftssystem, ett samband med en verksamhets storlek, komplexitet och potentiella miljöpåverkan. De högsta prövningsavgifterna kommer därför att träffa verksamheter som troligtvis har mycket stora investeringskostnader, varför kostnaden för ansökan om tillstånd kan antas utgöra en mycket liten del av totalkostnaden.

Generellt får konstateras att miljöfarliga verksamheter som berörs av tillståndsplikt enligt 9 kap. miljöbalken har en storlek på verksamheten som inte kan anses vara liten. Jordbruksverksamheter och vissa täkter som vanligen kan anses som enklare eller mindre komplexa i sammanhanget, kommer enligt de föreslagna ansökningsavgifterna att få en ansökningsavgift på 75 000 kronor. Avgiftens storlek kan alltså jämföras med en enklare lantmäteriförrättning. Naturvårdsverket bedömer sammantaget att risken för att ansökningsavgifter negativt påverkar verksamheters etablering som låg. Det insteg som ansökningsavgifter ändå medför kan också leda till positiva effekter som att den tilltänkta etableringen är mer genomtänkt när ansökan görs. Ansökningsavgifter kan också stävja att oseriösa aktörer söker tillstånd.

En ekonomisk konsekvens av förslaget är att sökanden kommer att få betala för prövningskostnaden oavsett om utfallet blir att ett tillstånd beviljas eller inte. Det förekommer, även om det inte är vanligt, att en tillståndsansökan avslås. Naturvårdsverket bedömer att denna potentiella risk kopplat till ansökningsavgifter närmast får till effekt att ansökningarna generellt kommer att hålla en högre kvalitét samt att sökanden noga kommer att överväga lokaliseringen. Vidare bedöms att frågor av betydelse för den tilltänkta verksamhetens tillåtlighet i större utsträckning kommer att belysas redan under samrådet.

En övrig indirekt effekt av ansökningsavgifter är att den verksamhet som sökt och erhållit nytt tillstånd också sannolikt tar det nya tillståndet i anspråk. Idag förkommer det att en verksamhet söker nytt tillstånd men väljer att fortsätta bedriva verksamheten med stöd av det gamla tillståndet. För en befintlig verksamhet så innebär det idag inga extra avgifter att ansöka om ett nytt tillstånd, ett ändringstillstånd eller en villkorsändring, vilket medför att kostnaden för prövningen belastar avgiftskollektivet och staten.

Förslaget om jämkning av ansökningsavgifter vid samprövning av vattenverksamhet och miljöfarlig verksamhet syftar till att anpassa avgiftsuttaget så att de handläggningsvinster som uppstår genom att ärendena prövas samtidigt kommer till uttryck genom en lägre avgift. Naturvårdsverkets och Havs- och vattenmyndighetens förslag får därmed ingen annan ekonomisk konsekvens än ett avgiftsuttag som är anpassat till motprestationen.

Av förslaget om ansökningsavgifter för prövning av miljöfarlig verksamhet följer också att även ansökningsavgift tillämpas då verksamhetsutövaren ansöker om ändringstillstånd eller villkorsändring. De föreslagna ansökningsavgifterna för ändring av en befintlig verksamhet är även dessa konstruerade att stå i proportion till nuvarande årliga avgifter för prövning. Enligt förslaget utgör ansökningsavgiften för ett ändringstillstånd 50 procent av angivet beräkningsbelopp för verksamhetens avgiftskod enligt bilagan, högst 150 000

kronor. Naturvårdsverket bedömer att för ändringstillstånd så finns det en större risk, jämfört med grundtillstånd, att avgiftens storlek kan få en avhållande effekt beroende på vad den tilltänkta ändringen avser. Avgiftens storlek är schabloniserad utifrån domstolarnas och miljöprövningsdelegationernas generella bedömning av kostnad för prövning av ansökan om ändring jämfört med ansökan om grundtillstånd. I det enskilda fallet är det dock troligt att, beroende på vad ändringen avser, kostnaden för att pröva ärendet kan understiga ansökningsavgiften.

Naturvårdsverket vill här lyfta fram föreslagen författningsbestämmelse i 9 kap. 3 § förordning (1998:40) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken (FAPT) att prövningsmyndigheten i samband med att handläggningen avslutas ska pröva avgiftens skälighet med särskild hänsyn till prövningens omfattning. Att denna bestämmelse tillämpas minimerar risken att avgiftsuttaget påtagligt avviker från motprestationen.

6.2.2 Tillsyn

De förslag som analyseras i detta avsitt är de förslag som beskrivs i avsnitt 5.1.5 - 5.1.8. Dessa är; ny avgiftskonstruktion för fiskodling och övervintring av fisk 5.1.5, de årliga tillsynsavgifterna höjs 5.1.6, timavgift utgår vid extraordinär tillsyn 5.1.7 samt ny tilläggsavgift för tillsyn av industriutsläppsverksamheter 5.1.8, antal timmar för tillsyn framgår av FAPT. Förslag 5.1.9 och 5.1.10 är beskrivna under avsnitt 6.7.1 då de inte berör avgiftsjusteringar.

Vem som berörs

Naturvårdsverkets förslag om att *de årliga tillsynsavgifterna höjs* berör enbart tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter, där länsstyrelsen är tillsynsmyndighet. För nära 70 procent av de tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheterna har tillsynen överlåtits till kommun. Dessa påverkas således inte av förslagen. Det totala antalet tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter uppskattas till cirka 6 000 stycken, vilket innebär att antalet verksamheter som har statlig tillsyn utgör cirka 1 800 stycken. Överlåtelse av tillsyn har dock skett i varierande utsträckning beroende på bransch. Alla verksamheter med statlig tillsyn, undantaget de verksamheter vars årsavgift särskilt justeras inom ramen för detta uppdrag kommer att beröras av att årsavgifterna för tillsyn höjs generellt för att ligga i fas med den kostnadsutveckling som har skett sedan år 2018. En höjning av tillsynsavgiften till miniminivån om 8 000 kronor eller till 16 000 kronor kan antas beröra cirka 1000 verksamheter.

En höjning av tillsynsavgiften till miniminivån om 8 000 kronor eller till 16 000 kronor kan antas beröra cirka 1000 verksamheter.

Naturvårdsverkets förslag om *ny tilläggsavgift för industriutsläppsverksamheter* kommer att beröra de huvudsakliga industriutsläppsverksamheter som redan idag omfattas eller som kommer att omfattas av offentliggjorda BAT-slutsatser. För industriutsläppsverksamheter är ca 60 procent av tillsynen överlåten till kommun. Antal industriutsläppsverksamheter som har statlig tillsyn, och som därmed kan beröras, utgör cirka 500[1].

Vad gäller förslaget om *ny avgiftskonstruktion för fiskodling och övervintring av fisk* uppgår antalet sådana verksamheter till totalt 55.[63]

Vad gäller förslaget om tillsynsavgift för verksamhetskod 63.40 uppgår antalet verksamheter till totalt 7.[64] Samtliga flygplatser har civil flygverksamhet som understiger 40 000 flygrörelser.

Vad gäller förslaget om tillsynsavgift för verksamhetskod 90.451 så berörs inga verksamheter.[65]

Vad gäller förslaget om tillsynsavgift för verksamheter som behöver söka tillstånd enligt 9 kap. 6 § miljöbalken på grund av 6 § förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, har Naturvårdsverket inte några uppgifter om hur många sådana verksamheter som finns.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget om att *de årliga tillsynsavgifterna höjs* med 11 procent innebär att avgifter höjs med ett belopp på 950 – 26 500 kronor. Samanställning av förslag till justerade avgifter framgår av Tabell 6. Höjningen är motiverad av kostnadsutvecklingen som sådan för att inte kostnadstäckningsgraden ska sjunka över tid. Naturvårdsverket bedömer att denna höjning får små ekonomiska konsekvenser för berörda verksamheter.

Verksamheter som föreslås få en *höjning av tillsynsavgiften till en miniminivå* om 8 000 kronor per år (se Tabell 4) har idag en tillsynsavgift på 0 – 7 500 kronor, vilket innebär en höjning på 500 – 8 000 kronor. För verksamheter som idag har uppenbart låga tillsynsavgifter blir höjningen procentuellt stor men det slutliga beloppet bedömer Naturvårdsverket inte får ekonomiska konsekvenser av betydelse. Det är också ett faktum att de miljöfarliga verksamheterna som har kommunal tillsyn, redan har avgifter på en motsvarande nivå. Enligt Sveriges Kommuner och Regioners taxemodell varierar det lägsta antalet timmar för tillsyn från sex till nio timmar. Räknat med timavgift på 1 000 kronor (värt att notera är att många kommuner har en avsevärt högre timavgift) motsvarar det årliga tillsynsavgifter på 6 000 – 9 000 kronor. Föreslagen miniminivå bidrar därmed till en ökad harmonisering mellan statens och kommunernas avgiftsuttag för berörda verksamheter.

Vissa avgiftskoder inom *täkter och vindkraft föreslås få en höjd tillsynsavgift* motsvarande 16 000 kronor per år (se Tabell 5 Verksamheter där dagens tillsynsavgift höjs till 16 000 kronor), vilket innebär en höjning på 5 950 – 16 000 kronor. Den mest påtagliga höjningen kommer att ske för täkt av torv enligt verksamhetskod 10.10 då dessa verksamheter idag inte betalar någon tillsynsavgift. Det finns totalt 38 registrerade torvtäkter inom denna verksamhetskod.[66] För

[63] Svenska miljörapporteringsportalen, hämtat januari 2022

[64] Svenska miljörapporteringsportalen, hämtat januari 2022

[65] Svenska miljörapporteringsportalen, hämtat januari 2022

[66] Svenska miljörapporteringsportalen, hämtat januari 2022

verksamheter som idag har uppenbart låga tillsynsavgifter kan höjningen synas stor men det slutliga beloppet bedömer Naturvårdsverket inte får ekonomiska konsekvenser av betydelse för en verksamhet vars omfattning är så stor att den är tillståndspliktig. De föreslagna justeringarna av tillsynsavgifterna bottnar i att täcka en bedömd motprestation. Även här är av relevans att relatera den ekonomiska konsekvensen till kommunernas nuvarande avgiftsuttag. Enligt Sveriges Kommuner och Regioners taxemodell är antalet tillsynstimmar för dessa verksamheter 9 – 18, vilket kan översättas till genomsnittliga årliga tillsynsavgifter på 9 000 – 18 000 kronor.

Naturvårdsverkets förslag om en *ny tilläggsavgift för industriutsläppsverksamheter* innebär att huvudsakliga industriutsläppsverksamheter som omfattas av offentliggjorda BAT-slutsatser kommer att få en tilläggsavgift om 8 000 – 24 000 kronor. Differentieringen av tilläggsavgiften föreslås följa verksamhetens omfattning och miljöpåverkan. Detta innebär att i sammanhanget mindre verksamheter med lägre miljöpåverkan erhåller den lägre tilläggsavgiften medan stora verksamheter med större miljöpåverkan erhåller den högre tilläggsavgiften. Naturvårdsverket bedömer att tilläggets storlek och utformning är väl avvägt i förhållande till den ökade arbetsbörda offentliggjorda BAT-slutsatser medför för tillsynsmyndigheterna och innebär små ekonomiska konsekvenser för berörda anläggningar. Kommunala tillsynsmyndigheter har möjlighet att vid behov lägga på 20 timmar på en industriutsläppsverksamhet oavsett om verksamheten omfattas av offentliggjorda BAT-slutsatser eller inte. Räknat med timavgift på 1 000 kronor motsvarar tillägget 20 000 kronor. Förslaget borde därmed bidra till större harmonisering av kommunala och statliga avgifter.

För Naturvårdsverkets förslag om en ny *tillsynsavgift för verksamheter som omfattas av verksamhetskod 63.40* kommer avgiften, liksom för verksamhetskod 63.30, baseras på antalet civila flygrörelser. Eftersom samtliga flygplatser inom denna verksamhetskod har civil flygverksamhet som understiger 40 000 flygrörelser så kommer de befintliga verksamheterna erhålla en avgift på 27 000 eller 57 000 kronor. Även om storleken på dessa avgifter kan anses vara höga bedömer Naturvårdsverket att de inte kommer att ge några stora ekonomiska konsekvenser för befintliga verksamheter. Dessutom har flygplatser med motsvarande antal flygrörelser enligt verksamhetskod 63.30 redan dessa avgifter idag. Förslaget stärker därmed konkurrensneutraliteten. Enligt Sveriges Kommuner och Regioners taxemodell baseras avgiften på 23 timmar. Räknat med timavgift på 1 000 kronor (värt att notera är att många kommuner har en högre timavgift) motsvarar det årliga tillsynsavgiften för denna verksamhetskod 23 000 kronor.

Naturvårdsverkets förslag om en *ny tillsynsavgift* för *verksamheter som omfattas av verksamhetskod 90.451* medför att dessa verksamheter kommer att omfattas av samma avgiftssystem och samma avgiftsnivåer som för övriga tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter. Idag finns inga verksamheter som träffas av detta förslag, varför de ekonomiska konsekvenserna inte beskrivs närmare i denna del. Enligt Sveriges Kommuner och Regioners taxemodell baseras avgiften på 137 timmar. Räknat med timavgift på 1 000 kronor (värt att notera är att många

kommuner har en högre timavgift) motsvarar det årliga tillsynsavgiften för denna verksamhetskod 137 000 kronor.

Vissa verksamheter kommer att beröras av såväl e*n höjning av den årliga tillsynsavgiften* till 8 000 kronor som ett *tillägg för industriutsläppsverksamheter om 8 000 kronor*. Dessa verksamheter är:

- djurhållningsverksamheter med avgiftskod 1.10-i
- verksamheter inom stål och metall med följande avgiftskoder: 27.27-i-3, 27.27-i-4, 27.27-i-8, 27.27-i-12 samt
- verksamheter inom metall- och plastytbehandling, avfettning och färgborttagning med avgiftskod 28.10-i-4

För djurhållning kommer det innebära att dagens avgift på 2 550 kronor justeras till 16 000 kronor, det vill säga en höjning på 13 450 kronor. För verksamheter inom stål och metall samt metall och plastytbehandling kan det innebära att avgifter justeras från 5 100 till 16 000 kronor, det vill säga en höjning på 10 900 kronor. Naturvårdsverket konstaterar att en höjning på 13 450 respektive 10 900 kronor kan anses vara påtaglig för en enskild verksamhet. Avgifterna justeras dock från dagens mycket låga nivåer. Differenserna kan därför anses vara relativt stora och utgör procentuellt betydande höjningar. Det slutliga föreslagna beloppet på 16 000 kronor kan dock inte anses ge stora negativa ekonomiska konsekvenser för dessa verksamheter. Naturvårdsverket kan konstatera att föreslagna avgiftsjusteringar bidrar till större harmonisering med Sveriges Kommuner och Regioners taxemodell för kommunala avgifter, vilket i sin tur bedöms stärka konkurrensneutraliteten.

Vidare finns det vissa verksamheter som kommer att beröras av så väl förslaget om att *de årliga tillsynsavgifterna höjs* med 11 procent som en *ny tilläggsavgift för industriutsläppsverksamheter.* För industriutsläppsverksamheter för vilka ett avgiftstillägg blir aktuellt kan det innebära en sammantagen höjning av avgiften med 16 950 – 50 500 kronor. Den högsta höjningen på 50 500 kronor blir aktuell för A-verksamheter som idag har den högsta avgiften enligt FAPT och som då kommer att få procentuellt högst höjning av den årliga tillsynsavgiften med 26 500 kronor och där även en tilläggsavgift på 24 000 kronor blir aktuell för verksamheten. Eftersom de justerade avgiftsnivåerna enligt ovan i stort följer verksamhetens omfattning och miljöpåverkan kommer de högsta beloppen att vara aktuella för de största miljöfarliga verksamheter som utgör industriutsläppsverksamheter. Naturvårdsverket bedömer därmed att förslagen inte kommer att innebära några betydande negativa ekonomiska konsekvenser för dessa verksamheter.

Sammantaget, det vill säga när det gäller samtliga förslag till justerade avgiftsnivåer för tillsyn inom miljöfarlig verksamhet, bedömer Naturvårdsverket att även om de föreslagna höjningarna på 500 – 57 000 kronor innebär betydande procentuella höjningar för vissa verksamheter, så är själva beloppen inte av sådan storlek att de medför annat än ringa ekonomiska konsekvenser för berörda verksamheter. Förslagen bidrar dessutom till större harmonisering med Sveriges Kommuner och Regioners taxemodell och stärker konkurrensneutraliteten.

Vad gäller *förslaget om tillsynsavgift för viss miljöfarlig verksamhet som hanterar farliga ämnen som innebär en miljöfarlig hantering blir tvungna att söka miljötillstånd enligt 9 kap. 6 § miljöbalken*, är den årliga tillsynsavgiften som föreslås låg – 6 000 kronor – och de ekonomiska konsekvenserna blir därmed små. Berörda verksamheter borde ha betalat en tillsynsavgift även tidigare, men eftersom regler har saknats har inte en sådan avgift debiterats. Att möjligheten nu införs till att debitera tillsynsavgift för dessa verksamheter som typiskt sätt kräver tillsyn innebär rimliga konsekvenser, och är förenlig med principen om att förorenaren ska betala.

Förslaget om att införa en möjlighet att timavgift utgår vid extraordinär tillsyn, utöver årsavgift för tillsyn, får ekonomiska konsekvenser för de verksamheter som gett upphov till sådan tillsyn. Avgiften per timme föreslås vara 1000 kr vilket motsvarar full kostnadstäckning, se 5.1.7. Omfattningen av extraordinär tillsyn i antal timmar, och därmed avgiftens storlek, beror på omständigheter i det enskilda fallet. Bestämmelsen om extraordinär tillsyn är avgränsad till sådan tillsyn som rimligen inte ska belasta vare sig avgiftskollektivet eller skattebetalarna. Naturvårdsverket anser att konsekvenserna av denna timavgift kan anses rimliga utifrån principen att förorenaren betalar samt att det finns en tydlig koppling mellan avgiftsuttag och motprestation.

Förslaget om timavgift för tillsyn av verksamheter som bedrivs med stöd av ett igångsättningsmedgivande kommer att beröra ett begränsat antal verksamheter under perioden fram till dess att tillstånd har meddelats. Den vanligaste orsaken att tillsyn sker under denna period är sannolikt med anledning av ett befogat klagomål. Naturvårdsverket anser att de ekonomiska konsekvenserna av förslaget kan ses som ringa.

Naturvårdsverket bedömer sammanfattningsvis att de föreslagna systemförändringarna för statligt avgiftsuttag leder till en ökad harmonisering med hur kommunerna generellt tar ut avgift för tillsyn av tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet. Det avgiftsuttag som kommunerna tillämpar enligt Sveriges Kommuner och Regioners taxemodell har stora likheter med de föreslagna systemförändringarna. För merparten av de berörda bedöms förändringarna ha små ekonomiska konsekvenser. Konsekvensen blir i princip densamma ifall kommunen övertar tillsyn från länsstyrelsen. Att avgifterna efterhandsdebiteras kan förväntas leda till att länsstyrelserna utvecklar sin förmåga att följa upp nedlagd tid på tillsyn och vid behov justera avgiften nedåt.

Vad gäller förslaget om *ny avgiftskonstruktion för fiskodling och övervintring av fisk* bedömer Naturvårdsverket att de ekonomiska konsekvenserna blir små. Detta i och med att de föreslagna tillsynsavgifterna differentieras och anpassas utifrån dagens prövningsavgifter. I utformningen av förslaget har utgångspunkten varit att den högsta avgiften som får tas ut enligt nuvarande bestämmelse också är en maximal nivå i förslaget.

Administrativa konsekvenser

Föreslagna förändringar bedöms inte medföra en ökad arbetsbörda eller administrativa konsekvenser av stor betydelse. Det är dock rimligt att anta att

länsstyrelserna kommer att behöva utveckla sin tidredovisning för att i erforderlig grad kunna ka koll på nedlagd tillsynstid.

För länsstyrelserna innebär förslaget med tillägg för industriutsläppsverksamheter att det administrativa arbetet ökar något, i vart fall tills myndigheten debiterat tillägget för en berörd verksamhet för första gången. Detta eftersom myndigheter kommer att behöva göra en bedömning för varje enskild verksamhet huruvida tilläggsavgiften är tillämplig eller inte. Därefter debiteras avgiften som ett tillägg till den årliga tillsynsavgiften och inga nya bedömningar från myndighetens sida för den specifika verksamheten kommer att erfordras.

Övriga föreslagna avgiftsnivåer bedöms inte komma att medföra några särskilda administrativa konsekvenser.

Konsekvenser för miljön

Naturvårdsverket anser att de föreslagna avgifterna för tillsyn av miljöfarlig verksamhet ger de statliga tillsynsmyndigheterna bättre förutsättningar att fullgöra sitt tillsynsuppdrag, vilket ger positiva effekter på såväl regelefterlevnad som verksamhetsutövares tillit till att verka under samma förutsättningar. Det i sig får antas ge en positiv effekt på miljön. Den förstärkning som dessa nya avgifter innebär medför också att tillsynsmyndigheten snabbare kan agera på avvikelser samt i större utsträckning underlätta för en enskild att fullgöra sina skyldigheter genom information och liknande verksamhet. Föreslagna avgiftsnivåer bedöms sammantaget medföra försumbara konsekvenser för miljön.

6.3 Vattenverksamhet – utom markavvattning

I detta avsnitt konsekvensanalyseras förslagen som beskrivits under 5.2.1 och 5.2.2.

Vem som berörs

Vattenverksamheter som berörs av förslagen, både inom prövning och tillsyn, utgörs av ett brett spektrum av olika typer av verksamheter med olika omfattning. Eftersom det saknas heltäckande register över vattenverksamheter saknas också uppgifter över antalet berörda verksamhetsutövare. Några exempel på verksamhetsutövare utifrån verksamhetstyp listas i Tabell 12.

Tabell 12 Exempel på verksamhetsutövare för olika typer av vattenverksamhet

Verksamhet	Verksamhetsutövare
Vattenuttag	Privatpersoner, samfälligheter, kommuner, industrier och jordbruk.
Vattenkraft	Privatpersoner, kommuner, företag (inkl. statliga bolag)
Dammar	Privatpersoner, kommuner, företag och föreningar

Muddring	Privatpersoner, samfälligheter, föreningar, staten och företag
Restaurering av vattendrag	Staten, kommuner och föreningar
Byggande i vatten (ex. bryggor, utfyllnad, pirar, ledningar, broar)	Privatpersoner, föreningar, kommuner och staten

Övriga aktörer som i viss mån berörs av förslagen är länsstyrelserna som debiterar tillsyns- och anmälningsavgifter (och kommunerna i de fall man övertagit tillsynen) samt mark- och miljödomstolen som beslutar om prövningsavgifter. Därutöver berörs Naturvårdsverket som ansvarar för tillsynsvägledning för avgifterna samt staten som är mottagare av intäkterna.

Någon ändring av hur tilläggsavgiften räknas fram enligt 5 § FAPT föreslås inte. Dock föreslås den högsta sammanlagda nivån för grund- och tilläggsavgifter höjas till 250 000 kronor. Därmed är det enbart de verksamheter vars avgifter idag begränsas till 140 000 kronor som kommer att påverkas av förslaget. Under år 2020 var det fem ansökningar som begränsades av paragrafen (5a §). Det gällde vattenuttag för fiskodling, processindustri, metallbearbetning, kommunal dricksvattenproduktion samt värme och kylsystem för offentlig verksamhet.

Prövning

Ekonomiska konsekvenser

Avseende förslaget om att öka avgifterna för prövning av vattenverksamhet så kommer procentuellt sett kommer den största avgiftshöjningen att ske för den lägsta avgiftsnivån samt för exempelvis utrivning, ändring av villkor och förlängning av igångsättande- eller utförandetid. Dock kommer prövningsavgifterna att höjas mest i absoluta tal inom de högre avgiftsnivåerna. Dessa avser främst infrastrukturprojekt där Trafikverket och Sjöfartsverket är verksamhetsutövare. Dock kan även ombyggnad av hamnar samt kabeldragningar och vindkraftsparker till havs återfinns i dessa klasser.

Länsstyrelserna har angett att det inte är ovanligt att ansökningar begränsas på ett sätt så att verksamheten ryms inom en anmälan eller att åtgärder delas upp i flera steg, där varje steg ryms inom en anmälan i syfte att undvika att behöva ansöka om tillstånd. Det kan inte uteslutas att en höjning av avgiften kan medföra att denna tendens förstärks vilket skulle kunna påverka kostnadstäckningsgraden, med hänvisning till att anmälningsärenden saknar full kostnadstäckning. I dagsläget är avgiften för anmälan dock högre än den lägsta avgiftsnivån för tillståndsprövning, vilket möjligen indikerar att det inte nödvändigtvis är kostnaden för prövningen i sig som gör att en verksamhetsutövare vill undvika en tillståndsprövning.

Havs- och vattenmyndigheten bedömer att 20 000 kronor vanligen utgör en mindre del av kostnaderna för en ansökan om vattenverksamhetmed med hänvisning till krav på ansökan med miljökonsekvensbeskrivning. Även för mindre projekt, där en

anmälan i många fall är alternativet, är själva tillståndsprövningen en betydligt mer administrativ och tidsmässigt krävande process. En höjning av avgiften kan i viss mån förstärka den redan befintliga tendensen att undvika tillståndsprövning till förmån för anmälan och tillämpning av 11 kap. 12 § miljöbalken för mindre projekt. Naturvårdsverket delar Havs- och vattenmyndighetens bedömning.

Administrativa konsekvenser

Om avgiftshöjningen upplevs som för betungande för sökande kan det, vilket även anges ovan, finnas en risk för att det blir vanligare att sökande försöker anpassa den verksamhet hen vill utöva så att den ryms inom en anmälan om vattenverksamhet istället för att bli tillståndspliktig. Detta kan ge en viss ökad administrativ börda för tillsynsmyndigheten som i större utsträckning kan behöva förelägga verksamhetsutövaren om att söka tillstånd i de fall åtgärden bedöms ha en allt för stor miljöpåverkan.

Konsekvenser för miljön

För anmälningspliktiga verksamheter ställs inte krav på att ta fram en miljökonsekvensbeskrivning, vilket krävs vid tillståndsprövning. Därmed skulle den problematik som beskrivs ovan i viss mån kunna få konsekvenser för miljön genom att det kan bli svårare att få en bild av de kumulativa miljöeffekterna och den sammanvägda miljöpåverkan av ett flertal anmälningsärenden.

Vidare är det möjligt att miljöförbättrande åtgärder i form av exempelvis anläggande av våtmarker, restaureringar av vattendrag eller utrivningar av vandringshinder inte vidtas på grund av att kostnaden uppfattas som för hög. Prövningsavgiften enligt förslaget utgör dock fortfarande endast en liten del av kostnaderna för att genomföra åtgärderna. Att merparten av sådana åtgärder dessutom finansieras helt eller delvis med statligt stöd bör bidra till att åtgärderna ändå genomförs.

Tillsyn och anmälan

Ekonomiska konsekvenser

En *förändring av nivån av timtaxan för tillsyn kommer* i huvudsak få ekonomiska konsekvenser för de verksamhetsutövare som ska betala avgiften genom ökade utgifter samt för staten genom ökade intäkter.

Det framstår dock som att en höjning av avgifterna ensamt inte kommer att innebära att kostnadstäckningen blir markant högre, då det inte i första hand är avgiftens nivå som bedöms vara det huvudsakliga skälet för den låga kostnadstäckningsgraden. Att kostnadstäckningsgraden är låg bedöms snarare bero på att timtaxan sällan tas ut.

Förslaget om *en höjning av anmälningsavgiften* kommer att innebära en högre kostnad för berörda verksamhetsutövare samt ökade intäkter för staten. Många anmälningar om vattenverksamhet görs av enskilda och mindre företag. Dock förekommer även större verksamhetsutövare som Trafikverket och kommuner, som relativt regelbundet vidtar anmälningspliktiga verksamheter.

En höjd anmälningsavgift syftar till att i högre grad täcka statens kostnader för arbetet för anmälningar av vattenverksamhet. En hög anmälningsavgift ökar dock risken för att åtgärder i högre grad vidtas utan att anmälan görs. Detta medför en utebliven intäkt för staten. I vilken utsträckning verksamhetsutövare kommer att avstå från att anmäla en åtgärd med den föreslagna avgiftsnivån är svårt att förutse. Den avhållande effekten är sannolikt beroende på såväl verksamhetsutövare som på verksamhetens art och var i landet som åtgärden planeras. Den avhållande effekten är troligtvis större för mindre verksamhetsutövare än för större.

Administrativa konsekvenser

Havs- och vattenmyndigheten bedömer att *förslaget om en höjd timtaxa* inte kommer att förändra arbetet med att ta ut avgiften. Naturvårdsverket delar bedömningen.

Avseende *förslaget om höjd avgift för anmälan* så föreslås inga förändringar av avgiftsmodellen för anmälan som sådan. Därför är det inte troligt att arbetsbördan för att hantera anmälningsärenden kommer att förändras markant. Det finns dock en risk för att om en anmälningsavgift kan upplevas vara för hög, kan arbeten som egentligen är anmälningspliktiga i högre grad komma att genomföras utan anmälan till myndigheten. Detta kan i sin tur generera ett ökat behov av tillsyn baserat på klagomål.

För att avgiften ska räknas upp regelbundet föreslås det att 3 kap. 12 § FAPT även i fortsättningen, ska hänvisa till 10 § avgiftsförordningen. På det sätt kommer avgiften med tiden öka utan att frågan behöver utredas särskilt.

Konsekvenser för miljön

Det är länsstyrelsens resurser och prioriteringar som styr hur och hur mycket tillsyn som genomförs. *En höjning av timtaxan* bedöms inte påverka länsstyrelsens förutsättningar att bedriva tillsyn varför den inte heller bedöms få några konsekvenser för miljön.

Förslaget om ökad anmälningsavgift innebär en ökad risk för att åtgärder i högre grad vidtas utan att anmälan görs och därmed utan kännedom för tillsynsmyndigheten. Detta kan även få konsekvenser för miljön. Havs- och vattenmyndigheten har genom bland annat dialog med länsstyrelseföreträdare i avvägning mellan målet om en full kostnadstäckningsgrad utan att riskera att åtgärder vidtas utan att anmälas, gjort bedömningen att vid en avgift på 4 600 kronor bör risken för negativa konsekvenser på miljön vara godtagbar. Naturvårdsverket delar bedömningen.

6.4 Vattenverksamhet - markavvattning

I detta avsnitt konsekvensanalyseras förslagen som beskrivs under kapitel 5.3.1 – 5.3.5.

Vem som berörs

De som berörs av förslagen är verksamhetsutövare som planerar att utföra en markavvattningsåtgärd eller utrivning av en markavvattningsanläggning; enskilda markägare, jord- och skogsbrukare, markavvattningssamfälligheter, täkt- och gruvverksamheter, myndigheter så som Trafikverket, kommuner med flera. Nya markavvattningsåtgärder företas idag mest av kommuner och Trafikverket och mer sällan av enskilda markägare. Utrivning görs främst av exempelvis miljöorganisationer och myndigheter i restaureringssyfte. Ibland sker utrivning av privatpersoner i syfte att undkomma framtida underhållsansvar. Övriga aktörer som i viss mån berörs av förslagen är de myndigheter och domstolar som beslutar om prövningsavgifter samt utövar tillsyn över markavvattning.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget om att inkludera vallar och ytor i avgiftssystemet kommer till största delen att innebära konsekvenser för verksamhetsutövare inom låglänta översvämningsutsatta områden, som exempelvis Trafikverket, kommuner men även enskilda fastighetsägare. Eftersom det idag saknas möjlighet för avgiftsuttag avseende dessa prövningar innebär förslaget en hundraprocentig ökning av avgifterna för verksamhetsutövare jämfört med idag.

Införandet av en ny avgift för dispensprövning innebär upp till en fördubbling av avgiften för åtgärder som ska utföras inom ett förbudsområde för markavvattning. De som ansöker om dispens och tillstånd för vallar och ytor kommer därmed att få en betydligt högre engångsutgift än idag. Som angetts ovan i avsnitt 5.3.1 bedöms prövningar av dessa typer av markavvattningsanläggningar öka i framtiden. Behovet av ny markavvattning bedöms vara störst inom de områden som omfattas av markavvattningsförbud och där dispens således krävs. Trots detta bedöms antalet markavvattningsärenden även fortsatt vara litet i relation till andra prövningar vid länsstyrelsen. Det totala antalet markavvattningsärenden (både dispens- och tillståndsprövning) vid samtliga länsstyrelser var 17 stycken 2019 och 26 stycken 2020.[67]

Förslagen om nedsatt avgift när länsstyrelsen prövar både dispens och tillstånd samt lägre avgift för prövning av markavvattning vars miljöpåverkan är utan betydelse bedöms mildra de ekonomiska konsekvenserna för vissa mindre verksamhetsutövare. Exempelvis innebär förslaget om ny avgift för dispensprövning tillsammans med den föreslagna höjningen av avgiften för tillståndsprövningen en kostnadsökning för den kortaste dikeslängden med 316 procent och totalsumman 6 900 kronor förutsatt att åtgärden kräver både dispens

[67] (a) Naturvårdsverket (2019) och (b) Naturvårdsverket (2020). Siffrornas korrekthet bygger på att länsstyrelserna skickat in kopior på beslut till Naturvårdsverket. Siffrorna omfattar inte miljöprövningsdelegationens eller mark- och miljödomstolens prövningar.

och tillstånd, se Tabell 9 i avsnitt 5.3 ovan. Om det är mark- och miljödomstolen eller miljöprövningsdelegationen som är prövande myndighet blir kostnadsökningen för motsvarande prövningar 450 procent och totalsumman 9 200 kronor. Naturvårdsverket ser att i ett sådant fall finns samordningsvinster rörande handläggningen av ärendena, som gör att ett sådant fullt avgiftsuttag kan ses som oskälig i förhållande till motprestationen. Det motiverar att avgiften när länsstyrelsen prövar både dispens och tillstånd ska sättas ner för att bättre återspegla nedlagd handläggningstid.

Gällande lägre avgift för prövning av markavvattning vars miljöpåverkan är utan betydelse så ser Naturvårdsverket istället en risk för att fullt avgiftsuttag kan få påverkan på verksamhetsutövares vilja att ansöka om prövning för åtgärderna, med risk för utökat tillsynsbehov som följd (se administrativa konsekvenser). Därför ser Naturvårdsverket att det finns skäl att sätta ner avgifterna, vilket gör att full kostnadstäckning kanske inte nås.

Förslaget om att särreglera avgiften för prövning av bland annat utrivning av markavvattningsanläggningar enligt förslaget 5.3.5 bedöms inte innebära några ekonomiska konsekvenser, då avgiftsnivån ändras marginellt.

Administrativa konsekvenser

Ett utökat antal avgiftsbelagda prövningar och åtgärder innebär en ökad administration för prövningsmyndigheterna.

Det ökade avgiftsuttag som flera av förslagen innebär kan enligt Naturvårdsverket ge effekten att fler markavvattningsåtgärder utförs utan ansökan om dispens eller tillstånd, vilket i sin tur riskerar att ge negativa effekter på miljön, se avsnittet nedan. Ett sådant ökat antal markavvattningsåtgärder utan dispens och/eller tillstånd kan leda till ökat tillsynsbehov med tillhörande administrativa arbetsuppgifter för tillsynsmyndigheten. Redan idag är tillsynen av markavvattning ofta komplicerad och tidskrävande, i synnerhet när det är många sakägare och tillstånd enligt äldre lagstiftning som berörs.

Konsekvenser för miljön

Förslagen, speciellt *införande av en särskild avgift för dispensprövning*, kan enligt Naturvårdsverket innebära en viss risk för negativa miljökonsekvenser. Det är idag generellt svårt att få igenom en ansökan om dispens från markavvattningsförbudet, speciellt om våtmarksmiljöer berörs. Införande av prövningsavgift skulle kunna bli en ytterligare faktor som påverkar viljan att söka dispens. Att avgiftsbelägga dispensprövningen kan innebära att markavvattnande åtgärder utförs utan dispens och tillstånd till markavvattning, vilket kan ge upphov till olika typer av miljökonsekvenser. Ökad avvattning av torvmark och torrläggning av våtmarksbiotoper ger negativ påverkan dels på biologisk mångfald, dels på klimatet genom ökad kolavgång från torvmark. Markavvattningsåtgärder kan även innebära negativ påverkan på vattenmiljöer nedströms, miljökvalitetsnormer för vatten samt ge upphov till oönskade konsekvenser för omkringliggande enskilda intressen. Införandet av *nedsatt avgift för länsstyrelsens efterföljande*

tillståndsprövning samt *lägre avgifter för prövning av markavvattning vars miljöpåverkan är utan betydelse* bedöms kunna motverka detta till viss grad.

Naturvårdsverket bedömer att det finns en ringa risk för negativa miljökonsekvenser till följd av de föreslagna *justeringarna av avgiftsnivåer för tillståndsprövning av markavvattning*. För verksamhetsutövare som vill utföra mindre omfattande markavvattningar kan avgiftshöjningen utgöra en faktor som gör att åtgärden genomförs utan tillstånd. Då det i dessa fall oftast handlar om markavvattningar av liten omfattning och med miljökonsekvenser utan betydelse är bedömningen att det främst är enskilda intressen som kan komma att påverkas negativt av en åtgärd som inte prövats.

6.5 Viss övrig verksamhet

I detta avsnitt konsekvensanalyseras förslagen som beskrivits under 5.4.1 - 5.4.3.

6.5.1 Nya avgifter för prövning av ärenden där det idag inte är möjligt att ta ut avgift samt viss differentiering av avgift

I detta avsnitt konsekvensanalyseras förslagen som beskrivits i avsnitt 5.4.1.

Vem som berörs

De som berörs av *förslagen om nya avgifter för upphävande av beslut om olika typer av områdesskydd samt strandskydd* är alla som vill utföra en åtgärd som kräver sådant upphävande, exempelvis privatpersoner, förvaltare av skyddade områden, Trafikverket och kommuner. Ansökningar om upphävande av hela eller delar av skyddade områden är dock ovanliga eftersom det krävs synnerliga skäl för upphävande, men förekommer bland annat i samband med infrastrukturprojekt av riksintresse. Det händer att privatpersoner ansöker om upphävande av ett naturminne, till exempel i form av ett stort träd som riskerar att falla över en närliggande byggnad, eller upphävande av strandskyddet på den egna fastigheten.

Förslaget om ny avgift för strandskyddsdispens vid samprövning med anmälningspliktig vattenverksamhet berör främst privatpersoner.

Förslaget om ny avgift för Natura 2000-tillståndsprövning berör främst större exploateringar inom exempelvis gruvindustrin och kalkbrytning, men även infrastrukturprojekt.

De som berörs av *förslaget om ny avgift för artskyddsdispens* är alla som vill utföra en åtgärd som kräver dispens från fridlysningsbestämmelserna i 14 och 15 §§ artskyddsförordningen. Det kan till exempel beröra mindre åtgärder på en privat fastighet i samband med skogsbruk, men också större aktörer i samband med exploatering i form av vägbyggen, bostadsbyggande, vindkraftsutbyggnad, täktverksamhet med mera. Även forskare kan beröras om det krävs dispens för exempelvis provtagning eller insamling av växter eller djur. Vidare kan ideella föreningar beröras, exempelvis vid genomförande av restaureringsåtgärder eller

inventering av artförekomster som innebär att exemplar måste insamlas eller flyttas.

När det gäller *förslaget om ändring av dagens avgiftsuttag och införande av nya avgifter för Naturvårdsverkets handläggning av ärenden gällande gränsöverskridande transport av avfall* kommer företag som exporterar avfall från Sverige och exportörer som exporterar avfall till Sverige att beröras. Cirka 300 företag faktureras årligen avgift för anmälan om gränsöverskridande avfallstransport, varav två tredjedelar av dessa företag finns i utlandet. De flesta utländska företagen återfinns i Norge och Storbritannien. Företag från Tyskland, Polen, Italien och Grekland är dock också frekventa exportörer av avfall till Sverige. En höjning av avgiften för anmälan om gränsöverskridande avfallstransport påverkar alla som ansöker om att få transportera avfall till eller från Sverige. Anmälningsavgift utgår i cirka 800 ärenden per år och antalet exportörer för dessa 800 ärenden varierar från år till år. För anmälningar giltiga i oktober 2021 rörde det sig om cirka 80 svenska exportörer och 200 utländska importörer.

Berörda företag verkar som avfallsbehandlare, insamlare av avfall, handlare/mäklare av avfall, eller exporterar avfall som uppkommer i den egna verksamheten. Det handlar såväl om små företag med 2–3 anställda (främst handlare/mäklare) som stora avfallsbolag med över 1 000 anställda, vars verksamhet inkluderar alla delar i avfallsbehandlingskedjan.

Förslaget om ny bestämmelse om nedsättning av avgift vid prövning av flera olika dispenser/upphävanden/tillstånd berör alla som ska utföra en åtgärd som kräver flera prövningar enligt 7 eller 12 kap. miljöbalken.

Ekonomiska konsekvenser

Förslagen om nya avgifter för *upphävande av beslut om områdesskydd eller strandskydd* medför en engångsavgift för de som ansöker. För de privatpersoner som ansöker om upphävande av naturminne kan avgiften upplevas som hög.[68] Naturvårdsverket bedömer inte att det är en omständighet som avskräcker dem från att ansöka. Däremot bedömer Naturvårdsverket att förslaget kan leda till att privata fastighetsägare i stället väljer att ansöka hos kommunen om dispens från strandskyddet för åtgärder på den egna fastigheten, se vidare under Konsekvenser för miljön nedan.

Övriga ansökningar gällande upphävanden är få och söks sällan eller aldrig av privatpersoner och en avgift bedöms inte få några större ekonomiska konsekvenser för verksamhetsutövare. Det förekommer att förvaltare av exempelvis naturreservat ansöker om delvis upphävande för att till exempel möjliggöra åtgärder mot granbarkborre. Föreslagna avgifter innebär därför ökade kostnader i dessa fall. Det finns dock möjlighet att i sådana situationer sätta ned eller helt efterskänka avgiften, 9 kap. 3 § FAPT.

[68] Sju ärenden registrerade under 2019; (b) Naturvårdsverket (2019)

Förslaget om införande av en *prövningsavgift för Natura 2000-tillstånd* bedöms få obetydliga ekonomiska konsekvenser då ansökningarna oftast görs av större verksamhetsutövare, exempelvis Trafikverket. Här kan också nämnas den föreslagna nya bestämmelsen om *nedsättning av avgift vid prövning av flera olika dispenser, upphävanden eller tillstånd enligt 7 eller 12 kap. miljöbalken* som mildrar de ekonomiska konsekvenserna när en åtgärd kräver mer än en prövning som är avgiftsbelagd i 7 kap. 1 § FAPT.

Förslaget om *ansökningsavgift för artskyddsdispenser* kan komma att bli en återkommande utgift för främst kommuner, Trafikverket och företag såsom skogsbolag. Naturvårdsverket bedömer att avgiften inte kommer att innebära några betydande ekonomiska konsekvenser för stora eller mellanstora verksamhetsutövare även om den är återkommande. För mindre verksamhetsutövare bedöms denna typ av dispensprövning inte vara återkommande och avgiften kommer därmed oftast vara en engångsutgift som bedöms som acceptabel då den ligger på samma nivå som de flesta dispensavgifter i 7 kap. 1 § FAPT. För staten innebär den nya avgiften ökad kostnadstäckning för statens prövningar.

Naturvårdsverket vill i detta sammanhang lyfta att om Skogsstyrelsens nuvarande tolkning av artskyddsbestämmelsernas omfattning tillämpas fullt ut kommer det att generera ett kraftigt ökat antal dispensansökningar och avgifterna för dessa bli en återkommande utgift för många verksamhetsutövare. Om Skogsstyrelsens tolkning får genomslag skulle införandet av en dispensavgift kunna bidra till ökad ekonomisk belastning för till exempel privata skogsägare, vilket i sin tur skulle kunna leda till uteblivna dispensansökningar och negativ påverkan på skyddade arter. Enligt Naturvårdsverket kan det i ett sådant läge finnas skäl att bestämma dispensavgiften till en lägre nivå än den nu föreslagna.

Förslaget om *nya och ändrade avgifter för handläggning av ärenden gällande gränsöverskridande transport av avfall* kommer att beröra de företag som anmäler gränsöverskridande transporter av avfall till och från Sverige. Idag görs ca 800 anmälningar sådana anmälningar årligen. Avgiften för transportanmälan differentieras på så sätt att avgiften blir oförändrad för anmälningar som avser en enda transport. Detta rör dock ett mycket litet antal företag, cirka 1-3 anmälningar per år. Däremot föreslås en högre avgift för en anmälan som omfattar flera transporter och flertalet företag som anmäler gränsöverskridande transporter av avfall kommer därför att få betala en högre avgift än idag. Därutöver föreslås en särskild avgift för meddelade ändringar av godkända anmälningar som inte kräver en ny anmälan, men som behöver hanteras av Naturvårdsverket i enlighet med EU-förordningen. Detta innebär en tillkommande kostnad för alla företag som meddelar sådana ändringar. Förslaget om att införa en ny avgift för meddelade ändringar av en godkänd anmälan bedömer Naturvårdsverket inte kommer att påverka processen eller den tid det tar att avsluta en inkommen anmälan. Den föreslagna avgiften för ansökan om förhandsgodkännande av anläggningar i Sverige som tar emot avfall från annat land för behandling medför en ökad kostnad för berörda verksamheter. Naturvårdsverket har hittills inte tagit ut någon avgift för handläggningen av en ansökan om förhandsgodkännande. I januari 2022 hade ett

50-tal svenska anläggningar förhandsgodkännanden. Godkännandena utfärdas på 10 år. Som det ser ut nu är 90 procent av förhandsgodkännandena giltiga till och med 2029. Det tillkommer enstaka nya ansökningar om förhandsgodkännande varje år. Sammantaget ser Naturvårdsverket att de nya och ändrade avgifterna gällande gränsöverskridande avfallstransporter kommer att innebära kostnadsökningar för berörda verksamheter, som dock har bedömts skäliga i förhållande till motprestation. Förslagen innebär att Naturvårdsverket i högre grad får kostnadstäckning för sin handläggning av anmälningar och ansökningar. Avgifterna bedöms dock fortsatt vara på nivåer som innebär små konsekvenser för verksamhetsutövarna.

Administrativa konsekvenser

Förslaget om *införande av nya avgifter* innebär mer administration för prövande myndighet. Föreslagna förändringar bedöms inte medföra en ökad arbetsbörda genom ökad tillsyn eller andra administrativa konsekvenser av betydelse. Förändringarna bedöms inte heller innebära någon större administrativ börda för de sökande eftersom de föreslagna nya avgifterna är engångsavgifter. Naturvårdsverket ser en viss risk för en ökning av antalet åtgärder som utförs utan dispens, vilket i sin tur kan innebära ett ökat behov av tillsyn.

Avseende förslaget om *nya avgifter för Naturvårdsverkets handläggning av ärenden gällande gränsöverskridande transport av avfall* blir det för företagen en oförändrad tidsåtgång för anmälan och begäran om ändring av anmälan jämfört med idag. En extra administrationskostnad för fakturahantering kan däremot uppstå hos företagen vid ändring av en redan godkänd anmälan, beroende på hur ofta ändringar av redan godkända anmälningar görs, och vid ansökan om förhandsgodkännande.

Konsekvenser för miljön

Naturvårdsverket bedömer att förslagen om nya avgifter inte ger några konsekvenser för miljön då prövningarna redan utförs idag och införande av en avgift inte bedöms få någon avhållande effekt på viljan att ansöka om exempelvis upphävande. När det gäller strandskydd kan införandet av en avgift för upphävande tvärtom få en positiv effekt för miljön då det inte längre lönar sig att ansöka om upphävande istället för dispens och det permanenta borttagandet av strandskyddet, som ett upphävande innebär, därmed minskar.

Även om det enligt Naturvårdsverket finns en viss risk för att *införandet av en avgift för artskyddsdispens* leder till ett något ökat antal åtgärder som utförs utan föregående dispensprövning, är bedömningen att förslaget inte kommer att innebära några miljömässiga konsekvenser av större betydelse. Se dock ovan angående eventuella konsekvenser till följd av Skogsstyrelsens nuvarande tolkning av artskyddets omfattning.

Naturvårdsverket bedömer att förslaget om *nya avgifter för handläggning av ärenden gällande gränsöverskridande transporter* inte kommer att medföra några negativa konsekvenser för miljön.

6.5.2 Vissa befintliga avgifter höjs

I detta avsnitt konsekvensanalyseras förslagen som beskrivits i avsnitt 5.4.2.

Vem berörs?

De som berörs av *förslagen om höjd avgift för dispens i skyddade områden inklusive strandskyddsområden* är alla som planerar att utföra en åtgärd som kräver dispens enligt 7 kap. miljöbalken. Ofta handlar det om enskilda markägare eller verksamhetsutövare såsom jordbrukare eller skogsägare, men även exempelvis skolor, ideella organisationer, energibolag och kommuner ansöker om aktuella dispenser. Även forskare kan beröras, i fall där det krävs dispens för exempelvis provtagning eller insamling av växter eller djur i ett skyddat område. En annan grupp aktörer som påverkas är stiftelser eller liknande som förvaltar skyddade områden av stor betydelse för friluftslivet. Dessa aktörer kan ha behov av att återkommande ansöka om dispens för olika ändamål som syftar till förvaltningen av de skyddade områdena, exempelvis anläggande och underhåll av vägar, trappor, grillplatser och sanitetsbyggnader.

Övriga aktörer som i viss mån berörs av förslagen är de myndigheter och domstolar som tar ut prövningsavgifter samt utövar tillsyn på aktuella områden.

Det finns idag cirka 300 auktoriserade bilskrotare i Sverige som kommer att beröras av *förslaget om en höjning av avgiften för länsstyrelsens prövning av en ansökan om auktorisation för bilskorningsföretag.* Det finns bilskrotar i alla län men de flesta finns i Skåne och Västra Götalands län med 48 respektive 44 stycken.

Vad gäller *förslaget om att höja avgiften för länsstyrelsens prövning av en ansökan om dispens från förbud att dumpa avfall* återfinns berörda företag framförallt inomstatlig och kommunal sektor, t.ex. inom teknisk förvaltning och hamnverksamhet..

Förslaget om att höja ersättningen till 1000 kr för myndigheters arbete i samband med tillåtlighetsprövning enligt 17 kap. miljöbalken berör den som avser att bedriva verksamhet vars tillåtlighet prövas av regeringen. Dessa prövningar sker i fåtal och särskilda fall i ärenden av nationell betydelse.

Förslaget att timavgiften för 7 kap. 4 b, 7, 8 b §§ FAPT ska utgå med 1 000 kronor för varje hel timme handläggningstid berör sökande om tillstånd invasiva främmande arter, ansvariga för avhjälpande av en allvarlig miljöskada eller att utreda miljöriskområde samt sökanden om dispens enligt 10 a § förordningen (2001:512) om deponering av avfall.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget att höja vissa avgifter för dispensprövningar enligt 7 kap. miljöbalken en avgiftsklass medför enligt Naturvårdsverkets bedömning små ekonomiska konsekvenser för privatpersoner, ideella organisationer och andra sökande.

Föreslagen höjning av avgiftsnivå för länsstyrelsens prövning av en ansökan om auktorisation enligt 6 § bilskrotningsförordningen (2007:186) innebär en höjning av avgiften med 1 700 kronor, det vill säga från 2 900 kronor idag till 4 600 kronor.

Föreslagen höjning till avgiftsklass 5 istället för avgiftsklass 7 innebär ett avsteg från att närma sig full kostnadstäckning. Motivet till föreslagen höjning är att minimera risken för att företag väljer att inte ansöka om auktorisering. Naturvårdsverket bedömer att den föreslagna höjningen därmed blir så begränsad att den inte kommer att medföra några betydande ekonomiska konsekvenser, varken för företag eller myndigheter.

Föreslagen höjning av avgiftsnivå för länsstyrelsens prövning av en ansökan om dispens enligt 15 kap. 29 § miljöbalken från förbud att dumpa avfall innebär en höjning av avgiften med 1 700 kronor, det vill säga från 2 900 kronor idag till 4 600 kronor. Naturvårdsverket bedömer att även denna föreslagna höjning är så pass begränsad att den inte kommer att medföra några betydande ekonomiska konsekvenser, varken för företag eller myndigheter.

Förslagen att timavgiften och ersättningen enligt 7 kap. 4 b, 7, 8 b och 12 §§ FAPT ska utgå med 1 000 kronor för varje hel timme handläggningstid istället för 800 kronor bedöms fånga in den kostnadsutveckling som har skett. Naturvårdsverket bedömer därför att denna typ av avgiftshöjning inte medför ekonomiska konsekvenser av betydelse.

Administrativa konsekvenser

Naturvårdsverket bedömer att *förslaget om justerade avgiftsnivåer för dispenser enligt 7 kap. miljöbalken* kan innebära att prövande myndighet får lägga mer tid på att motivera beslut om avgiftsnedsättning för exempelvis ansökningar från ideella organisationer. Höjningar av ansökningsavgifter för naturprövningar riskerar alltid att medföra att åtgärder utförs utan föregående prövning. En ökning av överträdelser ger upphov till en belastning på tillsynsmyndigheternas begränsade resurser. Den statliga nyttan med högre kostnadstäckning kan därmed motverkas av ökade utgifter i tillsynsverksamhet. Naturvårdsverket har vägt in detta vid framtagandet av förslaget på avgiftsjustering. Därmed är bedömningen att med föreslagna justeringar är risken för ökat behov av tillsyn betydligt mindre med de lagda förslagen, än om avgiftsnivåer som skulle motsvara bedömd full kostnadstäckning hade föreslagits.

Övriga förslag till justerade avgifter bedöms inte medföra några nämnvärda administrativa konsekvenser varken för verksamhetsutövare eller myndigheter.

Konsekvenser för miljön

Naturvårdsverket bedömer att *föreslagna höjningar av avgiftsnivå för dispensprövningar enligt 7 kap. miljöbalken* inte kommer att medföra några konsekvenser för miljön.

Naturvårdsverket bedömer att *föreslagna höjningar av avgiftsnivå för länsstyrelsens prövning av en ansökan om auktorisation enligt 6 § bilskrotningsförordningen* (2007:186) respektive *länsstyrelsens prövning av en ansökan om dispens enligt 15 kap.* 29 § miljöbalken från förbud att dumpa avfall inte kommer att medföra några konsekvenser för miljön.

6.5.3 Avgiften för dispens från föreskrifter om miljöhänsyn i jordbruket sänks

I detta avsnitt konsekvensanalyseras förslaget som beskrivits i avsnitt 5.4.3.

Vem som berörs

Jordbruksföretag med behov av en dispens från föreskrifterna.

Ekonomiska konsekvenser

Konsekvensen av Naturvårdsverkets förslag att sänka avgiften för dispens från föreskrifter om miljöhänsyn i jordbruket bedöms endast bestå i att myndighetens prövning i stora komplicerade ärenden inte får full kostnadstäckning. Naturvårdsverket bedömer dock att en högre avgift för att i dessa fall nå kostnadstäckning skulle kunna innebära att merparten av övriga prövningar riskerar att bli överfinansierade.

Administrativa konsekvenser

Naturvårdsverket bedömer att sänkningen av avgiften inte kommer att leda till några administrativa konsekvenser.

Konsekvenser för miljön

Naturvårdsverket bedömer att förslaget inte kommer att medföra några konsekvenser för miljön.

6.6 Adderade effekter för vissa verksamhetsutövare

De förslag som presenteras i detta uppdrag har utformats i syfte att avgiftssystemet bättre ska överensstämma med allmänna principer för uttag av avgifter som koppling till motprestation, full kostnadstäckning samt enkelhet och förutsebarhet. Systemförändringarnas konsekvenser kommer därmed att innebära större transparens gällande vilken motprestation en viss avgift ger.

Vissa verksamhetsutövare kommer att beröras av flera av de föreslagna systemförändringarna och avgiftsjusteringarna. Detta har beaktats vid utformningen av exempelvis tillägget för industriutsläppsverksamheter där tilläggsavgiften föreslås inte kunna överskrida årsavgiften. Nedan redogörs för möjliga effekter, delvis utifrån exempel som återspeglar situationer där flera avgifter kan sammanfalla.

När det gäller *tillsyn av miljöfarlig verksamhet* så kommer vissa verksamhetsutövare att beröras av flera förslag. Naturvårdsverket bedömer att det kan innebära betydande procentuella höjningar för vissa verksamheter men att själva beloppen inte är av sådan storlek att de medför annat än begränsade ekonomiska konsekvenser. Naturvårdsverket anser att det därmed inte uppstår kumulativa effekter av betydelse. Förslagen bidrar dessutom till större harmonisering med kommunala avgifter.

Andra förslag som kan ge adderade effekter är de som handlar om *nya prövningsavgifter för markavvattning*. Som redan nämnts i 6.4 är bedömningen att verksamhetsutövare i låglänta översvämningsdrabbade områden inom ett markavvattningsförbudsområde kan komma att drabbas av de största ekonomiska konsekvenserna av föreslagna nya avgifter och avgiftsjusteringar. Som ett exempel på hur det kan slå i ett scenario med en verksamhetsutövare som berörs av flera förslag så kan nämnas en medelstor jordbrukare som behöver skydda sin jordbruksmark mot översvämningsvatten. Det kan i exemplet göras genom en invallning på 1500 meter där mark-och miljödomstolen är prövande myndighet innebär förslagen en ökad utgift för prövningen med totalt 21 400 kronor (avgift för prövning av vallen, dispensprövningen). Om åtgärden dessutom kräver en Natura 2000-prövning, vilket kan förekomma då flertalet utpekade naturtyper är områden som översvämmas, tillkommer den nya prövningsavgiften för Naturaprövningen på 10 700 kronor. Det ger en sammanlagd prövningsavgift på 32 100 kronor för jordbrukaren vilket kan jämföras med nollalternativet, 0 kronor. Naturvårdsverket bedömer att ökningen av totalkostnaden för prövningen är överkomlig då det är en engångsåtgärd. Avgifterna bedöms även här stå i proportion till den motprestation som ges.

Ett annat exempel på adderade konsekvenser kopplar till *förslagen om höjda avgifter för prövning av anmälningspliktig vattenverksamhet och strandskydd* berör ideella organisationer eller stiftelser som bedriver friluft- och naturfrämjande verksamheter som Skärgårdsstiftelsen eller scouterna. Där åtgärder så som muddring och byggande av brygga inom skyddade områden kan bli aktuella innebär förslagen en höjning från 5740 kronor till 9400 kronor (avgift för prövning av anmälningspliktig vattenverksamhet, dispens strandskydd). Om åtgärderna är tillståndspliktig vattenverksamhet och har en projektkostnad mellan 100 000 och 500 000 kronor sker prövning i domstol och ansökningsavgiften ökar då från nollalternativet 5000 kronor till 20 000 kronor (prövning vattenverksamhet och strandskyddsprövning). Naturvårdsverket och Havs-och vattenmyndigheten bedömer att ökningen av totalkostnaden för prövningen är överkomlig då det är en engångsåtgärd. Avgifterna bedöms även här stå i proportion till den motprestation som ges.

Sammantaget så kan förslagen, främst för vissa enskilda verksamheter, innebära betydande procentuella avgiftshöjningar. Naturvårdsverket bedömer dock att de föreslagna höjningarna innefattar sådana belopp att de inte medför annat än ringa ekonomiska konsekvenser. Naturvårdsverket anser vidare att de föreslagna förändringarna bidrar till större harmonisering med Sveriges Kommuner och Regioners taxemodell för kommunala avgifter och större transparens gällande vilken motprestation en viss avgift ger.

6.7 Övriga bedömningar

I detta avsnitt konsekvensanalyseras de förslag som redovisas i avsnitt 5.5.

Förslag om en regelbunden översyn av FAPT och att *länsstyrelserna föreslås ta fram underlag om kostnadsutvecklingen* berör Naturvårdsverket och länsstyrelserna. Den administrativa bördan för länsstyrelsen bedöms vara låg då modellen för beräkning av timkostnad redan är framtagen och ingångsvärdena utgör underlag som länsstyrelserna ändå bokför. Naturvårdsverkets administrativa kostnader kommer att öka med förslaget att till regeringen vart tredje år lämna underlag för översyn av avgifter i FAPT. Kostnaden uppskattas till 0,25 – 0,5 årsarbetskrafter det år översynen sker. Naturvårdsverket ser därför ett behov av ett utökat förvaltningsanslag, men noterar samtidigt att Naturvårdsverkets kostnad är låg jämfört med nyttan av att avgifterna inte urholkas med tid. Föreslagen översyn vart tredje år ska även vägas mot att Naturvårdsverket ändå med viss regelbundenhet har fått regeringsuppdrag att se över avgifterna. Fördelarna med översynen sker med större regelbundenhet än idag bedöms överväga nackdelarna, inte minst med anledning av att statens kostnadsuttag därmed kan förväntas följa kostnadsutvecklingen bättre.

Konsekvenserna som har beskrivs under avsnitt 6.2 – 6.5 berör förslag som förändrar avgiftsuttag. I *kap 5.1.1, 5.1.9, och 5.1.10 återfinns förslag* som istället syftar till att öka tydligheten i författning och avgiftskonstruktion. Dessa förslag bedöms inte medföra konsekvenser för varken verksamhetsutövare, staten eller miljön.

De som berörs av *förslaget att stryka bestämmelsen om att avgift för prövning av upphävande eller ändring av bestämmelser eller villkor i en tillståndsdom eller ett tillståndsbeslut* enligt 24 kap. 13 § miljöbalken ur 3 kap. 3 FAPT bedöms vara alla som har ett tillstånd till vattenverksamhet, vilket kan vara allt från enskilda till myndigheter, se avsnitt 6.3. Det framstår dock som troligt att enskilda i mindre utsträckning kommer att göra en sådan ändring än mer resursstarka verksamhetsutövare, vilket dock bedöms vara fallet även idag. Administrativa konsekvenser bedöms innebära att det blir enklare att avgöra vilken avgift som ska tas ut och att tillämpningen av förordningen blir mer likartad. Ekonomiska konsekvenser för såväl stat som enskilda bedöms vara små, då denna typ av prövningar är relativt sällsynta för vattenverksamhet. Det bedöms som osannolikt att förslaget får någon mätbar betydelse för miljön.

6.7.1 Beslutanderätt

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer har de bemyndiganden som behövs för att fatta beslut om föreslagna ändringar enligt 27 kap. 1 § miljöbalken. Enligt 27 kap. 1 § 1 får regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, meddela föreskrifter om avgifter för myndigheters kostnader för prövning och tillsyn enligt miljöbalken eller EU-förordningar inom balkens tillämpningsområde.

6.7.2 Överensstämmelser med EU-regleringar

Avgifters storlek och hur tillsyn och prövning avgiftsbeläggs på miljöområdet regleras i princip inte via EU-rätten. Det är en nationell angelägenhet, om det inte är fråga om att bestämma avgifter på ett sådant sätt som strider mot EU:s grundläggande principer om fri rörlighet av varor och tjänster, exempelvis differentiera avgifter så att utländska företag missgynnas. Eftersom den svenska modellen för taxor enligt miljöbalken inte innehåller några sådana missgynnande faktorer för utländska aktörer gentemot svenska aktörer, bedöms samtliga förslag förenliga med de EU-rättsliga principerna.

I EU:s förordning om marknadskontroll (EU) nr 2019/1020 finns viss reglering av visst avgiftsuttag för marknadskontroll i artikel 15 i förordningen. Vad som föreskrivs där om avgifter bedöms dock inte påverka den typ av avgifter som det lämnas författningsförslag för i detta regeringsuppdrag. Införandet av EU:s marknadskontrollförordning är dessutom ett separat författningsarbete som pågår inom Regeringskansliet. [69]

6.7.3 Tidpunkt för ikraftträdande och speciella informationsinsatser

Regeringsuppdraget innebär att föreslå bestämmelser som regeringen därefter kan besluta om. Tidpunkt för ikraftträdande bestäms därför vid senare tillfälle av regeringen. Om regeringen väljer att gå vidare med Naturvårdsverkets förslag på systemförändring med en separat ansökningsavgift för prövning av miljöfarlig verksamhet, föreslår Naturvårdsverket en tioårig övergångstid för företag som nyligen fått sitt miljötillstånd. Övergångsreglerna skulle i så fall innebära att det gamla och det nya systemet med prövningsavgifter tillämpas parallellt under en relativt lång övergångsperiod.

Förslaget om ansökningsavgifter påverkar inte befintliga verksamheter förrän det är aktuellt att göra en tillståndsansökan eller en anmälan enligt miljöbalken. Det bedöms inte finnas behov av speciella informationsinsatser i samband med ikraftträdandet. Sedvanliga informationsinsatser via information på Naturvårdsverkets respektive Havs- och vattenmyndighetens webbplats bedöms som tillräckliga. Däremot bedöms det nödvändigt med central vägledning riktad till både myndigheter och verksamhetsutövare, för att tillämpningen av de nya reglerna ska bli effektiv och likvärdig, se kapitel 8.

[69] Utrikesdepartementet (2021)

7. Reflektioner och medskick

I detta uppdrag har Naturvårdsverket föreslagit hur dagens avgiftssystem och avgiftsnivåer bättre skulle kunna reflektera de allmänna principerna för avgiftsuttag enligt miljöbalken (se avsnitt 2). I detta avsnitt reflekterar Naturvårdsverket över resultatet i förhållande till det uppdrag som gavs av regeringen (se bilaga 1). Naturvårdsverket gör också några medskick till regeringen.

7.1 Förslagen och de allmänna principerna

Naturvårdsverket anser att förslagen är i linje med de allmänna principerna för att ta ut avgifter enligt miljöbalken. Vad gäller kostnadstäckning får införandet av nya avgifter för arbete som tidigare varit ofinansierat den självklara effekten att kostnadstäckningen överlag förbättras, framför allt vad gäller de nya avgifterna i kap 7, tilläggsavgiften för industriutsläppsverksamheter och timavgiften för extraordinär tillsyn. Samma effekt får förslagen om justerade avgiftsnivåer.

Full kostnadstäckning har varit utgångspunkten när avgifter har bedömts, men vid brist på underlag har avgifterna bestämts med försiktighet. För vissa avgifter har Naturvårdsverket funnit skäl att avvika från principen om full kostnadstäckning. Detta har varit aktuellt för avgifter som ofta betalas av privatpersoner och där Naturvårdsverket har identifierat risk att avgiften kan få avhållande effekt på benägenhet att anmäla och ansöka om tillstånd, med sänkt miljönytta till följd.

Naturvårdsverket gör bedömningen att förslagen överlag ger en bättre koppling till motprestationen från det allmänna, framför allt genom förslagen om ansökningsavgift för prövning av miljöfarliga verksamheter och timavgift för extraordinär tillsyn. Naturvårdsverket konstaterar dock att det finns en viss motsättning mellan kostnadstäckning och motprestation å andra ena sidan och lättbegriplighet och förutsägbarhet å andra sidan. De två första principerna pekar mot större differentiering av avgifterna samtidigt som de två senare pekar mot högre grad av schablonisering. Naturvårdsverkets förslag innebär en ökad differentiering av avgifterna samtidigt som avsikten har varit att bibehålla avgifterna så lättbegripliga och förutsebara som möjligt.

En effekt av de förslag som rör miljöfarlig verksamhet är att avgiftskollektivets betydelse minskar till förmån för att avgifterna får en bättre koppling till motprestation för respektive bransch och avgiftsbelagd tjänst. Ett annat sätt att uttrycka denna effekt på är att det med förslaget inte längre är uppenbart att prövningskostnader för vissa branscher betalas av andra branscher.

Sammantaget bedömer Naturvårdverkets att de föreslagna förändringarna innebär en mer rättvis fördelning av avgifterna samt en större transparens gällande vilken

motprestation en viss avgift ger utan att det får påtagligt negativa ekonomiska konsekvenser.

7.2 Prövning av miljöfarlig verksamhet

Av alla de förslag som lämnas i detta uppdrag är systemförändringen att införa ansökningsavgifter för prövning av miljöfarliga verksamheter det förslag som bedöms ha störst effekt avseende att koppla avgiftsuttag till motprestation. Systemförändringen är i linje med vad som redan gäller för prövning av vattenverksamhet och, inte minst, andra länders avgiftssystem för prövning av miljöfarlig verksamhet. Vad gäller de föreslagna ansökningsavgifternas storlek anser Naturvårdsverket att de är logiska utifrån dagens årsavgifter samt att de inte heller är så höga att de får påtagligt negativa konsekvenser vad gäller möjlighet att söka tillstånd för ny verksamhet eller ändringstillstånd med anledning av till exempel miljöförbättrande åtgärder.

Naturvårdsverket ser dock ett behov av att regeringen inför en framtida översyn förtydligar vilka kostnader och arbeten som bör omfattas av prövningsavgiften samt huruvida den demokratiska aspekten av prövningarna ska bekostas av sökanden.

7.3 Återföring av medel

Naturvårdsverket vill fästa uppmärksamhet vid att om föreslagna avgifter för tillsyn av såväl miljöfarlig verksamhet som vattenverksamhet och viss övrig verksamhet ska resultera i en stabil motprestation förutsätter det att varje enskild länsstyrelse har tillgång till de resurser som avgiftsuttagen motsvarar. Dagens system, där intäkter för prövning och tillsyn av miljöfarlig verksamhet utgör en av flera parametrar för fördelning av förvaltningsanslag mellan länsstyrelserna, bedömer Naturvårdsverket inte ger förutsättningar för en tillräckligt bra koppling mellan avgiftsuttag och motprestation.

Då avgiftsuttag för tillsyn också föreslås ske i efterhand är det än mer angeläget att avgiftsuttaget i sin helhet återförs till den länsstyrelse som har tagit ut avgifterna. Även om så sker i efterhand medför en korrekt återföring större möjligheter för länsstyrelsen att ge fullgod motprestation över tid. Om inte den enskilda länsstyrelsen återförs resurser motsvarande avgiftsuttaget är en trolig konsekvens att redovisade kostnader för tillsynen blir lägre än avgiftsuttaget eller att nedsättningar av avgiften behöver göras i enskilda fall för att kompensera för utebliven tillsyn. Båda fallen kan dessvärre leda till en felaktig slutsats att årsavgiften för tillsyn är för hög.

Naturvårdsverket vill därför ge medskicket att regeringen bör säkerställa att uttagna tillsynsavgifter oavkortat återförs till respektive länsstyrelse. Att så sker är också en viktig utgångspunkt vid uppföljning och utvärdering av länsstyrelsernas tillsyn. Vidare bedömer Naturvårdsverket att en transparent återkoppling av avgifter till tillsynsmyndigheten bidrar till att de avgiftsskyldiga får ett ökat förtroende för

systemet. Ett återförande av avgifter till tillsynsmyndigheterna kan även komma att öka länsstyrelsernas idag mycket låga uttag av avgift för tillsyn av vattenverksamhet.

7.4 Underlag inför framtida översyn

Länsstyrelserna har i enkätsvar och vid det efterföljande samverkansmötet lyft fram ett antal branscher och verksamhetstyper på verksamhetskod- eller avgiftskodsnivå, där det kan finnas skäl att justera avgiften. De angivna skälen och synpunkterna på vad en rimlig avgiftsnivå är har dock inte alltid varit entydiga. Naturvårdverket uppfattar att en delförklaring är att länsstyrelsernas tolkning av vad som kan hänföras till tillsyn, och därmed är avgiftsgrundande, skiljer sig något åt. Respektive länsstyrelse kan också ha besvarat frågorna med de verksamheter man har tillsyn över i beaktande och att motprestationen varierar beroende på anläggning, lokalisering med mera. Avsaknad av mer detaljerade underlag och aggregerad information gör att Naturvårdsverket inom ramen för detta uppdrag valt att inte föreslå avgifter när underlagen inte varit tillräckligt entydiga. Exempel på sådana branscher och verksamhetstyper, där nya avgiftsnivåer inte enkelt har kunnat motiveras, är deponering, livsmedel, gruvor och radioaktivt avfall.

Naturvårdsverket kan konstatera att det idag saknas bestämmelser om redovisning av myndigheters kostnader för miljöfarlig verksamhet på verksamhets- och avgiftskodsnivå vilket bedöms vara nödvändigt för att ytterligare anpassa avgifter och indelning av verksamheter i olika avgiftsnivåer. Naturvårdsverket konstaterar dock att det vore förenat med höga administrativa kostnader och kostnader för utveckling av rapporteringssystem att följa kostnaderna för tillsyn och prövning för alla olika verksamhetskategorier, avgiftskoder, och ärendetyper i FAPT. Naturvårdsverket har inte närmare bedömt om det vore rimligt att ta fram ett sådant detaljerat underlag men noterar att några kommuner har en mycket hög upplösning vad gäller nedlagd tid tillsyn för respektive verksamhet. Den administrativa bördan torde också kunna minska med en ökad digitalisering och välfungerade system för uppföljning. Med nuvarande reglering vad gäller redovisning av kostnader, nedlagt tid, bedöms en översyn vart tredje år i huvudsak endast kunna omfatta en justering baserat på ny timkostnad.

7.5 Marknadskontroll

Naturvårdsverket kan inte ännu och inom ramen för detta uppdrag avgöra om det pågående lagstiftningsarbetet som rör anpassning till EU-förordningen om marknadskontroll (EU) nr 2019/1020) har betydelse för vilka avgifter som kan föreskrivas i förordning (1998:40) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken (FAPT). Utkast till lagrådsremiss - Anpassningar till EU:s marknadskontrollförordning – del 2 har nyligen remitterats. I förslaget finns en hänvisning från 27 kap. miljöbalken om att bestämmelser för avgifter inklusive bemyndigande att föreskriva om avgifter finns i en annan lag utanför miljöbalken. Naturvårdsverket har i remissyttrandet efterfrågat vissa klargörande i kommande

proposition avseende avgifter för att lättare kunna avgöra om vissa avgifter som nu finns i FAPT är berörda av kommande följdlagstiftning till EU-förordningen om marknadskontroll.

Naturvårdsverket har även i remissyttrandet efterfrågat förtydligande i propositionen om vad som innefattas i begreppet marknadskontroll och vad som är annan tillsyn enligt miljöbalken. Det är för Naturvårdsverket oklart om marknadskontroll är tillsyn av samtliga artiklar i de i bilagan till EU-förordningen uppräknade rättsakterna eller om marknadskontroll begränsas till vissa artiklar relaterade till produkternas utsläppande på marknaden. Det är vidare oklart om marknadskontroll, såsom det föreslås införas i 26 kap. miljöbalken, även innefattar andra rättsakter än de som listas på bilagan till EU-förordningen om marknadskontroll, till exempel engångsplastdirektivet. Innan det går att klargöra gränserna mellan marknadskontroll och annan tillsyn enligt miljöbalken är det svårt avgöra hur avgiftssystemet inom miljöbalken i detalj påverkas. Från avgiftssynpunkt bör troligen marknadskontroll och annan tillsyn särskiljas, också med hänsyn taget till att bemyndigande till bestämmelserna om avgifter för marknadskontroll finns i en annan lag.

Naturvårdsverket har den 28 februari fått en ny remiss som är kompletterande promemoria till betänkandet Enhetlig och effektiv marknadskontroll (SOU 2020:49) - förslag till förordningsändringar del 2. Remissyttrande ska ha inkommit den 24 maj 2022. Det är möjligt att den senare promemorian ger vissa klargöranden, men Naturvårdsverket har ännu inte hunnit göra den analysen.

7.6 Eventuell framtida utredning om årliga avgifter för vattenkraft

Naturvårdsverket har inom ramen för uppdraget samverkat med Havs- och vattenmyndigheten som anser att det på sikt vore möjligt att införa en årlig avgift för tillsyn för vissa vattenverksamheter, där det går att urskilja ett tydligt driftskede med ett återkommande behov av tillsyn. Idag går det att urskilja flera områden som uppfyller detta kriterium, men där det idag saknas bland annat register över befintliga verksamheter och där det är osäkert om befintliga verksamheter har erforderliga tillstånd. Inom området för vattenkraft finns dock i dagsläget sannolikt förutsättningar att på några års sikt införa årliga avgifter för tillsyn. Genom de regelförändringar som genomförts i samband med den nationella planen för moderna miljövillkor för vattenkraften bör det idag vara tydligt vilka verksamheter som omfattas av regelverket och de kommer inom en förutsebar framtid ha moderna miljötillstånd. Tidigare tillsyn av i vart fall småskalig vattenkraft har varit präglad av avsaknad av uppföljningsbara villkor, varför tillsynen i stor utsträckning inriktats mot att säkerställa att verksamheten ska ha tillstånd, snarare än uppföljning av hur tillstånden följs. En tillsyn som är mer inriktad på att följa upp befintliga tillstånd och verksamhetens miljöpåverkan kopplad till denna bör innebära en annan tillsynsmetodik och tidsåtgång. Det framstår därför som svårt att idag förutse framtida återkommande tillsynsbehov för vattenkraft. Det är dock som

angeläget att rusta tillsynsorganisationerna för att kunna omhänderta de nya villkor som blir resultatet av kommande prövningar. Ett sätt att finansiera en sådan utbyggnad av systemet är framtagande av årliga tillsynsavgifter som sätts i förhållande till objektiva faktorer. Ett förslag kan vara att ge länsstyrelser i uppdrag att genom till exempel pilotprojekt avseende tillsyn av vatten ta fram statistik för tidsåtgång av tillsyn av vattenverksamhet som försetts med moderna miljövillkor.

För att bedöma nivån på en årlig avgift behöver en bedömning göras av vilket tillsynsbehov som finns och sannolikt också en klassificering av vattenkraften i olika avgiftsnivåer utifrån relevanta faktorer. En sådan faktor skulle exempelvis kunna vara installerad effekt men även andra faktorer kan behöva beaktas. Dessutom behövs en tydlig bild av vad tillsynen ska innehålla. En tanke är att tillsynen bör styras mer mot en kontroll av villkor och verksamhetsutövarnas egenkontroll, motsvarande det sätt tillsynen av miljöfarlig verksamhet är utformad.

7.7 Andra utredningar

Miljöprövningsutredningen (M 2020:06) ska redovisa sitt betänkande till regeringen den 31 maj 2022. Eventuella förslag, som också realiseras, som medför mindre kostnadskrävande prövningar, regler kring tidsbegränsning och omprövning av tillstånd samt ett tydligare ramverk kring ändringstillstånd kan antas medföra behov av att de ansökningsavgifter och andra avgifter som föreslås i detta uppdrag justeras.

Även Kemikalieinspektionen redovisning av sitt uppdrag om avgifter som redovisats den 28 februari 2022 kan innebära att det finns behov av att justera vissa av de avgifter som Naturvårdsverket föreslår i detta uppdrag. Så skulle kunna vara fallet om de samlade effekterna av flera nya avgifter som träffar en viss grupp verksamhetsutövare innebär oskäligt höga kostnadshöjningar, för exempelvis små företagare eller företag inom livsmedelskedjan. Naturvårdsverket har inte i detta uppdrag kunnat göra sådana kumulativa bedömningar av effekter som kan uppkomma genom förslag i andra externa utredningar. I projektet har dock regelbundna avstämningsmöten skett med Kemikalieinspektionen för utbyte av likheter och olikheter mellan de båda regeringsuppdragen.

8. Åtaganden

8.1 Ny vägledning till FAPT

Naturvårdsverket avser att ta bort de allmänna råden (NFS 2000:8) och ta fram ny vägledning för tillämpningen av FAPT ifall de systemförändringar som Naturvårdverket föreslår genomförs.

Möjligheten att sätta ner en avgift regleras i 9 kap. 3 § förordning (1998:40) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken (FAPT). Naturvårdsverket har givit ut allmänna råd som stöd för tillämpningen av FAPT, *Allmänna råd till förordningen (1998:940) om avgifter för myndigheters prövning och tillsyn enligt miljöbalken* (NFS 2000:8).[70] Av 9 kap. 3 § FAPT framgår att en mark- och miljödomstol eller förvaltningsmyndighet i det enskilda fallet kan minska eller efterskänka avgiften om det finns särskilda omständigheter. Syftet med regeln får anses vara att säkerställa att avgifter inte utgör ett skatteuttag.

Regeln om att sätta ner en avgift har dock ett relativt stort tolkningsutrymme vilket kan ha medfört att nedsättning av avgift tillämpas olika mellan län. Av Naturvårdsverkets allmänna råd framgår att det individuella tillsynsbehovet för en miljöfarlig verksamhet vanligen inte bör återspeglas i avgiftens storlek. Det är endast om tillsynsbehovet för en viss verksamhet är väsentligt mycket lägre än vad som är normalt för branschen som en nedsättning av avgiften bör ske, dock aldrig så lågt att den avgift som kvarstår (K) när kommunen övertagit tillsynen underskrids. Vidare framgår att det åligger verksamhetsutövaren att initiera frågan om nedsättning av avgiften.

Det allmänna rådets restriktiva hållning kring nedsättning av avgift bedömer Naturvårdsverket avspeglar nuvarande avgiftssystem med en hög grad av schablonisering till förmån för förutsägbara intäkter. Naturvårdsverket uppfattar att sedan miljöbalken infördes så har samhällsutvecklingen gått mot att allt högre krav ställs på att avgiftsuttag ska motsvaras av en motprestation i det enskilda fallet. I de kontakter Naturvårdsverket har haft med branschföreträdare inom ramen för detta uppdrag har det också varit ett tydligt budskap de har förmedlat. Hur avgiftsuttag för kontroll av livsmedelsföretag har utvecklats över tid är ett exempel på en förflyttning från avgiftskollektiv till motprestation i det enskilda fallet. Flera av Statskontorets förslag avseende miljöfarlig verksamhet lägger också tonvikt vid motprestation. Inte minst förslag om att timavgift, utöver årsavgift, ska kunna tas ut för viss extraordinär tillsyn och att avgiften ska debiteras i efterhand medför en inte obetydlig förskjutning från hög schabloniseringsgrad mot ett mer verksamhetsanpassat avgiftsuttag. Att tillsynsavgiften tas ut i efterhand medför också en förväntan på att avgiften sätts ned ifall motprestationen inte funnits.

[70]Naturvårdsverket (2000)

Naturvårdsverket bedömer att föreslagna förändringar av avgiftssystemet innebär att länsstyrelserna med viss regelbundenhet behöver beakta vilken tillsyn som har utförts jämfört med årsavgiften och vid behov sätta ned avgiften. Naturvårdsverket anser därför att ny vägledning kring nedsättning av avgift i det enskilda fallet är motiverad för att säkerställa en likvärdig tillämpning av regeln. Vägledningen behöver bland annat ta upp skäl för att sänka avgiften med anledning av att tillsyn inte har utförts, att tillsynsbehovet för den aktuella verksamheten är lågt samt vägleda kring uttag av extraordinär tillsynsavgift i relation till årsavgift och utförd tillsyn.

Av 9 kap. 3 § FAPT framgår att i fråga om en vattenverksamhet som tillståndsprövas ska domstolen i samband med att handläggningen avslutas pröva avgiftens skälighet med särskild hänsyn till prövningens omfattning. Naturvårdsverket föreslår i ett författningstillägg att motsvarande även ska gälla när en miljöfarlig verksamhet prövas (se avsnitt 5.1.2 och 5.6.4).

Naturvårdsverket anser sammanfattningsvis att det gällande allmänna rådet kommer att sakna relevans om förslagen genomförs och avser att ta bort de allmänna råden och istället ta fram ny vägledning om nedsättning av avgift.

8.2 Utreda lämpligheten att införa avgift för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken

En verksamhet eller åtgärd som kan komma att väsentligt ändra naturmiljön, och som inte omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt enligt andra bestämmelser i miljöbalken, ska anmälas för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken.[71] Anmälan för samråd ska göras hos den myndighet som utövar tillsynen, det vill säga länsstyrelsen, Skogsstyrelsen eller Försvarsinspektören för hälsa och miljö. Naturvårdsverket bedömer att samrådet faller under begreppet tillsyn, 26 kap. 1 § andra stycket 2 miljöbalken (underlätta för en enskild att fullgöra sina skyldigheter genom information och liknande verksamhet). Tillsynsmyndigheten kan också vid behov förelägga om försiktighetsmått eller förbjuda en tilltänkt åtgärd, 26 kap. 9 § miljöbalken. Länsstyrelsen har möjlighet att överlåta tillsyn enligt 12 kap. 6 § miljöbalken till kommun, något som dock är mindre vanligt förekommande.

Begreppen *väsentlig ändring* och *naturmiljön* ger utrymme för tolkning. Naturvårdsverket har i sin vägledning bedömt att begreppet naturmiljön bör tolkas vidsträckt och kan omfatta allt från ett enskilt särskilt skyddsvärt träd till landskapsbilden. Med väsentlig ändring av naturmiljön avses bland annat skador på

[71] Länsstyrelsen får föreskriva anmälningsskyldighet för samråd i fråga om särskilda slag av verksamheter eller åtgärder som kan medföra skada på naturmiljön. Skogsstyrelsen har motsvarande befogenhet avseende skogsbruksåtgärder, 7 § förordningen (1998:904) om anmälan för samråd. En verksamhet eller åtgärd som omfattas av sådana föreskrifter ska alltså alltid anmälas.

värdefulla natur- och kulturmiljöer eller den biologiska mångfalden och misshushållning med naturresurser med mera. Den väsentliga ändringen uppstår i regel genom ett fysiskt ingrepp eller ianspråktagande av mark eller vatten.

Samrådsplikt kan således gälla för många olika åtgärder och verksamheter. För länsstyrelsen utgör samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken en av de största ärendegrupperna inom miljöbalksområdet.[72] Idag är inte handläggningen av en anmälan för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken avgiftsbelagd.

Naturvårdsverket anser att det finns skäl att överväga att införa en avgift för denna handläggning samt för den tillsyn som är påkallad av att ett meddelat förbud eller försiktighetsmått inte har efterlevts. Frågan är dock komplex och det har inte varit möjligt att inom ramen för detta uppdrag utreda förutsättningar och konsekvenser av sådana avgifter. Enligt Naturvårdsverket krävs bland annat en utredning kring gränsdragningen mot myndigheternas serviceskyldighet och om samrådsplikten enligt 12 kap. 6 § miljöbalken kan anses vara tillräckligt tydlig för att avgiftsbeläggas. Vidare bör det utredas om det finns skäl att införa avgift endast för vissa typer av samrådsärenden, exempelvis nedläggning av kabel. Vidare bör lämpligheten av ett avgiftsuttag avseende efterföljande tillsyn utredas. Naturvårdsverket åtar sig att närmare utreda förutsättningarna för införande av avgifter kopplat till 12 kap. 6 § miljöbalken och om eventuella sådana bör regleras genom föreskrift eller förordning.

[72] Miljösamverkan Sverige (2018), Index tillsyn prövning 2014-2018

Källförteckning

Ekonomistyrningsverkets föreskrifter till 5§ avgiftsförordningen (1992:191)

Ekonomistyrningsverket (2014), *Sätt rätt pris! Prissättning och kalkylering för statliga myndigheter,* ESV 2014:52

(a) Ekonomistyrningsverket (2004), *Avgifter för prövning av ärenden, en handledning för Regeringskansliet, kommittéer och särskilda utredare,* ESV 2003:29

(b) Ekonomistyrningsverket (2004), *Finansiering av tillsyn – rapport till Tillsynsutredningen*, ESV 2004:16

(c) Ekonomistyrningsverket (2004), *Avgifter för prövning av ärenden, en handledning för myndigheter,* ESV 2004:13

Ekonomistyrningsverket (2014), *Sätt rätt pris! Prissättning och kalkylering för statliga myndigheter,* ESV 2014:52

Informant 1, Miljöministeriet Finland. Möte 2021-05-28

Kemikalieinspektionen (2022), *Regeringsuppdrag översyn av avgifter Kemikalieinspektionens förslag på nya avgifter för bekämpningsmedel och allmänkemikalier samt förslag på hur över- och underskotten som ackumulerats över tid kan reduceras till noll*, rapport 1/22

Miljödepartementet (2020), Promemoria (M2020/02035), *Genomförande av EU:s engångsplastdirektiv och andra åtgärder för en hållbar plastanvändning*

Miljödepartementet (2021), Promemoria (M2021/02118), *En förbättrad förpackningsinsamling – nya roller för kommuner och producenter*

Miljösamverkan Sverige (2018), *Fördjupad kartläggning av grön tillsyn och prövning*

Miljösamverkan Sverige (2019), *Modell för behovsutredning*, Rapport 207-2

https://www.miljosamverkansverige.se/metodik/modell-for-behovsutredning/

Naturvårdsverket (2000). *Allmänna råd till förordningen (1998:940) om avgifter för myndigheters prövning och tillsyn enligt miljöbalken*, NFS 2000:8

Naturvårdsverket (1997), *Avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken*, ISBN 91-620-4790-6, Naturvårdsverket förlag

Naturvårdsverket (2006), *Prövningsnivåer, hantering av uppgifter, begreppet täkt av berg, naturgrus och andra jordarter samt förslag till övriga ändringar, Redovisning av regeringsuppdrag*, M2005/3013/R

Naturvårdsverket (2010). *Redovisning av regeringsuppdrag -Avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken,* dnr 526-197-09 Rt.

(a) Naturvårdsverket (2019), *Samlingsärende 2019 - Markavvattning dispenser och tillstånd*, diarienummer NV-00018-19

(b) Naturvårdsverket (2019), *Samlingsärende 2019 - Beslut om upphävande av områdesskydd (t ex naturreservat),* diarienummer NV-00013-19

(a) Naturvårdsverket (2020): *Sveriges arter och naturtyper i EU:s art- och habitatdirektiv Resultat från rapportering 2019 till EU av bevarandestatus 2013–2018,* ISBN 978-91-620-6914-8

(b) Naturvårdsverket (2020), *Samlingsärende 2019 - Markavvattning dispenser och tillstånd*, diarienummer NV-00022-20

(a) Naturvårdsverket (2021), yttrande *Genomförande av EU:s engångsplastdirektiv och andra åtgärder för en hållbar plastanvändning* (M2020/02035), diarienummer NV-09475-20

(b) Naturvårdsverket (2021), yttrande *En förbättrad förpackningsinsamling* (M2021/02118), diarienummer NV-08520-21

(c) Naturvårdsverket (2021), *Redovisning av myndigheters intäkter och kostnader 2020 för prövning och tillsyn enligt miljöbalken,* dnr NV-00320-21

(d) Naturvårdsverket (2021), *Samlad statistik för miljötillståndprövningen,* M2018/02949/Me.

(a) Naturvårdsverket (2022), *Sammanställning av myndigheternas intäkter och kostnader*, hämtat 2022-01-18, www.https://www.naturvardsverket.se/lagar-och-regler/om-miljobalken/avgifter-for-tillsyn-och-provning/sammanstallning-av-myndigheternas-intakter-och-kostnader

Regeringen (2009), *En tydlig, rättssäker och effektiv tillsyn*, Skr. 2009/10:79

Regeringen (2019), Regeringsbeslut, I2019/00957/E m.fl *Regleringsbrev för budgetåret 2020 avseende Affärsverket svenska kraftnät*

Regeringen (2020), Regleringsbrev för budgetåret 2020 avseende Kemikalieinspektionen, Ändringsbeslut 2020-02-20, M2020/00282/Ke

Regeringen (2021), Regeringsbeslut, M2021/01340 *Uppdrag att se över prövningsavgiften för prövning för moderna miljövillkor*

SOU 2017:63 Miljötillsyn och sanktioner - en tillsyn präglad av ansvar, respekt och enkelhet, https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2017/06/sou-201763/

Statistiska centralbyrån, e-post 2022-01-27, diarienr. NV-04185-20

Statskontoret (2020), *Översyn av avgiftssystemet för prövning och tillsyn enligt miljöbalken,* rapport 2020:23

Svenska kraftnät (2021), *Kontrollstation dammsäkerhet 2021 - Affärsverket svenska kraftnäts redovisning av uppdrag nr. 5 i regleringsbrevet för år 2020.* Affärsverket svenska kraftnät, Ärendenr: 2020/1289

Svenska miljörapporteringsportalen, https://smp.lansstyrelsen.se/ (inloggning krävs), hämtat 2021/2022

(a) Sveriges Kommuner och Landsting (2015), *Handledning till underlag för att beräkna handläggningskostnad per timme, För kommunala taxor avseende miljöbalken och plan- och bygglagen*

(b) Sveriges Kommuner och Landsting (2015), *Underlag för att beräkna handläggningskostnad per timme för kommunala taxor avseende Miljöbalken samt Plan- och bygglagen Version 1.0* (2015-04-13)

Sveriges Kommuner och Regioner (2019), Taxebilaga 2 https://skr.se/skr/samhallsplaneringinfrastruktur/miljohalsa/taxamiljo/taframdintaxa/behovsstyrdtaxa/forankringsprocessenar1/taxebilaga2och3.27940.html

Utrikesdepartementet (2021), *Utkast till lagrådsremiss Anpassningar till EU:s marknadskontrollförordning – del 2*, https://www.regeringen.se/4ad662/contentassets/ffcf5474e48b44789113ac7234aaf783/utkast-till-lagradsremiss---anpassningar-till-eu-s-marknadskontrollforordning---del-2.pdf

Bilaga 1 Regeringsbeslut om regeringsuppdraget

Regeringen

Regeringsbeslut 2

2020-04-30
M2020/00666/Me

Miljödepartementet

Statskontoret
Naturvårdverket

Uppdrag att se över systemet för avgifter för sådan prövning och tillsyn som sker enligt miljöbalken

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Statskontoret att se över avgiftssystemet enligt miljöbalken med fokus på de verksamheter och områden som omfattas av förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken (FAPT) och förordningen (2013:63) om bekämpningsmedelsavgifter.

Statskontoret ska analysera om avgiftssystemet enligt FAPT är ändamålsenligt och vid behov föreslå förändringar i avgiftssystemet och kraven på rapportering och uppföljning.

I analysen av avgiftssystemets utformning ingår att undersöka hur avgiftssystemet kan utformas så att

- avgifterna bättre stämmer överens med relevanta allmänna principer för uttag av avgifter som principen att förorenaren betalar, koppling till motprestation, full kostnadstäckning samt enkelhet och förutsebarhet, och
- avgifterna bättre följer kostnadsutvecklingen över tid.

I analysen ingår också att undersöka och bedöma om

- den nuvarande rapporteringen och uppföljningen har förutsättningar att ge en korrekt beskrivning av intäkter och kostnader för prövning och tillsyn samt behovet av tillsyn,
- det är möjligt att hålla isär avgifterna för prövning från avgifterna för tillsyn,
- det finns förutsättningar att redovisa kostnader för prövning och tillsyn för olika verksamheter, branscher eller ärendetyper,

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-24 46 31
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Fredsgatan 6
E-post: m.registrator@regeringskansliet.se

- det finns sakliga skäl till skillnader i frågan om myndigheternas möjlighet att disponera avgiftsintäkterna, och om dispositionsrätten bör begränsas eller införas i fler fall, och
- ersättning från en statlig myndighet till en annan är ändamålsenlig och vid behov lämna förslag som kan underlätta en sådan transferering.

Statskontoret ska, när det gäller avgifter för bekämpningsmedel, översiktligt se över om systemet följer allmänna relevanta principer för uttag av avgifter.

Regeringen uppdrar åt Naturvårdsverket att med utgångspunkt i Statskontorets analys och förslag

- föreslå avgifter och indelning av verksamheter i olika avgiftsnivåer för de verksamheter som avses i 2, 3 och 7 kap. FAPT så att avgifterna står i proportion till kostnaderna för prövning och tillsyn av verksamheterna i olika branscher och för olika ärendetyper samt är lättbegripliga och förutsebara, och
- lämna de författningsförslag som behövs för att såväl Statskontorets som Naturvårdsverkets förslag ska kunna genomföras och då ta hänsyn till
    - Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1020 om marknadskontroll och överensstämmelse för produkter och om ändring av direktivet 2004/42/EG och förordningarna (EG) nr 765/2008 och (EU) nr 305/2011 samt
    - annat relevant arbete som pågår eller har färdigställts inom Regeringskansliet.

I uppdraget ingår inte att lämna förslag om kommunernas avgifter för tillsyn enligt miljöbalken.

Statskontoret ska redovisa sin del av uppdraget till Regeringskansliet (Miljödepartementet) senast den 16 december 2020.

Naturvårdsverket ska redovisa sin del av uppdraget till Regeringskansliet (Miljödepartementet) senast den 30 juni 2021.

Bakgrund

Miljöbalken har inte ett enhetligt avgiftssystem utan det finns avgifter med skilda konstruktioner för olika verksamhetstyper och tillsynsområden t.ex. när det gäller prövning och tillsyn av miljöfarlig verksamhet, vattenverksamhet och vissa delar inom kemikalieområdet. I dag finansieras prövning och

tillsyn enligt miljöbalken delvis med avgifter, delvis med skattemedel. Hur stor del av tillsynen som är avgiftsfinansierad skiljer sig åt mellan de olika tillsynsområdena. Avgifterna bedöms inte fullt ut vara utformade så att de över tid täcker myndigheternas kostnader för prövning och tillsyn. Dagens avgiftssystem är inte heller så konstruerat att det tar hänsyn till särskilt kostnadsdrivande verksamhet eller hur väl en verksamhetsutövare sköter sig. Brister i avgiftssystemet kan leda till diskrepans mellan tilldelade resurser i förhållande till kostnaderna för den prövning och tillsyn som genomförs och det behov av tillsyn som myndigheterna ska identifiera enligt 1 kap. 6 § miljötillsynsförordningen (2011:13). Detta kan leda till att myndigheterna inte har möjlighet att lägga den tid som skulle behövas vid tillståndsprövningen eller att nivån på tillsyn blir lägre än vad som vore optimalt ur miljösynpunkt. I betänkandet Miljötillsyn och sanktioner – en tillsyn präglad av ansvar, respekt och enkelhet (SOU 2017:63) framförs att skillnaderna mellan myndigheternas kostnader och intäkter för miljötillsynen bör minska. Regeringen bedömer därför att det finns behov av att göra en samlad översyn av avgiftssystemet för prövning och tillsyn enligt miljöbalken.

Naturvårdsverket redovisade 2008, 2010 och 2012 tre olika regeringsuppdrag i fråga om avgifter för prövning och tillsyn av miljöfarliga verksamheter och vattenverksamheter. Uppdragen avsåg olika delar av avgiftssystemet. I uppdraget 2010 ingick att lämna förslag på hur rapportering och uppföljning av kostnader och intäkter för prövning och tillsyn av miljöfarliga verksamheter och vattenverksamheter kunde förbättras. Med utgångspunkt i de redovisade uppdragen genomfördes ändringar och 2015 skedde en stegvis höjning av avgifterna i FAPT genom att avgiftsbeloppen räknades upp med hjälp av Statistiska centralbyråns implicitindex. Samtidigt infördes också bestämmelser om redovisning av kostnader och intäkter (10 kap. FAPT).

Kemikalieinspektionen har fått i uppdrag (dnr M2020/00282/Ke) att ska se över avgifterna för bekämpningsmedel och allmänkemikalier och lämna förslag på nya avgifter samt hur över- och underskotten som ackumulerats över tid kan reduceras till noll. Av uppdraget framgår bl.a. att Statskontoret ska ges möjlighet att lämna synpunkter. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2020.

Sedan den 1 januari 2019 gäller att vattenverksamheter för produktion av vattenkraftsel som inte har moderna miljövillkor ska prövas i syfte att fastställa sådana villkor (11 kap. 27 § miljöbalken). Prövningsavgiften för sådana

prövningar kommer att ses över i särskild ordning (prop. 2017/18:243 s. 124 och 181).

Särskilt om avgifter för miljöfarlig verksamhet

Av Naturvårdsverkets redovisningar framgår att det finns anledning att se över och justera avgiftsnivåerna framförallt i fråga om miljöfarliga verksamheter så att dessa ligger rätt med hänsyn till kostnaderna för prövning och tillsyn för respektive bransch (bl.a. när det gäller företagens storlek och miljöpåverkan) i förhållande till kostnadsutvecklingen. En uppdaterad översyn är av särskild vikt för det fall ändringar föreslås i hur avgiftssystemet bör konstrueras.

Verksamheter som påverkas av EU-rättsliga krav, t.ex. genom att EU-rätten kräver att tillsynsbesök görs med en viss frekvens eller att särskilda krav ställs på tillståndsprövningen, kan medföra att myndigheterna får högre kostnader för prövning och tillsyn än vad som annars skulle vara fallet, exempel på sådana verksamheter är de s.k. industriutsläppsverksamheterna.

I dag tas en förhållandevis låg fast avgift ut för verksamheter som upphört att vara tillståndspliktiga, som omfattas av tillstånd efter ett föreläggande eller frivilligt har sökt tillstånd. De statliga avgifterna bör inte vara konstruerade så att t.ex. gamla tillstånd behålls bara för att en kommunal tillsynsavgift kan medföra en högre kostnad. Det kan finnas anledning att överväga om verksamheter som frivilligt sökt tillstånd ska omfattas av en engångsavgift för prövning och en årlig avgift för tillsyn.

Särskilt om avgifter för prövning och tillsyn av vattenverksamheter

Naturvårdsverkets tidigare redovisningar visar att nuvarande avgiftssystem för prövning och tillsyn av vattenverksamheter medför en lägre kostnadstäckning i jämförelse med prövning och tillsyn av miljöfarliga verksamheter. Avgiftssystemet medför dessutom förhållandevis höga administrativa kostnader för framförallt tillsynsmyndigheterna eftersom vattenverksamheter dels ska betala en prövningsavgift, dels en avgift baserad på handläggningstid för tillsyn. De uppdelade avgifterna innebär också att avgiftsintäkterna kan variera från år till år jämfört med en ordning där avgifterna består av en fast årlig schablonavgift.

När det gäller prövning av vattenverksamheter är avgiften för prövningen kopplad till projektets kostnader, som ska uppges av sökanden. Kostnaden kan därför komma att under- eller överskattas, vilket i sin tur kan påverka

avgiftsuttaget. Avgiften för länsstyrelsens tillsyn utgår från handläggningstid. Ett sådant avgiftssystem kan ge höga administrativa kostnader bl.a. då avgifter kommer att debiteras vid fler olika tillfällen. En avgift baseras på handläggningstid kan upplevas som oförutsägbar samtidigt kan det vara viktigt att det finns en motsvarande motprestation från tillsynsmyndigheten.

Närmare om uppdraget

Möjlighet att disponera avgiftsintäkter

En återkommande fråga är om myndigheternas verksamhet ska finansieras med anslag eller genom specialdestination av avgifter. Riksdagen fastställde 2011 riktlinjer för specialdestination av belastande avgifter (prop. 2010/11:40 s. 38, bet. 2010/11:KU14, rskr. 2010/11:177).

Statskontoret ska därför analysera om det finns sakliga skäl för dagens skillnader i fråga om myndigheternas möjlighet att disponera avgiftsintäkterna och om de i så fall fortsatt är giltiga eller om dispositionsrätten bör ändras eller införas i fler fall.

Relevanta allmänna principer för uttag av avgifter

Miljöbalken bygger på principen om att förorenaren ska betala, *Polluter Pays Principle*. Principen är internationellt vedertagen bl.a. genom artikel 191 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Det är den som förorsakar miljöstörningar som ska stå för kostnaden för de åtgärder som behövs för att förebygga eller avhjälpa skador och olägenheter. Kostnader för prövning och tillsyn ska därför kanaliseras till verksamhetsutövarna och inte det allmänna.

En annan viktig princip när det gäller avgifter är att en avgift ska motsvaras av *en tydlig motprestation* från det allmänna för att kunna betraktas som en avgift och inte en skatt (prop. 1997/98:45 del 1 s. 516 och skr. 2009/10:79 s. 21 f.). Avgifterna bör inte heller vara konkurrenssnedvridande (skr. 2009/10:79 s. 20).

För avgifterna enligt miljöbalken gäller vidare i huvudsak det ekonomiska målet *full kostnadstäckning*. Undantag finns för avgift för prövning av en ansökan om ett utvidgat godkännande för mindre användningsområde enligt artikel 51 eller 40.1 i förordning (EG) nr 1107/2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden där ett obestämt ekonomiskt mål gäller. Utgångspunkten bör vara att avgifterna ska täcka en myndighets kostnader för verksamhet enligt miljöbalken, främst prövningen och tillsynen. Däremot

ska inget överskott uppkomma (prop. 1997/98:45 del 1 s. 516 och 653 f. och skr. 2009/10:79 s. 20).

Avgifterna bör även vara *lättbegripliga och förutsebara*. Vidare bör avgifterna ge incitament till avsedda beteenden hos såväl myndigheterna som verksamhetsutövarna. Myndigheternas uttag av avgifter bör inte medföra höga administrativa kostnader för myndigheterna eller verksamhetsutövarna (skr. 2009/10:79 s. 20).

Övriga utgångspunkter

Genom 27 kap. 1 § miljöbalken har kommunerna fått ett generellt bemyndigande att besluta om avgifter för sin verksamhet. Kommunerna kan genom detta, med begränsning av bland annat självkostnadsprincipen i 2 kap. 10 § kommunallagen (2017:725), utforma avgifterna enligt lagen, de lokala förutsättningarna och ambitionerna. Det är regeringen som beslutar om de statliga avgifterna vilket innebär att länsstyrelserna inte kan påverka taxan på motsvarande sätt och anpassa avgifterna utifrån förutsättningarna i länet. Även om det kan anses önskvärt att det offentligas avgifter utformas enhetligt innebär detta emellertid inte att kommunala och statliga avgifter måste vara identiska. Det kan i sammanhanget nämnas att Sveriges Kommuner och Regioner ger stöd till kommunerna i deras arbete med sina taxor och bl.a. har publicerat ett förslag till en ny taxemodell – Behovsstyrd taxa inom miljöbalkens område – där tillsynsbehovet ligger till grund för avgiftens storlek.

Enligt 9 kap. 3 § FAPT kan en avgift sättas ned eller helt utgå i det enskilda fallet. Det kan dock övervägas om avgiftens storlek ska kunna påverkas av hur väl en verksamhetsutövare sköter sig. En nedsättning av avgiften med hänsyn till en verksamhetsutövares eget arbete kan skapa incitament för ökad miljöhänsyn och regelefterlevnad. Det förutsätter dock att detta kan mätas på ett effektivt sätt och att tillsynsbehovet sammantaget minskar på grund av en god egenkontroll och regelefterlevnad.

Statskontoret ska därför analysera om det nuvarande avgiftssystemet är ändamålsenligt och om avgiftssystemet kan utformas så att avgifterna kan anpassas över tid med hänsyn till kostnadsutvecklingen. Med ändamålsenlighet i avgiftssystemet avses i vilken utsträckning utformningen av avgifterna och användningen av dessa stämmer överens med relevanta allmänna principer för uttag av avgifter.

Ersättning från en statlig myndighet till en annan

Regeringen kan i ett ärende enligt 17 kap. miljöbalken besluta om skyldighet för sökanden att stå för berörda statliga myndigheters undersöknings-, övervaknings- och tillsynskostnader för den verksamhet som ansökan avser. Detta aktualiseras framförallt i samband med att regeringen prövar infrastrukturprojekt. Sökanden ska, enligt 7 kap. 11 § FAPT, svara för kostnaderna för myndigheters arbete i ett ärende som prövas av regeringen enligt 17 kap. 1, 3 eller 4 § miljöbalken. En mark- och miljödomstols arbete omfattas inte av ersättningsskyldigheten och inte heller en åtgärd som omfattas av en avgift enligt 2 kap. 1 § FAPT eller om kostnaderna kan täckas genom ersättning för rättegångskostnader enligt miljöbalken. En länsstyrelse som berörs av infrastrukturprojektet kan begära ersättning för att täcka sina kostnader. Om sökanden är en statlig myndighet kan regeringen således besluta om att sökanden ska ersätta en annan statlig myndighets kostnader. I praktiken blir det fråga om en överföring av statliga medel från en statlig myndighet till en annan. I samband med transaktionen uppstår administrativa kostnader.

Statskontoret ska därför analysera om denna ordning är lämplig och vid behov även lämna förslag som kan minska de administrativa kostnaderna och därmed underlätta överföringar mellan myndigheterna.

Rapportering och uppföljning

Naturvårdsverket, Domstolsverket, Havs- och vattenmyndigheten och Kammarkollegiet samt länsstyrelserna ska redovisa sina intäkter och kostnader för deltagande i prövning i första instans av miljöfarliga verksamheter och vattenverksamheter (10 kap. FAPT). Havs- och vattenmyndigheten har även rätt att få ersättning i deltagande i prövning i högre instans med det omfattas inte av redovisningskravet. Vidare ska länsstyrelserna redovisa sina intäkter och kostnader för prövning och tillsyn av miljöfarliga verksamheter och vattenverksamheter samt uppskatta kostnaderna för sådana nödvändiga tillsynsåtgärder som inte bedöms täckas av avgifterna enligt FAPT. Bestämmelserna infördes 2015.

Naturvårdsverket gör varje år en uppföljning av myndigheternas intäkter och kostnader. Av redovisningarna för 2017 och 2018 framgår att det finns behov av att utveckla modeller och redovisningssystem för att möjliggöra en korrekt beskrivning av intäkter, kostnader och behov (Redovisning av myndigheters intäkter och kostnader för prövning och tillsyn enligt miljöbalken 2017, dnr M2018/01123/ Me och 2018, dnr M2019/00931/Me).

Naturvårdsverket har framfört att redovisningskraven för länsstyrelserna i 10 kap. 3 och 4 §§ FAPT bör ses över eftersom dessa i nuvarande form försvårar jämförelser mellan kostnader för tillsyn och behov av tillsyn. Det bör även övervägas om det är möjligt att hålla isär avgifterna för prövning respektive tillsyn. En sådan uppdelning skulle förtydliga för verksamhetsutövare vad som ingår i prövnings- respektive tillsynsavgiften. Det skulle också förenkla redovisningen av kostnadstäckningsgraden för länsstyrelsernas tillsyn. Vidare skulle det underlätta bedömningen av eventuella behov av extra medel för prövning t.ex. i syfte att snabba på tillståndsprocesser eller för satsningar i fråga om tillsyn. En balans bör finnas mellan detaljerade redovisningskrav och den administrativa bördan för berörda aktörer.

Statskontoret ska därför analysera och vid behov lämna förslag på hur systemet för rapportering och uppföljning kan utformas för att skapa förutsättningar för att ge en mer korrekt och jämförbar beskrivning av intäkter, kostnader och tillsynsbehov. Statskontoret ska också analysera i vilken utsträckning det är möjligt att hålla isär avgifterna för prövning och tillsyn samt om det finns förutsättningarna för att redovisa kostnader och intäkter för prövning och tillsyn för verksamheter i olika branscher och olika ärendetyper.

Utförande av uppdraget

Ett centralt område i regeringens arbete med att förbättra företagens förutsättningar och stärka konkurrenskraften är förenkling (prop. 2019/20:1, utgiftsområde 24).

Av Statskontorets analys ska det framgå vilka ekonomiska och andra relevanta konsekvenser eventuella förslag har.

Naturvårdsverket ska göra en konsekvensanalys av sina förslag i enlighet med förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. Naturvårdsverket ska som underlag använda den analys av ekonomiska och andra konsekvenser som Statskontoret ska lämna.

Statskontoret ska samråda med Naturvårdsverket och Kemikalieinspektionen. Vidare ska Statskontoret inhämta synpunkter från Ekonomistyrningsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Kammarkollegiet, länsstyrelserna och andra berörda statliga myndigheter, Sveriges kommuner och regioner samt övriga berörda aktörer.

Naturvårdsverket ska i sin del av uppdraget, samråda med Havs- och vattenmyndigheten, Kemikalieinspektionen och länsstyrelserna. Vidare ska Naturvårdsverket inhämta synpunkter från övriga berörda centrala myndigheter, kommunerna genom Sveriges Kommuner och Regioner och övriga aktörer, i den mån det bedöms som relevant.

På regeringens vägnar

Amanda Lind

Marie Becker

9 (10)

Kopia till

Arbetsmarknadsdepartementet
Finansdepartement
Infrastrukturdepartementet
Justitiedepartementet
Kulturdepartementet
Näringsdepartementet
Socialdepartementet
Affärsverket svenska kraftnät
Boverket
Domstolsverket
Ekonomistyrningsverket
Folkhälsomyndigheten
Havs- och vattenmyndigheten
Kammarkollegiet
Läkemedelsverket
Länsstyrelserna, genom länsrådsgrupp 6
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
Riksantikvarieämbetet
Skogsstyrelsen
Socialstyrelsen
Statens energimyndighet
Statens jordbruksverk
Strålsäkerhetsmyndigheten
Sveriges Kommuner och Regioner

Regeringen

Regeringsbeslut 2

2021-04-08
M2021/00605

Miljödepartementet

Naturvårdsverket

Framställning om förlängd tid för uppdraget att se över systemet för avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken

Regeringens beslut

Regeringen förlänger tiden för uppdraget till Naturvårdsverket att se över systemet för avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken. Naturvårdsverket ska, i stället för det som tidigare beslutats, redovisa sin del av uppdraget till Regeringskansliet (Miljödepartementet) senast den 31 mars 2022.

Ärendet

Regeringen gav den 30 april 2020 Statskontoret och Naturvårdsverket i uppdrag att se över och föreslå ändringar i systemet för avgifter för sådan prövning och tillsyn som sker enligt miljöbalken (M2020/00666). Statskontoret redovisade sin del av uppdraget den 16 december 2020 (M2020/02050). Med Statskontorets redovisning som utgångspunkt skulle Naturvårdsverket genomföra sitt uppdrag och redovisa bl.a. avgiftsnivåer och författningsförslag senast den 30 juni 2021.

I ett yttrande den 21 januari 2021 bedömer Naturvårdsverket att Naturvårdsverkets uppdrag bör förlängas till maj 2022 av huvudsakligen följande skäl. Det krävs ytterligare utredningsarbete om hur Statskontorets förslag ska utformas mer i detalj innan författningsförslag kan tas fram. Förslag om nya avgiftsnivåer är avhängigt avgiftssystemets konstruktion och det behöver utredas närmare om det är lämpligt att genomföra vissa av Statskontorets förslag. Kompletterande konsekvensanalyser behövs också.

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-24 46 31
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Fredsgatan 6
E-post: m.registrator@regeringskansliet.se

Skälen för regeringens beslut

Naturvårdsverket bör få tid att tillgodose de behov av ytterligare utredning och analyser som Naturvårdsverket identifierat. Uppdraget bör dock förlängas endast till utgången av mars 2022.

På regeringens vägnar

Per Bolund

Marie Becker

Kopia till

Justitiedepartementet/DOM
Socialdepartementet/FS
Finansdepartement/SFÖ, ESA, SPN, BA
Näringsdepartementet/DL, SMF, MK, BI
Kulturdepartementet/KL
Arbetsmarknadsdepartementet/ARM
Infrastrukturdepartementet/US, HIE, STM
Affärsverket svenska kraftnät
Boverket
Domstolsverket
Folkhälsomyndigheten
Havs- och vattenmyndigheten
Kammarkollegiet
Kemikalieinspektionen
Läkemedelsverket
Länsstyrelserna, genom länsrådsgrupp 6
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
Riksantikvarieämbetet
Skogsstyrelsen
Socialstyrelsen
Statens energimyndighet
Statens jordbruksverk
Strålsäkerhetsmyndigheten
Sveriges Kommuner och Regioner

Bilaga 2 Beskrivning av arbetssätt för att ta fram justerade avgiftsnivåer

Arbetet med att ta fram förslag på nya avgiftsnivåer har utgått från att nå kostnadstäckning för ansvariga myndigheters arbete med tillsyn och prövning. I denna bilaga redogör Naturvårdsverket för vilket underlag som funnits att tillgå över dessa kostnader och vilket underlag som inhämtats. Därefter redogörs också för tillvägagångsättet som använts för att bestämma avgifterna.

Underlag som inhämtas enligt 10 kap. FAPT

Sedan 2016 sammanställer Naturvårdsverket statens kostnader för tillsyn och prövning årligen, enligt 10 kap. 1-4 §§ FAPT. Sammanställningarna rapporteras årligen till regeringen. Dessa sammanställningar med tillhörande underlag är det huvudsakliga kvantitativa underlaget som funnits tillgängligt vid översynen och framtagandet av nya avgifter. Underlaget ger en god uppfattning om de *totala kostnaderna* för tillsyn och prövning enligt miljöbalken. Sammanställningarna har dock bara kunnat användas som underlag i detta uppdrag i begränsad omfattning eftersom underlaget ofta inte är nedbrutet på olika typer av verksamheter eller ärendetyper. Av underlaget går det exempelvis inte att utläsa kostnaderna för tillsyn respektive prövning av miljöfarlig verksamhet på avgiftskodsnivå. Likaså går det inte att dra slutsatser om hur mycket en prövning av till exempel strandskyddsdispens kostar. Det går inte heller att utläsa hur kostnaden för prövning av vattenverksamhet fördelar sig mellan olika verksamhetstyper och storlek på projekt.

Sammanställningarna har också vissa kvalitativa brister som omöjliggör alltför långtgående slutsatser vilket tidigare har påpekats i Naturvårdsverkets rapportering enligt FAPT[73]. Underlagen som kostnaderna har baserats på är myndigheternas redovisade tid och det finns starka indikationer på att länsstyrelserna i viss utsträckning tidsredovisar olika. Gällande underlaget från mark- och miljödomstolarna baseras kostnaderna på tidsredovisning som görs under två månader för att sedan räknas upp till tolv. Detta kan antas ge en bristande tillförlitlighet i sammanställningen av den reella tidsåtgången. Det kan också finnas viss osäkerhet i hur tiden fördelas i de mål som hanterar både miljöfarlig verksamhet och vattenverksamhet.

[73] (c) Naturvårdsverket (2021)

Miljöfarlig verksamhet

Tillsyn

Naturvårdsverket konstaterar att det underlag som sammanställs enligt 10 kap. FAPT inte kan nyttjas för bedömning av behov när det gäller avgiftsjusteringar för tillsyn på avgiftskodsnivå. Sådana uppgifter finns inte heller att hämta från andra underlag som till exempel behovsutredningar, tillsynsplaner och tillsynsprogram. Dels är planering och genomförd tillsyn inte motsvarande processer, dels är planeringen av verksamheten styrd av resurser och dessa är inte alltid i överensstämmelse med statens avgiftsuttag. Länsstyrelsernas behovsutredningar utgår huvudsakligen från FAPT-avgifter översatt till timmar. Antagandet är således att behovet är lika med att verksamhetsutövaren ska få den tillsyn de betalar för. Därmed är sådana behovsutredningar inte lämpliga som underlag för en justering utefter vilken tillsyn som faktiskt sker. System eller data för att relatera risk, miljöpåverkan, behov av eller utförd tillsyn till en viss typ av verksamhet saknas. Detta är i och för sig inget nytt, de avgifter vi har idag konstaterar Naturvårdsverket baseras främst på erfarenhetsmässiga bedömningar.

Avgifterna för miljöfarlig verksamhet som regleras i bilagan till FAPT är uppdelade på 495 avgiftskoder. Det saknas idag data för att möjliggöra en bedömning av genomsnittlig tidsåtgång för tillsyn av dessa verksamheter på avgiftskodsnivå. Därför har Naturvårdsverket valt att utreda de branscher eller verksamhetstyper, där avgifterna ligger uppenbart fel i förhållande till den tillsyn som utförs. För att inhämta underlag gällande vilka verksamheter vars tillsynsavgifter bedöms ligga uppenbart fel har Naturvårdsverket skickat en enkätförfrågan till samtliga länsstyrelser. I enkäten efterfrågades även vilken den lägsta respektive högsta tillsynsavgiftsnivån bör vara. Naturvårdsverket har därefter via följdfrågor inhämtat förtydliganden och motiveringar till varför länsstyrelserna bedömer att vissa verksamheter har ett större behov av tillsyn av vad dagens avgifter i FAPT indikerar.

De inkomna enkätsvaren visade på en stor variation vad gäller länsstyrelsernas bedömningar om omfattningen av tillsynsbehovet. Naturvårdsverket bjöd därför in länsstyrelserna, Sveriges Kommuner och Regioner, Jordbruksverket och ett urval av kommuner till ett samverkansmöte. Syftet med mötet var att inhämta ytterligare förtydliganden och motiveringar när det gäller genomsnittlig tidsåtgång för att utföra tillsyn på de verksamheter som Naturvårdsverket bedömt, med utgångspunkt i enkätsvaren och efter inhämtande av synpunkter från Sveriges Kommuner och Regioner, att det framkommit skäl att utreda vidare (detta finns angivet i avsnitt 5.1.6).

Naturvårdsverket har utifrån det inhämtade underlaget gjort den samlade bedömningen att tidsåtgången utifrån tillsynsuppdraget, även för de minsta tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheterna, som lägst uppgår till 8 timmar i genomsnitt. När avgiftsnivåerna har satts för vissa avgiftskoder inom täktverksamhet och vindkraft samt för tilläggsavgift för industriutsläppsverksamheter har Naturvårdsverket bedömt det som olämpligt att

ha en alltför stor nedbrytning i antal timmar. Detta eftersom avgiftssystemet i sig måste innebära en hög grad av schablonisering inom kollektivet. Föreslagna avgiftsnivåer för tillsynsarbetet för såväl täktverksamheter, vindkraft och tilläggsavgift för industriutsläppsverksamheter har därför bestämts så att den genomsnittliga tidsåtgången för tillsynsarbetet i huvudsak ska förhålla sig till timmar utifrån hela arbetsdagar, exempelvis 16 och 24 timmar.

Prövning

Naturvårdsverket konstaterar att underlaget som sammanställs enligt 10 kap. FAPT inte kan nyttjas för bedömning av behov när det gäller avgiftsjusteringar för prövning på avgiftskodsnivå.

Naturvårdsverket har i maj 2021 redovisat regeringsuppdraget *Samlad statistik för miljötillståndsprövningen*[74]. Naturvårdsverket har genom detta regeringsuppdrag förberett så att myndigheten kan ansvara för en samlad statistik om miljötillståndsprövningen. Uppdraget avgränsades till att omfatta prövning av tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter och vattenverksamheter som prövas i domstol i första instans. Inom ramen för samma regeringsuppdrag har Naturvårdsverket tagit emot och sammanställt den statistik om miljötillståndsprövningen som Domstolsverket och länsstyrelserna tagit fram avseende verksamhetsåret 2020. Den statistik som har sammanställts avser handläggningstider för olika typer av prövningsärenden hos miljöprövningsdelegationen och mark- och miljödomstolarna fördelat på olika moment i prövningsprocessen. Med handläggningstid avses den tid som ärendet bereds, det vill säga från att ärendet kommer in till prövningsmyndigheten och till dess att beslut tas i ärendet. Statistiken innehåller därför inga uppgifter om prövningsmyndigheternas nedlagda arbetstid vad gäller olika verksamhetstyper eller mer specifika moment i prövningsprocessen. Därmed är statistiken inte lämplig att använda som underlag inom ramen för detta regeringsuppdrag. I ovannämnda regeringsuppdrag konstateras vidare att det inte finns någon sammanhållen statistik för miljötillståndsprövningar utöver den som tagits fram inom uppdraget.

Naturvårdsverket kan konstatera att det idag inte finns något tillgängligt kvantitativt underlag vad gäller prövningsmyndigheternas eller länsstyrelsernas kostnader för prövning eller tillsyn som kan nyttjas för bedömning av behov av avgiftsjusteringar på avgiftskodsnivå av miljöfarliga verksamheter. Av den anledningen har anpassningen till det nya avgiftssystemet för prövning inte inneburit någon justering på avgiftskodsnivå, undantaget de verksamheter som höjs till det lägsta beräkningsbeloppet för prövning.

Via muntligt samråd med deltagare från Miljöprövningsdelegationerna, Mark- och miljödomstolarna och Domstolsverket har prövningsmyndigheternas bedömningar i fråga om avgiftssystemets utformning och avgiftsnivåer avseende prövning inhämtats.

[74] (d) Naturvårdsverket (2021)

Vattenverksamhet som inte är markavvattning

Prövning

I enlighet med 10 kapitlet 7 § sammanställer Naturvårdsverket årligen statens kostnader för tillsyn och prövning. Dessa sammanställningar, och underlagen till dessa, är i princip de enda underlag av betydelse som finns att tillgå. En nackdel med att använda denna redovisning är att den inte inkluderar några uppgifter om kostnader och intäkter fördelat på storlek på projekt vid tillståndsprövning av vattenverksamhet. Därmed går det inte att utläsa från redovisningen hur avgifterna på grundavgiftens olika nivåer enligt 3 kap. 4 § FAPT och tilläggsavgiften bör justeras för att motsvara kostnadstäckning.

Havs- och vattenmyndigheten har hämtat in underlag från domstolarna för att kunna bedöma effekten på domstolarnas intäkter genom justeringar av avgiftsnivåer. Beroende på hur många tillstånd som prövas på respektive nivå kan en höjning av avgiften ge en större eller mindre påverkan på den totala kostnadstäckningen. Bland annat kan man misstänka att ett högre antal verksamheter inom de högsta avgiftsklasserna (infrastrukturprojekt, hamnar) innebär att kostnadstäckningen för prövningar totalt sett blir högre, eftersom de stora projekten kan komma att subventionera mindre ärenden, som kan antas ha en högre kostnad för handläggning i förhållande till projektets kostnad.

Då statistik över typer av prövningar (3 kap. 4, 7 eller 7 a §§ FAPT), fördelningen av antal mål per avgiftsnivå enligt 4 § samt statistik över uttag av tilläggsavgift enligt 5 § samma kapitel saknas hos mark- och miljödomstolarna begärde Havs- och vattenmyndigheten ut och sammanställde samtliga prövningsavgifter i ansökningsmål för vattenverksamhet inkomna år 2020. Dessa uppgifter finns framför allt i avgiftsbeslut i målen. För att få uppgifter om fördelning av prövningsavgifter mellan grund- och tilläggsavgifter krävdes dessutom i de flesta fall dessutom en genomgång av ansökningarna. Med hjälp av sammanställningen kunde effekten av nya prövningsavgifter räknas fram på ett enkelt sätt.

Resultatet av sammanställningen visar att mark- och miljödomstolarna under år 2020 beslutade om avgift för prövning för totalt 197 vattenverksamheter. Av dessa avsåg 171 beslut tillståndsprövning där prövningsavgiften bestäms utifrån 3 kap. 4-5 §§, alltså mål i vilka prövningsavgiften styrs av projektkostnaden och vattenuttagets/energiuttaget storlek. Dessa fördelades enligt följande:

Antal mål avgiftsklass 1:	8
Antal mål avgiftsklass 2:	32
Antal mål avgiftsklass 3:	22
Antal mål avgiftsklass 4:	48
Antal mål avgiftsklass 5:	19
Antal mål avgiftsklass 6:	20

Antal mål avgiftsklass 7:	4
Antal mål avgiftsklass 8:	5
Antal mål avgiftsklass 9:	13
Totalt	171

Tilläggsavgift togs ut vid 58 av dessa prövningar.

Därutöver beslutades om prövningsavgifter enligt följande.

Förlängning av arbetstid (7a §)	4 st
Utrivning (7 §)	6 st
Godkännande i efterhand och utrivning (7 §)	7 st
Villkorsändring (7a §)	9 st
Totalt	26 st

Sammanställningen visar på totalt beslutade prövningsavgifter enligt:

Grundavgifter:	10,2 MKr
Tilläggsavgifter:	2,0 MKr
Prövningsavgifter totalt:	12,2 MKr

För år 2020 uppgick domstolarna kostnader och intäkter enligt nedan.[75]

Intäkter från prövningsavgifter	**14,8***
Domstolens kostnader	22,1

*Den troligaste förklaringen till differensen är enligt domstolsverket att målen inte kommer in samma år som betalningen sker. Alltså att inbetalningen inkommit 2020 för mål som kom in till domstolen år 2019. I statistiken finns även ett mindre antal mål som avser markavvattning. Dessa omfattas inte av denna utredning.

En hypotes innan genomgången av alla prövningar var att den låga kostnadstäckningsgraden för prövning av vattenverksamhet berodde på de mycket låga avgifterna avseende verksamheter som hade en projektkostnad på upp till en miljon kronor. En genomgång av mark- och miljödomstolarnas beslut om prövningsavgifter under 2020 visar dock att enbart ca en tredjedel av ansökta vattenverksamheter ligger inom detta spann, och en mindre del (34 procent) av de avgifter som kommer in härstammar från dessa mål. Att höja de lägsta avgifterna bedöms därför ha en begränsad effekt för att öka kostnadstäckningsgraden. För att nå full kostnadstäckning behövs därför även en höjning av nivåerna inom respektive avgiftsklass.

[75] (c) Naturvårdsverket (2021)

Anmälan

Länsstyrelsen redovisar avgiftsintäkter och kostnader för handläggning av anmälan av anmälningspliktig vattenverksamhet. Av detta underlag framgår att intäkterna från avgifterna motsvarar ca 16 procent av de kostnader länsstyrelsen rapporterat inom denna avgiftskategori. Den nu gällande avgiften (1 660 kronor) har därför justerats, dock inte upp till 10 440 kronor, vilket skulle motsvara de kostnader länsstyrelserna rapporterat för sin handläggning. För att avgiftsnivån inte ska bli alltför avhållande togs ett förslag på ny avgiftsnivå motsvarande avgiftsklass 5 (4 600 kr) fram efter dialog med länsstyrelserepresentanter.

Markavvattning

Som konstateras ovan saknas kvantitativa underlag för att justera flera avgifter, så också markavvattning. För markavvattning är avgiften indelad i avgiftsklasser efter dikeslängd. Någon uppdelning i länsstyrelsernas tidredovisningssystem som korrelerar dikeslängden och handläggningstid saknas.

Mot bakgrund av detta har Naturvårdsverket genomfört följande steg för att få fram prövningens handläggningstid uppdelat efter dikesintervall. Först har dagens avgifter omvandlats till handläggningstid. Därefter har Naturvårdsverket internt gjort en erfarenhetsbaserad uppskattning av tidsåtgången för varje dikeslängdsintervall. Handläggningstiderna utifrån dagens avgiftsnivåer och de av Naturvårdsverket föreslagna handläggningstiderna skickades som underlag till länsstyrelsernas markavvattningsnätverk (e-post) för synpunkter. Länsstyrelserna fick svara på frågan om Naturvårdsverkets bedömning av handläggningstid var rimlig eller orimlig och om den krävde justering. Vi fick svar från 15 av 21 länsstyrelser.

Svaren utgår från myndigheternas egna bedömningar och redovisningssystem. Nio länsstyrelser ansåg att handläggningstiderna var för lågt satta förutsatt att prövningen krävde fältbesök. Fyra ansåg att de var rimliga och två länsstyrelser ansåg att de inte kunde svara då de prövar för få ärenden. Naturvårdsverket har landat i att Naturvårdsverkets bedömningar är rimliga då inte alla prövningar kräver fältbesök och handläggningstiderna varierar mellan länen. De slutgiltiga bedömningarna har därefter stämts av med vattenhandläggare på länsstyrelsen och på ett vattenchefsmöte.

Viss övrig verksamhet

Det underlag som sammanställs i enlighet med 10 kap. 7 § FAPT omfattar inte de ärenden vars avgiftsuttag regleras i 7 kap. FAPT. Däremot finns genom länsstyrelsernas tidredovisningssystem uppgifter gällande myndigheternas nedlagda arbetstid för olika verksamhets- och ärendetyper. Länsstyrelserna ska i sina årsredovisningar bland annat redovisa verksamhetskostnader fördelade enligt länsstyrelsernas koder för verksamhets- och ärendestruktur (VÄS) samt statistik avseende ärendehantering fördelade enligt länsstyrelsernas VÄS-koder.

Naturvårdsverket kan dock konstatera att länsstyrelsernas tidsredovisning inte är anpassad för att återge nedlagd arbetstid för ärendespecifik handläggning, utan även mer generell handläggning kan registreras inom en enskild VÄS-kod. Det förekommer också att en och samma tidkod används för flera ärendetyper. På så sätt finns det osäkerheter vid bedömning av nedlagd arbetstid för en viss typ av ärenden utifrån tidsredovisningen. Vid justering av avgiftsnivåerna har Naturvårdsverket därför gjort en samlad bedömning av handläggningstiden med utgångspunkt från de uppgifter som inhämtats via VÄS-koderna.

Det saknas en samlad och systematisk uppföljning av handläggningstiderna avseende de avgifter som regleras i 7 kap. FAPT. Däremot har det för vissa verksamhets- och ärendetyper gjorts fördjupade kartläggningar genom åren. Ett exempel på detta är Miljösamverkan Sveriges rapport ”Fördjupad kartläggning av grön tillsyn och prövning”[76], vilken har använts som underlag vid framtagande av förslag till nya avgifter och justerade avgiftsnivåer avseende prövningar enligt 7 och 8 kap. miljöbalken. Även detta underlag bygger på VÄS-koder varför Naturvårdsverket internt gått igenom underlaget och bedömt om tidsåtgången för varje ärendegrupp behövts justeras. Avgiftsnivåerna för dessa så kallade naturprövningar har stämts av med en erfaren medarbetare vid Länsstyrelsen i Västmanland.

Som underlag för justering av avgiften för prövning av ansökan om dispens från föreskrifter om miljöhänsyn i jordbruket har samma tillvägagångsätt som för markavvattning använts. Det vill säga att en fråga om avgiften är rimlig har skickats ut via Jordbruksverket till berörda handläggare på länsstyrelserna. Vad gäller avgiften för ansökan om tillstånd för marinvetenskaplig forskning har Naturvårdsverket vänt sig till Kustbevakningen. I fråga om ärendegrupper där länsstyrelserna antingen uppgett väldigt varierade uppgifter om nedlagd handläggningstid, exempelvis avseende dispens från föreskrifter för vattenskyddsområden, eller där de haft få eller inga ärenden, exempelvis avseende dispens från föreskrifter för miljöskyddsområde, har Naturvårdsverket bedömt att någon justering inte kan föreslås utifrån uppdragets syfte och därför låtit dagens avgiftsklass stå kvar.

För Länsstyrelsens handläggning av ärenden enligt 15 kap. miljöbalken, vilka regleras i 7 kap. 8 och 10 §§ FAPT, har underlag i form av handläggningstider inhämtats från Länsstyrelsen Västra Götaland, Länsstyrelsen Stockholm och Länsstyrelsen Skåne. Ett samlat underlag från dessa tre länsstyrelser bedöms täcka ett stort antal ärenden inom de berörda ärendetyperna. Vid varierande uppgifter om nedlagd handläggningstid har Naturvårdsverket gjort en restriktiv bedömning vid framtagande av förslag på avgiftsjustering.

[76] Miljösamverkan Sverige (2018)

Bilaga 3 Avfärdade alternativ för förändringar av avgiftssystemet

Industriutsläppsverksamheter

De alternativ som övervägdes var följande.

Sveriges Kommuner och Regioners förslag

I Sveriges Kommuner och Regioners avgiftsmodell finns en möjlighet att justera tillsynsbehov enligt FAPT genom ett tillägg på 20 timmar för samtliga industriutsläppsverksamheter oavsett om verksamheten omfattas av beslutade BAT-slutsatser eller inte. Tillägget används endast i de fall tillsynsmyndigheten bedömer att tillsynsbehovet inte täcks av avgiften enligt FAPT, det vill säga att tiden som framgår av FAPT inte räcker till. Modellen förutsätter därmed att tillsynsmyndighet gör en bedömning av tillsynsbehov för varje enskild verksamhet.

Tilläggets storlek på 20 timmar har hämtats från länsstyrelsernas tidigare behovsutredningar där man föreslagit tillägg på 16 timmar för industriutsläppsverksamheter utan BAT-slutsatser och 32 timmar för industriutsläppsverksamheter med beslutade BAT-slutsatser. Tillägg på 20 timmar avser ett snittvärde av dessa tillägg.

Detta tillvägagångsätt för att justera avgifter för industriutsläppsverksamheter avfärdades eftersom det innebär att avgiften kan höjas även för de verksamheter som inte omfattas av BAT-slutsatser vilket Naturvårdsverket inte anser är motiverat. Förslaget innebär dessutom en ökad arbetsbelastning och ökad administration för tillsynsmyndigheter då behov av tillägget ska bedömas för varje enskild verksamhet och varje år.

Miljösamverkan Sveriges förslag

Miljösamverkan Sverige gör utifrån i sin modell för behovsutredning bedömningen att resursbehovet, utöver det som motsvaras av dagens tillsyn- och prövningsavgift, uppgår till 24 timmar för industriutsläppsverksamheter utan beslutade BAT-slutsatser och 48 timmar för verksamheter med tillämpliga BAT-slutsatser.[77]

Även detta tillvägagångsätt innebär att avgiften höjs för samtliga industriutsläppsverksamheter oavsett om de omfattas av BAT-slutsatser eller inte, vilket Naturvårdsverket inte anser är motiverat.

[77] Miljösamverkan Sverige (2019)

Alternativ med sänkt avgift efter fyra år

Naturvårdsverket har övervägt ett alternativ där för varje industriutsläppsverksamhet finns två olika nivåer på tilläggsavgift: ett något högre tillägg under de första fyra/fem åren efter offentliggörande av BAT-slutsatser då tillsynsbehov är som högst och efterföljande något lägre tillägg för verksamheter med skarpa BAT-slutsatser som ska följas. Enligt Naturvårdsverkets bedömning skulle det bättre spegla av de olika tillsynsbehov som i stor del ber på när i tiden för uppfyllande av BAT-slutsatser verksamheten befinner sig i.

Detta förslag har diskuterats på ett samverkansmöte med representanter från länsstyrelserna. De har då varit negativa till det alternativet eftersom det skulle innebära högre administrativ börda på länsstyrelserna då flera avgiftsbeslut skulle behövas fattas för en och samma verksamhet. Naturvårdsverket har därför valt att inte gå vidare med detta förslag.

Alternativ med ett tillägg utan differentiering

Ett annat tillvägagångssätt som har övervägts var att införa ett tillägg utan differentiering, det vill säga samma storlek på tilläggsavgiften för industriutsläppsverksamheter med offentligorda BAT-slutsatser. Eftersom de justerade tillsynsavgifterna som Naturvårdsverket föreslår varierar mellan 8 000 och 271 000 kronor ansåg Naturvårdsverket att det inte var motiverat med en nivå på tillägget utan att även den bör delvis variera.

Prövning av miljöfarlig verksamhet

Naturvårdsverket har beaktat en alternativ möjlighet att utforma avgiftssystemet för prövning av miljöfarlig verksamhet. Alternativet är att dagens avgiftssystem med årliga avgifter behålls, att avgift enligt (K) benämns årsavgift för prövning och att avgiftsnivåer som idag är uppenbart orimliga ses över. Detta tillvägagångssätt innebär att dagens tillsyn- och prövningsavgifter separeras och att årliga prövningsavgifter kvarstår. Uppenbart orimliga avgiftsnivåer bedöms vara de med lägst avgift (K) idag. För övriga verksamheter saknas underlag på verksamhetstyp- eller branschnivå som kan belysa andra skäl att ändra avgiften. Naturvårdsverket kan visserligen konstatera att de högsta årsavgifterna, beaktat att avgiften gäller så länge verksamheten är i drift, kan vara orimligt höga. Dock saknas underlag kring omfattningen av följdprövningar för dessa verksamhetstyper, vilket närmast omöjliggör välgrundade avgiftsjusteringar.

Alternativet innebär att de med låg avgift (K) föreslås höjas till en miniminivå om 5 400 kronor. Det är således de verksamheter som idag har en avgift (K) på 900 – 4 500 kronor som berörs av denna höjning. Dessa verksamheter finns inom branscherna djurhållning, täktverksamhet, metall- och plastbehandling samt stål och metall. Därtill innebär alternativet att årsavgiften höjs för de övriga verksamheterna med 11 procent för att täcka kostnadsutvecklingen sedan 2018. Det alternativa förslagets avgiftsnivåer framgår nedan i Tabell 13.

Tabell 13 Förslag till årliga prövningsavgifter i förhållande till dagens avgift (K)

Årlig avgift (K) enligt dagens FAPT [kr]	*Förslag till årliga prövningssavgifter [kr]*
900	5 400
1 200	5 400
1 350	5 400
1 500	5 400
1 800	5 400
1 950	5 400
2 700	5 400
4 500	5 400
5 400	6 000
7 500	8 300
9 000	10 000
10 950	12 200
13 200	14 700
15 000	16 700
18 300	20 300
22 500	25 000
27 000	30 000
39 000	43 300
60 000	66 600
78 000	86 600
99 000	109 900
130 500	144 900

En höjning av de lägsta årliga avgifterna motiveras av att avvikelsen från kostnadstäckning bedöms vara oproportionerligt stor. Berörda verksamheter är huvudsakligen så kallade B-verksamheter som prövas av länsstyrelsen. Av de erfarenheter från länsstyrelser som Naturvårdverket har tagit del av har framkommit att total nedlagd tid för en ”enklare” ansökan om tillstånd för ny verksamhet sällan understiger tre veckor, 120 timmar. Med en timkostnad på 1000 kronor motsvarar det en ansökningsavgift på 120 000 kronor. Med en avgift om 5 400 kronor per år tar det över 20 år innan full kostnadstäckning nås. De flesta verksamheter bedrivs längre än så men årsavgiften ska även täcka andra typer av prövningar. Naturvårdsverket bedömer dock att för verksamheter som har låg prövningsavgift så är förekomsten av ändringsvillkor eller villkorsändringar typiskt

sett lägre än för mer komplexa verksamheter. Vid en sammanvägd bedömning är rimligt att minimiavgifter inte är lägre än 5400 kr per år.

Naturvårdsverket har valt att inte gå vidare med detta alternativ då förslaget innebär en fortsatt svag koppling till motprestation. Visserligen stärker införandet av en lägstanivå att berörda verksamheter i större utsträckning bär sina prövningskostnader. Förslaget omhändertar dock inte det faktum att enskilda verksamheter starkt kan missgynnas av ett system med årsavgifter för prövning ifall man sällan eller aldrig har tillkommande prövningsärenden.

Vattenverksamhet

Engångsavgift för prövning

Havs- och vattenmyndigheten har övervägt att lägga andra faktorer till grund för en engångsavgift, men har konstaterat att dessa (med undantag för en timbaserad avgift, som dock medför andra brister) medför samma brister som nuvarande konstruktion – det saknas direkt koppling till domstolens tidsåtgång för handläggning. Projektets kostnader kan både över- och underskattas, varför avgiften även då kan bli felaktig. En möjlighet skulle kunna vara att basera avgiften på verksamhetens typ och omfattning och dela in verksamheter i kategorier utifrån exempelvis definitionen av vattenverksamhet enligt 11 kap. 3 § miljöbalken och motsvarande 19 § förordningen (1998:1388) om vattenverksamheter avseende anmälningspliktig vattenverksamhet och utgå från till exempel area som grund.

Ett sådant system skulle dock minska förutsebarheten för avgifterna då indelningen kan skapa en gränsdragningsproblematik i fråga om hur ett projekt som omfattar flera olika typer av åtgärder som omfattas av definitionen av vattenverksamhet ska klassificeras och göra uträkningen av avgift komplicerad. Det är vanligt att ansökningar omfattar flera olika åtgärder i kombination, exempelvis grävning, pålning och anläggning (se även bland annat s. 11, Naturvårdsverket 2010). Två ansökningar med samma syfte (till exempel anläggande av en bro) kan innebära mycket skilda åtgärder, miljöpåverkan och handläggningstid. Om avgifter skulle tas ut för samtliga åtgärder kan kostnaden bli mycket hög även om åtgärderna i sig är förhållandevis okomplicerade. Det är inte heller säkert att kopplingen mellan avgifterna och domstolarnas kostnader skulle förbättras av ett sådant system.

Att använda sig av timtaxa hos domstolen eller ett avgiftssystem som bygger på tilläggsavgifter för kostnadsdrivande moment i prövningsprocessen skulle i högre grad bidra till full kostnadstäckning i den enskilda prövningen men det skulle också minska förutsägbarheten för verksamhetsutövaren.

Havs- och vattenmyndigheten bedömer att en minskad förutsebarhet är extra problematisk framför allt för mindre resursstarka verksamhetsutövare, som föreningar och enskilda. Havs- och vattenmyndigheten menar att projektets kostnad, och sannolikt även omfattning, inte är helt frikopplat från handläggningen av ärendet. Ett ärende som avser en begränsad åtgärd med små kostnader bör i normalfallet ha ett typiskt sett mindre behov av handläggning än ett omfattande infrastrukturprojekt. I brist på en annan mer lämpad indikator anser Havs- och

vattenmyndigheten att den nuvarande konstruktionen, med en avgift som utgår från projektkostnad, bör kvarstå.

Ny avgift för prövning av dispens från markavvattningsförbudet bör införas

Naturvårdsverket har övervägt två möjliga konstruktioner av en sådan avgift. Det första alternativet är en engångsavgift som i likhet med avgifter för dispensprövningar avseende förbud i 7 kap. miljöbalken enligt 7 kap. FAPT sätts till en avgiftsklass i avgiftsförordningen. En annan möjlighet är att avgiftsuttaget för dispensprövningen följer nuvarande avgiftskonstruktion för tillståndsprövning av markavvattning utifrån dikeslängd. Naturvårdsverket gör bedömningen att prövningen av en dispens från markavvattningsförbudet skiljer sig från dispensprövningar enligt 7 kap. miljöbalken. Prövning av dispens från markavvattningsförbud enligt 11 kap. 14 § miljöbalken är att likna vid en tillåtlighetsprövning. Prövningens omfattning är starkt kopplad till markavvattningens utsträckning och dispensavgiften bör därför enligt Naturvårdsverket följa avgiftsuttaget för tillståndsprövning, det vill säga utgå från markavvattningsanläggningens storlek uttryckt i dikeslängd, vallängd eller yta.

Årlig avgift för tillsyn

En annan lösning avseende tillsyn är en årlig avgift. En sådan lösning bedöms dock i många fall vara mindre lämplig med hänvisning till att många vattenverksamheter är av engångskaraktär och saknar ett egentligt driftsskede. Denna typ av verksamheter bör som huvudregel ha ett begränsat behov av återkommande tillsyn. Vissa typer av vattenverksamhet bedöms dock ha ett sådant behov, t.ex. vattenkraft, annan dämning av vatten, samt uttag av vatten. I dagsläget finns dock flera faktorer som gör det svårt att införa sådana avgifter, även om de på sikt kan vara intressanta. Några av de faktorer som gör det svårt att införa en årlig avgift är att det saknas tillförlitliga register, att inte alla verksamheter har erforderliga tillstånd och att det bedrivs så lite tillsyn över vattenverksamheter att det är svårt att bedöma vilket behov av tillsyn som finns och hur mycket tid denna skulle ta.

Övriga prövningar (7 § och 7 a §)

Idag tas avgifter ut för andra typer av prövningar inom vattenverksamhet än tillståndsprövning:

- ansökan om tillstånd till utrivning,
- tagande av vattenanläggning för grundvattenuttag ur bruk,
- godkännande av arbeten eller åtgärder i efterhand,
- förlängning av genomförande- eller igångsättningstid samt
- ändring av villkor,
- ansökan om upphävande eller ändring av villkor i en tillståndsdom ut som en engångsavgift på 1 500 kronor.

En alternativ metod att besluta om avgift ovanstående prövningstyper är att tillämpa samma regler som för prövning av tillstånd till vattenverksamhet och låta de totala kostnaderna för projektet bestämma nivån på prövningsavgiften. Detta skulle kunna vara lämpligt avseende bland annat utrivning eller ansökan om att ta anläggning ur bruk, och möjligen godkännande i efterhand, medan det framstår

som tveksamt att ta ut en hög avgift för att hantera frågan om igångsättnings- eller arbetstid, då denna prövning bör vara betydligt mer avgränsad. Havs- och vattenmyndigheten anser att den nuvarande konstruktionen, med en fast avgift bör kvarstå.

Differentierad anmälningsavgift

Anmälningsärenden utgör ett brett spektrum av verksamheter där handläggningstiden varierar mycket. Det kan ifrågasättas i vilken utsträckning principen om att förorenaren betalar uppfylls, då avgiften är lika hög för alla anmälningar oavsett hur mycket handläggningstid som anmälan kräver.

I syfte att i högre grad uppfylla principerna för avgiftsuttag (se kapitel 2) har Havs- och vattenmyndigheten övervägt olika sätt att differentiera anmälningsavgiften. En anmälningsavgift baserad på timavgift eller ett avgiftssystem som bygger på tilläggsavgifter för kostnadsdrivande moment i anmälningsprocessen skulle i högre grad bidra till full kostnadstäckning i den enskilda prövningen men det skulle också minska förutsägbarheten för verksamhetsutövaren. Eftersom verksamhetsutövaren i anmälningsärenden relativt ofta är privatpersoner bedömer Havs- och vattenmyndigheten att förutsebarheten är viktig. Havs- och vattenmyndigheten menar att en hög förutsebarhet kräver att en verksamhetsutövare innan anmälan görs ska kunna skapa sig en bild av vilken kostnad handläggningen kommer att uppgå till. Att en avgift baserad på nedlagd tid skulle kunna tas fram tidigt under handläggningen bedöms därför inte vara tillräcklig.

En annan avgiftskonstruktion skulle kunna vara att avgift tas ut genom ett fåtal olika fasta avgiftsnivåer beroende verksamhetstyp. Havs- och vattenmyndigheten har övervägt olika kriterier som skulle kunna läggas till grund för sådana nivåer, men har inte hittat någon modell som på ett tydligt och förutsägbart sätt även omhändertar just kostnadsdrivande omständigheter. En modell hade varit att knyta kostnaden för handläggningen till 19 § förordningen (1998:1388) om vattenverksamhet, och knyta olika avgiftsnivåer till de olika punkterna i paragrafen. Detta bedöms dock inte vara lämpligt av flera skäl. Delvis kan mycket olika åtgärder omfattas av samma punkt, vidare kan vissa anmälda åtgärder omfattas av flera punkter i förordningen. En annan modell är att dela in avgiften i olika nivåer baserat på projektets kostnad, men det framstår som tveksamt att införa ett system som kritiserats i andra sammanhang (avseende tillståndsprövning av vattenverksamhet) inom ett nytt område. När det gäller anmälningsärenden har synpunkterna att det är anmälans kvalitet som är avgörande i synnerhet hörts, varför detta system inte omhändertar detta problem. Ett ytterligare förslag är att ha en lägre avgift om en enskild (privatperson) är sökande och en högre avgift om det är ett företag eller kommun/myndighet som ansöker om en åtgärd. Denna lösning framstår dock som olämplig med hänvisning till en likabehandlingsprincip, men kan vidare även ifrågasättas utifrån om enskildas ärenden typiskt sett är billigare att handlägga än de som kommer in från ett företag eller en myndighet. De senare har sannolikt bättre förutsättningar att göra mer kompletta anmälningar med högre kvalitet än vad enskilda som saknar rutin och tillgång till expertis.

Bilaga 4 Modell för prövning och tillsyn enligt miljöbalken

Nedan visas modellen som har använts för beräkning av länsstyrelserna gemensamma timarvode.

Beräkning handläggningskostnad per timme (Timarvode) för samtliga länsstyrelser avseende arbete inom Miljöbalken
Version 1.0
2021-10-21

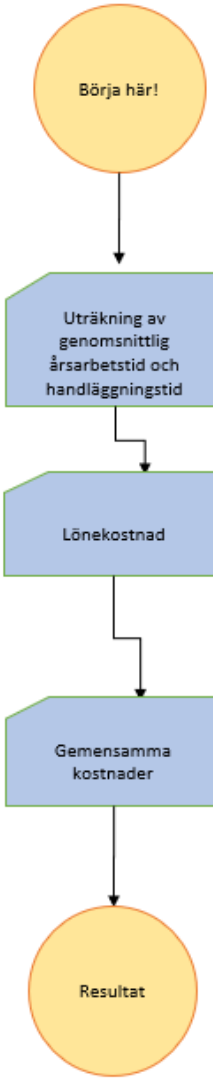
(Beräkningsmodellen är hämtad från Sveriges kommuner och regioner och har i vissa delar omarbetats för att passa statlig redovisning).

1. Generella uppgifter

Myndighet	Lst
Gällande år	2021
Uppdaterad (datum)	2021-10-18
Upprättad av	

Övriga kommentarer

2. Översikt

Beskrivning, läs detta först

1. Här börjar du för att beräkna handläggningskostnaden per timme. I första fliken "**Generella uppgifter**" anger du aktuellt år. När uppdatering av timarovet har skett samt vem som har gjort uppdateringen.

2. I denna flik räknar du fram ett antal parametrar som handlar om årsarbetstid och hur den genomsnittliga arbetstiden fördelas på årsbasis (timmar).

3. I denna flik räknar du fram den genomsnittliga lönen/år för en heltidsanställd handläggare samt anger antalet årsarbetskrafter inom myndigheten.

4. I denna flik räknar du fram ett antal parametrar som handlar om gemensamma kostnader för verksamheten och specifika kostnader för verksamhetsområdet (kronor).

5. I denna flik får du sammanställningen av handläggningskostnaden per timme. Här kan du också räkna upp handläggningskostnaden per timme med index.

Resultat

Genomsnittlig handläggningstid per handläggare
1 026

Genomsnittlig lönekostnad per år och handläggare
649 152
Antal årsarbetskrafter
1,00

Gemensamma kostnader per handläggare
298 610
Myndighetsspecifika kostnader per handläggare
61 100

Total kostnad per handläggare
1 008 862
Handläggningskostnad per timme
983

3. Genomsnittlig tid

Uträkning av genomsnittlig årsarbetstid och handläggningstid

I det här bladet tar du fram den genomsnittliga tidsanvändningen per handläggare och år. De förs sedan över till nästa steg och används

Årsarbetstid	
Genomsnittlig årsarbetstid per handläggare (timmar) exklusive frånvaro (2 000 tim enl schablon)	2 000
Frånvaro	
Här anger du genomsnittlig frånvaro per handläggare (tim/år), uppgifterna	
Semester	240
Sjukdom	40
Övrig frånvaro	10
Summa genomsnittlig frånvaro (timmar/år)	290

Faktiskt arbetad tid (timmar) *(genomsnittlig årsarbetstid per handläggare minus frånvaro)*	**1 710**

Handläggningstid		
Här beräknas hur stor del av faktiskt arbetad tid som en heltidsanställd handläggare i genomsnitt lägger per år på handläggning. S		
Alternativ 1. ange handläggningstid i % av faktiskt arbetad tid		
Genomsnittlig handläggningstid	◌ Alt 1	60,0%

Alternativ 2. ange antal timmar/år och handläggare i genomsnitt		
Genomsnittlig handlägningstid (tim/pers och år för heltidsanställd handläggare)	◌ Alt 2	

Detta är den genomsnittliga handläggningstiden per handläggare och år som förs över till nästa steg → (avser heltidsanställd handläggare)	
Genomsnittlig handläggningstid i timmar per handläggare enligt ovan	**1 026**

4. Lönekostnad och årsarbetskraft

I det här bladet beräknas den genomsnittliga lönen/år för en heltidsanställd handläggare

Lönekostnad *Här anger du den beräknade genomsnittliga årslönen inklusive Po på en rad.Alterantivt kan du ange de personer som i någon omfattning arbetar med handläggning inom miljöbalkens område*	Total lönekostnad per per handläggare och år inklusive Po (kr)
Medianlön arb omr 71 (naturvetenskapligt arbete), nivå 4 (1 624 st)	649 152
Arbetsgivarverket, mars 2021	
Po 47% - källa Arbetsgivarverket	
Genomsnittlig lönekostnad/handläggare (kr)	**649 152**

Ange myndighetsområdets antal årsarbetskrafter (budgeterat antal heltidstjänster för handläggare inom myndighetsområdet) text....	1,00

Detta förs över till nästa steg	→
Genomsnittlig lönekostnad per handläggare och år (avser heltidsanställd handläggare)	**649 152,00 kr**
Antal årsarbetskrafter som arbetarmed handläggning inom miljöbalkens område	**1**

5. Gemensamma kostnader (overheadkostnader) (sid 1)

Här beräknas OH-kostnader, enligt länsstyrelserna gemensamma princip för beräkning av OH-kostnader, Örebromodellen. Modellen innebar att all uppdragsverksamhet ska bära samtliga sina egna kostnader och ska även belastas med sin del av myndighetens gemensamma kostnader (OH).
OH-kostnaderna delas upp i tre olika nivåer beroende på dess olika karaktär och med hänsyn till hur nya uppdrag ställer anspråk på gemensamma resurser.
Kostnader på nivå I innehåller kostnader för arbetsplatsen, exempelvis: telefon, IT-stöd, lokaler, lokalvård, möbler, bevakning, kontorsmateriel samt vaktmästeritjänster. Kostnader på nivå 2 innehåller kostnader för del av den gemensamma administrationen. Exempel är ekonomi- och personaladministration. Slutligen kostnader på nivå 3 som innehåller kostnader för de övergripande långsiktiga strategiska funktionerna. Exempel: länsledning, övriga chefers arbete med övergripande planering och samordning samt extern information.
Hämtat från "Principer för Örebromodellen och tillämpningsanvisningar" 2015-01-07.
OH-kostnader har beräknats av IstEA (länsstyrelsen i Örebro)

Gemensam kostnad	Belopp (kr)	Kommentar
Förvaltningens andel av kostnader för KS- och KF-verksamhet		Hör med din ekonomiavdelning eller motsvarande för dessa kostnader.
Arbetsledning och administration för förvaltningen		Här anger du chefens chefernas lönekostnader till den del som är arbetsledning samt administratörers lönekostnad, t.ex. förvaltningens assistenter och nämndsekreterare.
Lokalhyror för förvaltningen		Anges endast om förvaltningen budgeterar/faktureras för detta.
Fastighetskostnader och fastighetsentreprenader		Städ- och renhållningstjänster etc om förvaltningen budgeterar/faktureras för detta.
Förbrukningsinventarier, förbrukningsmaterial		Datorer som inte köpts in centralt, böcker, tidningar, elektronisk media, prenumerationer, laboratoriematerial, arbetskläder, skyddsmaterial etc. som förvaltningen budgeterar/faktureras för.
Kontorsmaterial		Trycksaker, IT-material, kontorsmaterial som förvaltningen budgeterar/faktureras för.
Tele-, IT-kommunikation och postbefordran		Porto, telefoni, IT- och datakommunikation som förvaltningen budgeterar/faktureras för.
Egna verksamhetssystem		Det som förvaltningen budgeterar/faktureras för.
Kostnader för transportmedel		Drivmedel, fordonsskatt, leasing/hyra av bilar, trängselskatt, övriga kostnader för transportmedel som förvaltningen budgetar/faktureras för.
Utbildning		Avgifter för kurser etc.
Tillfälligt inhyrd personal		Från bemanningsföretag etc.
OH	298 610	
Summa (kronor):	**298 610**	

Summa förvaltningens kostnader	298 610	Summering av förvaltningens kostnader
Ange totalt antal årsarbetskrafter på förvaltningen	1	Antal handläggare på förvaltningen
Förvaltningens gemensamma kostnad per handläggare	**298 610**	Beräkning av gemensam kostnad per handläggare

5. Gemensamma kostnader (overheadkostnader) (sid 2)

Verksamhetsområdets specifika kostnader

Specifikation av de kostnader som enbart ska belasta det aktuella verksamhetsområdet. Hit räknas bland annat enhetschef för verksamheten, transporter inom verksamheten.Nedanstående är exempel.

Verksamhetsområdets specifika kostnader	Belopp (kr)
Enhetschef	35 100
Transport	12 500
Utbildning	10 000
Förbrukningsmaterial	3 500
Summa (kronor):	**61 100**

Summa verksamhetsområdets specifika kostnader	61 100	Summering av verksamhetsområdets specifika kostnader
Antal årsarbetskrafter inom verksamhetsområdet	1,00	Från bladet "Lönekostnad och årsarbetskraft"
Myndighetsområdets specifika kostnader per handlägg	**61 100**	Beräkning (verksamhetsområdets specifika kostnader fördelat per handläggare)

Antal årsarbetskrafter inom verksamhetsområdet	1,00	Från bladet "Lönekostnad och årsarbetskraft"
Verksamhetsområdets del av förvaltningens gemensamma kostnader	298 610	Beräkning (kostnad per handläggare multiplicerat med verksamhetsområdets antal årsarbetskrafter)
Summa verksamhetsområdets specifika kostnader	61 100	Summering av verksamhetsområdets specifika kostnader
Summa gemensamma och verksamhetspecifika kostnader	359 710	
Summa (kronor per handläggare):	359 710	

Detta är verksamhetsområdets kostnader som överförs till nästa steg	→
Veksamhetsområdets del av förvaltningens gemensamma kostnader per handläggare	**298 610 kr**
Verksamhetsområdets specifika kostnader per handläggare	**61 100 kr**

6. Resultat handläggningskostnad per timme

Genomsnittlig årslön per handläggare inkl po-tillägg	649 152	*Från fliken"Lönekostnad och årsarbetskraft"*
Gemensam kostnad per handläggare (OH)	298 610	*Från fliken "Gemensamma kostnader"*
Verksamhetsspecifik kostnad handläggare	61 100	*Från fliken "Gemensamma kostnader"*
Summa kostnader per handläggare	**1 008 862**	
Handläggningstid (tim)	1 026 tim	*Från fliken "Genomsnittlig tid"*

Kostnader: 1 008 862 kr / Handläggningstimmar: 1 026 tim = 983 kr/tim

Resultatet av modellen ger följande handläggningskostnad

Handläggningskostnad per timme	**983 kr**

Översyn av avgiftssystemet för prövning och tillsyn som sker enligt miljöbalken

2020:23

STATSKONTORET

STATSKONTORET

MISSIV

DATUM
2020-12-03

DIARIENR
2020/98-5

ERT DATUM
2020-04-30

ER BETECKNING
M2020/00666/Me

Regeringen
Miljödepartementet
103 33 Stockholm

Uppdrag att se över systemet för avgifter för sådan prövning och tillsyn som sker enligt miljöbalken

Regeringen gav den 30 april 2020 Statskontoret i uppdrag att se över avgiftssystemet enligt miljöbalken med fokus på de verksamheter och områden som omfattas av förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken och förordningen (2013:63) om bekämpningsmedelsavgifter.

Statskontoret överlämnar härmed rapporten *Översyn av avgiftssystemet för prövning och tillsyn som sker enligt miljöbalken* (2020:23).

Generaldirektör Annelie Roswall Ljunggren har beslutat i detta ärende. Utredningschef Gabriel Brandström, utredare Eero Carroll, utredare Rebecca Hort och utredare Sebastian Stålfors, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Annelie Roswall Ljunggren

Sebastian Stålfors

POSTADRESS: Box 396, 101 27 Stockholm. BESÖKSADRESS: Torsgatan 11. TELEFON VXL 08-454 46 00.
registrator@statskontoret.se www.statskontoret.se

Innehåll

	Sammanfattning	**7**
1	**Utgångspunkter för uppdraget**	**11**
1.1	Bakgrund till vårt uppdrag	11
1.2	Tidigare utredningar framhåller utmaningar i avgiftssystemet	12
1.3	Regeringens uppdrag och vår tolkning av det	15
1.4	Projektgrupp och kvalitetssäkring av rapporten	22
1.5	Rapportens disposition	23
2	**Avgiftssystemens ändamålsenlighet**	**25**
2.1	Sammanfattande iakttagelser	25
2.2	Systemet för miljöfarlig verksamhet uppfyller inte principerna fullt ut	26
2.3	Systemet för vattenverksamhet följer delvis principerna	30
2.4	Systemet för bekämpningsmedel uppfyller inte alla principer	34
2.5	Ersättningar mellan myndigheter i samband med tillåtlighetsprövningar	37
3	**Hur följer avgifterna kostnadsutvecklingen?**	**41**
3.1	Sammanfattande iakttagelser	41
3.2	Avgifterna i FAPT är komplexa och höjs sällan	42
3.3	Avgiftsintäkterna för prövning och tillsyn är lägre än kostnaderna över tid	44
3.4	Olika modeller finns för att räkna upp avgiftsnivåerna mer systematiskt över tid	48
4	**Bör dispositionsrätten ändras?**	**51**
4.1	Sammanfattande iakttagelser	51
4.2	Frågan om disponering gäller länsstyrelsernas avgiftsintäkter för tillsyn	51
4.3	Länsstyrelsernas finansiering saknar koppling mellan intäkter och anslag	52
4.4	Skälen för dagens skillnader i frågan om dispositionsrätt är fortsatt giltiga	54

4.5 Dispositionsrätt kan ge länsstyrelserna mer resurser för tillsyn 58

5 Rapportering och uppföljning 61
5.1 Sammanfattande iakttagelser 61
5.2 Många myndigheter bidrar med underlag för att ge en samlad bild till regeringen 62
5.3 Rapporteringen ger inte en helt korrekt bild av kostnaderna för prövning och tillsyn 63
5.4 Möjligheten och behovet av att hålla isär avgifterna för prövning respektive tillsyn varierar 67
5.5 Begränsad nytta och kostsamt att redovisa per bransch 68

6 Statskontorets slutsatser och förslag 71
6.1 Statskontorets samlade bedömning 71
6.2 Avgiftssystemet för miljöfarlig verksamhet bör förtydligas och möjlighet till timavgift införas 73
6.3 Engångsavgiften för prövning och timavgiften för tillsyn behålls för vattenverksamheter 77
6.4 Ge Naturvårdsverket i uppdrag att årligen föreslå avgiftsförändringar i FAPT 79
6.5 Fördjupa analyserna av intäkts- och kostnadsredovisningen 80
6.6 Länsstyrelserna bör få ersättning när de medverkar i tillsyn och prövning enligt kapitel 17 82
6.7 Skälen är otillräckliga för att ändra dispositionsrätten 83
6.8 Konsekvenser av förslagen 84

Referenser 87

Bilagor

1 Regeringsuppdraget 91
2 Genomförande av uppdraget 101
3 Bakgrund till avgiftsområdena i FAPT 107
4 Utvecklingen av avgiftsregleringen 1998–2020, samt fördelningen av belopp 1998 och 2020 113

Sammanfattning

Miljöbalken har inte ett enhetligt avgiftssystem. Avgifternas konstruktion skiljer sig mellan olika verksamhetsområden och tillsynsområden. Vid prövning och tillsyn av miljöfarlig verksamhet tillämpas avgifter som i sin konstruktion skiljer sig från de som tillämpas inom vattenverksamhetens område och även vissa delar av kemikalieområdet.

Det har ingått i uppdraget att analysera avgiftssystemets ändamålsenlighet och vid behov föreslå förändringar i systemet och kraven på rapportering och uppföljning.

Avgiftssystemen i FAPT stämmer inte helt överens med principerna för avgiftsuttag

Statskontoret bedömer att avgiftssystemen i förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken (FAPT) inte helt stämmer överens med de relevanta och allmänna principerna för att ta ut avgifter.

Den årliga fasta avgiften som täcker både tillsyn och prövning för miljöfarlig verksamhet gör systemet lätt att överblicka och förutsägbart för verksamhetsutövarna. Nackdelen är att motprestationen är svår att påvisa. För att förtydliga systemet föreslår Statskontoret att avgiftsbeloppen för prövning och tillsyn separeras i FAPT. Vi anser också att den årliga fasta avgiften för tillsyn bör tas ut i efterhand och kompletteras med en möjlighet för länsstyrelserna att ta ut timavgift av en verksamhetsutövare för tillsyn vid en särskild händelse.

Statskontoret bedömer att avgifterna för vattenverksamhet generellt uppfyller principerna om motprestation och lättbegriplighet. Men avgiftssystemet har relativt låg kostnadstäckning och uppfyller inte principen om att förorenaren ska betala. Statskontoret anser att dessa utmaningar inte går att åtgärda genom att förändra avgiftssystemet. Istället behöver avgifterna sannolikt höjas.

Statskontoret bedömer att bekämpningsmedelsavgifterna lever i stort sett upp till principerna om motprestation och lättbegriplighet. Men avgiftssystemet lever inte helt upp till principerna om full kostnadstäckning och att förorenaren ska betala. Enligt uppdraget ska vi inte föreslå några förändringar i avgiftssystemet för bekämpningsmedel.

Avgiftsnivåerna i FAPT behöver justeras för att bättre följa kostnadsutvecklingen

Statskontoret anser att avgiftsnivåerna i FAPT behöver justeras för att bättre följa kostnadsutvecklingen över tid. Den låga kostnadstäckningsgraden för prövning och tillsyn av miljöfarlig verksamhet respektive vattenverksamhet visar på ett sådant behov. Statskontoret föreslår därför att regeringen ger Naturvårdsverket i uppdrag att årligen föreslå justeringar i avgiftsnivåerna i FAPT. Naturvårdsverket bör också få i uppdrag att inrätta en samverkansgrupp med representation av bland annat länsstyrelserna. Samverkansgruppens roll blir att stödja Naturvårdsverket i beredningen av myndighetens beslut vad gäller förslag till justeringar i avgiftsnivåerna i FAPT. Naturvårdsverket och samverkansgruppen bör också verka för att statens och kommunernas tillsynsavgifter inte ska avvika för mycket från varandra.

Naturvårdsverket bör utveckla sin uppföljning och analys av myndigheternas intäkter och kostnader

Statskontoret anser att Naturvårdsverket bör utveckla sin uppföljning och analys av myndigheternas intäkter och kostnader för prövning och tillsyn enligt miljöbalken. De förslag vi lämnar i detta uppdrag innebär att rapporteringen av intäkter och kostnader kommer att ge en mer heltäckande och transparent beskrivning av intäkterna och kostnaderna för prövning och tillsyn enligt miljöbalken. Med mer heltäckande uppgifter blir det mer meningsfullt att följa upp och analysera myndigheternas intäkts- och kostnadsredovisning.

Länsstyrelserna bör få ersättning när de medverkar i tillsyn och prövning enligt kapitel 17 i miljöbalken

Statskontoret anser att det är ett problem när länsstyrelserna inte får ersättning för den tillsyn som bedrivs i samband med omfattande investeringsprojekt. För att länsstyrelserna ska få de resurser som krävs för tillsyn vid dessa projekt krävs att projekten tillåtlighetsprövas av regeringen för den tillsyn som de bedriver.

Vi föreslår därför att länsstyrelserna bör få ersättning som motsvarar deras medverkan i tillsyn och prövning av verksamheter som har prövats enligt kapitel 17 i miljöbalken. Det gäller exempelvis stora infrastrukturprojekt.

Skälen är otillräckliga för att ändra dispositionsrätten

Statskontoret bedömer att skälen som regeringen angav när länsstyrelserna fick dispositionsrätt över avgifter för dammsäkerhetstillsynen fortfarande är giltiga. Men vi anser att dispositionsrätten inte bör utökas till andra tillsynsområden i FAPT. Det främsta skälet är att villkoren i regeringens riktlinjer för att införa dispositionsrätt till fler tillsynsområden inte är helt uppfyllda.

1 Utgångspunkter för uppdraget

Statskontoret har haft regeringens uppdrag att se över avgiftssystemet enligt miljöbalken, med fokus på de verksamheter och områden som omfattas av förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken (FAPT) och förordningen (2013:63) om bekämpningsmedelsavgifter.

I detta kapitel ger vi en bakgrund till uppdraget och utmaningarna inom området. Vi beskriver också uppdragets innehåll och rapportens disposition. I bilaga 2 redovisar vi hur vi har genomfört uppdraget.

1.1 Bakgrund till vårt uppdrag

Vårt uppdrag gäller avgiftssystemet för prövning och den tillsyn som sker enligt miljöbalken. Balken gäller sedan den 1 januari 1999 och många bestämmelser som ingick i tidigare miljölagstiftning fick då en vidare tillämpning. Miljöbalkens grundläggande syfte är att främja en hållbar utveckling, vilket kommer till uttryck genom balkens syften och rättsligt bindande allmänna hänsynsregler. Mer detaljerade regler om hur syftet ska uppnås finns i miljöbalkens förordningar.

Miljöbalken har tio tillsynsområden och enligt Miljötillsynsutredningens betänkande är förutsättningarna inom de olika områdena mycket olika. Miljöbalken är en ramlag, och bestämmelserna är olika detaljerade inom olika områden. Vissa tillsynsområden har tydliga och specificerade regler i balken och i följdförfattningar. Inom andra områden är det inte lika tydligt reglerat vad som gäller.[1]

[1] SOU (2017:63), *Miljötillsyn och sanktioner - en tillsyn präglad av ansvar, respekt och enkelhet*, s. 119.

De mest omfattande områdena i miljöbalken är miljöfarlig verksamhet, vattenverksamhet samt kemiska och biotekniska produkter. Det är också dessa vi i första hand har fokuserat på i uppdraget.

1.2 Tidigare utredningar framhåller utmaningar i avgiftssystemet

Avgiftssystemet för prövning och tillsyn enligt miljöbalken har varit föremål för flera utredningar. Exempelvis visade Miljötillsynsutredningen att miljöbalken inte har ett enhetligt avgiftssystem.[2] Naturvårdsverket har i sina utredningar bland annat konstaterat att länsstyrelserna inte kan genomföra den tillsyn som är nödvändig eftersom de inte har tillräckliga resurser.

1.2.1 Inget enhetligt avgiftssystem

Regeringens utgångspunkt är att avgifter i möjligaste mån ska finansiera tillsynen, och att samma principer ska gälla för finansieringen av tillsynen i hela miljöbalken. Men Miljötillsynsutredningen konstaterade i sitt betänkande att miljöbalken inte har ett enhetligt avgiftssystem.[3] Det finns avgifter som har olika konstruktioner för olika verksamhetstyper och tillsynsområden, exempelvis när det gäller prövning och tillsyn av miljöfarlig verksamhet, vissa delar inom kemikalieområdet, strålskydd och dammsäkerhet.[4]

Dessutom finansieras prövning och tillsyn enligt miljöbalken delvis med avgifter och delvis med skattemedel. Hur stor del av tillsynen som är avgiftsfinansierad skiljer sig åt mellan de olika tillsynsområdena.

De flesta centrala myndigheters arbete med prövning och tillsyn är finansierat genom myndigheternas förvaltningsanslag. Men det finns undantag. Exempelvis finansieras den tillsyn som

---

[2] SOU (2017:63), *Miljötillsyn och sanktioner - en tillsyn präglad av ansvar, respekt och enkelhet.*

[3] Regeringens skrivelse 2009/10:79, *En tydlig, rättssäker och effektiv tillsyn*, och Prop. 2019/20:137, *Förbättrad tillsyn på miljöområdet*, s. 32.

[4] SOU (2017:63), *Miljötillsyn och sanktioner - en tillsyn präglad av ansvar, respekt och enkelhet*, s. 297.

Strålsäkerhetsmyndigheten bedriver med avgifter, liksom delar av den tillsyn som Kemikalieinspektionen utövar.

Länsstyrelsernas prövning och tillsyn finansieras i huvudsak genom förvaltningsanslaget, i regel utan specificerade villkor om hur stor del av anslaget som ska användas för tillsyn. Förvaltningsanslaget fördelas av den enskilda länsstyrelsen till de olika verksamhetsområdena inom länsstyrelsen. Länsstyrelserna får normalt inte disponera över avgiftsintäkterna själva. Men när det gäller avgiftsintäkterna från tillsynen av dammsäkerhet får dessa disponeras av den länsstyrelse som utövar tillsynen.

1.2.2 Avgiftssystemet innebär olika förutsättningar för länsstyrelser och kommuner

Miljötillsynsutredningen har konstaterat att det nuvarande avgiftssystemet innebär olika förutsättningar för länsstyrelser respektive kommuner när de utför samma typ av tillsyn. Länsstyrelsernas taxor bestäms av staten i förordningen om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken och är lika över landet.[5]

Kommunerna ska ta ut avgifter som täcker deras kostnader för att utföra tillsyn. Deras avgifter är normalt högre än länsstyrelsernas. Det är en skillnad som kan vara svår att förstå för verksamhetsutövarna, det vill säga tillsynsobjekten. [6]

1.2.3 Naturvårdsverket har lyft fram brister i FAPT

Naturvårdsverket redovisade 2008, 2010 och 2012 tre olika regeringsuppdrag som på olika sätt gäller avgiftssystemen i FAPT.

Avgiftssystemet behöver inte förändras i grunden, men länsstyrelserna har inte tillräckliga resurser för tillsyn

I Naturvårdsverkets första regeringsuppdrag 2008 bedömde myndigheten att avgifterna behöver höjas och bli mer differentierade samt att

---

[5] SOU (2017:63), *Miljötillsyn och sanktioner - en tillsyn präglad av ansvar, respekt och enkelhet*, s. 305.
[6] Ibid.

länsstyrelserna behöver mer resurser för prövning och tillsyn.[7] I Naturvårdsverkets andra regeringsuppdrag 2010 ansåg myndigheten att avgiftssystemet i miljöbalken *inte* behövde förändras i grunden.[8] De statliga avgifterna borde även i fortsättningen, enligt Naturvårdsverket, differentieras utifrån miljöriskerna genom att låta olika kategorier av verksamheter betala olika höga avgifter. Naturvårdsverket ansåg att ett system där miljöriskerna vid varje enskild verksamhet skulle påverka avgiftens storlek inte skulle vara tillräckligt rättssäkert och medföra för stora administrativa kostnader.

Naturvårdsverket påpekade också, i likhet med Miljötillsynsutredningen, att flera länsstyrelser då ansåg att de inte hade tillräckliga resurser för tillsynsverksamheten. Resurserna var, enligt Naturvårdsverket, inte fördelade utifrån behoven för prövning och tillsyn i respektive län.

Vidare konstaterade myndigheten att tillsyn nästan inte förekom alls på länsstyrelsernas eget initiativ inom vattenverksamhet. Dessutom förekom i regel inte någon kontroll av tillståndsprövade vattenverksamhet. Den begränsade mängd tillsyn som ändå förekom berodde på klagomål eller andra signaler utifrån. [9]

Länsstyrelserna bör få disponera avgiftsintäkterna

I likhet med redovisningen 2008 bedömde Naturvårdsverket 2010 att länsstyrelserna behövde mer resurser till sin tillsyn. Det enklaste och snabbaste sättet att öka länsstyrelsernas resurser och förbättra deras kostnadstäckning var att låta dem disponera avgiftsintäkterna från tillsynen, enligt Naturvårdsverket. Detta gällde särskilt tillsyn av vatten-verksamhet, eftersom kostnadstäckningsgraden för den verksamheten är lägre än för miljöfarlig verksamhet (se vidare kapitel 2). De ökade intäkterna skulle enligt Naturvårdsverket vara avsedda för att höja

[7] Naturvårdsverket (2008), *Redovisning av regeringsuppdrag – Avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken.* Dnr 716-523-08 Rt. PM färdigställt 2008-09-11.
[8] Ibid.
[9] Ibid.

ambitionen i tillsynsarbetet, inte för att ersätta annan finansiering av tillsynen.[10]

En konsekvens av förslaget skulle, enligt Naturvårdsverket, vara ökade avgiftsintäkter. Detta beror på att myndigheternas intresse för att utöka tillsynsverksamheten skulle stärkas om de själva fick behålla intäkterna. En konsekvens för verksamhetsutövarna skulle alltså bli mer tillsyn. Det skulle förbättra motprestationen för den tillsynsavgift som de betalar för.[11] Det ingår emellertid inte i Statskontorets uppdrag att analysera eller bedöma resursbehovet för länsstyrelsernas prövning och tillsyn.

1.3 Regeringens uppdrag och vår tolkning av det

Statskontoret ska enligt regeringens uppdrag analysera avgiftssystemet enligt miljöbalken, med fokus på de verksamheter och områden som omfattas av förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken (FAPT) och förordningen (2013:63) om bekämpningsmedelsavgifter.

Vårt uppdrag består av *två* utgångspunkter som vi har förhållit oss till när vi har analyserat hur avgiftssystemet inom miljöbalken kan utformas. I analysen har vi utrett *fem* aspekter av avgiftssystemet, som vi har valt att formulera som frågor. Våra bedömningar av dessa aspekter är viktiga förutsättningar för vårt förslag på hur ett nytt avgiftssystem kan utformas.

1.3.1 Två utgångspunkter för utformningen av avgiftssystemet

De två utgångspunkterna för uppdraget är att undersöka hur avgiftssystemet kan utformas så att

- avgifterna bättre stämmer överens med relevanta principer

[10] Naturvårdsverket (2010), *Redovisning av regeringsuppdrag – Avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken*. Dnr 526-197-09 Rt. PM färdigställt 2010-09-09, s. 5 och 28.
[11] Ibid, s. 5, 28 och 31.

- avgifterna bättre följer kostnadsutvecklingen.

1.3.2 Fem ytterligare aspekter

I vår analys av avgiftssystemet och frågan om systemet behöver en ny utformning har vi undersökt följande frågor:

- Har den nuvarande rapporteringen och uppföljningen förutsättningar att korrekt beskriva intäkter och kostnader för prövning och tillsyn samt behovet av tillsyn?
- Är det möjligt att hålla isär avgifterna för prövning från avgifterna för tillsyn?
- Finns det förutsättningar att redovisa kostnaderna för prövning och tillsyn för olika verksamheter, branscher eller ärendetyper?
- Finns det sakliga skäl till skillnader i frågan om myndigheternas möjlighet att disponera avgiftsintäkterna, och skäl till att dispositionsrätten bör begränsas eller införas i fler fall?
- Är ersättningen från en statlig myndighet till en annan ändamålsenlig och om så är fallet vad kan underlätta en sådan transferering?

I våra förslag ska vi ta hänsyn till att förenkling är en viktig komponent i regeringens arbete föra att förbättra företagens förutsättningar och stärka konkurrenskraften.[12] Det ska också framgå i vår analys vilka ekonomiska och andra relevanta konsekvenser våra eventuella förslag har.

1.3.3 Vad innebär det att avgifterna bör följa relevanta principer?

En första utgångspunkt för vår analys är att undersöka hur avgiftssystemet kan utformas så att det stämmer överens med relevanta principer för att ta ut avgifter. Regeringen anser att tillsyn i normalfallet bör finansieras genom avgifter och att avgiftssystemen bör följa sådana principer.[13] Nedan går vi igenom vad de olika principerna innebär.

---

[12] Prop. 2019/20:1, *Budgetpropositionen för 2020,* utgiftsområde 24.

[13] Regeringens skrivelse 2009/10:79, *En tydlig, rättssäker och effektiv tillsyn*.

Avgifterna bör motsvaras av en tydlig motprestation från det allmänna

En motprestation är viktig för att tillsynsavgifterna ska kunna räknas som just avgifter och inte som skatter. Kravet på tydlig motprestation innebär inte nödvändigtvis enligt regeringen att tillsynsbesök behöver ske på plats. Tillsynsorganets riskprioritering kan göra det möjligt att för vissa tillsynsobjekt eller under vissa år ersätta besök med andra tillsynsåtgärder. Den motprestation som blir tydlig för den objektsansvarige kan exempelvis vara ett svar på att kraven på egenkontroll har uppfyllts.[14]

Avgifterna bör ha full kostnadstäckning som ekonomiskt mål

Full kostnadstäckning innebär att de objektsansvariga får stå för kostnaderna för tillsyn fullt ut. Detta medför att kostnaderna för tillsynsinsatsen är tydliga för tillsynsorganet och därför medför incitament till en mer kostnadseffektiv granskning. Utgångspunkten för prövning och tillsyn enligt miljöbalken ska vara att avgifterna ska täcka myndigheternas kostnader för dessa verksamheter. Men avgifterna ska inte leda till några bestående överskott.[15]

Avgifterna bör vara lättbegripliga och förutsebara

I sin skrivelse om tillsyn anser regeringen att tillsynsfinansieringen behöver vara mer tydlig och förutsägbar för verksamhetsutövarna.[16] Vi tolkar denna princip som att verksamhetsutövaren ska förstå hur avgiftssystemet är utformat, skälen till det samt hur mycket verksamhetsutövaren kan förväntas behöva betala för prövning och tillsyn. Om verksamhetsutövarna förstår hur avgifterna fungerar kan avgiftssystemet ge effektiva incitament för hur de agerar.

Avgifterna bör följa principen om att förorenaren betalar

De åtgärder som myndigheterna vidtar för att regelverket ska följas ska i princip bekostas av den verksamhetsutövare som riskerar att åstadkomma negativa effekter på miljön eller människors hälsa. Men i praktiken är det svårt att koppla kostnaden för varje sådan myndighetsåtgärd till en

---

[14] Regeringens skrivelse 2009/10:79, *En tydlig, rättssäker och effektiv tillsyn*, s. 20 ff.
[15] Prop. 1997/98:45, *Miljöbalk, del 1*, s 516 och 653 f.: Regeringens skrivelse 2009/10:79, *En tydlig, rättssäker och effektiv tillsyn*, s. 19–20.
[16] Regeringens skrivelse 2009/10:79, *En tydlig, rättssäker och effektiv tillsyn*, s. 23.

verksamhetsutövare eller en ansvarig person. Det är heller knappast kostnadseffektivt att göra det fullt ut.

Det finns dessutom en skillnad mellan vilken verksamhetsutövare som ska betala och hur mycket den ska betala. Avgiftens storlek beror bland annat på om tillsynen är riskbaserad eller inte, och om hela eller delar av de administrativa kostnaderna för prövning och tillsyn inkluderas.

Att förorenaren betalar är en internationellt vedertagen princip som bland annat återges i artikel 191 om Europeiska unionens funktionssätt. Principen är vägledande inom global miljöpolitik, och är internationellt känd under beteckningen PPP (Polluter Pays Principle).

Vi har undersökt hur avgiftssystemen kan utformas så att de bättre stämmer överens med dessa principer.

1.3.4 Avgifterna bör bättre följa kostnadsutvecklingen över tid

En andra utgångspunkt för vårt uppdrag är att undersöka om avgiftssystemet kan utformas så att avgifterna bättre följer kostnadsutvecklingen över tid. Utvecklingen av avgifternas storlek i miljöbalken har varit ganska ojämn. Sedan miljöbalken började gälla 1999 till år 2015 har de fastställda avgiftsbeloppens storlek ändrats stegvis genom förordningar om ändringar i de ursprungliga förordningarna (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken samt i förordningen (2013:63) om bekämpningsmedelsavgifter. Vi har undersökt hur avgiftssystemet har följt kostnadsutvecklingen i samhället och hur denna aspekt kan förbättras.

1.3.5 Ger rapportering och uppföljning en korrekt beskrivning?

Den första frågan som ingår i vår analys är: Har den nuvarande rapporteringen och uppföljningen förutsättningar att korrekt beskriva intäkter och kostnader för prövning och tillsyn, samt behovet av tillsyn?

Sedan 2016 har Naturvårdsverket i uppdrag att sammanställa ett antal myndigheters intäkter och kostnader för prövning och tillsyn enligt

miljöbalken och redovisa detta till regeringen.[17] Länsstyrelserna, Domstolsverket, Kammarkollegiet, Naturvårdsverket samt Havs- och vattenmyndigheten ska redovisa dessa intäkter och kostnader till Naturvårdsverket senast den 28 februari varje år. Naturvårdsverket ska sedan senast den 15 april varje år sammanställa dessa uppgifter till regeringen. Naturvårdsverket ska också lämna förslag med anledning av uppföljningen.

Naturvårdsverket bedömer i sin senaste uppföljningsrapport att det behövs en översyn av förordningen om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken, och förordar att även de redovisningskrav som ställs på länsstyrelserna enligt 10 kap. 3–4 §§ FAPT bör ses över. De anser att det är svårt att leva upp till förordningens redovisningskrav när det gäller länsstyrelsens intäkter och kostnader för prövning och tillsyn enligt miljöbalken. Svårigheterna gäller såväl de faktiska kostnaderna som det bedömda behovet. Jämförelser mellan kostnader för tillsyn och behov av tillsyn försvåras i och med att reglerna gäller olika omfattning av länsstyrelsernas totala tillsyn, enligt Naturvårdsverket.

I sin redovisning tar Naturvårdsverket även upp osäkerheten i de kostnadsuppgifter som länsstyrelserna redovisar. Dessa uppgifter bygger på länsstyrelsernas tidredovisningssystem och kan även innehålla andra verksamhetskostnader än de som hör till tillsyn och prövning.

Vi har analyserat och lämnar förslag på hur systemet för rapportering och uppföljning kan utformas för att skapa förutsättningar för att mer korrekt och jämförbart beskriva intäkter, kostnader och tillsynsbehov.

1.3.6 Går det att hålla isär avgifterna för prövning respektive tillsyn?

Den andra frågan som ingår i analysen är: Går det att hålla isär avgifterna för prövning från avgifterna för tillsyn?

[17] 10 kap. 1–7 §§ FAPT.

Naturvårdsverket för i sin uppföljningsrapport fram att det vore lämpligt att utreda möjligheterna att hålla isär avgifterna för prövning respektive tillsyn. Myndigheten anser att detta bland annat skulle

- förtydliga för verksamhetsutövare vad tillsyns- och prövningsavgiften gäller, i synnerhet vid överlåten tillsyn
- göra det enklare att beskriva avgiftsfinansieringen för länsstyrelsernas tillsyn, det vill säga hur stor del av tillsynen som finansieras av avgifter och hur stor del som finansieras av skatter.

Vi har analyserat förutsättningarna för att hålla isär dessa två avgifter, och redovisar vilka eventuella fördelar en sådan förändring har.

1.3.7 Går det att redovisa kostnaderna för prövning och tillsyn för olika verksamheter, branscher eller ärendetyper?

Redovisningen av kostnaderna för tillsyn och prövning är i dag uppdelad på olika tillsynsområden (miljöfarlig verksamhet, vattenverksamhet och markavvattning) och på vilken typ av arbete som gett upphov till kostnaden i fråga (till exempel tillståndsprövning, samråd, operativ tillsyn och medverkan i domstolsprövning). Regeringen vill att vi undersöker förutsättningarna för att redovisa kostnaderna även uppdelat på olika branscher, verksamheter och ärendetyper. Vi har utrett frågan inte minst ur näringslivets perspektiv, det vill säga vilken nytta som näringslivet skulle ha av denna statistik. Vi har även undersökt hur Naturvårdsverket och de olika myndigheterna som rapporterar in kostnader till Naturvårdsverket ser på detta, till exempel vilka problem, möjligheter och kostnader det skulle medföra.

1.3.8 Finns det skäl till skillnader i myndigheternas möjlighet att disponera avgiftsintäkterna?

Enligt vårt uppdrag är det en återkommande fråga om myndigheternas verksamhet ska finansieras med anslag eller genom specialdestination av avgifter, det vill säga att myndigheterna själva får disponera intäkterna.

Riksdagen fastställde 2011 riktlinjer för specialdestination av belastande avgifter.[18]

Vi har analyserat om det finns sakliga skäl för dagens skillnader när det gäller myndigheternas möjlighet att disponera avgiftsintäkterna och om de i så fall fortfarande är giltiga, eller om dispositionsrätten bör ändras eller införas i fler fall.

1.3.9 Är ersättningen från en statlig myndighet till en annan ändamålsenlig?

Den sista frågan som ingår i analysen är: Är ersättningen från en statlig myndighet till en annan ändamålsenlig och vad kan underlätta en sådan transferering?

Regeringen kan i ett ärende enligt 17 kap. miljöbalken besluta om att sökanden måste stå för berörda statliga myndigheters undersöknings-, övervaknings- och tillsynskostnader för den verksamhet som ansökan avser. Om sökanden är en statlig myndighet kan regeringen således besluta om att sökanden ska ersätta en annan statliga myndighets kostnader. I praktiken är det fråga om en överföring av statliga medel från en statlig myndighet till en annan. I samband med transaktionen uppstår administrativa kostnader.[19] Vi har analyserat om denna ordning är lämplig eller inte.

1.3.10 Avgränsningar

Vi har identifierat fyra avgränsningar i uppdraget. En avgränsning gäller avgiftssystemet för tillsynsområdet kemiska och biotekniska produkter. För detta avgiftssystem ska vi endast översiktligt se över om systemet följer allmänna principer. Enligt uppdraget ska vi inte föreslå några förändringar i avgiftssystemet.

---

[18] Prop. 2010/11:40, *En reformerad budgetlag*, s. 38; Bet. 2010/11:KU14, *En reformerad budgetlag: Konstitutionsutskottets betänkande*; Riksdagsskrivelse 2010/11:77.

[19] Regeringsbeslut 2020-04-30, M2020/00666/Me, *Uppdrag att se över systemet för avgifter för sådan prövning och tillsyn som sker enligt miljöbalken,* s. 6.

En annan avgränsning gäller vilka förslag vi ska presentera. Enligt uppdraget ska vi inte lämna förslag som berör kommunernas avgifter för tillsyn enligt miljöbalken. Våra förslag ska endast omfatta de avgifter som statliga myndigheter tar ut.

Vidare avgränsar vi oss till två avgiftsområden i FAPT: miljöfarlig verksamhet och vattenverksamhet. Det beror på att 99,5 procent av länsstyrelsernas intäkter från miljötillsyn kommer från dessa områden.[20]

Uppdraget nämner en ytterligare avgränsning som gäller vattenverksamheter. Sedan 1 januari 2019 gäller att vattenverksamheter för produktion av vattenkraftsel som inte har moderna miljövillkor ska prövas för att fastställa sådana villkor (11 kap. 27 § miljöbalken). Prövningsavgiften för sådana prövningar kommer att ses över i särskild ordning (prop. 2017/18:243 s. 124 och 181) och ingår alltså inte i vårt uppdrag.[21]

I bilaga 2 redovisar vi hur vi har genomfört uppdraget.

1.4 Projektgrupp och kvalitetssäkring av rapporten

Utredarna Eero Carroll, Rebecca Hort och Sebastian Stålfors (projektledare) har genomfört uppdraget. Hugo Faber och Stina Petersson har medverkat under olika perioder av projektarbetet. Rapporten har kvalitetssäkrats enligt Statskontorets interna rutiner.

Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten och representanter för länsstyrelserna har fått möjlighet att ge sin syn på våra preliminära bedömningar och förslag. Myndigheterna har också kontrollerat fakta på relevanta delar av ett utkast till rapport. Vi har vidare gett Ekonomistyrningsverket, Kammarkollegiet och Sveriges kommuner och regioner möjlighet att lämna synpunkter i olika skeden av genomförandet. Statskontoret svarar för innehåll, slutsatser och förslag i rapporten.

---

[20] Naturvårdsverket (2020), *Redovisning av myndigheters intäkter och kostnader 2019 för prövning och tillsyn enligt miljöbalken*, s. 14.
[21] Regeringsbeslut 2020-04-30, M2020/00666/Me, *Uppdrag att se över systemet för avgifter för sådan prövning och tillsyn som sker enligt miljöbalken*, s. 3.

1.5 Rapportens disposition

Rapporten är uppdelad i sex kapitel. Kapitel 2 behandlar avgiftssystemets ändamålsenlighet och ersättningar mellan myndigheter. I kapitel 3 analyserar vi frågan om avgifterna följer kostnadsutvecklingen. I kapitel 4 och 5 analyserar vi frågorna om dispositionsrätt över avgiftsintäkterna respektive särskilda aspekter kring rapportering och uppföljning av dessa. I kapitel 6 redovisar vi våra slutsatser och förslag samt förslagens konsekvenser.

2 Avgiftssystemens ändamålsenlighet

I detta kapitel analyserar och bedömer vi om avgiftssystemen enligt FAPT och förordningen (2013:63) om bekämpningsmedel är ändamålsenligt och om de behöver förändras eller inte. Våra överväganden bygger på dokumentstudier och våra intervjuer med länsstyrelser, centrala myndigheter, SKR samt företrädare för näringslivet.

I vår bedömning ingår att undersöka hur väl tillsynsmyndigheternas avgifter för prövning och tillsyn stämmer överens med de allmänna och relevanta principerna för att ta ut avgifter. Principerna är som följer:

- Avgiften bör motsvaras av en tydlig motprestation från det allmänna.
- Avgiften bör ha full kostnadstäckning som ekonomiskt mål.
- Avgiften bör vara lättbegriplig och förutsebar.
- Avgifterna bör följa principen om att förorenaren betalar.

I slutet av kapitlet analyserar vi också frågan om det är ändamålsenligt att en statlig myndighet betalar ersättning till en annan myndighet.

2.1 Sammanfattande iakttagelser

- Vi bedömer att avgiftssystemen i FAPT kan bli mer ändamålsenliga än vad de är i idag. Utmaningarna skiljer sig åt mellan systemen, men gemensamt är att de inte uppfyller principen om full kostnads-täckning.
- För miljöfarlig verksamhet finns en årlig fast avgift som täcker både tillsyn och prövning. Fördelen är att systemet är enkelt och förutsägbart för verksamhetsutövarna. En tydlig nackdel är att motprestationen blir otydlig. Det beror på att det inte finns någon tydlig koppling mellan avgift och tillsyn respektive prövning.

Verksamhetsutövarna betalar årsavgift för båda delarna och inte i direkt samband med att de tillsynas eller får sin prövning godkänd.

- För vattenverksamheter finns en engångsavgift för prövning och timavgift för tillsyn. Systemet innebär en tydlig motprestation för verksamhetsutövarna samt gör det enkelt och lättbegripligt. Men vi konstaterar också att avgiftssystemet har relativt låg kostnadstäckning och inte uppfyller principen om att förorenaren ska betala.
- För bekämpningsmedel består avgiftssystemet av en årsavgift för prövning och tillsyn. Vi bedömer att motprestationen är relativt god för verksamhetsutövarna eftersom avgiften omfattar olika typer av nödvändigt stöd och information. Årsavgiften gör också systemet lättbegripligt och förutsägbart. Men principerna om full kostnadstäckning och att förorenaren ska betala är inte helt uppfyllda.
- Vi bedömer att det inte följer några onödiga administrativa kostnader av ersättningssystemet i samband med tillåtlighetsprövningar. Däremot leder flera prövningar inom ramen för ett och samma projekt till merarbete.

2.2 Systemet för miljöfarlig verksamhet uppfyller inte principerna fullt ut

Miljöfarlig verksamhet är all användning av mark, byggnader eller anläggningar som kan störa människors hälsa eller miljön. Det krävs tillstånd eller anmälan om någon vill starta och driva viss miljöfarlig verksamhet.

Miljöfarlig verksamhet regleras i miljöprövningsförordningen (2013:251) och delas in i tillståndspliktiga verksamheter A och B och anmälningspliktiga C-verksamheter. Övriga verksamheter kallas ofta för U-verksamheter.

Länsstyrelsen har tillsynsansvar för A- och B-verksamheter och kommunerna har tillsynsansvar för C- och U-verksamheter. Länsstyrelserna kan överlåta tillsynsansvar av A- och B-anläggningar till en kommun om kommunen begär det och länsstyrelsen anser att förutsättningarna enligt 1 kap 20 § i miljötillsynsförordningen uppfylls. Försvarsinspektören för hälsa och miljö har tillsynsansvar över

Försvarsmaktens verksamheter. För ytterligare bakgrundsinformation om miljöfarlig verksamhet se bilaga 3.

2.2.1 Hur väl stämmer avgiftssystemet med de allmänna principerna?

I detta avsnitt redovisar vi vår bedömning hur väl avgiftssystemet för miljöfarlig verksamhet följer de allmänna relevanta principerna för ett avgiftssystem.

Systemet följer inte principen om motprestation

Vi bedömer att den fasta årliga prövnings– och tillsynsavgiften som länsstyrelserna tar ut inte följer principen om motprestation. Det grundar vi på att länsstyrelserna tar ut tillsynsavgiften oavsett hur mycket tillsyn de gör hos verksamhetsutövarna. Dessutom betalar verksamhetsutövarna en årlig avgift för prövning, även om ingen ny prövning av verksamheten genomförs. Våra intervjuer med representanter för både näringslivet och länsstyrelserna visar att verksamhetsutövarna därför inte förstår kopplingen mellan avgiften och den tillsyn respektive prövning som verksamheten får.

Dessutom innebär systemet med förhandsbetalning som används inom ramen för FAPT att verksamhetsutövarna betalar vid varje givet tillfälle för något de ännu inte har fått. Systemet med förhandsbetalning har tidigare utretts av både Statskontoret och Riksrevisionen på livsmedelskontrollens område. Statskontoret ansåg då att modellen med förhandsbetalning skapar pedagogiska problem eftersom kontrollen utförs först efter det att avgiften har betalats. Att betala för en kontroll som utförs långt senare riskerar att undergräva legitimiteten för avgifterna, men också för livsmedelskontrollen som sådan. Regeringen beslutade 2020 att det nuvarande avgiftssystemet för livsmedelskontroller med en årlig avgift som betalas i förskott ska ersättas av ett system med efterhandsdebitering.[22]

---

[22] Bland annat Riksrevisionen (2014:12). *Livsmedelskontrollen. Tar staten sitt ansvar?*, Statskontoret (2015:17). *Avgifter i livsmedelskontrollen. Förslag på en mer effektiv avgiftsfinansiering* och Prop. 2020/21:43, E*n anpassning av bestämmelser om kontroll i livsmedelskedjan till EU:s nya kontrollförordning.*

Principen om full kostnadstäckning är inte uppfylld

Vi kan konstatera att det saknas en tydlig korrelation mellan avgiftsintäkter och statens kostnader (tabell 1). Vi bedömer därför att principen om full kostnadstäckning för avgiftssystemet inte är uppfylld.

Tabell 1. **Statens kostnader och intäkter (länsstyrelser och centrala myndigheter, exkl. Kemikalieinspektionen) för tillsyn, samråd och prövning i första instans av miljöfarlig verksamhet, 2016 – 2019 (mkr).**

År	2016	2017	2018	2019	Totalt
Avgiftsintäkter	135	152	165	169	621
Kostnader	194	203	232	241	870
Kostnadstäckning	70 %	75 %	71 %	70 %	71 %

Källor: Statskontorets egna beräkningar utifrån Naturvårdsverket (2020), tabeller 4 och 7, för 2019; Naturvårdsverket (2019; 2018), tabellerna 1 – 3, för 2017 – 2018, samt Naturvårdsverket (2017), tabellerna 2 – 4, för 2016.

Den totala kostnadstäckningsgraden för perioden 2016 – 2019 var ungefär 71 procent (tabell 1). Vi bör dock vara försiktiga med att dra några långtgående slutsatser om länsstyrelsernas avgiftsfinansieringsgrad. Naturvårdsverket konstaterar i sin senaste årsrapport att länsstyrelsernas intäkts- och kostnadsredovisningar inte håller tillräckligt hög kvalitet för det.[23]

Ett tydligt exempel på hur avgiftssystemet inte lever upp till principen om full kostnadstäckning är hur prövningar av en verksamhet går till. Det nuvarande systemet innebär att ingen avgift tas ut förrän året efter prövningen är godkänd och klar. Staten kan därför inte ta ut någon avgift om den prövade verksamheten inte startar, eller om verksamhetsutövaren drar tillbaka sin ansökan eller inte tar tillståndet i anspråk, trots att länsstyrelsen kan ha lagt mycket resurser på tillståndsprövningen. Våra intervjuer med länsstyrelserna visar att detta är särskilt vanligt när det gäller ansökan om tillstånd till vindparker som prövas utan att komma till stånd.

[23] Naturvårdsverket (2020), *Redovisning av myndigheters intäkter och kostnader 2019 för prövning och tillsyn enligt miljöbalken*, s. 16.

Principen om lättbegriplighet och förutsägbarhet är i stort sett uppfylld

Vi bedömer att avgiftssystemet delvis är lättbegripligt och förutsägbart. Den fasta årliga avgiften är förutsägbar eftersom den inte varierar mellan åren och inte är beroende av hur mycket arbete tillsynsmyndigheten lägger ner på respektive verksamhet.

Men vi anser också att systemet har vissa pedagogiska brister. Det beror på att inte alla företag förstår systemet och vad de egentligen betalar för (se även föregående avsnitt).

Enligt våra intervjuer med representanter för näringslivet är det svårt för enskilda företag att förstå att avgiften är baserad på andra faktorer än endast tillsynen i sig. Dessa faktorer är exempelvis efterarbete, skrivbordstillsyn och granskning av besiktningsrapporter.

Principen om att förorenaren ska betala är inte uppfylld fullt ut

Vi anser att avgiftssystemet inte fullt ut lever upp till principen om att varje enskild förorenare ska betala för de kostnader myndigheter har för att minimera de negativa effekter som förorenaren har på miljön. Den viktigaste anledningen till det är att systemet inte har full kostnadstäckning för vare sig prövning eller tillsyn (se avsnittet om kostnadstäckning ovan). Det är därför delvis staten, och inte den potentiella förorenaren, som betalar.

Även om avgiftssystemet i sig hade burit alla kostnader hade det varit svårt att härleda kostnaden för varje myndighetsåtgärd till enskilda förorenare. Exempelvis ansåg Miljötillsynsutredningen att det i praktiken knappast är kostnadseffektivt att försöka nå full kostnadstäckning i varje enskilt prövnings- och tillsynsärende.[24] Vi anser därför att den allmänna och relevanta principen om att förorenaren ska betala är svår att uppfylla, oavsett vilket avgiftssystem som används.

Ett sätt att närma sig principen om att förorenaren ska betala är att, vid sidan av den fasta tillsynsavgiften, införa möjligheten för länsstyrelserna att ta ut en timavgift när de utför händelsestyrd tillsyn. Den ska endast

---

[24] SOU (2017:63), *Miljötillsyn och sanktioner - en tillsyn präglad av ansvar, respekt och enkelhet*, s. 295 ff.

aktiveras när en verksamhet kräver tillsyn utöver det vanliga på grund av förseelser. Exempel på det är större olyckor, bränder eller andra extraordinära händelser. En sådan möjlighet finns för tillsyn av vattenverksamhet, men inte för miljöfarlig verksamhet.

2.3 Systemet för vattenverksamhet följer delvis principerna

Bestämmelser om vattenverksamhet i 11 kap. miljöbalken gäller vattenkraftverk, dammar och andra anläggningar i vattenområden, vattenuttag, grävning och utfyllnad i vattenområden samt åtgärder som utförs för att avvattna mark. Tillsynen utförs i huvudsak av länsstyrelserna, men i enstaka fall är tillsynen överlåten till kommunerna.

Till skillnad mot den timbaserade avgiften som tas ut vid tillsyn av annan vattenverksamhet, får den länsstyrelse som bedriver tillsyn över en klassificerad damm disponera denna avgiftsintäkt. En viktig anledning är att verksamheten styrs av efterfrågan, då dammarna är ojämnt fördelade över landet och länsstyrelser. Om avgiften disponeras av myndigheten och särredovisas i länsstyrelsernas årsredovisning innebär detta en säkerställd styrning och kontroll av verksamheten (se även kapitel 4).[25] För ytterligare bakgrundsinformation om vattenverksamhet, se bilaga 3.

2.3.1 Hur väl stämmer avgiftssystemet med de allmänna principerna?

I detta avsnitt redovisar vi vår bedömning av hur väl avgiftssystemet för vattenverksamheter följer de allmänna relevanta principerna för ett avgiftssystem.

Principen om motprestation är uppfylld

Vi bedömer att avgifterna för vattenverksamheter uppfyller principen om motprestation. Ett skäl är att prövningsavgiften för vattenverksamheter tas ut som en engångsavgift i samband med prövningen. Det gör det tydligt för verksamhetsutövaren vad den betalar för. En annan orsak är att

[25] Lag (2014:114) om ändring i miljöbalken; Prop. 2013/14:38, *Vattenmiljö och vattenkraft*, s. 43.

länsstyrelserna tar ut en timavgift vid tillsyn, vilket gör att kopplingen mellan mängden tillsyn och avgift blir tydlig för verksamhetsutövarna.

Principen om full kostnadstäckning är inte uppfylld

Vi kan konstatera att det nuvarande avgiftssystemet för prövning och tillsyn av vattenverksamheter medför en låg kostnadstäckning (tabell 2). Det visar bland annat Naturvårdsverkets redovisningar under senare år.[26]

Tabell 2. **Statens kostnader och intäkter (länsstyrelser och centrala myndigheter, exkl. Kemikalieinspektionen) för tillsyn, samråd och prövning i första instans av vattenverksamheter, 2016–2019 (mkr)**

År	2016	2017	2018	2019	Totalt
Avgiftsintäkter	15	25	25	30	95
Kostnader	108	117	131	142	498
Kostnadstäckning	14 %	21 %	19 %	21 %	19 %

Källor: Statskontorets egna beräkningar utifrån Naturvårdsverket (2020), tabeller 4 och 7, för 2019; Naturvårdsverket (2019; 2018), tabellerna 1–3, för 2017–2018, samt Naturvårdsverket (2017), tabellerna 2–4, för 2016.

Den totala kostnadstäckningsgraden för perioden 2016–2019 var ungefär 19 procent (tabell 2). Som vi noterade ovan bör vi vara försiktiga med att dra långtgående slutsatser om länsstyrelsernas avgiftsfinansieringsgrad. Naturvårdsverket konstaterar i sin senaste årsrapport att länsstyrelsernas intäkts- och kostnadsredovisningar inte håller tillräckligt hög kvalitet för det.[27]

Enligt de länsstyrelser som vi har intervjuat samt Havs- och vattenmyndigheten har tillsynsområdet vattenverksamheter förhållandevis höga administrativa kostnader. Skälet är att verksamhetsutövarna ska betala både en prövningsavgift och avgift baserad på handläggningstid för tillsyn. I motsats till miljöfarlig verksamhet finns det inom vatten-

[26] Naturvårdsverket (2020), *Redovisning av myndigheters intäkter och kostnader 2019 för prövning och tillsyn enligt miljöbalken,* samt motsvarade rapporter för 2016–2018, publicerade 2017–2019.
[27] Naturvårdsverket (2020), *Redovisning av myndigheters intäkter och kostnader 2019 för prövning och tillsyn enligt miljöbalken*, s. 16.

verksamhet ingen årlig avgift, med undantag för dammsäkerhet. I stället tar länsstyrelserna ut en timavgift ut vid tillsyn.

Men eftersom länsstyrelserna inte får behålla avgifterna finns det ändå inte någon tydlig koppling mellan den utförda tillsynen och hur mycket resurser som länsstyrelserna förfogar över för tillsyn av vatten-verksamheter. Detta gäller även för övriga tillsynsområden i FAPT, med undantag för dammsäkerhet. Länsstyrelserna debiterar därför bara i undantagsfall verksamhetsutövare för tillsyn inom vattenverksamheter. De anser att det inte är meningsfullt eftersom timavgifterna tar relativt stora administrativa resurser i anspråk.[28]

Timavgiften för tillsyn av vattenverksamheter täcker inte länsstyrelsernas kostnader och tillsynen av vattenverksamhet bedöms av länsstyrelserna och Naturvårdsverket vara eftersatt.

När det gäller prövning av vattenverksamheter är avgiften kopplad till verksamhetens kostnader för det som ansökan avser.[29] Verksamhetens kostnader kan därför komma att under- eller överskattas, vilket i sin tur kan påverka hur stor avgiften blir.

Principen om lättbegripligt och förutsägbart avgiftssystem är i stort sett uppfylld

Vi bedömer att avgiftssystemet för vattenverksamhet är relativt tydligt. Det beror på att avgiften för prövning respektive tillsyn betalas separat. Prövningsavgiften är dessutom en engångsavgift och tillsynsavgiften är beroende av nerlagda tillsynstimmar per verksamhet. Dessutom tas tillsynsavgiften ut i efterhand, vilket gör att verksamhetsutövaren vet vad den betalar för.

Men samtidigt innebär systemet med timavgift att avgiftssystemet är något mindre förutsägbart för verksamhetsutövaren än om hen skulle betala en fast årlig avgift där tillsynsavgiften ingår. Anledningen är att systemet med en timavgift gör att den sammanlagda tillsynsavgiften kan variera

---

[28] Naturvårdsverket (2010), *Redovisning av regeringsuppdrag – Avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken*. Dnr 526-197-09 Rt. PM färdigställt 2010-09-09, s. 4.
[29] FAPT 3 kap 4 §.

mellan olika år beroende på hur mycket tillsyn en enskild verksamhet kräver, och hur mycket tillsyn en länsstyrelse har möjlighet att genomföra.

Principen om att förorenaren ska betala är delvis uppfylld

Vi bedömer att principen är uppfylld när det gäller dammsäkerhet eftersom den årliga tillsynsavgiften betalas av samtliga berörda verksamhetsutövare. Det innebär att samtliga potentiella förorenare betalar. För övriga vattenverksamheter anser vi att principen delvis är uppfylld.

Övriga verksamheter betalar endast en relativt låg prövningsavgift. Timavgiften innebär att förorenaren debiteras endast om länsstyrelsen särskilt beslutar om tillsyn, vilket i viss mån innebär att förorenaren betalar. Men eftersom länsstyrelsernas timavgift är relativt låg betalar verksamhetsutövaren inte hela kostnaden för tillsynen.

År 2019 låg kommunernas genomsnittliga timtaxa för tillsyn och prövning enligt miljöbalken på 929 kr per timme (227 kommuner/förbund har lämnat uppgifter om timavgifter) och timavgiften varierade mellan 720 kronor och 1 370 kronor. I jämförelse med statistiken från kommunerna ligger timavgiften för länsstyrelsens tillsyn på 800 kronor, enligt 11 kap miljöbalken, därför lågt.[30]

I sammanhanget är anmälningsavgiften låg, 1 660 kronor, för mindre vattenverksamheter. Det bidrar också till den svaga kostnadstäckningen. Om vi sätter avgiften i relation till den timavgift på 800 kronor som är fastställd i samma förordning innebär det att den sökande finansierar drygt två timmar handläggningstid. I praktiken tar handläggningen av en anmälan om vattenverksamhet betydligt längre tid än så, enligt flera länsstyrelser.

Vi anser att det är en nackdel att anmälan om vattenverksamhet har samma avgift oavsett vilken typ av åtgärd som anmäls. I realiteten innebär

---

[30] Länsstyrelsen Västra Götaland (2020), *Vattenavdelningens synpunkter med anledning av Statskontorets översyn av förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken (FAPT) och förordningen (2013:63) om bekämpningsmedelsavgifter*, PM 2020-05-29, s. 3.

olika åtgärder och verksamheter olika omfattande insatser från tillsynsmyndighetens sida, vilket därmed inte avspeglas i de avgifter myndigheterna tar ut.

2.4 Systemet för bekämpningsmedel uppfyller inte alla principer

Bestämmelserna för ansökningsavgifter och årsavgifter för bekämpningsmedel finns i förordning (2013:63) om bekämpningsmedelsavgifter. Där finns också regler om förhöjda årsavgifter från 2014 och uppgifter om avgifter för prövning av verksamma ämnen i växtskyddsmedel och biocidprodukter.

Bekämpningsmedel är kemiska eller biologiska produkter som är till för att förhindra skador på bland annat människors och djurs hälsa. En produkt kan innehålla ett eller flera verksamma ämnen. Ett bekämpningsmedel kan vara antingen en biocidprodukt eller ett växtskyddsmedel, beroende på vad det ska användas till.

Växtskyddsmedel är bekämpningsmedel som används i huvudsak för att skydda växter och växtprodukter inom jordbruk, skogsbruk och trädgårdsbruk. Biocidprodukter är de bekämpningsmedel som inte är växtskyddsmedel. Både biocidprodukter och växtskyddsmedel kan vara biologiska bekämpningsmedel.[31]

Både den som säljer bekämpningsmedel och den som använder bekämpningsmedel betalar tillsynsavgift. För att få sälja eller använda ett bekämpningsmedel i Sverige krävs att det är granskat och godkänt av Kemikalieinspektionen.

I förordningen (2013:63) om bekämpningsmedelsavgifter framgår det att avgiftssystemet består av följande huvudkategorier:

- En ansökningsavgift av kemiska växtskyddsmedel respektive biocidprodukter

[31] http://www.kemi.se, inloggningsdatum 2020-09-07.

- En ansökningsavgift för verksamma ämnen i växtskyddsmedel respektive biocidprodukter
- Årsavgift för bekämpningsmedel som omfattar både kemiska och biologiska produkter samt verksamma ämnen.

För ytterligare bakgrundsinformation om bekämpningsmedel se bilaga 3.

2.4.1 Hur väl stämmer avgiftssystemet med de allmänna principerna?

I detta avsnitt redovisar vi vår bedömning hur väl avgiftssystemet för bekämpningsmedel följer de allmänna relevanta principerna för ett avgiftssystem.

Principen om motprestation är relativt väl uppfylld
Vi anser att avgiftssystemet för prövning och tillsyn när det gäller bekämpningsmedel består av en relativt god motprestation till verksamhetsutövarna. Anledningen är att årsavgiften inte endast inkluderar tillsyn utan även olika typer av stöd och information som verksamhetsutövarna har god nytta av.

Ett sådant stöd är Kemikalieinspektionens register över vilka produkter som är godkända att använda i Sverige. Ett annat stöd är Kemikalieinspektionens helpdesk och seminarier som syftar till att informera verksamhetsutövarna om vilka regler som gäller för prövningen och vad de förväntas göra för att uppfylla dem.

Principen om full kostnadstäckning är inte helt uppfylld
Vår analys visar att avgiftsuttaget inte fullt ut täcker kostnaderna för prövning och tillsyn (tabell 3). Kemikalieinspektionens årsredovisningar för perioden 2016–2019 visar att prövning och tillsyn av bekämpningsmedel har haft full kostnadstäckning under ett år, nämligen 2018.

Tabell 3. **Kemikalieinspektionens kostnader och intäkter för avgiftsbelagd tillsyn på bekämpningsmedelsområdet, 2016–2019 (mkr).**

År	2016	2017	2018	2019
Intäkter	56,5	57,1	74.9	66,7
Kostnader	65,5	67	74,6	73,1
Kostnadstäckning	86,3 %	85, 2 %	100,4 %	91,2 %

Källor: Statskontorets egna beräkningar utifrån Kemikalieinspektionen (2020; 2019; 2018; 2017), tabellen ”Avgiftsbelagd verksamhet där avgifterna inte disponeras”. Intäkters faktiska utfall (ej budgeterat) summeras endast för bekämpningsmedel. Det faktiska kostnadsutfallet (ej budgeterat) summeras också för denna verksamhet.

De årliga underskotten beror på att kostnaden för prövningen är högre än vad anslaget täcker. Det går förenklat att säga att kostnadstäckningen för prövningen är cirka 80 procent och för tillsynen cirka 100 procent.

Kemikalieinspektionen arbetar för att kostnaderna för den avgifts-finansierade verksamheten på sikt ska vara i balans mot intäkterna. Men myndigheten påpekar att ändringen i förordningen (2013:63) om bekämpningsmedelsavgifter som gäller sedan den 14 juni 2019 innebär att så kallade UPMA – det vill säga utvidgning av produktgodkännande för mindre användningsområde och vissa biologiska växtskyddsmedel – inte längre omfattas av målet om full kostnadstäckning.[32]

Samtidigt gäller fortfarande målet om full kostnadstäckning för ansökningar om små odlingsarealer, dispenser för att undanröja fara och vissa biologiska växtskyddsmedel. Eftersom avgiftsnivåerna för dessa ansökningar inte är beräknade att täcka kostnaderna för prövningen kommer dessa ärendetyper inte att kunna uppnå full kostnadstäckning.[33]

Principen om lättbegripligt och förutsägbart är i stort sett uppfylld

Vi anser att årsavgiften för tillsyn av bekämpningsmedel är lättbegriplig och förutsägbar, eftersom den är fast och inte rörlig. Däremot är prövningsavgifterna relativt komplicerade eftersom det finns olika ansökningsavgifter för olika ärendekategorier respektive ärendetyper. För verksamhetsutövare som vill ta reda på ansökningsavgiften finns det ett

[32] Kemikalieinspektionen (2020), *Årsredovisning 2019,* s. 108.
[33] Ibid, s. 107–108.

särskilt webbprogram på Kemikalieinspektionens webbsida som stöd för att beräkna ansökningsavgiften.

Principen om att förorenaren ska betala är inte helt uppfylld

Vi bedömer att principen om att förorenaren ska betala inte är helt uppfylld inom bekämpningsmedelsområdet. Kostnaderna för prövning och tillsyn, som vi konstaterar ovan, betalas till cirka 90 procent av verksamhetsutövarna på kemikaliemarknaden. Men eftersom resterande 10 procent finansieras via förvaltningsanslaget står alltså inte förorenaren för hela kostnaden.

Det kan finnas nyansskillnader mellan de som säljer bekämpningsmedel och de som använder bekämpningsmedel. Men vi har inte möjlighet att särskilja dessa grupper för att analysera hur mycket var och en betalar i avgifter. Vi behandlar dem därför som en gemensam grupp.

2.5 Ersättningar mellan myndigheter i samband med tillåtlighetsprövningar

I detta avsnitt analyserar vi om det är ändamålsenligt att en statlig myndighet betalar ersättning till en annan och vad som kan underlätta en sådan transferering. Våra bedömningar bygger på dokumentstudier och våra intervjuer med länsstyrelser och Transportstyrelsen.

Vår analys visar att det inte följer några onödiga administrativa kostnader av ersättningssystemet i samband med tillåtlighetsprövningar. Däremot leder flera prövningar inom ramen för ett och samma projekt till merarbete. Men detta är snarast en konsekvens av hur prövningarna utförs än ett problem som har att göra med hur ersättningssystemet är utformat.

2.5.1 Prövningsmyndigheten får bara ersättning om regeringen hanterar ärendet som ett tillåtlighetsärende

Myndigheternas insatser vid prövningsprocesserna kan i vissa fall kräva mycket resurser. Så är det vid till exempel stora projekt inom infrastrukturområdet eller gruvnäringen. Prövningsmyndigheternas möjligheter att finansiera insatser som gäller mer komplexa och omfattande projekt hanteras i regelverket genom att FAPT ger möjlighet för prövningsmyndigheterna att begära ersättning för kostnader som uppstår vid sådana

ansökningar. Det innebär, om den sökande är en statlig myndighet, att en myndighet ska ersätta en annan myndighets kostnader för undersöknings-, övervaknings- och tillsynsinsatser som gäller den verksamhet som ansökan gäller. I praktiken blir det fråga om att föra över statliga medel från en statlig myndighet till en annan. Denna hantering för med sig vissa administrativa kostnader.

Men möjligheten för prövningsmyndigheten att begära ersättning för resurskrävande prövningar begränsas av att den förutsätter att regeringen hanterar prövningen som ett så kallat tillåtlighetsärende vilket kräver ett regeringsbeslut. Antalet tillåtlighetsprövningar har dessutom minskat efter att kriterierna för när detta ska göras har skärpts genom förändringar i regelverket. Detta begränsar i praktiken ytterligare möjligheten för prövningsmyndigheterna att finansiera mer omfattande prövningar. Om tillsynen inte gäller ett tillåtlighetsärende finansieras prövnings-kostnaderna av prövningsmyndighetens förvaltningsanslag.

Mot denna bakgrund har Trafikverket analyserat länsstyrelsernas behov av extra resurser i samband med Trafikverkets omfattande infrastruktur-investeringar inom transportsektorn. Trafikverket lämnade också tidigare i år förslag om på vilket sätt länsstyrelserna skulle kunna få extra resurser.[34]

Vi kan inte utifrån vårt underlag se att den problembild som vi har fått fram när det gäller ersättningar från en myndighet till en annan i samband med tillåtlighetsprövningar även gäller andra myndigheter än läns-styrelserna.

2.5.2 Det finns olika problem med det nuvarande ersättningssystemet

I våra intervjuer med företrädare för länsstyrelserna och Trafikverket har vi uppmärksammat flera problem med det nuvarande ersättningssystemet vid tillåtlighetsprövningar.

[34] Trafikverket (2020), *Uppdrag att analysera resursbehov för länsstyrelserna vid omfattande transportinfrastrukturinvesteringar*.

Allt färre verksamheter tillåtlighetsprövas

Regeringen beslutar i allt mindre utsträckning om tillåtlighetsprövningar. I stället bedömer Trafikverket om större projekt uppfyller kraven i miljöbalken. Den utvecklingen överensstämmer också med den ansvarsfördelning mellan regeringen och prövningsmyndigheterna som lagstiftarna ville åstadkomma när möjligheten infördes i miljöbalken. Trafikverket bedömer att det är en förväntad konsekvens av en lagändring 1 januari 2013 som syftade till att prövningar endast ska göras när de är motiverade. Samtidigt innebär denna utveckling att prövningsmyndigheterna har färre möjligheter att begära ersättning för att täcka kostnader kopplade till deras insatser vid denna form av prövningar.

Kostnaderna för tillåtlighetsprövningar finansieras i låg utsträckning genom avgifter

Möjligheten för myndigheter att få ersättning för kostnaderna för insatser vid tillåtlighetsprövning förutsätter att regeringen beslutar att ersättning ska betalas ut. Det leder till att länsstyrelserna har kostnader för dessa insatser som inte täcks genom särskilda avgifter.

Ersättningen betalas inte till prövningsmyndigheten

Ersättningen till prövningsmyndigheterna/länsstyrelserna för genomförd prövning sätts in på gemensamt konto för statskassan.

Processen förlänger prövningstiden och försenar projekten

Länsstyrelserna har inte möjlighet att fakturera kostnader för insatser som genereras av stora infrastrukturprojekt. Länsstyrelserna tar därför hand om dessa insatser inom ramen för andra prövningsärenden. Det leder till längre handläggningstider för prövningsärenden och att investeringsprojekten försenas.

Flera prövningar inom ramen för samma projekt skapar merarbete

Några onödiga administrativa kostnader som följer av ersättningssystemet har inte förts fram till oss. Däremot leder flera prövningar inom ramen för ett och samma projekt till merarbete, vilket lyfts fram som ett problem i våra intervjuer. Men detta är snarast en konsekvens av hur prövningarna utförs än ett problem som har att göra med hur ersättningssystemet är utformat.

3 Hur följer avgifterna kostnadsutvecklingen?

I detta kapitel analyserar vi hur väl avgifterna i FAPT och i förordningen (2013:63) om bekämpningsmedel har följt kostnadsutvecklingen över tid. Vi analyserar också *hur* avgifterna i fortsättningen skulle kunna följa kostnadsutvecklingen närmare, enligt ett antal alternativa modeller.

För att ge en bild av avgiftssystemets komplexitet redogör vi inledningsvis för dess konstruktion och utveckling. Vi bedömer att komplexiteten delvis kan förklara varför avgifterna inte bättre har följt kostnadsutvecklingen över tid.

Våra överväganden bygger i huvudsak på dokumentstudier och data från Naturvårdsverket och Statistiska centralbyrån.

3.1 Sammanfattande iakttagelser

- Vår analys visar att avgifterna vid tillsyn enligt miljöbalken är mindre överblickbara 2020 än vad de var 1998. Det är en delförklaring till varför avgifterna inte följer kostnadsutvecklingen närmare.
- Vår analys visar att avgiftsintäkterna inom ramen för FAPT och bekämpningsmedelsförordningen visserligen har följt kostnads-utvecklingen. Kostnaderna för tillsyn täcker dock inte behovet av tillsyn, även när ej tillgodosedda behov beräknas restriktivt, utan utgår från den budget som tilldelats. Avgiftsbeloppen vid de nuvarande nivåerna medför intäktsökningar vid ökad tillsyn som är lägre än de budgeterade kostnadsökningarna.
- Vi anser att det finns fördelar med en modell där länsstyrelserna tillsammans med Naturvårdsverket årligen ser över avgiftsbeloppen i FAPT och vid behov föreslår revideringar till regeringen. Två andra alternativ är indexering och ändring genom en avgiftsfaktor.

3.2 Avgifterna i FAPT är komplexa och höjs sällan

Vi bedömer att det finns behov av att förändra systemet för hur avgifterna sätts i FAPT. För att illustrera hur komplext systemet är har vi analyserat avgifternas reglering inom miljöbalken samt de ändringar som har gjorts i FAPT under åren.

Vi anser att komplexiteten delvis kan förklara varför avgifterna inte bättre har följt kostnadsutvecklingen över tid, något som är centralt för oss att utreda enligt vårt uppdrag. Vi bedömer att komplexiteten kan överkommas genom att uppdatera avgifterna mer systematiskt, uppemot årligen (se avsnitt 3.4). I dagens system har regeringen hela ansvaret för att ändra det alltmer komplexa regelverket, vilket leder till att avgifterna höjs mer sällan och osystematiskt.

Vår analys visar att avgifternas reglering inom miljöbalken har blivit mindre överskådlig över tid. Men vissa principer har dock bestått. Relativt storskalig och/eller starkt miljöpåverkande produktion får högre avgifter. Vi har också funnit att avgiftsbeloppen har höjts, delvis i takt med kostnaderna för prövning och tillsyn. Att kostnaderna har ökat kan dock i sin tur avspegla antingen att mer tid och resurser har lagts ner på tillsynen, att kostnaden per timme har ökat, eller båda delarna. Vi bör också hålla i minnet att kostnadsredovisningen brister i ett antal avseenden, som diskuteras närmare i kapitel 5.

3.2.1 FAPT:s regleringar har blivit mer komplexa

Den konsoliderade versionen av FAPT för 2020 reglerar verksamhetskoder och belopp i ett, på ett sätt som är överskådligt för verksamhetsutövare.[35] Men den gällande versionen av FAPT visar inte historiken (se bilaga 4), vilket gör det svårare att undersöka hur avgifterna har utvecklats över tid.

[35] Den konsoliderade FAPT:en, med alla ändringar infogade, är tillgänglig vid https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-1998940-om-avgifter-for-provning_sfs-1998-940 , loggdatum 201111.

Vi anser att det går att förenkla regleringen. Framtida ändrings-förordningar kan inte bli färre, men genom att ändra hur uppräkningen ska gå till kan förändringarna bli bättre koordinerade med varandra samt mer systematiska över tid.

3.2.2 Avgiftsbeloppen 1998 och 2020 innebär en fortsatt gradering efter risk

Vi har analyserat avgiftsbeloppens fördelning under åren 1998 och 2020 med vissa typexempel (se bilaga 4). Detta behövs för att överblicka hur avgiftsnivåerna har ändrats över tid och hur de förhåller sig till varandra för olika verksamheter. Därmed kan vi uppdragsenligt bedöma huruvida avgifterna följt kostnadsutvecklingen och om de följer relevanta principer. Vi håller oss här till avgifterna för miljöfarlig verksamhet i FAPT:s bilaga.

Avgifterna för miljöfarliga verksamheter har blivit mer komplexa

Överlag är regleringen av länsstyrelsers avgifter för miljöfarlig verksamhet mer komplex år 2020 än år 1998. Vi bedömer att det bland annat beror på att fler belopp och verksamheter har skilts åt över tid. Även produktionssätt har ju ändrats, och kunskap har kommit till om vilka miljörisker som följer av vilken typ av produktion. Båda omständigheterna motiverar differentierade avgifter. Men komplexiteten kan avhjälpas något genom att framtida ändringsförordningar blir föremål för en mer regelbunden, systematisk och koordinerad process för uppdatering.

Avgiftsbeloppen 1998 var ofta relativt låga men principenliga

Vår analys visar att FAPT skilt ett stort antal verksamheter från varandra, och att beloppen graderas dem emellan (se bilaga 4). Sammanlagt skiljer FAPT ut 266 verksamheter år 1998, fördelade på fjorton (14) belopps-klasser. Relativt storskalig och/eller starkt miljöpåverkande produktion får högre avgifter år 1998.

Beloppsklasserna har blivit fler sedan 1998

År 2020 skiljer FAPT mellan 426 olika tillståndspliktiga verksamheter, fördelade på 24 beloppsklasser. Detta är fler än 1998, även om verksamheterna är få i vissa klasser. Relativt storskalig och starkt miljöpåverkande produktion ger alltjämt höga avgifter även år 2020.

Vi kan se att beloppen allmänt sett har höjts. Vi kan därför konstatera att avgifterna delvis har hängt med i kostnadsutvecklingen, även om de är

relativt låga i de flesta fall också år 2020. Men förändringarna mellan 1998 och 2020 avspeglar främst resultaten av den enda större omgången av uppräkningar mellan 2013 och 2015. Nästan inga höjningar ägde rum mellan 2015 och 2020. Avgiftsbeloppen har alltså inte hängt med i kostnadsutvecklingen på senare år, vilket talar för uppräkningen behöver ske mer systematiskt framöver.

3.3 Avgiftsintäkterna för prövning och tillsyn är lägre än kostnaderna över tid

I kapitel 2 redovisade vi bland annat kostnadstäckningsgraden för prövning och tillsyn av miljöfarliga verksamheter och vattenverksamheter. Kostnadstäckningen för dessa tillsyns– och prövningsområden var i genomsnitt cirka 70 procent respektive cirka 19 procent under perioden 2016–2019.

Om vi lägger ihop intäkter och kostnader för miljöfarlig verksamhet och vattenverksamhet blir kostnadstäckningsgraden i genomsnitt för samma period ungefär 52 procent (tabell 4). Kostnadstäckningsgraden har varit relativt stabil under perioden, vilket beror på att både intäkter och kostnader har ökat i ungefär samma takt.

Tabell 4. **Statens kostnader och intäkter (länsstyrelser och centrala myndigheter, exkl. Kemikalieinspektionen) för tillsyn, samråd och prövning i första instans av miljöfarliga verksamheter och vattenverksamheter, 2016–2019 (mkr).**

År	2016	2017	2018	2019	Totalt
Avgiftsintäkter	150	177	190	199	716
Kostnader	302	320	363	383	1 368
Kostnadstäckningsgrad	50 %	55 %	52 %	52 %	52 %

Källor: Statskontorets egna beräkningar utifrån Naturvårdsverket (2020), tabeller 4 och 7, för 2019; Naturvårdsverket (2019; 2018), tabellerna 1–3, för 2017–2018, samt Naturvårdsverket (2017), tabellerna 2–4, för 2016.

3.3.1 Kostnader för miljötillsyn samt kostnadstäckningsgraden ökar över tid

För att enklare kunna jämföra avgifterna med kostnaderna för prövning och tillsyn, respektive kostnadsutvecklingen i staten i stort över tid, har vi konstruerat index för dessa poster (tabellerna 5 och 6).

För att jämföra avgiftsintäkterna med kostnadsutvecklingen i staten har vi använt Statistiska centralbyråns implicitindex för statlig konsumtion samt de indexerade arbetskraftskostnaderna för länsstyrelserna.[36]

Vi vill här betona att det är just avgiftsintäkternas utveckling som vi kan spåra. Det beror på att statistiken hos Naturvårdsverket gäller just intäktsvolymen. Beloppen för enskilda avgifter framgår i stället av den konsoliderade förordningen FAPT, inklusive tidigare ändringar. Detta är naturligtvis en viktig aspekt att ta hänsyn till. En ökning av intäkter kan bero på antingen högre avgifter, fler verksamheter som betalar avgift eller ökad tillsynsverksamhet. Kostnaderna kan i sin tur bero på ökade arbetskostnader eller ökad tillsynsverksamhet.

Men mot bakgrund av vår empiri kan vi varken ta fram tidsserier för avgiftsnivåerna i FAPT sedan 1998 eller länsstyrelsernas kostnadsökningar som är isolerade till ökad prövnings- och tillsynsverksamhet. Därför anser vi att det är mest fruktbart att spåra utvecklingen av avgiftsintäkter och kostnader.

Avgiftsintäkter jämfört med kostnader för miljöfarlig verksamhet och vattenverksamhet

Avgiftsintäkterna för prövning och tillsyn som sker enligt miljöbalken har ökat mer än kostnadsutvecklingen under senare år (tabell 5).

[36] Implicitindexet gäller prisutvecklingen i endast en delmängd av den konsumtionen som täcks av konsumentprisindex (KPI). Den är lämpligare som jämförelse med den offentliga tillsynens intäkter och kostnader än KPI, som indikerar lägre prisökningar i ekonomin som helhet. Länsstyrelsernas arbetskraftskostnader avser en ännu mer specifik konsumtionspost. Länsstyrelserna har inte kunnat ge oss uppgifter om samtliga 21 länsstyrelsers samlade kostnader per arbetskraft. Vi har här härlett ett index från den realekonomiska fördelningen (lön inkl. sociala avgifter) för myndighetskategorin ”länsstyrelser m.m.” i regeringens skrivelse 2019/20:101, *Årsredovisning för staten 2019,* bilaga 5.

Tabell 5. **Statens kostnader samt avgiftsintäkter för tillsyn, samråd och prövning (länsstyrelser och centrala myndigheter, exkl. Kemikalieinspektionen) i första instans av miljöfarlig verksamhet och vattenverksamhet, 2016–2019 (mkr), indexerat, jämfört med andra index (2016=100).**

År	2016	2017	2018	2019
Avgiftsintäkter indexerat	100	118,1	126,6	132,93
Kostnader för prövning och tillsyn indexerat	100	105,8	118,5	126,9
SCB:s implicitprisindex	100	102,7	105,8	110,55
Länsstyrelsernas arbetskrafts-kostnader indexerat	100	105,3	114,9	117,2

Källor: Statskontorets egna beräkningar utifrån Naturvårdsverket (2020), tabellerna 4 och 7, för 2019; Naturvårdsverket (2019; 2018), tabellerna 1–3, för 2017–2018, Naturvårdsverket (2017), tabellerna 2–4, för 2016, samt Naturvårdsverket (2017); tabell 7, för 2008; För SCB:s implicit-prixindex, direktlevererade siffror från SCB:s enhet för nationalräkenskaper, september 2020; för länsstyrelsernas arbetskraftskostnader, Regeringens skr. 2019/20:101, Bil. 5, s. 11.

Vårt index för avgiftsintäkter indikerar en ökning med ungefär en tredjedel, medan SCB:s implicitindex för statlig konsumtion och länsstyrelsernas arbetskraftskostnader bara stigit med drygt 10 respektive 17 procent. Avgiftsintäkterna har alltså ökat mer än kostnadsutvecklingen generellt har gjort för staten.

Det kan dock finnas flera förklaringar till varför avgiftsintäkterna har ökat mer än kostnadsutvecklingen. Ett problem här är att avgiftsintäkterna är lägre än kostnaderna, vilket i sig betyder att den indexerade utvecklingen av intäkterna kan bli procentuellt högre än för kostnaderna. En annan reservation som bör göras här är att dagens system innebär att regeringen beslutar om nya avgifter och att länsstyrelserna kan äska mer medel i sin flerårsbudget, om deras befintliga anslag inte täcker tillsynsbehovet. Kostnaderna för tillsyn täcker inte behovet av tillsyn – även när ej tillgodosedda behov beräknas restriktivt, såsom görs i Naturvårdsverkets återkommande kostnadsrapportering sedan 2016. Kostnader utgår istället från den budget som tilldelats och därmed även från den tillsynen som faktiskt utövas.

Intäkterna och kostnaderna är delvis frikopplade från varandra. De relativt låga avgifterna ger inte intäkter som ökar lika mycket som de budgeterade

kostnaderna ökar med vid förstärkt tillsyn. Vi noterar mycket riktigt också att kostnaderna för prövning och tillsyn har ökat med cirka en fjärdedel sedan 2016, vilket också är högre än både utvecklingen för statlig konsumtion och för länsstyrelsernas arbetskraftskostnader.

Vi bör även göra några ytterligare allmänna reservationer om kostnadsredovisningen här. Kostnader samt behovet av tillsyn kan bli både under- och överskattade, kostnader för prövning i första instans omfattas ibland inte, och länsstyrelsernas tidredovisning för tillsyn är inte heller alltid heltäckande. Dessa kvalitetsproblem diskuteras närmare i kapitel 5.

Vi bör också poängtera att avgiftsintäkterna och avgiftsbeloppen inte utvecklas lika, vilket gör att avgiftsbeloppen kan behöva höjas mer systematiskt framöver (se även avsnitt 3.4). Avgiftsbeloppen har höjts för samtliga typer av miljöfarlig verksamhet som då reglerats mellan 2013 och 2015. Men utvecklingen ligger still efter 2015. Avgiftsbeloppet har endast höjts sedan 2015 för en enda typ av miljöfarlig verksamhet av de totalt 426 verksamhetstyper som regleras 2020. Intäktsvolymen har alltså följt med i kostnadsutvecklingen medan avgiftsbeloppen inte gjort det under senare år. Detta understryker att vi inte enbart bör beakta utvecklingen av avgiftsintäkter, eftersom den sedan 2016 endast avspeglar att mängden tillsyn och tillsynsobjekt har ökat.

Avgiftsintäkter jämfört med kostnader för bekämpningsmedel

I tabell 6 nedan jämför vi avgiftsintäkter inom förordningen om bekämpningsmedel (2013:63) med kostnadsutvecklingen.

Tabell 6. **Kemikalieinspektionens kostnader samt avgiftsintäkter för tillsyn, samverkan och prövning av bekämpningsmedel, totalt, 2016–2019 (mkr), indexerat, jämfört med andra index (2016=100).**

År	2016	2017	2018	2019
Avgiftsintäkter indexerat	100	101	132,4	118,1
Kostnader indexerat	100	102,3	113,8	111,7
SCB:s implicitprisindex	100	102,7	105,8	110,6

Källor: Statskontorets egna beräkningar utifrån Kemikalieinspektionen (2020; 2019; 2018; 2017), tabellen ”Avgiftsbelagd verksamhet där avgifterna inte disponeras”; Indexkällor som vid tabell 3.2 ovan.

Även Kemikalieinspektionens avgiftsintäkter som avser bekämpningsmedel har ökat mer än kostnaderna för prövning och tillsyn. Ökningen av intäkter är även större än kostnadsutvecklingen när det gäller statlig konsumtion. Men samma typer av reservationer som ovan gäller även här om vilka slutsatser som vi kan dra om avgiftsintäkternas utveckling.

3.4 Olika modeller finns för att räkna upp avgiftsnivåerna mer systematiskt över tid

Som vi konstaterar ovan har avgiftsintäkterna under senare tid mer än väl följt kostnaderna. Men kostnadstäckningen är fortfarande låg. Vi anser att det beror på att regeringens förändringar av avgiftsbeloppen inte har varit tillräckliga. Vi har därför analyserat tre olika modeller som kan användas för att på ett mer systematiskt sätt höja avgifterna.

3.4.1 Förslag från tillsynsmyndigheterna

Vi anser att det finns betydande fördelar med att använda en modell där tillsynsmyndigheterna, det vill säga länsstyrelserna, föreslår ändringar av avgiftsbeloppen till regeringen. Förslaget från länsstyrelserna kan exempelvis beredas i en ny samverkansgrupp som Naturvårdsverket sammankallar (se kapitel 6). Arbetssättet för beredningen kan lämpligen lämnas upp till de inblandade myndigheterna att avgöra.

Ett exempel på hur ett liknande system fungerar finns i Finansinspektionens årliga revideringar av avgifter för prövning av ärenden, enligt förordningen (2001:911) 13 §.

Vi har undersökt hur Finansinspektionens modell fungerar genom att jämföra den ursprungliga förordningen med en av dess allra senaste ändringsförordningar (2019:816). Vi kan konstatera att Finansinspektionens årliga process påverkar avgifterna. Vissa verksamheter får högre avgifter och nya kommer till, förmodligen till följd av ändringar både i lagstiftning och i finansbranschens arbetssätt och struktur. Vi anser att ett liknande system kan fungera också för avgifterna i FAPT.

Det finns även internationell erfarenhet av denna modell. I Norge har Statens Forurensningstilsyn möjlighet att årligen ändra avgiftsklasserna inför kommande års debiteringar utifrån konsumentprisindex.[37]

Vi anser att modellen behöver kombineras med en tydlig instruktion till länsstyrelserna om hur stor kostnadstäckningsgraden bör vara för de olika tillsynsområdena i FAPT.

En fördel med en sådan modell är att länsstyrelserna kan föreslå justeringar i avgiftsnivåer utifrån vilka prövnings- och tillsynsverksamheter som har störst behov av högre kostnadstäckning. En nackdel med modellen är att den administrativt inte är enklare än den nuvarande ordningen. Vi anser dock att länsstyrelserna tillsammans med Naturvårdsverket, inom ramen för en ny samverkansgrupp, kan finna ett system för hur denna nackdel kan överkommas.

Vi har även analyserat två andra alternativ. Det första alternativet innebär att avgifterna följer ett index, det andra alternativet innebär att avgifterna förändras med en avgiftsfaktor.

3.4.2 Automatisk indexering

Ett alternativ är indexering. Det innebär att avgiftsbeloppen förändras automatiskt utifrån ett index, exempelvis SCB:s implicitprisindex för statlig konsumtion eller lönekostnadsutvecklingen för länsstyrelser, enligt årsredovisningen för staten. Ett relevant prejudikat finns inom social- och skattepolitiken, i indexeringen av det så kallade prisbasbeloppet.[38]

En fördel med indexering är att det bör kunna stärka kostnadstäckningen över tid eftersom eventuella ökade kostnader kommer att avspegla sig i avgiftsbeloppen. En annan fördel är att systemet är administrativt enkelt. En nackdel är att automatiskt uppräknade avgifter inte nödvändigtvis överensstämmer med prestationen från prövnings- och tillsynsmyn-

---

[37] Naturvårdsverket (2008), *Redovisning av regeringsuppdrag – Avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken*. PM Dnr 716-523-08, Bilaga 2, s. 6.

[38] Beräkningarna av prisbasbeloppet sker enligt bestämmelserna i socialförsäkringsbalken (2010:110). Beräkningarna görs av SCB på regeringens uppdrag, med utgångspunkt i förändringen av konsumentprisindex.

digheten.[39] En höjning av avgifterna behöver inte heller nödvändigtvis avspegla kostnaderna av just prövnings- och tillsynsverksamheten.[40]

3.4.3 Avgiftsfaktor

Ett annat alternativ är att beloppen räknas upp med en så kallad avgiftsfaktor i 2 kap. 2 § FAPT. När regeringen fattar beslut om att höja avgifterna ändrar de då avgiftsfaktorn, inte genom att gå igenom avgiftsbeloppen för samtliga verksamheter. En fördel är att modellen är administrativt enkel. Dessutom kan kostnadstäckningen för länsstyrelserna stärkas om regeringen ändrar avgiftsfaktorn kontinuerligt och systematiskt.

En nackdel med modellen är att en ändring i avgiftsfaktorn påverkar alla avgiftsbelopp i FAPT, även avgifter för verksamheter vars prövning och tillsyn inte har medfört högre kostnader. Det skulle innebära att graden av motprestation kan försämras för vissa områden.

[39] SOU (2012:46), *Dammsäkerhet: Tydliga regler och effektiv tillsyn*, s. 408.
[40] Naturvårdsverket (2008), *Redovisning av regeringsuppdrag – Avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken.* PM Dnr 716-523-08, ss. 21, 23–24.

4 Bör dispositionsrätten ändras?

I detta kapitel analyserar vi om det finns sakliga skäl för dagens skillnader i myndigheternas möjlighet att disponera avgiftsintäkterna och om dessa skäl i så fall fortfarande är giltiga, eller om dispositionsrätten bör ändras eller införas i fler fall. Våra överväganden bygger på dokumentstudier och våra intervjuer med ESV, Naturvårdsverket och länsstyrelser.

4.1 Sammanfattande iakttagelser

- Vi anser att skälen som regeringen angav när länsstyrelserna fick dispositionsrätt över avgifter för dammsäkerhetstillsynen fortfarande är giltiga. Vi bedömer därför att länsstyrelserna bör fortsatt få disponera avgiftsintäkterna i väntan på Svenska kraftnäts nästa uppföljning av dammsäkerhetstillsynen 2021.
- Det främsta skälet emot att utöka dispositionsrätten till andra områden i FAPT är att villkoren i regeringens riktlinjer för att införa dispositionsrätt till fler tillsynsområden inte är helt uppfyllda.
- Exempelvis är inte verksamhetsutövarna beroende av att länsstyrelserna bedriver tillsynen effektivare och mer ändamålsenligt än i dag. Dispositionsrätt skulle också kräva mer styrning och kontroll av länsstyrelserna från regeringens sida än i dag.

4.2 Frågan om disponering gäller länsstyrelsernas avgiftsintäkter för tillsyn

Vi anser att frågan om dagens skillnader i myndigheternas möjlighet till att disponera intäkter från sina avgifter, så kallad specialdestination, endast bör omfatta intäkter från tillsyn och inte från prövning. Det främsta skälet är att det är flera myndigheter som är involverade i prövningar av olika verksamheter som regleras i miljöbalken. Det kan till exempel vara länsstyrelser, centrala myndigheter och domstolar som är involverade i samma prövning. Vi bedömer därför att det skulle vara alltför komplicerat att reda ut vilken exakt andel av prövningsintäkten som ska special-

destineras till vilken myndighet i varje enskilt ärende. Eftersom det främst är länsstyrelser som bedriver statlig tillsyn inom FAPT har vi valt att analysera för- och nackdelar med specialdestination av avgifter för tillsyn för länsstyrelserna.

4.3 Länsstyrelsernas finansiering saknar koppling mellan intäkter och anslag

Grundprincipen för avgiftsfinansierad verksamhet är att avgiftsintäkterna ”går till statsbudgeten” och att myndigheternas verksamhet finansieras via förvaltningsanslag. I speciella fall går det att göra undantag från denna princip och låta myndigheterna disponera avgiftsintäkterna genom att förfoga över en budget vid sidan av statsbudgeten. Formellt innebär specialdestination att myndigheterna får förfoga över en budget vid sidan av statsbudgeten. Huvudskälet är att åstadkomma en flexibel finansieringsmodell som gör att omfattningen av den avgiftsfinansierade verksamheten snabbt kan anpassas till privata aktörers efterfrågan och behov.

4.3.1 Miljötillsynen finansieras genom förvaltningsanslaget

Länsstyrelsernas miljötillsyn finansieras i huvudsak genom förvaltningsanslaget, i regel utan specificerade villkor om hur stor del av anslaget som ska användas för prövning och tillsyn. Förvaltningsanslaget fördelas av den enskilda länsstyrelsen till de olika verksamhetsområdena inom länsstyrelsen. Det enda område som länsstyrelserna har rätt att disponera avgiftsintäkterna för tillsyn inom FAPT är dammsäkerhet.

Ingen direkt koppling mellan avgiftsintäkter och anslag till prövning och tillsyn

I praktiken finns det inte någon direkt koppling mellan avgiftsintäkter och anslag till tillsyn med undantag för dammsäkerhet. Länsstyrelserna får en klumpsumma varje år som de själva förfogar över. En parameter som bestämmer storleken på summan för en viss länsstyrelse är hur mycket kostnader som länsstyrelsen har haft för verksamheten. Men eftersom det är ett nollsummespel mellan de olika länsstyrelserna så kan det hända att denna kompensation inte täcker kostnaderna om de skulle öka under ett visst år. I de årliga regleringsbreven till länsstyrelserna kan regeringen

markera vikten av att de prioriterar tillsynen. Regeringen har gjort det inom miljöbalksområdet i vissa fall.[41]

4.3.2 Dammsäkerhetstillsynen finansieras genom avgifterna

Länsstyrelsernas finansiering av dammsäkerhetstillsyn sker sedan 2016 inte på samma sätt som för övrig miljötillsyn. Istället finansieras tillsynen genom att tillsynsavgiften specialdestineras till länsstyrelserna.

Regeringen anger i förarbetena till lagen (2014:114) om ändring i miljöbalken att anledningen till den särskilda regleringen är att verksamheten styrs av efterfrågan då dammarna är ojämnt fördelade över landet och länsstyrelser. Om avgiften disponeras av myndigheten och särredovisas i länsstyrelsernas årsredovisning innebär detta en säkerställd styrning och kontroll av verksamheten.[42]

Dammarna klassificeras med utgångspunkt i hur stora konsekvenserna för samhället kan bli vid dammhaveri. Högre tillsynsavgifter debiteras ägare av dammar där konsekvenserna av en olycka vore mer omfattande. Tillsynsmyndigheten anpassar frekvensen och omfattningen av tillsynen med utgångspunkt från konsekvenserna för samhället vid dammhaveri.[43]

För tidigt att bedöma huruvida dammsäkerhetstillsynen har skärpts i tillräcklig omfattning eller inte

Svenska kraftnät har inom ramen för ett regeringsuppdrag analyserat hur länsstyrelsernas tillsyn skärpts sedan införandet av den nya dammsäkerhetsregleringen. Svenska kraftnät konstaterar att lagförändringen ännu inte hade lett fram till en skärpt tillsyn i tillräcklig omfattning. Länsstyrelserna har kommit olika långt i arbetet för en effektiv

[41] SOU (2017:63), *Miljötillsyn och sanktioner - en tillsyn präglad av ansvar, respekt och enkelhet*, s. 303.
[42] Prop. 2013/14:38, *Dammsäkerhet*, s. 43.
[43] SOU (2017:63), *Miljötillsyn och sanktioner - en tillsyn präglad av ansvar, respekt och enkelhet*, s. 129 ff.

dammsäkerhetstillsyn. Förutsättningarna och behoven i de olika länen skiljer sig åt. [44]

Det var, enligt Svenska kraftnät, emellertid för tidigt i processen för att kunna besvara huruvida regleringen kommer att leda till att dammsäkerhetstillsynen skärps i tillräcklig omfattning eller inte. Regeringen har därför gett Svenska kraftnät i uppdrag att genomföra en uppföljning av analysen som myndigheten ska redovisa 2021. I uppdraget ingår analysera om tillsynen och tillsynsvägledningen skärpts i den omfattning som krävs sedan införandet av den nya dammsäkerhetsregleringen 2014. I arbetet ingår att analysera hur tillsynsarbetet bedrivits och hur väl avgifterna motsvarar motprestationen, samt nivån på schablonavgifterna.[45]

Länsstyrelserna bör fortsatt få disponera avgiftsintäkter för tillsyn över klassificerade dammar

Vi anser att de skäl som regeringen angav för specialdestination av avgiftsintäkterna för dammsäkerhetstillsynen är fortsatt relevanta. Därför bedömer vi att länsstyrelserna bör få disponera avgiftsintäkterna i väntan på Svenska kraftnäts nästa uppföljning av dammsäkerhetstillsynen 2021. Frågan om att ändra i länsstyrelserna dispositionsrätt kan bli aktuell igen beroende på vilka bedömningar Svenska kraftnät gör.

4.4 Skälen för dagens skillnader i frågan om dispositionsrätt är fortsatt giltiga

Länsstyrelserna får alltså inte disponera intäkterna för miljötillsynen, med undantag för dammsäkerhet. Vi bedömer att skälen för dessa skillnader är fortsatt giltiga.

Enligt regeringen bör det övergripande syftet med att använda specialdestination av avgiftsinkomster vara att den berörda verksamheten ska kunna bedrivas och utvecklas på ett effektivare och mer ändamålsenligt sätt. Både möjligheterna att tillgodose syftet med verksamheten och behovet av att möta användarnas önskemål om god service avgör om avgifterna kan specialdestineras eller inte. Avgiften behöver stå i rimlig

---

[44] Svenska kraftnät (2018), *Kontrollstation 2018 om Dammsäkerhet. Delrapport 1 av regeringsuppdrag – klassificering och tillsyn*, s. 23.
[45] Regleringsbrev för budgetåret 2020 avseende Affärsverket svenska kraftnät, s. 5.

relation till den prestation som den som betalar avgiften får. Avgiftsnivåerna bör också sättas så att avgifterna täcker kostnaderna för tillsynen fullt ut, eller så att avgifterna täcker alla kostnader utöver en i förväg angiven anslagsfinansiering.[46]

4.4.1 Regeringens riktlinjer för specialdestination är inte helt uppfyllda

Vi bedömer att villkoren i regeringens riktlinjer för när specialdestination bör kunna tillämpas, som riksdagen ställt sig bakom, inte är helt uppfyllda för länsstyrelsernas tillsynsintäkter, vid sidan av dammsäkerhet. Vi anser därför att det finns sakliga skäl som talar emot att införa dispositionsrätt i fler fall än i dag. Nedan redovisar vi vår bedömning.

Villkoret om att det ska gälla avgifter i en verksamhet vars omfattning styrs av efterfrågan är inte uppfyllt

Vi bedömer inte att den första riktlinjen är uppfylld. Det gäller alltså att frågan ska gälla avgifter i en verksamhet vars omfattning styrs av efterfrågan även om denna föranleds av rättsligt tvång.

Vi bedömer att riktlinjen har stark koppling till det övergripande syftet med att använda specialdestination av avgiftsinkomster. Det övergripande syftet är, enlig förarbetena till budgetlagen, att den berörda verksamheten ska kunna bedrivas och utvecklas på ett effektivare och mer ändamålsenligt sätt.[47] Det handlar alltså om att göra det möjligt att öka tillsynen, i det här fallet länsstyrelsernas miljötillsyn, för att möta efterfrågeökningar tillräckligt snabbt för att undvika flaskhalsar. Vi anser att en sådan flaskhals kan uppstå när det gäller tillståndsprövningar, men inte för tillsyn. Men intäkter för prövning är inte lämpliga för specialdestination av andra skäl (se avsnitt 4.2).

Vi bedömer att verksamhetsutövarna inte är beroende av tillsynen för sin verksamhet. Däremot finns det naturligtvis ett allmänintresse för att tillsyn

---

[46] Prop. 2010/11:40. *En reformerad budgetlag*, s. 34 ff.; bet. 2010/11:KU14, *En reformerad budgetlag: Konstitutionsutskottets betänkande*.
[47] Ibid, s. 43.

sker i tillräcklig omfattning. Men riktlinjen avser själva verksamheten, inte allmänintresset.

Vi bedömer alltså inte att specialdestination av avgiftsintäkterna skulle bidra till att länsstyrelserna skulle bedriva tillsynen effektivare och mer ändamålsenligt utifrån verksamhetsutövarnas intresse. Dessutom är förvaltningsanslaget det absolut vanligaste sättet att finansiera tillsyn. I Statskontorets kartläggning om tillsynens utveckling anger 94 procent av tillsynsmyndigheterna att deras tillsyn är helt eller delvis anslags-finansierad och 35 procent att deras tillsyn är helt eller delvis avgifts-finansierad. Att procenttalen tillsammans överskrider 100 beror på att myndigheter kan ha en kombination av anslags- och avgiftsfinansiering av sin tillsyn, där viss tillsyn är anslags-finansierad och annan finansieras genom avgifter.[48]

Det är ineffektivt att se till att verksamhetens intäkter, kostnader och resultat kan särredovisas och framgå av årsredovisningen

Om regeringen skulle ge länsstyrelserna dispositionsrätt över avgifts-intäkter för tillsyn enligt miljöbalken bör det medfölja krav på att de särredovisar intäkter, kostnader och resultat för denna verksamhet även i sina årsredovisningar. Annars skulle den andra riktlinjen inte uppfyllas.

Men regeringen har tidigare beslutat om ett undantag från det ekonomi-administrativa regelverket som innebär att länsstyrelserna inte behöver redovisa sina kostnader för bland annat tillsynen enligt miljöbalken i sina årsredovisningar.[49] Ett beslut om specialdestination skulle alltså skärpa kraven på länsstyrelsernas redovisning.

Vi bedömer att en sådan redovisningsskyldighet skulle kräva en större administrativ insats än det arbete som länsstyrelserna gör i dag för att kunna uppskatta kostnaderna och redovisa till Naturvårdsverket, som sedan redovisar dessa uppgifter till regeringen (se kapitel 5).

---

[48] Statskontoret (2020), *På väg mot en bättre tillsyn? En studie av den statliga tillsynens utveckling, s. 48.*

[49] Regleringsbrev för budgetåret 2020 avseende länsstyrelserna, s. 42.

Specialdestination kan endast främja möjligheterna till hög effektivitet och service i verksamheten om avgifterna höjs

Vi bedömer att regeringens tredje riktlinje, att specialdestination bör främja möjligheterna till hög effektivitet ur miljöperspektiv i verksamheten, endast kan uppfyllas om den kombineras med högre avgifter i FAPT än i dag. Vi bedömer att dispositionsrätt skulle öka länsstyrelsernas incitament för att bedriva tillsyn, vilket på sikt kan gynna miljön. Men i dag måste myndigheterna prioritera ned tillsynen på grund av att de inte har tillräckliga resurser. Därför behöver avgifterna höjas i FAPT om de ska specialdestineras. Annars kommer inte intäkterna att bli högre trots att de specialdestineras.

En god styrning och kontroll av verksamheten kan säkerställas

Vi anser att den fjärde riktlinjen, att god styrning och kontroll av verksamheten ska kunna säkerställas, i princip inte är ett hinder för att ge länsstyrelserna dispositionsrätt. Det är redan i dag svårt för utomstående och även involverade myndigheter att få en överblick av tillsynen enligt miljöbalken, eftersom många myndigheter är inblandade.

Om regeringen ger länsstyrelserna dispositionsrätt över avgiftsintäkter för tillsynen bedömer vi att regeringen även behöver följa upp hur länsstyrelserna agerar internt. En sådan uppföljning skulle kunna hantera de risker som dispositionsrätten skulle kunna medföra.

En sådan risk är svagare incitament för länsstyrelserna att effektivisera och att minska kostnaderna.[50] För att nå full kostnadstäckning kan avgifterna behöva höjas kraftigt för verksamhetsutövarna, både för företag och privatpersoner.

Vi behöver inte ta ställning till villkoret om utgiftstaket

Den sista riktlinjen, att utgiftstaket justeras så att det behåller den avsedda finansiella stramheten, är möjligen en påminnelse till statsmakten själv. Vi bedömer att utgiftstaket skulle påverkas, men i mycket liten omfattning. Om regeringen ger länsstyrelserna dispositionsrätt kommer statens budget

[50] Prop. 2010/11:40. *En reformerad budgetlag*, s. 41–42.

att minska med cirka 181 miljoner kronor. Så stora beräknas länsstyrelsernas intäkter bli under 2020 för miljöskyddsavgifter.[51]

Regeringen anser att det är självklart att de kommer att fatta beslut om en teknisk justering som neutraliserar effekten av omläggningen och gör att utgiftstaket behåller den avsedda finansiella stramheten.[52] Vi anser därför inte att vi behöver ta ställning till om denna riktlinje är uppfylld eller inte.

4.5 Dispositionsrätt kan ge länsstyrelserna mer resurser för tillsyn

Tidigare utredningar har framfört argument för att ge länsstyrelserna dispositionsrätt för fler tillsynsområden i FAPT än för dammsäkerhet. Det främsta skälet är att länsstyrelserna saknar tillräckliga resurser för miljötillsynen. [53]

Enligt Naturvårdsverket är det snabbaste och enklaste sättet att ge länsstyrelserna mer resurser för tillsyn att de får disponera avgiftsintäkterna. Intäkterna skulle användas till att höja ambitionsnivån i arbetet, inte till att ersätta annan finansiering av verksamheten.[54]

Men Statskontoret bedömer att lösningen inte behöver vara dispositionsrätt. Istället är det en fråga om att länsstyrelserna avsätter tillräckligt mycket resurser till tillsyn och att regeringen säkerställer att länsstyrelserna har det ekonomiska utrymmet. Det är alltså en fråga om vilka medel som regeringen tilldelar länsstyrelserna och hur länsstyrelserna använder och prioriterar de resurser de får via förvaltningsanslaget. Behov av tillsyn och resurser till tillsyn behöver inte vara kopplat till möjligheten

---

[51] Regleringsbrev för budgetåret 2020 avseende länsstyrelserna, s. 41.

[52] Prop. 2010/11:40. *En reformerad budgetlag*, s. 44.

[53] SOU (2017:63), *Miljötillsyn och sanktioner - en tillsyn präglad av ansvar, respekt och enkelhet*, s. 304 och Naturvårdsverket (2010), *Redovisning av regeringsuppdrag – Avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken*. Dnr 526-197-09 Rt. PM färdigställt 2010-09-09, s. 28.

[54] Naturvårdsverket (2010), *Redovisning av regeringsuppdrag – Avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken*. Dnr 526-197-09 Rt. PM färdigställt 2010-09-09, s. 4 och 28.

att disponera avgifter. Dessutom är förvaltningsanslaget, som vi konstaterar ovan, det absolut vanligaste sättet att finansiera tillsyn.[55]

[55] Statskontoret (2020), *På väg mot en bättre tillsyn? En studie av den statliga tillsynens utveckling, s. 48.*

5 Rapportering och uppföljning

I detta kapitel analyserar vi tre särskilda aspekter kring avgiftssystemet och om det finns behov av förändringar. I kapitel 1 formulerade vi aspekterna som följande frågor:

- Har den nuvarande rapporteringen och uppföljningen förutsättningar att korrekt beskriva intäkter och kostnader för prövning och tillsyn *respektive* behovet av tillsyn?
- Är det möjligt att hålla isär avgifterna för prövning från avgifterna för tillsyn?
- Finns det förutsättningar att redovisa kostnader för prövning och tillsyn för olika verksamheter, branscher eller ärendetyper?

Våra överväganden bygger i huvudsak på dokumentstudier och intervjuer med länsstyrelser och Naturvårdsverket.

5.1 Sammanfattande iakttagelser

- Statskontorets analys visar att det nuvarande systemet för rapportering av prövning och tillsyn inte helt korrekt beskriver kostnaderna för den verksamhet som bedrivs av statliga myndigheter enligt miljöbalken. Det beror på att vissa förutsättningar saknas för att det ska vara möjligt, men även på att en del uppgifter som redovisas är osäkra.
- Bristerna i länsstyrelsens kostnadsredovisning beror delvis på att tidrapporteringen som ligger till grund för kostnadsberäkningarna inte tillräckligt väl speglar den tid som handläggarna ägnar åt prövning och tillsyn.
- Separerade avgifter för prövning och tillsyn skulle ge förutsättningar att separera även kostnaderna för prövning och tillsyn. Detta förutsätter en mer detaljerad uppdelning av avgifternas ändamål och av intäktsredovisningen.

- Länsstyrelserna har begränsade möjligheter att fördela uppgifter om prövning och tillsyn fördelat på bransch utan att öka de administrativa och ekonomiska kostnaderna.

5.2 Många myndigheter bidrar med underlag för att ge en samlad bild till regeringen

Naturvårdsverket sammanställer sedan 2016 kostnader och intäkter för statliga myndigheters prövning och tillsyn av miljöfarlig verksamhet och vattenverksamhet enligt miljöbalken.[56] Rapporteringen och uppföljningen av kostnader och intäkter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken är inte ett enhetligt system, utan består av flera delar. Många myndigheter bidrar med underlag (tabell 7).

Tabell 7. Krav på redovisningarna och uppföljningen.

Myndighet	Krav på redovisningen	Författning
Domstolsverket	Intäkter och kostnader för prövning	10 kap. 1 § FAPT
Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Kammarkollegiet	Intäkter och kostnader för prövning och samråd	10 kap. 2 § FAPT
Länsstyrelserna	Intäkter och kostnader för tillsyn och prövning	10 kap. 3 § FAPT
Naturvårdsverket	Följa upp resultatet av de samlade redovisningarna	10 kap. 7 § FAPT

Länsstyrelserna, Domstolsverket, Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten och Kammarkollegiet redovisar årligen uppgifter om intäkter och kostnader för prövning och tillsyn enligt miljöbalken till Naturvårdsverket. Länsstyrelserna beräknar även kostnader för nödvändiga tillsynsåtgärder som inte kan täckas av avgifter.[57] Naturvårdsverket sammanställer och följer upp de övriga myndigheternas uppgifter för att redovisa uppföljningens resultat till regeringen. Naturvårdsverket lämnar också förslag med anledning av resultaten.[58]

[56] 10 kap. 7§ FAPT.
[57] 10 kap. 4§ FAPT.
[58] 10 kap. 7§ FAPT.

Myndigheterna kvalitetssäkrar sina egna uppgifter och samverkar genom Miljösamverkan Sverige för att redovisningen ska bli enhetlig.

Trots dessa insatser för att få till stånd en mer enhetlig redovisning mellan länsstyrelserna innehåller de rapporterade uppgifterna en del brister, som vi noterat tidigare. Naturvårdsverket konstaterar i sin senaste årsrapport att länsstyrelsernas intäkts- och kostnadsredovisningar inte håller tillräckligt hög kvalitet för att myndigheten ska kunna dra några långtgående slutsatser om länsstyrelsernas avgiftsfinansieringsgrad.[59]

5.3 Rapporteringen ger inte en helt korrekt bild av kostnaderna för prövning och tillsyn

Redovisningen av verksamhetsutövarnas avgiftsintäkter ger inte en helt korrekt bild av vilken prövning och tillsyn som genomförs inom miljöfarlig verksamhet och vattenverksamhet, eller av hur mycket tid som prövnings- och tillsynsmyndigheterna lägger ner. Det finns flera orsaker till att det är på detta sätt. Det handlar dels om att det saknas förutsättningar att lämna en heltäckande och rättvisande redovisning, dels om att kvaliteten i uppgifterna brister.

5.3.1 Kostnaderna och behoven under- och överskattas

Den schablontaxa som oftast används för att bedöma kostnaderna för och även behovet av tillsyn och prövning underskattar både kostnaderna och behoven. Schablonen på 800 kronor per timme som länsstyrelserna använder och som regleras i FAPT är lägre än vad länsstyrelserna bedömer är deras faktiska timkostnader.

När det gäller kostnaderna och behoven av tillsyn inom vattenverksamheter är problemet det omvända. Inom denna verksamhet baseras avgifterna inte på en uppskattad timkostnad utan på avgifter som fastställts utifrån en klassificering av tillsynsobjekten utifrån de möjliga konsekvenserna av ett dammhaveri. De myndighetsföreträdare vi har intervjuat för fram att denna avgiftsmodell riskerar att överskatta behovet av tillsyn. Det gör att län med många och stora dammar kan ha svårt att använda

[59] Naturvårdsverket (2020), *Redovisning av myndigheters intäkter och kostnader 2019 för prövning och tillsyn enligt miljöbalken*, s. 16.

avgiftsintäkterna till relevanta tillsynsaktiviteter. Som tidigare framgått har Svenska kraftnät regeringens uppdrag att följa upp förändringar som genomförts i syfte att skärpa dammsäkerhetstillsynen.[60] I uppdraget ingår att analysera hur väl avgifterna motsvarar motprestationen samt nivån på schablonavgifterna. I detta sammanhang kan det finnas anledning för Svenska kraftnät att uppmärksamma hur länsstyrelserna hanterat eventuella överskott genererade av dammsäkerhetsavgifterna. Detta för att säkerställa att de avgifter som länsstyrelserna tar ut används för avsett ändamål.

5.3.2 Redovisningen omfattar inte prövning i högre instans

Kraven på att redovisa intäkter från prövningsavgifter för vatten-verksamheter omfattar prövningar i första instans, men däremot inte prövningar i domstol, till exempel för att lämna yttranden till Mark- och miljööverdomstolen. Däremot omfattas inte dessa kostnader av redovisningskravet enligt 10 kap. FAPT. Det gör att myndighetens faktiska kostnader för att ta fram till exempel expertutlåtanden till domstolar och delta i huvudförhandlingar inte tas upp i kostnads-redovisningen.

Havs- och vattenmyndigheten följer inte upp hur mycket tid myndigheten ägnar åt domstolsprövningar enligt miljöbalken. Men myndigheten bedömer att det är en hel del tid, vilket innebär att redovisningen är missvisande. Även Naturvårdsverket redogör för att de har oredovisade kostnader för prövningar i högre instans. Naturvårdsverket konstaterar att det därför inte går att dra slutsatser om myndigheternas totala kostnader för tillståndsprövning enligt miljöbalken, utan endast för de kostnader som uppkommer i första instans.[61]

[60] Regleringsbrev för budgetåret 2020 avseende Affärsverket svenska kraftnät.
[61] Naturvårdsverket (2018), *Redovisning av myndigheters intäkter och kostnader 2017 för prövning och tillsyn enligt miljöbalken*, s. 17.

5.3.3 Prövningsmyndigheterna begär inte alltid ersättning för kostnader vid prövningsansökningar för vattenverksamheter

Länsstyrelserna begär i regel ersättning för sina rättegångskostnader när det gäller prövning av vattenverksamhet i första instans. Det är också länsstyrelserna bland prövningsmyndigheterna som ägnar mest tid åt att medverka vid prövning av tillståndsärenden när det gäller vattenverksamheter. Det är inte lika vanligt att Naturvårdsverket eller Havs- och vattenmyndigheten begär ersättning för det arbete som de lägger ner i ärenden om tillståndsprövning av vattenverksamheter. Naturvårdsverket förklarar att det inte är ekonomiskt lönsamt att lägga ner tid för att begära denna ersättning.[62]

5.3.4 Länsstyrelsernas tidredovisning ger en grov kostnadsuppskattning

Länsstyrelsernas kostnader för prövning och tillsyn enligt miljöbalken bygger på länsstyrelsernas tidredovisningssystem. Naturvårdsverket har i sina årliga redovisningar till regeringen ifrågasatt kvaliteten i tidredovisningen. Myndigheten anser att kvaliteten bidrar till att det är osäkert hur väl länsstyrelsernas redovisningar överensstämmer med kraven i FAPT.[63]

Ett problem är att cirka en tredjedel av de kostnader som härleds till prövning och tillsyn är kategoriserade som övriga kostnader. Dessa kostnader innefattar sannolikt andra kostnader än för prövning och tillsyn. Om så är fallet innebär det att kostnaderna för tillsynen överskattas.[64]

Ett annat problem är att domstolarnas redovisning av intäkter och kostnader för tillståndsprövning av vattenverksamheter i första instans och kostnaderna för tillståndsprövning av miljöfarlig verksamhet i andra instans bygger på tidredovisning under två av årets månader. Dessa

---

[62] Naturvårdsverket (2018), *Redovisning av myndigheters intäkter och kostnader 2017 för prövning och tillsyn enligt miljöbalken*, s. 17.
[63] Naturvårdsverket (2020), *Redovisning av myndigheters intäkter och kostnader 2019 för prövning och tillsyn enligt miljöbalken*, s. 18.
[64] Ibid, s. 18.

uppgifter räknas upp till helår. För att bilden ska bli korrekt får målen då inte variera nämnvärt under året, vilket Naturvårdsverket har tagit upp i sin redovisning till regeringen.[65] I vilken utsträckning målen också tenderar att variera under året framgår inte av Naturvårdsverkets rapportering.

5.3.5 Avgiftsintäkterna ger inte alltid tillräcklig information för att bedöma behovet av tillsyn

I detta avsnitt behandlar vi frågan om nuvarande rapportering och uppföljning har förutsättningar att ge en korrekt beskrivning av behovet av tillsyn. När länsstyrelserna bedömer detta behov använder de en modell från Miljösamverkan Sverige.[66] Modellen utgår från avgiftsintäkterna för olika områdena så som de definieras i FAPT. Intäkterna divideras med timavgiften (800 kronor) för att få fram behovet i antal timmar. Utöver timavgiften tillkommer ett antal variabler som fångar upp andra faktorer som påverkar kostnaderna, bland annat antalet tillsynsobjekt och antalet tillsynsbesök.

De länsstyrelser som vi har intervjuat anser att modellen har utvecklats genom åren och därför används mer än tidigare. De beskriver att modellen ger ett övergripande stöd i planeringen. De säger att de också får övergripande stöd från den gemensamma mallen i form av en Excel-matris som Miljösamverkan Sverige har tagit fram.

De som vi har intervjuat tar också upp begräsningar med att använda avgiftsintäkterna för att bedöma behovet av prövning och tillsyn för verksamheter enligt FAPT. En begränsning är att myndigheterna saknar incitament att anpassa redovisningen av avgifterna så att de kan användas för att bedöma behovet av tillsyn. De intervjuade anser att så länge det saknas en koppling mellan uttagna avgifter och genomförd tillsyn, så finns det inget som motiverar länsstyrelserna att utveckla sitt redovisningssystem så att det bättre fångar upp behovet av tillsyn.

---

[65] Naturvårdsverket (2020), *Redovisning av myndigheters intäkter och kostnader 2019 för prövning och tillsyn enligt miljöbalken*, s.7.

[66] En modell som togs fram första gången 2016 och som successivt utvecklats.

Andra exempel på begränsningar är att behovsutredningarna underskattar behovet av tillsyn, eftersom timavgiften på 800 kronor är för låg och avgifterna för vissa verksamheter är för låga. Ytterligare ett problem är att modellen utgår från befintliga avgifter. Det innebär att om avgifterna förändras så visar modellen att behovet av tillsyn också förändras.

5.4 Möjligheten och behovet av att hålla isär avgifterna för prövning respektive tillsyn varierar

Avgifterna för tillsyn och prövning av miljöfarlig verksamhet behandlas i FAPT som en sammanhållen verksamhet. Det gör att det i princip är omöjligt att följa upp kostnaderna för tillsyn och prövning separat. En annan försvårande omständighet är att flera aktörer deltar i prövningsprocessen och att prövningen bedrivs i flera steg.

När det gäller vattenverksamhet betalar verksamhetsutövarna en engångsavgift för prövningen. Det gör att redovisningen klart visar vilka kostnaderna är för prövning av vattenverksamheter.

5.4.1 Med separerade avgifter kan kostnaderna för prövning och tillsyn separeras

En av våra uppdragsfrågor gäller i vilken omfattning kostnaderna och intäkterna för prövning och tillsyn är möjliga att hålla isär, och om uppdelningen kan renodlas eller inte.

Naturvårdsverkets nuvarande statistik visar att redovisningen av prövning och tillsyn till viss del redan är uppdelad.

Tabell 8. Länsstyrelsernas kostnader och intäkter för tillsyn, samverkan och prövning av miljöfarlig verksamhet och vattenverksamhet, 2019 (mkr).

Verksamhet	Prövning	Tillsyn	Prövning & tillsyn	Totalt
Intäkter	6,6	9,9	169,6	186,0
Kostnader	127,6	100,6	106	333,7

Källor: Statskontorets egna beräkningar utifrån Naturvårdsverket (2020), tabell 5, s. 11.

Vi kan konstatera att endast en liten andel av länsstyrelsernas redovisade intäkter inom tillsynen enligt miljöbalken går att hänvisa till antingen prövning eller tillsyn.[67] Vi kan också se att den allra största delen av länsstyrelsernas intäkter har redovisats samlat för både prövning och tillsyn (tabell 8 ovan).[68] Likaså har samtliga ”övriga kostnader” redovisats i klump utan att kunna kopplas till vare sig prövning eller tillsyn. Det gäller till exempel planering, kompetensutveckling och chefers myndighetsutövning. Men det mesta av länsstyrelsernas återstående kostnader har gått att koppla specifikt till antingen prövning eller tillsyn.[69]

Vi vill särskilt notera att länsstyrelserna har både anledning och möjlighet att skilja på avgiftsintäkter och kostnader för tillsyn respektive prövning, eftersom de trots allt genomför både tillsyn och prövning. Detta gäller inte för andra myndigheter. Samtliga kostnader och avgiftsintäkter med anknytning till miljöbalken för Domstolsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket och Kammarkollegiet hör till prövning under året 2019.[70]

5.5 Begränsad nytta och kostsamt att redovisa per bransch

I uppföljningen som länsstyrelserna tillsammans med Naturvårdsverket ansvarar för används länsstyrelsernas gemensamma tidredovisnings-

---

[67] Intäkter vid prövning för länsstyrelserna omfattar kategorierna 6, 7 och 10 i Naturvårdsverkets redovisning statistik, och intäkter vid tillsyn omfattar kategorierna 8–9.

[68] Summan gäller intäkter i kategori 1 av Naturvårdsverkets nerbrutna statistik över kostnads- och intäktsstatistik enligt miljöbalken för länsstyrelserna, ”avgiftsintäkter för prövning och tillsyn av miljöfarliga verksamheter.” Motsvarande kostnads- och intäktsstatistik finns också redovisade för åren 2016–2018.

[69] Länsstyrelsernas kostnader för tillsyn omfattar kategorierna 5 (”kostnader för operativ tillsyn över miljöfarlig verksamhet”), 15 (”kostnader för operativ tillsyn över markavvattning”), och 16 (”kostnader för operativ tillsyn över vattenverksamhet utom markavvattning”). Övriga kostnadskategorier gäller prövning.

[70] Statskontorets egna beräkningar utifrån Naturvårdsverket (2020), *Redovisning av myndigheters intäkter och kostnader 2019 för prövning och tillsyn enligt miljöbalken,* tabeller 1 och 4, för 2019. Motsvarande kostnads- och intäktsstatistik finns också för åren 2016–2018 i Naturvårdsverkets motsvarande rapporter, publicerade 2017–2019.

system, VÄS, för att uppskatta kostnaderna för prövning och tillsyn. Tidredovisningssystemet är uppbyggt av verksamhetskoder och medarbetarna anger i detta system hur många timmar de ägnar åt arbetsuppgifter knutna till de olika tillsynsområdena och vilken typ av arbete som har utförts, till exempel tillståndsprövning eller operativ tillsyn.[71]

Tidredovisningssystemet sätter därmed ramarna för den uppföljning som länsstyrelserna gör. Om länsstyrelserna i stället skulle basera systemet på vilken bransch verksamhetsutövaren är verksam inom skulle tidredovisningen behöva delas in på ett annat sätt, vilket skulle få konsekvenser för länsstyrelsens uppföljning i övrigt. Företrädare för länsstyrelserna bedömer att det skulle bli administrativt tungt att redovisa prövnings- och tillsynskostnader på branschnivå. De nuvarande IT-systemen ger inte möjlighet att föra tid på enskilda branscher eller företag. Det skulle också ta administrativ tid i anspråk att ha två parallella redovisningssystem för hur tiden används. Dessutom bedömer länsstyrelserna att de branschfördelade uppgifterna inte skulle komma till användning i någon högre utsträckning.

Länsstyrelsernas tidigare erfarenheter av att redovisa tillsyn fördelad på branschnivå visar att det är en svår uppgift. Regeringen och MSB har ställt krav på länsstyrelserna att redovisa den så kallade Seveso-tillsynen, åtgärder för att förebygga allvarliga kemikalieolyckor, på branschnivå. Men länsstyrelserna har inte kunnat uppfylla detta lagkrav inom ramen för sina nuvarande stödsystem och redovisar därför inte tillsynen på branschnivå. Men det finns ett undantag när länsstyrelserna redovisar på bransch. Det gäller avgiftsintäkterna och tillsynen över dammsäkerhet, då länsstyrelserna redovisar intäkter och kostnader på särskilda projektkoder för dammsäkerhetstillsyn.

5.5.1 Näringslivet efterlyser ett mer transparent avgiftssystem

Vi har i våra intervjuer med företrädare för näringslivet tagit upp frågan om hur de ser på nyttan av att ha tillgång till statistik som redovisar

[71] VÄS, LST EA i Örebro ansvarar för systemet.

kostnaderna för prövning och tillsyn uppdelad på branscher eller verksamheter. Företrädarna för inte fram några starka motiv för att för egen del ha tillgång till branschfördelad statistik. De efterlyser framför allt ett mer transparent avgiftssystem, som uppfattas som rimligt och logiskt av företagarna och som tar hänsyn till de faktiska kostnaderna för prövning och tillsyn.

Dessutom vill näringslivets företrädare kunna ta del av uppföljningar där i första hand länsstyrelserna analyserar och bedömer hur effektivt prövnings- och tillsynsverksamheten utförs. Även bransch-organisationerna skulle kunna använda denna information för att granska effektiviteten i myndigheternas tillsyn. Näringslivets företrädare anser också att de statliga myndigheterna i högre utsträckning borde använda digitala lösningar för att göra denna typ av uppföljningar möjliga och tillgängliga.

Branschföreträdarna lyfter också fram att det inte är meningsfullt att behandla avgifterna separat ur ett företagarperspektiv. Företagarnas uppfattningar om avgiftssystemen och även avgiftsnivåerna är starkt kopplade till andra frågor såsom transparens, tillit och förtroende för de myndigheter som tar in avgifterna samt genomför prövningen och tillsynen. Därför efterlyser de också ett större intresse från myndigheternas sida för hur företagarna upplever den prövning och tillsyn som utförs.

6 Statskontorets slutsatser och förslag

I detta kapitel redovisar vi vår samlade bedömning av hur avgiftssystemet för prövning och tillsyn i FAPT bör förändras för att bli mer ändamålsenligt. Bedömningen bygger på de iakttagelser som vi redovisar i de tidigare kapitlen.

Vi redovisar också vilka ekonomiska och andra relevanta konsekvenser som våra förslag har. För att bedöma konsekvenserna har vi utgått från underlag som lämnats av länsstyrelserna, Naturvårdsverket, Svenskt Näringsliv och LRF.

6.1 Statskontorets samlade bedömning

Statskontoret bedömer att avgiftssystemen i FAPT inte helt stämmer överens med de relevanta och allmänna principerna för att ta ut avgifter. Fördelen med den fasta årliga avgiften för prövning och tillsyn för *miljöfarlig verksamhet* är att systemet är enkelt och förutsägbart för verksamhetsutövarna. Men motprestationen är svår att påvisa för verksamhetsutövarna, eftersom systemet saknar tydlig koppling mellan den avgift de betalar och den prövning och tillsyn de får. Principen om full kostnadstäckning är inte heller uppfylld för miljöfarlig verksamhet.

Vi anser därför att den årliga fasta avgiften för prövning och tillsyn bör separeras samt att en ny engångsavgift för helprövning bör införas (tabell 9). Dessa förändringar skulle förtydliga motprestationen för verksamhetsutövarna, alltså vad de betalar för. Det skulle också göra prövningsansökningarna mer genomarbetade. En möjlighet för länsstyrelserna att ta ut timavgift för händelsestyrd tillsyn skulle förstärka principen om att förorenaren ska betala.

Tabell 9. Översikt av nuvarande avgiftssystem i FAPT och våra förslag.

Avgiftsområde	Nuvarande avgiftssystem	Förslag
Miljöfarlig verksamhet	• Årlig fast avgift som täcker både tillsyn och prövning • Förhandsbetalning av avgiften	• Behåll den årliga och fasta avgiften, men separera avgiften för prövning och tillsyn • Inför engångsavgift för prövning av nya verksamheter • Inför timavgift för händelsestyrd tillsyn • Efterhandsbetalning av avgifterna
Vattenverksamhet	• Engångsavgift för prövning • Timavgift för tillsyn • Årsavgift för tillsyn av dammsäkerhet	• Behåll engångsavgiften för prövning och timavgiften för tillsyn • Behåll årsavgiften för tillsyn av dammsäkerhet

Vattenverksamheten, frånsett dammar, med tiotusentals tillsynsobjekt är omfattande, och länsstyrelserna har varken möjlighet eller anledning att bedriva en kontinuerlig tillsyn av samtliga objekt. Givet detta anser Statskontoret att den nuvarande ordningen med engångsavgift för prövning och timavgift för tillsyn inte bör förändras. Fördelen är en tydlig motprestation för verksamhetsutövarna och att systemet är enkelt och lättbegripligt.

Miljötillsynsutredningen och Naturvårdsverkets tidigare utredningar visar att det finns brister i länsstyrelsernas resursfördelning när det gäller tillsyn enligt miljöbalken. Ett sätt att åtgärda det är att låta länsstyrelserna disponera avgiftsintäkterna och samtidigt behålla förvaltningsanslaget. Men vi konstaterar också att villkoren i regeringens riktlinjer för när det går att använda specialdestination av avgiftsintäkter inte är helt uppfyllda. Vi anser därför att det saknas tillräckliga skäl för att låta länsstyrelserna disponera avgiftsintäkterna som genereras av FAPT, utöver intäkter för dammsäkerhetstillsyn.

Vår slutsats är att avgifterna i FAPT i stället behöver höjas för att kunna följa regeringens princip om full kostnadstäckning och, främst vad gäller vattenverksamheter, att förorenaren ska betala. Därefter behöver avgifterna årligen ses över av Naturvårdsverket och länsstyrelserna så att de kan föreslå till regeringen nödvändiga justeringar i avgiftsnivåerna. Det skulle säkerställa att avgiftsnivåerna i FAPT följer kostnadsutvecklingen över tid.

6.2 Avgiftssystemet för miljöfarlig verksamhet bör förtydligas och möjlighet till timavgift införas

För miljöfarliga verksamheter föreslår vi att

- den årliga fasta avgiften för prövning och tillsyn behålls men beloppen separeras
- en engångsavgift införs i samband med helprövning av nya verksamheter
- en möjlighet för länsstyrelserna att ta ut timavgift för händelsestyrd tillsyn införs
- avgifterna betalas i efterhand av verksamhetsutövaren.

Vi bedömer att den årliga fasta avgiften som täcker både tillsyn och prövning för miljöfarlig verksamhet har vissa fördelar (se även kapitel 2). Avgiften gör systemet lätt att överblicka och förutsägbart för verksamhetsutövarna. Nackdelen är att motprestationen är svår att påvisa, eftersom det inte finns någon tydlig koppling mellan avgift och tillsyn respektive prövning.

Vi föreslår att den årliga fasta prövnings- och tillsynsavgiften behålls för miljöfarlig verksamhet, eftersom den bidrar till enkelhet och förutsägbarhet. Den täcker som hittills omprövningar, ändringstillstånd, villkorsändringar och prövotidsredovisningar på samma sätt som i dag.

Men för att förtydliga systemet ytterligare och göra det mer transparent anser vi att de båda avgiftsbeloppen bör separeras i FAPT. Vi anser också

att den årliga fasta avgiften för tillsyn bör kompletteras med en möjlighet för länsstyrelserna att ta ut timavgift av en verksamhetsutövare för tillsyn vid en särskild händelse. Det skulle bidra till bättre kostnadstäckning för länsstyrelserna. Vidare anser vi att den årliga fasta avgiften bör tas ut i efterhand av verksamhetsutövaren och inte på förhand som nu.

6.2.1 Den årliga fasta avgiften för prövning och tillsyn behålls men beloppen separeras

Den separering mellan den årliga prövnings- och tillsynsavgiften som vi föreslår innebär i praktiken att fakturan till verksamhetsutövaren och rapporteringen till Naturvårdsverket visar hur mycket av den årliga avgiften som gäller prövning och hur mycket som gäller tillsyn.

Vi anser att en sådan separering mellan avgifterna gör det lättare för verksamhetsutövaren att bedöma statens motprestation, samtidigt som en fortsatt årlig och fast avgift bidrar till att göra systemet lättbegripligt och förutsägbart.

6.2.2 En engångsavgift införs i samband med prövning av nya verksamheter

Vi föreslår också att länsstyrelserna tar ut en *engångsavgift* av verksamhetsutövaren i samband med så kallad helprövning av nya verksamheter. Motivet är att verksamhetsutövaren i dagsläget inte betalar vare sig tillsyns- eller prövningsavgift förrän året efter att tillståndet har vunnit laga kraft. Men flera verksamheter som prövas för första gången kommer heller inte till stånd. De betalar då ingen avgift, trots att kostnaderna kan vara omfattande hos prövningsmyndigheterna. Den årliga fasta prövningsavgiften bör kunna sänkas något om de som söker tillstånd betalar en prövningsavgift direkt.

Vi bedömer att alternativet med engångsavgift för helprövning har åtminstone tre fördelar. En fördel är att motprestationen från statens sida till verksamhetsutövaren blir tydligare när det gäller själva prövningen. En annan fördel med en engångsavgift är att ansökningarna troligen skulle bli mer genomarbetade och inte kräva så många kompletteringar. Det händer även att ansökan dras tillbaka mitt i tillståndsprocesserna eller att ett färdigt tillstånd inte utnyttjas. Om verksamhetsutövaren i stället betalar en engångsavgift är risken mindre att hen drar tillbaka ansökningen.

Vi ser samtidigt att införandet av en engångsavgift i samband med helprövning av nya verksamheter kan äventyra konkurrensneutraliteten. Om den årliga avgiften för prövningen sänks gynnas företag som nyligen har sökt tillstånd jämfört med de som söker tillstånd efter att de nya avgifterna har börjat gälla. Men detta problem är i det närmaste omöjligt att undvika när nya avgiftssystem och avgiftsbelopp börjar gälla. Med tanke på att detta också är ett övergående problem anser vi att fördelarna överväger de nackdelar som inledningsvis följer med att införa en engångsavgift.

En lösning för att mildra eventuellt negativa konsekvenser av förslaget är att avgiftsnivåerna införs stegvis i stället för över en natt. En sådan lösning innebär att förslaget inte får full effekt redan det första året för verksamhetsutövarna.

6.2.3 Timavgift för händelsestyrd tillsyn stärker principen om att förorenaren betalar

Länsstyrelserna saknar i dag möjlighet att ta ut en timavgift vid händelsestyrd tillsyn (se även kapitel 2). Vi föreslår därför att länsstyrelserna, vid sidan av den fasta tillsynsavgiften, ska ta ut en timavgift vid händelsestyrd tillsyn. Avgiften ska tas ut när en verksamhet kräver tillsyn utöver det vanliga på grund av förseelser, större olyckor, bränder eller andra extraordinära händelser.

Vi anser att en timavgift för händelsestyrd tillsyn skulle stärka principen om att förorenaren betalar. Det skulle också ge incitament till verksamhetsutövarna att följa regelverket.

Det bör tydligt framgå i FAPT vilken tillsyn som ingår i den årliga fasta avgiften och vilken tillsyn som inte gör det. Det är tillsynen som inte ingår i den fasta tillsynen som vi kallar för händelsestyrd tillsyn. Det bör vara den enskilda länsstyrelsen som fattar beslut om när det är befogat med händelsestyrd tillsyn.

Här är några exempel på händelser som kan aktivera timavgift för tillsyn:

- Om verksamhetsutövaren bryter mot villkor
- Om verksamhetsutövaren inte följer förelägganden och förbud

- Om tillsyn krävs trots att verksamheten vid tillfället inte betalar årsavgift för tillsyn (gäller när det inte är en tillsynspliktig miljöfarlig verksamhet)
- Om en verksamhet på grund av till exempel driftstörningar kräver mer tillsyn än vad som var planerat.

Timavgiften för med sig administrativa kostnader för länsstyrelserna. Som vi konstaterar i avsnitt 2.3.1 debiterar länsstyrelserna exempelvis bara i undantagsfall verksamhetsutövare timavgiften för tillsyn inom vattenverksamheter. Det beror på att timavgifter drar relativt stora administrativa resurser från länsstyrelsernas sida. För att minimera dessa kostnader föreslår vi att timavgiften är densamma för samtliga verksamheter.

Någon avgift för händelsesstyrd tillsyn som föranleds av klagomål som visar sig vara obefogad ska inte betalas av den berörda verksamhetsutövaren.

6.2.4 Med efterhandsbetalning blir motprestationen tydligare

Vi kan konstatera att dagens avgiftssystem innebär att verksamhetsutövarna betalar avgift för tillsyn som de ännu inte har fått ta del av (se även kapitel 2). För att tydliggöra statens motprestation för verksamhetsutövarna föreslår vi att den årliga avgiften för prövning och tillsyn betalas av verksamhetsutövarna i efterhand, och inte på förhand som i dag.

Systemet med förhandsbetalning har tidigare varit föremål för utredningar inom livsmedelskontrollens område (se kapitel 2). Regeringen har beslutat att det dåvarande systemet med en årlig avgift som betalades i förskott skulle ersättas med efterhandsdebitering.[72] Det finns också exempel inom miljöbalkens område där efterhandsbetalning används, nämligen när det gäller prövningsavgiften för vattenverksamhet, vilket vi noterar i avsnitt 2.3.3.

---

[72] Bland annat Riksrevisionen (2014:12), *Livsmedelskontrollen. Tar staten sitt ansvar?,* Statskontoret (2015:17), *Avgifter i livsmedelskontrollen. Förslag på en mer effektiv avgiftsfinansiering*, och Prop. 2020/21:43, *En anpassning av bestämmelser om kontroll i livsmedelskedjan till EU:s nya kontrollförordning*.

Generellt gäller för prövnings- och tillsynsmyndigheterna att de måste ha resurser för att utföra prövning och tillsyn. Det kan därför vara ett motiv för att avgifter som ska finansiera verksamheten tas ut i förskott så att resurser kan avsättas för verksamhet som planeras. Men när det gäller myndigheternas prövnings- och tillsynsverksamhet enligt miljöbalken så finansieras denna verksamhet med statliga anslagsmedel och endast indirekt av verksamhetsutövarnas avgiftsintäkter. Myndigheterna är därför inte beroende av avgiftsintäkterna för att finansiera verksamheten.

6.3 Engångsavgiften för prövning och timavgiften för tillsyn behålls för vattenverksamheter

För vattenverksamhet föreslår vi att

- engångsavgiften för prövning behålls
- timavgiften för tillsyn behålls

Vi bedömer att avgifterna för vattenverksamhet generellt uppfyller principerna om motprestation och lättbegriplighet (se kapitel 2). Men vi konstaterar också att avgiftssystemet har relativt låg kostnadstäckning och inte uppfyller principen om att förorenaren ska betala. Vi anser att dessa utmaningar inte går att åtgärda genom att förändra avgiftssystemet. Istället behöver avgifterna sannolikt höjas.

6.3.1 Engångsavgiften för prövning behålls

Vi föreslår att engångsavgiften för prövning av vattenverksamheter behålls. Ett viktigt skäl är att det inom vattenverksamhet, till skillnad från miljöfarlig verksamhet, inte i samma utsträckning förekommer omprövningar, ändringstillstånd, villkorsändringar och prövotids-redovisningar.

Därför finns det inte ett lika stort behov av en årlig avgift för prövning som ska täcka myndigheternas framtida insatser. Vi bedömer därför att en fast årlig prövningsavgift skulle strida mot principen om motprestation.

Däremot anser vi att engångsavgifter ger en tydlig motprestation från statens sida till verksamhetsutövaren.

En annan fördel är att underlagen från verksamhetsutövare troligen är mer genomarbetade och att färre ansökningar dras tillbaka om prövningen medför en avgift. Den erfarenheten har länsstyrelserna från prövningsprocessen av miljöfarlig verksamhet.

Vi bedömer att ytterligare en viktig aspekt är att en stor andel av verksamhetsutövarna inom vattenverksamheter är privatpersoner, och inte företag. Vi anser att det vore särskilt svårt att motivera att ta ut en fast årlig avgift av privatpersoner utan en löpande motprestation från de ansvariga myndigheterna. Exempel på privatpersoners vattenverksamheter är bryggor, pirar och små muddringsinsatser.

6.3.2 Timavgift för tillsyn av vattenverksamheter behålls

Vi föreslår att timavgiften som länsstyrelserna tar ut för tillsyn efter särskilt beslut behålls. Det betyder att verksamhetsutövarna inte heller i framtiden ska betala en årlig fast avgift för tillsyn, som inom miljöfarlig verksamhet. Skälet till förslaget är att länsstyrelserna inte utför någon tillsyn av de flesta vattenverksamheter och att det därför skulle strida mot principen om motprestation att ta ut en avgift.

Anledningen till att länsstyrelserna inte utför årlig tillsyn är att det inte behövs årlig miljötillsyn av till exempel bryggor och pirer. Ett annat skäl är sannolikt att länsstyrelserna inte har tillräckligt mycket resurser, men Statskontoret kan inte bedöma i vilken utsträckning det är ett problem.

Statskontoret kan konstatera att en fast årlig avgift för tillsyn av vattenverksamheter skulle innebära en administrativ förenkling och göra tillsynsavgiften för verksamhetsutövarna mer förutsägbar.

Men det är inte praktiskt genomförbart att införa en fast årlig avgift för tillsyn. Det är inte möjligt för länsstyrelserna, eller ens önskvärt, att bedriva en kontinuerlig tillsyn av samtliga vattenverksamheter i landet. Det finns tiotusentals sådana verksamheter och de flesta innehas av privatpersoner. Därför är våra argument ovan för att inte ha en fast årlig avgift för *prövning* även relevanta här. Det är svårt att motivera att införa

en fast årlig avgift för något som de flesta privatpersoner inte får någon tydlig motprestation för.

Länsstyrelserna saknar också tillförlitliga register över de vattenverksamhetsföretag som i teorin skulle omfattas av en fast årlig avgift. Den enda typen av vattenverksamhet där det skulle kunna fungera är vattenkraftverk. När det gäller exempelvis de tusentals markavattningsföretagen är många vilande eller saknar kontaktpersoner. Det är till exempel inte möjligt att spåra och debitera det stora antal underhållsmuddringar som kan uppkomma med olika tidsintervaller och hos olika aktörer.

6.4 Ge Naturvårdsverket i uppdrag att årligen föreslå avgiftsförändringar i FAPT

Vi föreslår att

- regeringen ger Naturvårdsverket i uppdrag att årligen föreslå justeringar av avgiftsnivåerna i FAPT
- regeringen ger Naturvårdsverket i uppdrag att inrätta en samverkansgrupp med bred förankring hos inblandade aktörer
- Naturvårdsverket ska bereda förslagen om justeringar av avgiftsnivåerna i FAPT samt hur skillnaderna i statens och kommuernas avgiftsnivåer kan minska. Samverkansgruppen ska stödja Naturvårdsverket i dessa beredningar.

Vi kan konstatera att avgiftsnivåerna i FAPT behöver justeras för att bättre följa kostnadsutvecklingen över tid (se även kapitel 3). Den relativt låga kostnadstäckningsgraden för prövning och tillsyn av miljöfarlig verksamhet respektive vattenverksamhet indikerar ett sådant behov. En annan indikation är att kommunerna, som har krav på sig att ha full kostnadstäckning, tar ut högre avgifter än vad länsstyrelserna kan göra enligt FAPT.

Vi föreslår därför att regeringen ger Naturvårdsverket i uppdrag att årligen föreslå justeringar i avgiftsnivåerna i FAPT. Naturvårdsverket har det

samlade ansvaret för prövning och tillsyn inom miljöbalken och är därför ett naturligt val för uppdraget.

Vi föreslår vidare att regeringen även ger Naturvårdsverket i uppdrag att inrätta en ny bred samverkansgrupp med representanter för länsstyrelserna och kommunerna. Kommunerna kan representeras av Sveriges kommuner och regioner (SKR). Samverkansgruppens roll blir att stödja Naturvårdsverket i beredningen av myndighetens beslut vad gäller förslag till justeringar i avgiftsnivåerna i FAPT.

Naturvårdsverket bör också, med stöd av samverkansgruppen, verka för att säkerställa att statens och kommunernas avgifter inte ska avvika för mycket från varandra. Syftet är att minska omotiverade variationer beroende på vilken aktör som tar ut avgifterna. Ett sådant arbete kan öka konkurrensneutraliteten eftersom avgiftsnivåerna inte bör bero på om det är en kommun eller en länsstyrelse som tar ut avgiften.

6.5 Fördjupa analyserna av intäkts- och kostnadsredovisningen

Vi föreslår att

- Naturvårdsverket utnyttjar de möjligheter till fördjupade analyser som kommer att finnas om avgifter för prövning separeras från avgifter för tillsyn
- Naturvårdsverket i sitt pågående uppdrag om att utveckla tillsynen enligt miljöbalken väger in analyser av kostnadsredovisningarna för prövning och tillsyn i sin bedöming av tillsynsverksamhetens utvecklingsbehov.

Vi föreslår att Naturvårdsverket utvecklar sin uppföljning och analys av myndigheternas intäkter och kostnader för prövning och tillsyn enligt miljöbalken. De förslag vi lämnar i detta uppdrag innebär att rapporteringen av intäkter och kostnader kommer att ge en mer heltäckande och transparent beskrivning av intäkterna och kostnaderna för den prövning och tillsyn som bedrivs än nuvarande redovisning. Med separata avgifter för prövning respektive tillsyn inom miljöfarlig

verksamhet kommer länsstyrelserna och Naturvårdsverket ha bättre möjligheter att följa upp och analysera hur kostnaderna för prövning och tillsyn utvecklas över tid.

Dessutom kan vårt förslag om att ta ut en timavgift för händelsestyrd tillsyn vid särskilda händelser inom miljöfarlig verksamhet leda till en bättre kostnadstäckning för den tillsyn som bedrivs.

Vårt förslag ger en grund för att genomföra analyser som vilar på korrekt information genom ett förändrat avgiftssystem i kombination med att länsstyrelsernas tidredovisningssystem utvecklas och tillämpas, så att det speglar de faktiska kostnaderna för prövningen och tillsynen.

Vi anser visserligen att en mer detaljerad uppföljning av prövnings- och tillsynsavgifterna skulle öka förutsättningarna att påvisa statens motprestation för att ta ut en avgift för verksamhetsutövaren. Det finns redan i dag möjligheter att inom ramen för dagens tidrapporteringssystem på länsstyrelserna redovisa vissa ärendetyper. Men det finns potentiella nackdelar med att införa krav om att rapporteringen ska vara uppdelad på olika verksamheter, branscher och ärendetyper och vi bedömer att dessa nackdelar är betydande. Rapporteringen skulle behöva göras via handläggarnas tidredovisningssystem vilket kan leda till en ökad administrativ börda och att mindre tillsyn blir utförd.

Det nuvarande tidredovisningssystemet tar fasta på länsstyrelsernas arbetsuppgifter. Ett helt nytt tidredovisningssystem skulle behöva utvecklas för att fånga upp hur mycket tid som läggs på att genomföra tillsyn av enskilda verksamheter och branscher. Vi bedömer att kostnaderna för ett sådant system skulle bli större än nyttan. Det nuvarande systemet är redan komplext. Men i takt med att myndigheterna i högre utsträckning tar stöd av digitala lösningar kan redovisningssystemen komma att bli enklare att hantera och därmed bättre hantera information som till exempel branschtillhörighet.

Naturvårdsverket har i uppdrag att lämna förslag till regeringen om hur tillsynen enligt miljöbalken kan utvecklas.[73] Tillsynsstrategin bör enligt uppdraget utformas på ett sätt som underlättar tillsynsmyndigheternas arbete med behovsutredningar. I detta sammanhang bör även myndigheternas system för intäkts- och kostnadsredovisningar tas upp. Närmare bestämt bör redovisningssystemen utformas och analyseras så att uppgifter i dessa system kan användas för att planera och följa upp prövnings- och tillsynsverksamheten.

6.6 Länsstyrelserna bör få ersättning när de medverkar i tillsyn och prövning enligt kapitel 17

- Vi föreslår att länsstyrelserna får ersättning som motsvarar deras medverkan i tillsyn och prövning av verksamheter som har prövats enligt kapitel 17 i miljöbalken.

Antalet tillåtlighetsprövningar när det gäller omfattande infrastruktur-investeringar inom transportsektorn är i dag mycket få. Vi ser därför inte några behov av att i detta sammanhang minska den administrativa hanteringen och därmed kostnaderna i samband med att statliga medel förs över från en statlig myndighet till en annan.

Men vi anser att det är ett problem när länsstyrelserna inte får ersättning för den tillsyn och prövning de bedriver i samband med omfattande investeringsprojekt. För att länsstyrelserna ska få tillräckligt med resurser för denna verksamhet krävs att projekten tillåtlighetsprövas av regeringen.

Vi föreslår därför att länsstyrelserna bör få ersättning som motsvarar deras medverkan i tillsyn och prövning av verksamheter som har prövats enligt kapitel 17 i miljöbalken. Det gäller exempelvis stora infrastrukturprojekt. Länsstyrelserna bör då få resurserna i ett tidigt skede och inte i efterhand,

[73] Regeringsbeslut 2020-06-25, M2020/01034/Me, *Uppdrag att främja en mer effektiv och enhetlig tillsyn enligt miljöbalken.*

så att de kan planera och knyta rätt kompetens till arbetet och se till att övrig tillsyn inte skjuts på framtiden. Då minskar också risken för att infrastrukturprojekt blir försenade. Medlen bör betalas till länsstyrelsen av den aktuella myndigheten, exempelvis Trafikverket.

Medlen bör vara specialdestinerade så att de används av länsstyrelserna för det avsedda ändamålet. Detta kan antingen ske genom att länsstyrelserna fakturerar för enskilda objekt som uppfyller vissa kriterier eller genom att objekten på förhand tas upp i en nationell plan, enligt förslag från Trafikverket.

En annan möjlighet är att länsstyrelsens kostnad för tillsyn fastställs som en årlig avgift i domslutet för tillståndet. Det skulle i så fall inte vara en prövningsavgift utan en kostnad för ökad tillsyn. Hur kostnaden för denna tillsyn ska beräknas behöver i så fall utredas närmare. Det gäller särskilt i förhållande till att länsstyrelsen i stället bör kunna ta ut tillsynsavgifter i form av fler timmar för tillsyn. Men det kan möjligen vara rimligt att även ha en i domen fastslagen tillsynsavgift, eftersom hanteringen av nya infrastrukturprojekt ofta är arbetskrävande för länsstyrelsen.

6.7 Skälen är otillräckliga för att ändra dispositionsrätten

Vi bedömer att det inte finns tillräckliga skäl för att länsstyrelserna ska disponera avgiftsintäkterna i fler fall än idag. Det viktigaste skälet är att regeringens riktlinjer för när specialdestination bör kunna tillämpas inte är helt uppfyllda.

Miljötillsynsutredningen, Naturvårdsverkets redovisningar samt flera av dem vi intervjuat har emellertid argumenterat för att länsstyrelserna bör få disponera avgifter inom fler tillsynsområden i FAPT. Skälet är att man upplever att tillsynsverksamheten är underfinansierad och att länsstyrelserna inte har tillräckliga resurser för att möta behoven av tillsyn.

Statskontoret konstaterar att en utökad dispositionsrätt skulle innebära att inkomsterna i statsbudgeten minskade, och att det vore naturligt att finansiera inkomstbortfallet genom en motsvarande minskning av länsstyrelsernas förvaltningsanslag. Det skulle alltså inte leda till mer resurser för tillsyn för länsstyrelserna.

Det är först om regeringen väljer att kombinera specialdestination med att höja avgiftsnivåerna upp till full kostnadstäckning som dispositionsrätt skulle ge ett ökat ekonomiskt utrymme för tillsynsverksamheten. Men vi konstaterar också att regeringen genom en sådan avgiftsökning skulle skapa utrymme för att finansiera en förstärkning av länsstyrelsernas förvaltningsanslag utan att behöva införa specialdestination.

Därför bedömer vi att en utökad dispositionsrätt inte är lösningen på länsstyrelsernas upplevda resursbrist för tillsyn enligt miljöbalken. I kapitel 4 visar vi att det istället är en fråga om att länsstyrelserna avsätter tillräckligt mycket resurser till tillsyn och att regeringen säkerställer att länsstyrelserna har det ekonomiska utrymmet. Det är alltså en fråga om vilka medel som regeringen tilldelar länsstyrelserna och hur länsstyrelserna använder och prioriterar de resurser de får via förvaltningsanslaget. Behov av tillsyn och resurser till tillsyn behöver inte vara kopplat till möjligheten att disponera avgifter. Förvaltningsanslaget är det absolut vanligaste sättet att finansiera tillsyn.[74]

6.8 Konsekvenser av förslagen

Det finns särskilda utmaningar med att analysera framtida verksamhetsmässiga och ekonomiska konsekvenser av våra förslag (se bilaga 2). Det beror bland annat på att förslagen av nödvändighet är övergripande. De konkretiseras först när de ska omsättas i författningsförslag av Naturvårdsverket.

6.8.1 Något utökade arbetsuppgifter för länsstyrelserna

De förslag som vi lämnar som gäller avgifterna för miljöfarlig verksamhet kommer att öka kostnaderna, främst för länsstyrelserna. Det handlar till att börja med om kostnader av engångskaraktär, till exempel att informera verksamhetsutövarna om förändringarna, att ta fram nya rutiner för avgiftshanteringen, att anpassa nuvarande avgiftsregister samt att utveckla checklistor för timdebitering i länsstyrelsens handläggarstöd (NikITa) och stödets koppling till Agresso (fakturaunderlag och fakturering). Det nuvarande intäktkontot för miljöavgifter bör får tre underkoder så att

[74] Statskontoret (2020), *På väg mot en bättre tillsyn? En studie av den statliga tillsynens utveckling, s. 48.*

länsstyrelserna kan styra intäkterna från faktureringen till *Miljöavgift prövningsdel*, *Miljöavgift tillsynsdel* och *Miljöavgift extra timavgift.*

Men det handlar också om att vissa löpande kostnader tillkommer för länsstyrelserna som en följd av våra förslag. Omfattningen av dessa kostnader är svårare att uppskatta. Hur stora kostnadsökningarna blir beror bland annat på hur engångsavgifterna för prövningen närmare kommer att utformas och tillämpas. Det beror även på i vilken utsträckning länsstyrelserna kommer att debitera timavgifter vid sin händelsestyrda tillsyn.

En annan konsekvens av våra förslag som berör miljöfarlig verksamhet är att engångsavgifterna i samband med prövning av nya verksamheter hårdare kommer att drabba mindre verksamhetsutövare, särskilt om de inte får tillstånd. En annan trolig konsekvens är att ansökningarna när det gäller frivilliga tillstånd troligen kommer att minska. Frivilliga tillstånd är tillstånd till verksamheter som aldrig har varit tillståndspliktiga. Verksamhetsutövaren har valt att ändå söka tillstånd för verksamheten, ofta för att de vill ha den säkerhet som rättskraften i ett tillstånd medför. I övrigt gäller samma regler som för verksamheter som har upphört att vara tillståndspliktiga, men som bedrivs med stöd av ett sådant tillstånd som avses i 9 kap. 6 § miljöbalken.

6.8.2 Uppdraget att Naturvårdsverket i samverkan med länsstyrelserna ska föreslå avgiftsförändringar till regeringen

Statliga myndigheter samverkar inte i dag om avgiftsbeloppen i FAPT. Det förslag vi lämnar om myndighetssamverkan för därför med sig nya uppgifter för myndigheterna och därmed ökade kostnader. Eventuellt kan denna samverkan göras inom ramen för redan etablerade samverkansfora för att på så sätt minska merarbetet och kostnaderna. Vi bedömer därför att kostnaden för detta förslag kan hållas på en relativt måttlig nivå och rymmas inom befintliga anslag. En översyn av och förslag om att förändra statens avgifter i FAPT kan däremot komma att kräva en större arbetsinsats för de inblandade parterna och därför kräva mer resurser till Naturvårdsverket respektive länsstyrelserna.

6.8.3 Särskilj avgifterna för prövning och tillsyn

Vårt förslag om att särskilja prövnings- och tillsynsuppgifter kommer att ställa högre krav på uppföljningen. Länsstyrelsernas nuvarande handläggarstöd, tidredovisningssystem och eventuellt även ekonomisystemet kommer att behöva anpassas till de förändrade kraven. Kostnaderna för dessa förändringar uppskattar länsstyrelserna till 1,5 miljoner kronor.

6.8.4 Öka samordningen av kostnadsrapporteringen

Våra förslag kommer att generera ett större behov av att myndigheterna redovisar och följer upp kostnaderna för prövnings- och tillsynsverksamheten. Flera myndigheter bidrar till denna redovisning. Myndigheterna skulle kunna effektivisera arbetet med denna redovisning genom att samordna arbetet bättre. Därmed skulle de kunna minska kostnaderna.

Referenser

Bet. 2010/11:KU14, *En reformerad budgetlag: Konstitutionsutskottets betänkande.*

Förordning (2018:1459) om ändring i förordningen (1998:840) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken.

Förordning (2016:1195) om ändring i förordningen (1998:840) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken.

Förordning (2016:1188) om ändring i förordningen (1998:840) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken.

Förordning (2015:154) om ändring i förordningen (1998:840) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken.

Förordning (2015:20) om ändring i förordningen (1998:840) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken.

Förordning (2013:63) om bekämpningsmedelsavgifter.

Förordning (2008:692) om ändring i förordningen (1998:840) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken.

Förordning (2007:264) om ändring i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Förordning (2005:100) om ändring i förordningen (1998:840) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken.

Förordning (2001:749) om ändring i förordningen (1998:840) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken.

Förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Förordning (1998:840) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken (konsoliderad version per 2020-12-16).

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-1998940-om-avgifter-for-provning_sfs-1998-940, loggdatum 2020-11-11.

Förordning (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken (ursprunglig version).

Kemikalieinspektionen (2020), *Årsredovisning 2019.*

Kemikalieinspektionen (2019), *Årsredovisning 2018.*

Kemikalieinspektionen (2018), *Årsredovisning 2017.*

Kemikalieinspektionen (2017), *Årsredovisning 2016.*

Lag (2014:114) om ändring i miljöbalken.

Länsstyrelsen Västra Götaland (2020), *Vattenavdelningens synpunkter med anledning av Statskontorets översyn av förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken (FAPT) och förordningen (2013:63) om bekämpningsmedelsavgifter.* PM 2020-05-29.

Miljöprövningsförordningen (2013:251).

Naturvårdsverket (2020), *Redovisning av myndigheters intäkter och kostnader 2019 för prövning och tillsyn enligt miljöbalken.*

Naturvårdsverket (2019), *Redovisning av myndigheters intäkter och kostnader 2018 för prövning och tillsyn enligt miljöbalken.*

Naturvårdsverket (2018), *Redovisning av myndigheters intäkter och kostnader 2017 för prövning och tillsyn enligt miljöbalken.*

Naturvårdsverket (2017), *Redovisning av myndigheters intäkter och kostnader 2016 för prövning och tillsyn enligt miljöbalken.*

Naturvårdsverket (2010), *Redovisning av regeringsuppdrag - Avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken.* Dnr 526-197-09 Rt. PM färdigställt 2010-09-09.

Naturvårdsverket (2008), *Redovisning av regeringsuppdrag - Avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken.* Dnr 716-523-08 Rt. PM färdigställt 2008-09-11.

Proposition 2020/21:43, *En anpassning av bestämmelser om kontroll i livsmedelskedjan till EU:s nya kontrollförordning.*

Proposition 2019/20:137, *Förbättrad tillsyn på miljöområdet.*

Proposition 2019/20:1, *Budgetpropositionen för 2020.*

Proposition 2017/18:243, *Vattenmiljö och vattenkraft.*

Proposition 2013/14:38, *Dammsäkerhet.*

Proposition 2010/11:40, *En reformerad budgetlag.*

Proposition 1997/98:45, *Miljöbalk.*

Regeringens skrivelse 2019/20:101, *Årsredovisning för staten 2019.*

Regeringens skrivelse 2009/10:79, *En tydlig, rättssäker och effektiv tillsyn.*

Regeringsbeslut 2020-06-25, M2020/01034/Me, *Uppdrag att främja en mer effektiv och enhetlig tillsyn enligt miljöbalken.*

Regeringsbeslut 2020-04-30, M2020/00666/Me, *Uppdrag att se över systemet för avgifter för sådan prövning och tillsyn som sker enligt miljöbalken.*

Regleringsbrev för budgetåret 2020 avseende Affärsverket svenska kraftnät.

Regleringsbrev för budgetåret 2020 avseende länsstyrelserna.

Riksdagsskrivelse 2010/11:77. [Utan titel.]

Riksrevisionen (2014:12), *Livsmedelskontrollen. Tar staten sitt ansvar?*

Socialförsäkringsbalken (2010:110)

SOU (2017:63), *Miljötillsyn och sanktioner - en tillsyn präglad av ansvar, respekt och enkelhet.*

SOU (2012:46), *Dammsäkerhet: Tydliga regler och effektiv tillsyn.*

Statskontoret (2015:17), *Avgifter i livsmedelskontrollen. Förslag på en mer effektiv avgiftsfinansiering.*

Statskontoret (2020), *På väg mot en bättre tillsyn? En studie av den statliga tillsynens utveckling.*

Svenska kraftnät (2018), *Kontrollstation 2018 om Dammsäkerhet. Delrapport 1 av regeringsuppdrag – klassificering och tillsyn.*

Trafikverket (2020), *Uppdrag att analysera resursbehov för länsstyrelserna vid omfattande transportinfrastrukturinvesteringar.*

Bilaga 1

Regeringsuppdraget

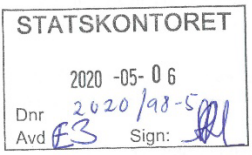
Regeringen

Regeringsbeslut 2

2020-04-30
M2020/00666/Me

Miljödepartementet

Statskontoret
Naturvårdverket

Uppdrag att se över systemet för avgifter för sådan prövning och tillsyn som sker enligt miljöbalken

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Statskontoret att se över avgiftssystemet enligt miljöbalken med fokus på de verksamheter och områden som omfattas av förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken (FAPT) och förordningen (2013:63) om bekämpningsmedelsavgifter.

Statskontoret ska analysera om avgiftssystemet enligt FAPT är ändamålsenligt och vid behov föreslå förändringar i avgiftssystemet och kraven på rapportering och uppföljning.

I analysen av avgiftssystemets utformning ingår att undersöka hur avgiftssystemet kan utformas så att

- avgifterna bättre stämmer överens med relevanta allmänna principer för uttag av avgifter som principen att förorenaren betalar, koppling till motprestation, full kostnadstäckning samt enkelhet och förutsebarhet, och
- avgifterna bättre följer kostnadsutvecklingen över tid.

I analysen ingår också att undersöka och bedöma om

- den nuvarande rapporteringen och uppföljningen har förutsättningar att ge en korrekt beskrivning av intäkter och kostnader för prövning och tillsyn samt behovet av tillsyn,
- det är möjligt att hålla isär avgifterna för prövning från avgifterna för tillsyn,
- det finns förutsättningar att redovisa kostnader för prövning och tillsyn för olika verksamheter, branscher eller ärendetyper,

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-24 46 31
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Fredsgatan 6
E-post: m.registrator@regeringskansliet.se

- det finns sakliga skäl till skillnader i frågan om myndigheternas möjlighet att disponera avgiftsintäkterna, och om dispositionsrätten bör begränsas eller införas i fler fall, och
- ersättning från en statlig myndighet till en annan är ändamålsenlig och vid behov lämna förslag som kan underlätta en sådan transferering.

Statskontoret ska, när det gäller avgifter för bekämpningsmedel, översiktligt se över om systemet följer allmänna relevanta principer för uttag av avgifter.

Regeringen uppdrar åt Naturvårdsverket att med utgångspunkt i Statskontorets analys och förslag

- föreslå avgifter och indelning av verksamheter i olika avgiftsnivåer för de verksamheter som avses i 2, 3 och 7 kap. FAPT så att avgifterna står i proportion till kostnaderna för prövning och tillsyn av verksamheterna i olika branscher och för olika ärendetyper samt är lättbegripliga och förutsebara, och
- lämna de författningsförslag som behövs för att såväl Statskontorets som Naturvårdsverkets förslag ska kunna genomföras och då ta hänsyn till
    - Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1020 om marknadskontroll och överensstämmelse för produkter och om ändring av direktivet 2004/42/EG och förordningarna (EG) nr 765/2008 och (EU) nr 305/2011 samt
    - annat relevant arbete som pågår eller har färdigställts inom Regeringskansliet.

I uppdraget ingår inte att lämna förslag om kommunernas avgifter för tillsyn enligt miljöbalken.

Statskontoret ska redovisa sin del av uppdraget till Regeringskansliet (Miljödepartementet) senast den 16 december 2020.

Naturvårdsverket ska redovisa sin del av uppdraget till Regeringskansliet (Miljödepartementet) senast den 30 juni 2021.

Bakgrund

Miljöbalken har inte ett enhetligt avgiftssystem utan det finns avgifter med skilda konstruktioner för olika verksamhetstyper och tillsynsområden t.ex. när det gäller prövning och tillsyn av miljöfarlig verksamhet, vattenverksamhet och vissa delar inom kemikalieområdet. I dag finansieras prövning och

tillsyn enligt miljöbalken delvis med avgifter, delvis med skattemedel. Hur stor del av tillsynen som är avgiftsfinansierad skiljer sig åt mellan de olika tillsynsområdena. Avgifterna bedöms inte fullt ut vara utformade så att de över tid täcker myndigheternas kostnader för prövning och tillsyn. Dagens avgiftssystem är inte heller så konstruerat att det tar hänsyn till särskilt kostnadsdrivande verksamhet eller hur väl en verksamhetsutövare sköter sig. Brister i avgiftssystemet kan leda till diskrepans mellan tilldelade resurser i förhållande till kostnaderna för den prövning och tillsyn som genomförs och det behov av tillsyn som myndigheterna ska identifiera enligt 1 kap. 6 § miljötillsynsförordningen (2011:13). Detta kan leda till att myndigheterna inte har möjlighet att lägga den tid som skulle behövas vid tillståndsprövningen eller att nivån på tillsyn blir lägre än vad som vore optimalt ur miljösynpunkt. I betänkandet Miljötillsyn och sanktioner – en tillsyn präglad av ansvar, respekt och enkelhet (SOU 2017:63) framförs att skillnaderna mellan myndigheternas kostnader och intäkter för miljötillsynen bör minska. Regeringen bedömer därför att det finns behov av att göra en samlad översyn av avgiftssystemet för prövning och tillsyn enligt miljöbalken.

Naturvårdsverket redovisade 2008, 2010 och 2012 tre olika regeringsuppdrag i fråga om avgifter för prövning och tillsyn av miljöfarliga verksamheter och vattenverksamheter. Uppdragen avsåg olika delar av avgiftssystemet. I uppdraget 2010 ingick att lämna förslag på hur rapportering och uppföljning av kostnader och intäkter för prövning och tillsyn av miljöfarliga verksamheter och vattenverksamheter kunde förbättras. Med utgångspunkt i de redovisade uppdragen genomfördes ändringar och 2015 skedde en stegvis höjning av avgifterna i FAPT genom att avgiftsbeloppen räknades upp med hjälp av Statistiska centralbyråns implicitindex. Samtidigt infördes också bestämmelser om redovisning av kostnader och intäkter (10 kap. FAPT).

Kemikalieinspektionen har fått i uppdrag (dnr M2020/00282/Ke) att ska se över avgifterna för bekämpningsmedel och allmänkemikalier och lämna förslag på nya avgifter samt hur över- och underskotten som ackumulerats över tid kan reduceras till noll. Av uppdraget framgår bl.a. att Statskontoret ska ges möjlighet att lämna synpunkter. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2020.

Sedan den 1 januari 2019 gäller att vattenverksamheter för produktion av vattenkraftsel som inte har moderna miljövillkor ska prövas i syfte att fastställa sådana villkor (11 kap. 27 § miljöbalken). Prövningsavgiften för sådana

prövningar kommer att ses över i särskild ordning (prop. 2017/18:243 s. 124 och 181).

Särskilt om avgifter för miljöfarlig verksamhet

Av Naturvårdsverkets redovisningar framgår att det finns anledning att se över och justera avgiftsnivåerna framförallt i fråga om miljöfarliga verksamheter så att dessa ligger rätt med hänsyn till kostnaderna för prövning och tillsyn för respektive bransch (bl.a. när det gäller företagens storlek och miljöpåverkan) i förhållande till kostnadsutvecklingen. En uppdaterad översyn är av särskild vikt för det fall ändringar föreslås i hur avgiftssystemet bör konstrueras.

Verksamheter som påverkas av EU-rättsliga krav, t.ex. genom att EU-rätten kräver att tillsynsbesök görs med en viss frekvens eller att särskilda krav ställs på tillståndsprövningen, kan medföra att myndigheterna får högre kostnader för prövning och tillsyn än vad som annars skulle vara fallet, exempel på sådana verksamheter är de s.k. industriutsläppsverksamheterna.

I dag tas en förhållandevis låg fast avgift ut för verksamheter som upphört att vara tillståndspliktiga, som omfattas av tillstånd efter ett föreläggande eller frivilligt har sökt tillstånd. De statliga avgifterna bör inte vara konstruerade så att t.ex. gamla tillstånd behålls bara för att en kommunal tillsynsavgift kan medföra en högre kostnad. Det kan finnas anledning att överväga om verksamheter som frivilligt sökt tillstånd ska omfattas av en engångsavgift för prövning och en årlig avgift för tillsyn.

Särskilt om avgifter för prövning och tillsyn av vattenverksamheter

Naturvårdsverkets tidigare redovisningar visar att nuvarande avgiftssystem för prövning och tillsyn av vattenverksamheter medför en lägre kostnadstäckning i jämförelse med prövning och tillsyn av miljöfarliga verksamheter. Avgiftssystemet medför dessutom förhållandevis höga administrativa kostnader för framförallt tillsynsmyndigheterna eftersom vattenverksamheter dels ska betala en prövningsavgift, dels en avgift baserad på handläggningstid för tillsyn. De uppdelade avgifterna innebär också att avgiftsintäkterna kan variera från år till år jämfört med en ordning där avgifterna består av en fast årlig schablonavgift.

När det gäller prövning av vattenverksamheter är avgiften för prövningen kopplad till projektets kostnader, som ska uppges av sökanden. Kostnaden kan därför komma att under- eller överskattas, vilket i sin tur kan påverka

avgiftsuttaget. Avgiften för länsstyrelsens tillsyn utgår från handläggningstid. Ett sådant avgiftssystem kan ge höga administrativa kostnader bl.a. då avgifter kommer att debiteras vid fler olika tillfällen. En avgift baseras på handläggningstid kan upplevas som oförutsägbar samtidigt kan det vara viktigt att det finns en motsvarande motprestation från tillsynsmyndigheten.

Närmare om uppdraget

Möjlighet att disponera avgiftsintäkter

En återkommande fråga är om myndigheternas verksamhet ska finansieras med anslag eller genom specialdestination av avgifter. Riksdagen fastställde 2011 riktlinjer för specialdestination av belastande avgifter (prop. 2010/11:40 s. 38, bet. 2010/11:KU14, rskr. 2010/11:177).

Statskontoret ska därför analysera om det finns sakliga skäl för dagens skillnader i fråga om myndigheternas möjlighet att disponera avgiftsintäkterna och om de i så fall fortsatt är giltiga eller om dispositionsrätten bör ändras eller införas i fler fall.

Relevanta allmänna principer för uttag av avgifter

Miljöbalken bygger på principen om att förorenaren ska betala, *Polluter Pays Principle*. Principen är internationellt vedertagen bl.a. genom artikel 191 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Det är den som förorsakar miljöstörningar som ska stå för kostnaden för de åtgärder som behövs för att förebygga eller avhjälpa skador och olägenheter. Kostnader för prövning och tillsyn ska därför kanaliseras till verksamhetsutövarna och inte det allmänna.

En annan viktig princip när det gäller avgifter är att en avgift ska motsvaras av *en tydlig motprestation* från det allmänna för att kunna betraktas som en avgift och inte en skatt (prop. 1997/98:45 del 1 s. 516 och skr. 2009/10:79 s. 21 f.). Avgifterna bör inte heller vara konkurrenssnedvridande (skr. 2009/10:79 s. 20).

För avgifterna enligt miljöbalken gäller vidare i huvudsak det ekonomiska målet *full kostnadstäckning*. Undantag finns för avgift för prövning av en ansökan om ett utvidgat godkännande för mindre användningsområde enligt artikel 51 eller 40.1 i förordning (EG) nr 1107/2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden där ett obestämt ekonomiskt mål gäller. Utgångspunkten bör vara att avgifterna ska täcka en myndighets kostnader för verksamhet enligt miljöbalken, främst prövningen och tillsynen. Däremot

ska inget överskott uppkomma (prop. 1997/98:45 del 1 s. 516 och 653 f. och skr. 2009/10:79 s. 20).

Avgifterna bör även vara *lättbegripliga och förutsebara*. Vidare bör avgifterna ge incitament till avsedda beteenden hos såväl myndigheterna som verksamhetsutövarna. Myndigheternas uttag av avgifter bör inte medföra höga administrativa kostnader för myndigheterna eller verksamhetsutövarna (skr. 2009/10:79 s. 20).

Övriga utgångspunkter

Genom 27 kap. 1 § miljöbalken har kommunerna fått ett generellt bemyndigande att besluta om avgifter för sin verksamhet. Kommunerna kan genom detta, med begränsning av bland annat självkostnadsprincipen i 2 kap. 10 § kommunallagen (2017:725), utforma avgifterna enligt lagen, de lokala förutsättningarna och ambitionerna. Det är regeringen som beslutar om de statliga avgifterna vilket innebär att länsstyrelserna inte kan påverka taxan på motsvarande sätt och anpassa avgifterna utifrån förutsättningarna i länet. Även om det kan anses önskvärt att det offentligas avgifter utformas enhetligt innebär detta emellertid inte att kommunala och statliga avgifter måste vara identiska. Det kan i sammanhanget nämnas att Sveriges Kommuner och Regioner ger stöd till kommunerna i deras arbete med sina taxor och bl.a. har publicerat ett förslag till en ny taxemodell – Behovsstyrd taxa inom miljöbalkens område – där tillsynsbehovet ligger till grund för avgiftens storlek.

Enligt 9 kap. 3 § FAPT kan en avgift sättas ned eller helt utgå i det enskilda fallet. Det kan dock övervägas om avgiftens storlek ska kunna påverkas av hur väl en verksamhetsutövare sköter sig. En nedsättning av avgiften med hänsyn till en verksamhetsutövares eget arbete kan skapa incitament för ökad miljöhänsyn och regelefterlevnad. Det förutsätter dock att detta kan mätas på ett effektivt sätt och att tillsynsbehovet sammantaget minskar på grund av en god egenkontroll och regelefterlevnad.

Statskontoret ska därför analysera om det nuvarande avgiftssystemet är ändamålsenligt och om avgiftssystemet kan utformas så att avgifterna kan anpassas över tid med hänsyn till kostnadsutvecklingen. Med ändamålsenlighet i avgiftssystemet avses i vilken utsträckning utformningen av avgifterna och användningen av dessa stämmer överens med relevanta allmänna principer för uttag av avgifter.

Ersättning från en statlig myndighet till en annan

Regeringen kan i ett ärende enligt 17 kap. miljöbalken besluta om skyldighet för sökanden att stå för berörda statliga myndigheters undersöknings-, övervaknings- och tillsynskostnader för den verksamhet som ansökan avser. Detta aktualiseras framförallt i samband med att regeringen prövar infrastrukturprojekt. Sökanden ska, enligt 7 kap. 11 § FAPT, svara för kostnaderna för myndigheters arbete i ett ärende som prövas av regeringen enligt 17 kap. 1, 3 eller 4 § miljöbalken. En mark- och miljödomstols arbete omfattas inte av ersättningsskyldigheten och inte heller en åtgärd som omfattas av en avgift enligt 2 kap. 1 § FAPT eller om kostnaderna kan täckas genom ersättning för rättegångskostnader enligt miljöbalken. En länsstyrelse som berörs av infrastrukturprojektet kan begära ersättning för att täcka sina kostnader. Om sökanden är en statlig myndighet kan regeringen således besluta om att sökanden ska ersätta en annan statlig myndighets kostnader. I praktiken blir det fråga om en överföring av statliga medel från en statlig myndighet till en annan. I samband med transaktionen uppstår administrativa kostnader.

Statskontoret ska därför analysera om denna ordning är lämplig och vid behov även lämna förslag som kan minska de administrativa kostnaderna och därmed underlätta överföringar mellan myndigheterna.

Rapportering och uppföljning

Naturvårdsverket, Domstolsverket, Havs- och vattenmyndigheten och Kammarkollegiet samt länsstyrelserna ska redovisa sina intäkter och kostnader för deltagande i prövning i första instans av miljöfarliga verksamheter och vattenverksamheter (10 kap. FAPT). Havs- och vattenmyndigheten har även rätt att få ersättning i deltagande i prövning i högre instans med det omfattas inte av redovisningskravet. Vidare ska länsstyrelserna redovisa sina intäkter och kostnader för prövning och tillsyn av miljöfarliga verksamheter och vattenverksamheter samt uppskatta kostnaderna för sådana nödvändiga tillsynsåtgärder som inte bedöms täckas av avgifterna enligt FAPT. Bestämmelserna infördes 2015.

Naturvårdsverket gör varje år en uppföljning av myndigheternas intäkter och kostnader. Av redovisningarna för 2017 och 2018 framgår att det finns behov av att utveckla modeller och redovisningssystem för att möjliggöra en korrekt beskrivning av intäkter, kostnader och behov (Redovisning av myndigheters intäkter och kostnader för prövning och tillsyn enligt miljöbalken 2017, dnr M2018/01123/ Me och 2018, dnr M2019/00931/Me).

Naturvårdsverket har framfört att redovisningskraven för länsstyrelserna i 10 kap. 3 och 4 §§ FAPT bör ses över eftersom dessa i nuvarande form försvårar jämförelser mellan kostnader för tillsyn och behov av tillsyn. Det bör även övervägas om det är möjligt att hålla isär avgifterna för prövning respektive tillsyn. En sådan uppdelning skulle förtydliga för verksamhetsutövare vad som ingår i prövnings- respektive tillsynsavgiften. Det skulle också förenkla redovisningen av kostnadstäckningsgraden för länsstyrelsernas tillsyn. Vidare skulle det underlätta bedömningen av eventuella behov av extra medel för prövning t.ex. i syfte att snabba på tillståndsprocesser eller för satsningar i fråga om tillsyn. En balans bör finnas mellan detaljerade redovisningskrav och den administrativa bördan för berörda aktörer.

Statskontoret ska därför analysera och vid behov lämna förslag på hur systemet för rapportering och uppföljning kan utformas för att skapa förutsättningar för att ge en mer korrekt och jämförbar beskrivning av intäkter, kostnader och tillsynsbehov. Statskontoret ska också analysera i vilken utsträckning det är möjligt att hålla isär avgifterna för prövning och tillsyn samt om det finns förutsättningarna för att redovisa kostnader och intäkter för prövning och tillsyn för verksamheter i olika branscher och olika ärendetyper.

Utförande av uppdraget

Ett centralt område i regeringens arbete med att förbättra företagens förutsättningar och stärka konkurrenskraften är förenkling (prop. 2019/20:1, utgiftsområde 24).

Av Statskontorets analys ska det framgå vilka ekonomiska och andra relevanta konsekvenser eventuella förslag har.

Naturvårdsverket ska göra en konsekvensanalys av sina förslag i enlighet med förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. Naturvårdsverket ska som underlag använda den analys av ekonomiska och andra konsekvenser som Statskontoret ska lämna.

Statskontoret ska samråda med Naturvårdsverket och Kemikalieinspektionen. Vidare ska Statskontoret inhämta synpunkter från Ekonomistyrningsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Kammarkollegiet, länsstyrelserna och andra berörda statliga myndigheter, Sveriges kommuner och regioner samt övriga berörda aktörer.

Naturvårdsverket ska i sin del av uppdraget, samråda med Havs- och vattenmyndigheten, Kemikalieinspektionen och länsstyrelserna. Vidare ska Naturvårdsverket inhämta synpunkter från övriga berörda centrala myndigheter, kommunerna genom Sveriges Kommuner och Regioner och övriga aktörer, i den mån det bedöms som relevant.

På regeringens vägnar

Amanda Lind

Marie Becker

Kopia till

Arbetsmarknadsdepartementet
Finansdepartement
Infrastrukturdepartementet
Justitiedepartementet
Kulturdepartementet
Näringsdepartementet
Socialdepartementet
Affärsverket svenska kraftnät
Boverket
Domstolsverket
Ekonomistyrningsverket
Folkhälsomyndigheten
Havs- och vattenmyndigheten
Kammarkollegiet
Läkemedelsverket
Länsstyrelserna, genom länsrådsgrupp 6
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
Riksantikvarieämbetet
Skogsstyrelsen
Socialstyrelsen
Statens energimyndighet
Statens jordbruksverk
Strålsäkerhetsmyndigheten
Sveriges Kommuner och Regioner

Bilaga 2

Genomförande av uppdraget

I denna bilaga redovisar vi hur vi har tagit oss an uppdragets tre huvudsakliga frågor:

- Är avgiftssystemets ändamålsenligt och hur kan avgifterna bättre följa kostnadsutvecklingen?
- Hur kan avgiftssystemet bli mer ändamålsenligt?
- Vad blir de ekonomiska och andra relevanta konsekvenserna av våra förslag?

Är avgiftssystemet ändamålsenligt och hur kan avgifterna bättre följa kostnadsutvecklingen?

I den första delen analyserar vi om avgiftssystemet enligt FAPT och förordningen (2013:63) om bekämpningsmedel är ändamålsenligt och om det finns behov av förändringar.

I vår bedömning om det finns ett sådant behov har två moment ingått. I det första momentet har vi undersökt hur väl tillsynsmyndigheternas avgifter för prövning och tillsyn stämmer överens med relevanta principer för att ta ut avgifter (kapitel 2) och om avgifterna följer kostnadsutvecklingen över tid (kapitel 3).

I det andra momentet har ingått att undersöka och bedöma fem i uppdraget utpekade aspekter kring avgiftssystemet (kapitel 4 och 5).

Intervjuer och dokumentstudier

Vi har använt oss av framför allt tre metoder för att bedöma om avgiftssystemet stämmer överens med relevanta principer: intervjuer, dokumentstudier och statistiska analyser.

Skälet till att vi i första hand använt intervjuer och inte enkäter eller fokusgrupper är att våra intervjufrågor är relativt tekniska samtidigt som antalet intervjuobjekt är ungefär tjugo. Vi bedömer att ungefär sex till tio centrala myndigheter är berörda. Antalet berörda länsstyrelser är betydligt

fler om vi skulle behöva intervjua samtliga 21. Men vi har bedömt att det är tillräckligt att intervjua åtta länsstyrelser: de länsstyrelser som är representerade i Miljöskyddsgruppen i Miljönätverket samt ytterligare två.

Eftersom uppdraget är relativt tekniskt komplicerat har vi intervjuat samtliga åtta länsstyrelser, Naturvårdsverket, Kemikalieinspektionen och Havs- och miljömyndigheten minst två gånger. De har också lämnat synpunkter på, och kompletterat, våra intervjuanteckningar.

Intervjuer, dokumentstudier och de statistiska analyserna har fyllt olika funktioner. Underlaget för vår analys av hur dagens avgiftssystem är utformat inom de aktuella tillsynsområdena har framför allt bestått av offentliga och myndighetsinterna dokument, verksamhetsstatistik och offentliga utredningar som beskriver tillsynsområdena och deras avgiftssystem. Detsamma gäller när vi har bedömt hur avgifterna följt kostnadsutvecklingen över tid.

Naturvårdsverket är en viktig källa till information. Myndigheten har ett allmänt vägledningsansvar i frågor som rör tillämpningen av 26 och 30 kapitlen i miljöbalken som rör tillsyn och miljösanktionsavgifter. Vi har exempelvis använt Naturvårdsverkets redovisning av myndigheters intäkter och kostnader 2019 för prövning och tillsyn enligt miljöbalken. Uppgifterna ligger bland annat till grund för vår statistiska analys av länsstyrelsernas och Kemikalieinspektionens kostnadstäckningsgrad inom de olika tillsynsområdena i FAPT respektive förordningen (2013:63) om bekämpningsmedel. Dessutom har myndigheten redovisat tre regeringsuppdrag under 2008, 2010 och 2012, där myndigheten belyser avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken ur olika perspektiv.

Vi har vidare använt oss av länsstyrelsernas interna dokument för att kunna beskriva deras avgifter och kostnader för tillsynsverksamheten.

För att analysera *om* avgiftssystemet behöver förändras och *hur* förändringar bör göras har vi undersökt vilka problem som redan har uppmärksammats och vad de inblandande aktörerna anser behöver åtgärdas. I Miljötillsynsutredningen och Naturvårdsverkets redovisningar av regeringsuppdrag finns flera förslag på olika förändringar i avgiftssystemet. Genom intervjuer med de inblandade aktörerna har vi fått en fördjupad förståelse för vilka utmaningar som finns i dagens avgiftssystem

och vilka förändringar som kan behövas för att systemet ska bli mer ändamålsenligt.

Vi har i första hand intervjuat företrädare för de centrala myndigheterna som ingår i Tillsyns- och föreskriftsrådet: Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Kemikalieinspektionen, Folkhälsomyndigheten, Statens jordbruksverk och Försvarsinspektören för hälsa och miljö. Vi har också intervjuat eller hämtat in särskild information från Ekonomistyrningsverket, Svenska Kraftnät, Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt, Sveriges kommuner och regioner och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

För att undersöka om avgiftssystemet kan utformas så att avgifterna bättre följer kostnadsutvecklingen över tid har vi använt kvantitativ metod. Skälet är att den data vi samlar in om avgifter och kostnadsutveckling är både omfattande och detaljerad. Vi har upprättat en databas över avgiftsbeloppens utveckling under perioden 1998–2020 för ett antal centrala klasser av avgifter vid miljöprövning och miljötillsyn.

Vi har även undersökt hur motparten, det vill säga verksamhetsutvecklarna uppfattar dagens avgiftssystem, och vilka eventuella förändringar de anser behöver genomföras. Vi har bland annat intervjuat företrädare för Svenskt Näringsliv, Näringslivets regelnämnd (NNR) och Lantbrukarnas Riksförbund (LRF). NNR samordnar näringslivets granskning av konsekvensanalyser av förslag till nya eller ändrade regler samt koordinerar näringslivets regelförbättrings-arbete på nationell nivå och EU-nivå. LRF är en partipolitiskt obunden intresse- och företagarorganisation för företagare inom jordbruk, skogsbruk, trädgårdsnäringen och andra företagare som har sin bas i landsbygden, till exempel landsbygdsturism, entreprenad och livsmedelsförädling.

Tidigt i arbetet har vi genomfört orienterande samtal med Naturvårdsverket och Kemikalieinspektionen. Vi presenterade även vårt uppdrag och våra planer på hur vi ska genomföra uppdraget vid ett möte för Tillsyns- och föreskriftsrådet i slutet av maj 2020 och för länsstyrelsernas Miljöskyddsgrupp i början av juni. Dessa samtal gav oss en överblick över området och uppslag på relevanta frågor att undersöka.

Hur kan avgiftssystemet bli mer ändamålsenligt?

I denna del har vi analyserat *hur* avgiftssystemet enligt FAPT kan förbättras för att bättre stämma överens med de allmänna principerna och bättre följa kostnadsutvecklingen över tid (kapitel 6). De övergripande frågorna som vi förhållit oss till är följande:

Vilka förändringar behöver göras i avgiftssystemet för att det bättre ska stämma överens med de relevanta principerna?

Hur kan avgiftssystemet bättre följa kostnadsutvecklingen över tid?

De förändringar som vi föreslår för avgiftssystemet bygger dels på de svar vi fått på dessa två frågor, dels på de bedömningar vi har gjort med anledning av de särskilda aspekter kring avgiftssystemet som vi har utrett i kapitel 2–5.

Vad blir de ekonomiska och andra relevanta konsekvenserna av våra förslag?

I denna del redovisar vi de ekonomiska och andra relevanta konsekvenser av våra förslag (kapitel 6). Vi bedömer konsekvenserna för regeringens arbete med att förbättra företagens förutsättningar och konkurrenskraft genom förenkling. I analysen koncentrerar vi oss på att besvara följande frågor:

- Vilka av Statskontorets förslag på åtgärder kan ge upphov till ökade respektive minskade kostnader?
- Vilka andra konsekvenser kan Statskontorets förslag få?

För att analysera denna del av uppdraget har vi bett berörda aktörer att bedöma dels vilka ekonomiska och andra konsekvenser våra förslag kan ha för deras egna verksamheter, dels för verksamhetsutövarna. För att genomföra analysen har vi konstruerat frågeformulär som respondenterna har besvarat. Det är Miljöskyddsgruppen i Miljönätverket som har besvarat frågorna för länsstyrelsernas räkning. Näringslivets regelnämnd, med stöd av Svenskt Näringsliv och LRF, har bedömt konsekvenserna utifrån verksamhetsutövarnas perspektiv.

Det finns särskilda utmaningar med att analysera framtida ekonomiska konsekvenser för våra förslag. Samtliga aktörer som har bidragit med sina kvalificerade uppskattningar om förslagens konsekvenser anser att det är en utmaning. Förslagen är av nödvändighet övergripande och kommer att konkretiseras först när de ska omsättas i författningsförslag av Naturvårdsverket för att kunna genomföras.

Bilaga 3

Bakgrund till avgiftsområdena i FAPT

Miljöfarlig verksamhet

Länsstyrelserna fakturerar de årliga prövnings- och tillsynsavgifterna. Avgifterna betalas in till statskassan på ett särskilt intäktskonto för samtliga A och B-verksamheter. Om tillsynen har överlåtits till kommunen fakturerar länsstyrelsen en mindre avgift, cirka 30 procent enligt kolumn K i FAPT.

En verksamhetsutövare behöver inte betala någon särskild avgift för tillståndsprövning av en verksamhet. Om verksamheten får tillstånd ingår prövningsavgiften i den årliga avgiften som verksamhetsutövaren därefter betalar. Den årliga avgiften inkluderar alltså både prövning och tillsyn.

Avgifterna har ursprungligen specificerats av regeringen i bilaga 2 till FAPT år 1998, men har senare ändrats flera gånger. Om länsstyrelserna överlåter tillsynsansvaret till en kommun tar staten ändå ut en årlig avgift som endast motsvarar prövningsavgiften (se betydelsen av tillägg K/L).

I tillsyn ingår bland annat tillsyn på plats, kontroll av inlämnade handlingar, uppföljning av tillståndsbeslut, uppföljning och återrapportering av EU-direktiv. Fysisk tillsyn sker enligt tillsynsplan, vanligtvis varje år.

Eftersom kommunerna själva bestämmer sina taxor kan samma typ av verksamhet få betala olika mycket beroende på i vilken kommun verksamheten ligger. Det förekommer också att kommuner tar en högre tillsynsavgift än vad länsstyrelsen kan ta enligt FAPT. Eftersom länsstyrelserna alltid tar ut en prövningsavgift kan ett företag få en totalt sett högre avgift om tillsynen har överlåtits till en kommun. Avgifterna skiljer sig åt beroende på om verksamheten är tillståndspliktig eller inte.[75]

[75] 2 kap. FAPT.

Avgifterna i FAPT ska täcka både direkta och indirekta kostnader för prövning och tillsyn. Tillsynen omfattar fler saker än bara fysisk tillsyn, till exempel att hantera miljörapporter och handläggning. Dessutom tillkommer så kallade overhead-kostnader för lokaler, utrustning och administrativa kostnader.

Av länsstyrelsernas avgiftsbeslut till verksamhetsutövarna framgår vilken avgiftskod i bilagan till FAPT som ligger till grund för verksamhetsutövarens avgift. När en länsstyrelse tar ut en avgift från en verksamhetsutövare rapporterar den in avgiftskoden till staten. Men länsstyrelsen ser aldrig avgifterna som intäkter, utan de går direkt till staten.

Vattenverksamhet

En avgift för prövning av en vattenverksamhet tas ut som en engångsavgift enligt schablon. Det är en engångsavgift som tas ut oavsett hur mycket resurser prövningen kräver, men avgiften bestäms med hänsyn till kostnaden för att genomföra de åtgärder som ansökan avser. Dessutom kan det tillkomma en tilläggsavgift. All tillståndsprövning utförs av Mark- och miljödomstolen, med undantag för markavvattning. Det är länsstyrelsen eller Mark- och miljödomstolen som prövar tillstånd för markavvattning.

Mindre omfattande vattenverksamheter behöver enligt FAPT inte tillstånd utan ska i stället anmälas till länsstyrelsen. Avgiften är 1 660 kronor.[76]

Regeringen beslutade i juni 2020 om en nationell plan för moderna miljövillkor för vattenkraften och ändringar i förordningen om vattenverksamheter. Syftet är att alla vattenkraftverk ska prövas systematiskt, till exempel genom att alla kraftverk i en älvsträcka kan prövas samtidigt med möjlighet att samordna beslutsunderlagen. Det ska, enligt regeringen, leda till en samordnad prövning samt till att prövningen blir enklare än i dag.

---

[76] 3 kap 12 § förordning (1998:840) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken, samt Länsstyrelsen i Stockholms webbsida https://www.lansstyrelsen.se/stockholm/miljo-och-vatten/vattenverksamhet/anmalan-om-vattenverksamhet.html, loggdatum 2020-09-01.

Det ska också leda till större miljönytta och lägre kostnader genom att åtgärder vidtas där de ger störst effekt.

Den som bedriver en tillståndspliktig verksamhet för produktion av vattenkraftsel ska se till att verksamheten har moderna miljövillkor. Den nationella planen är ett resultat av den nya lagstiftning som infördes genom propositionen Vattenmiljö och vattenkraft.[77]

Timavgift för tillsyn tas ut efter särskilt beslut av länsstyrelsen

Länsstyrelserna saknar fullständiga register över vattenverksamheter i Sverige. Många av de tusentals markavattningsföretag är vilande eller saknar kontaktpersoner. Enligt våra intervjuer med Havs- och vattenmyndigheten och länsstyrelserna är tillsynen över dessa vattenverksamheter av naturliga skäl i stort sett obefintlig. Det är av praktiska skäl inte möjligt att tillsyna ett så stort antal verksamheter.

Avgifterna för länsstyrelsernas tillsyn över vattenverksamheter ska därför endast betalas av verksamhetsutövarna efter särskilt beslut av länsstyrelsen. Tillsynsavgiften tas ut som en timavgift på 800 kronor. Länsstyrelserna bestämmer själva vilka verksamheter som ska tillsynas och när det ska ske.

Tillsynen kan också föranledas av klagomål mot en viss verksamhet, så kallad händelsestyrd tillsyn. Men verksamhetsutövaren ska inte betala tillsynsavgiften på 800 kronor i timmen för handläggningen för tillsyn som föranleds av ett klagomål som visar sig vara obefogat.

Regleringen av dammar ser annorlunda ut. Från och med 2016 tas en årlig tillsynsavgift ut för dammar som är klassificerade i dammsäkerhetsklass A, B och C, samt en timbaserad avgift om det behövs ytterligare tillsyn.

Den länsstyrelse som bedriver tillsyn över en klassificerad damm disponerar denna avgiftsintäkt, till skillnad mot den timbaserade avgiften som tas ut vid tillsyn av annan vattenverksamhet. Denna reglering infördes i miljöbalken 2014 enligt lag (2014:114) om ändring i miljöbalken samt i

[77] Prop. 2017/18:243, Vattenmiljö och vattenkraft.

tre förordningar. Regleringen berör dammar där ett dammhaveri kan leda till konsekvenser med betydelse från samhällelig synpunkt eller riskerar människoliv.

Anledningen till den särskilda regleringen är, enligt förarbetena till lagen, att verksamheten styrs av efterfrågan då dammarna är ojämnt fördelade över landet och länsstyrelser. Om avgiften disponeras av myndigheten och särredovisas i länsstyrelsernas årsredovisning innebär detta en säkerställd styrning och kontroll av verksamheten.[78]

Bekämpningsmedel

Om ett företag vill få en ansökan om godkännande prövad för växtskyddsmedel respektive biocidprodukter av Kemikalieinspektionen måste företaget betala en avgift för prövningen. Det gäller bland annat ansökningar om

- godkännande av ny produkt
- förnyat produktgodkännande
- ändringar i ett produktgodkännande
- dispens för att använda eller sälja ett växtskyddsmedel respektive biocidprodukter.

När en ansökan har kommit in till Kemikalieinspektionen får verksamhetsutövaren besked om vilken avgift som hen ska betala.[79]

Ansökningsavgift för verksamma ämnen i växtskyddsmedel respektive biocidprodukter

Om verksamhetsutövaren ansöker om ett nytt eller förnyat godkännande av ett verksamt ämne i växtskyddsmedel enligt EU:s växtskyddsmedelsförordning, och Kemikalieinspektionen är utsedd myndighet inom EU,

---

[78] Prop. 2013/14:38, *Dammsäkerhet,* s. 43.

[79] Kap. 2 och 4 förordning (2013:63) om bekämpningsmedelsavgifter, samt http://www.kemi.se, loggdatum 2020-09-08.

måste verksamhetsutövaren betala en avgift till Kemikalieinspektionen för att få sitt dokumentationsunderlag för ämnet utvärderat.

Om verksamhetsutövaren ansöker om prövning att få ett ämne i en biocidprodukt eller ytterligare en produkttyp godkänd ska verksamhetsutövaren skicka ansökan till europeiska kemikaliemyndigheten Echa. Om Kemikalieinspektionen är utsedd av Echa att utföra prövningen måste verksamhetsutövaren betala en avgift för detta till Kemikalieinspektionen.[80]

Det finns olika ansökningsavgifter för olika ärendekategorier respektive ärendetyper.

Årsavgift för bekämpningsmedel

Om verksamhetsutövaren har fått ett bekämpningsmedel godkänt ska verksamhetsutövaren betala en årsavgift så länge godkännandet gäller. En årsavgift ska också betalas om verksamhetsutövaren har fått ett parallellhandelstillstånd för ett växtskyddsmedel eller en biocidprodukt. Avgiften är lägst 2 000 kronor och högst 400 000 kronor.

Kemikalieinspektionen skickar i början av varje år ut ett redovisningsunderlag med information till verksamhetsutvecklarna om att de ska redovisa värdet av försäljningen av bekämpningsmedel under det föregående året. Uppgifter om försäljningsvärdet för kemiska respektive biologiska växtskyddsmedel och biocidprodukter ska redovisas var för sig. Baserat på redovisningen skickar Kemikalieinspektionen sedan ut ett beslut om årsavgift tillsammans med en faktura. Det finns olika årsavgifter för olika typer av produkter beroende på om produkten är kemisk eller biologisk.

Verksamhetsutövare som anmäler kemiska produkter till produktregistret ska betala den så kallade kemikalieavgiften. En verksamhetsutövare ska

[80] Kap. 2 och 4 förordning (2013:63) om bekämpningsmedelsavgifter, samt http://www.kemi.se, loggdatum 2020-09-08.

inte betala både en årsavgift för bekämpningsmedel och en kemikalieavgift till produktregistret för en och samma produkt.[81]

[81] Kap. 8 förordning (2013:63) om bekämpningsmedelsavgifter, samt http://www.kemi.se, loggdatum 2020-09-08.

Bilaga 4

Utvecklingen av avgiftsregleringen 1998–2020, samt fördelningen av belopp 1998 och 2020

Regleringen av de avgifter som vi har utrett slogs ursprungligen fast i förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken, FAPT. FAPT var från början en samlad förordning, i den bemärkelsen att den samtidigt reglerade både de så kallade verksamhetskoderna som avskilde reglerade ekonomiska verksamhetstyper och de avgiftsbelopp som utövare av verksamhetstyperna blev skyldiga att betala. Detsamma gäller för den konsoliderade versionen av FAPT från 2020.

Vi har dock sett att överblickbarheten delvis har satts ur spel under åren mellan 1998 och 2020, på ett sätt som gör det svårt att spåra avgifternas utveckling. Det har hänt genom att flera andra grundläggande förordningar än FAPT används för att reglera avgiftssystemet. Det beror också på att både FAPT och de andra grundläggande förordningarna har följts av en stor mängd ändringsförordningar som ibland har ändrat verksamhetskoder och ibland avgiftsbelopp, men som mer sällan har gjort detta samtidigt.

Historiken kan delas upp i fyra olika faser, som vi här redogör för i syfte att tydliggöra problemet med att följa avgiftsbelopp för jämförbara verksamheter över en längre tid, samt för att stärka vår argumentation för att uppdateringarna behöver vara mer koordinerade framöver.

Den första fasen (1998–2007) innefattar endast ett fåtal ändringsförordningar som gäller enstaka avgiftsbelopp, vilket har gett stabilitet i regleringen. Under denna fas är det enkelt att redogöra för vilka verksamheter regleras och vilka avgifter dess utövare betalar över åren.

Den andra fasen (2008–2013) inträffade när verksamhetskoderna från 1998 sattes ur spel av förordningen (2007:674). Den nya förordningen från 2007 hänvisar inte till FAPT, utan till en annan tidigare reglering, förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

(FMH).[82] En stor del av de nya verksamhetskoderna kopplas dock samman med nya belopp i förordningen (2008:692) om ändringar i FAPT.

Den tredje fasen (2013–2017) inträffar när verksamhetskoderna återigen ändrades av en ny förordning, miljöprövningsförordningen (2013:251). Miljöprövningsförordningen (MPF) reglerar inte några nya belopp. Dessa belopp regleras i FAPT, vilket dock för med sig att den som vill förstå hur beloppen utvecklats över tid nu får beakta två förordningar. I en del fall har vi kunnat fastslå att belopp tas över från tidigare förordningar, vid jämförbart fortsatta verksamheter. Nya belopp träder dock i kraft först två år senare, dels genom förordningen (2015:20), som hänvisar till FMH, dels genom förordningen (2015:154), som i sin tur hänvisar till MPF.

Den fjärde fasen (2017 till 2020) initierades av en ändringsförordning i MPF, förordningen (2016:1188). Regleringen blev inte mer svåröverskådlig per automatik, men förordningen är ännu ett exempel på hur koder och belopp inte ändras samtidigt. Beloppen omregleras delvis av förordningarna (2016:1195) och (2018:1459), båda ändringsförordningar i FAPT.

Vår redovisning av historiken är inte fullständig, eftersom ändringsförordningarna i FAPT, FMH och MPF är 56, 77 respektive 11 till antal.[83] Som vi noterar i kapitel 3 av rapporten så kan inte framtida ändringsförordningar bli färre. Men vi anser dock att den växande komplexiteten i regleringen kan avhjälpas genom att framtida ändringsförordningar blir mer regelbundna, koordinerade och systematiska.

Fördelningen av belopp 1998 och 2020

Vår analys av avgiftsbeloppens utveckling i förhållande till kostnader samt deras principenlighet i kapitel 3 grundar sig på en databas som vi upprättat

---

[82] Den nya förordningen hänvisar alltså inte till de verksamhetskoder som ursprungligen stadgats i FAPT (1998:840), utan till koder som fastslagits i FMH. I Regeringskansliets rättsdatabaser (http://rkrattsbaser.gov.se/sfsr) tas dock den nya förordningen upp som en ändringsförordning till just FAPT.

[83] Regeringskansliets rättsdatabaser, http://rkrattsbaser.gov.se/sfsr, slagningar gjorda 2020-07-29. Notera att även avgiftsförordningen (1992:191) har följts upp av ändringsförordningar vid 23 tillfällen under perioden 1992–2020.

över avgifternas utveckling. Här ger vi typexempel på avgiftsbelagda verksamheter per beloppsklass, med fokus på läget år 1998 och år 2020. Vi gör detta för att uppdragsenligt kunna bedöma hur avgifterna utvecklas i förhållande till kostnaderna samt i förhållande till relevanta principer, till följd av de övergripande regeländringarna som vi redogör för ovan.

Varje verksamhetstyp i FAPT kopplas ihop med ett avgiftsbelopp som gäller statens avgiftsuttag när länsstyrelsen ansvarar för tillsynen och ett avgiftsbelopp som gäller statens avgiftsuttag när tillsynen är överlåten till en kommun. Vi håller oss här till avgiftsbeloppen när kommunerna ansvarar för tillsynen (vilket då motsvarar en rensad statlig prövningsavgift). Vi rapporterar också mellanskillnaden mellan beloppen när länsstyrelserna respektive kommunerna ansvarar för tillsynen (vilket då motsvarar en rensad statlig tillsynsavgift).

Fördelningen av belopp år 1998 redogörs för nedan i tabell B-1. Endast de lägsta, mellersta och högsta beloppsklasserna beskrivs i tabellerna här. Överlag kan vi se att högre avgifter tas ut vid större produktion samt vid behandling av farligt avfall. Produktion får högre avgifter även när den sker i känsliga naturområden, till exempel i de fjällområden som skyddas av miljöbalkens 4 kap. 5 §. Detta gäller både avgifterna vid prövning och vid tillsyn, men avgiften för tillsyn är oftast betydligt högre.

Tabell B-1. De lägsta, mellersta och högsta klasserna av avgifter vid prövning och tillsyn av miljöfarlig verksamhet, 1998.

Exempel på miljöfarlig verksamhet som är tillståndspliktig enligt 9 kap. 6 § miljöbalken	Avgifts-beloppet i FAPT, prövning	Avgifts-beloppet i FAPT, tillsyn	Antal verk-samheter med beloppet
• Varmförzinkning med upp-samling och filter, årsbruk av zink max 100 ton	800	1 600	3
• Jordbruk med anläggn. för djur (> 200 djur)	1 300	1 700	2
• Utvinning av råolja/naturgas på land	1 800	3 400	10
• Utvinning av råolja/naturgas i skyddade fjällområden	8 800	16 200	78
• Anläggn. prod. asbest	18 000	34 000	44
• Utvinning eller provborrning, uran-/toriummalm	66 000	121 000	11
• Anläggn. förbränn. farligt avf., tillf. mängd > 25 000 ton/år	87 000	163 000	6

Källa**:** SFS (1998:940), bilagorna 1–2. Ett fåtal belopp lägre än minimum gäller täkter. Prövning avser avgiften som tas ut av staten när kommuner (K) har tillsynen enligt FAPT. Tillsyn avser mellanskillnaden mellan statens avgifter när länsstyrelsen (L) och kommunen (K) har tillsynen.

Situationerna för 1998 och 2020 kan med fördel jämföras med varandra, även om vi har konstaterat att regleringen ändras för osystematiskt mellan dessa år för att sammanhängande tidsserier har gått att konstruera eller följa över tid. Situationen år 2020 åskådliggörs i tabell B-2 nedan.

Tabell B-2. Lägsta, mellersta och högsta klasser av avgifter vid prövning och tillsyn av miljöfarlig verksamhet, 2020.

Exempel på miljöfarlig verksamhet som är tillståndspliktig enligt 9 kap. 6 § miljöbalken	Avgifts-beloppet enl. FAPT, prövning	Avgifts-beloppet enl. FAPT, tillsyn	Antal verk-samheter med beloppet
• Varmförzinkning med uppsamling och filter, årsbruk av zink max 100 ton	1 200	2 400	2
• Jordbruk med nötkreatur el. motsv., > 400 djur	1 950	2 550	2
• Utvinning av råolja/ naturgas på land	2 700	5 100	18
• Utvinning av råolja/ naturgas i skyddade fjällområden	13 200	24 300	99
• Anläggn. prod. asbest	27 000	51 000	69
• Tillverkning av växt-skyddsmedel el. biocider, > 1 000 ton/år	78 000	147 000	24
• Utvinning i gruva av uran eller torium	99 000	181 500	13
• Anläggn. förbränn. farligt avf., tillf. mängd > 25 000 ton/år	130 500	244 500	6

Källor: SFS (1998:899); SFS (1998:940); SFS (2001:749); SFS (2005:100); SFS (2007: 674); SFS (2008:692); SFS (2013:251); SFS (2015:20); SFS (2015:154); SFS (2016:1188); SFS (2016:1195); SFS (2018:1459). Ett fåtal belopp lägre än minimum gäller täkter. Prövning avser avgiften som tas ut av staten när kommuner (K) har tillsynen enligt FAPT. Tillsyn avser mellanskillnaden mellan statens avgifter när länsstyrelsen (L) och kommunen (K) har tillsynen.

Relativt storskalig och starkt miljöpåverkande produktion ger alltjämt högre avgifter år 2020. Högre avgifter tas ut även nu vid större produktionsvolym eller till exempel vid brist på omhändertaget utsläpp. Högre avgifter tas också ut vid efterbehandling av avfall istället för deponering, och vid behandling av farligt avfall. Även produktion i känsliga naturområden ger alltjämt högre avgifter. Flera nya verksamheter har tillkommit, bland annat för olika typer av efterbehandling och återvinning av avfall.

Vi kan se att beloppen allmänt sett har höjts mellan åren. Beloppen är högre 2020 än 1998 för både de lägsta och de högsta klasserna. Beloppen har också ökat även i de mellersta klasserna. Både avgifterna vid prövning och vid tillsyn har genomgått denna utveckling över tid, men avgiften för tillsyn är fortfarande oftast betydligt högre år 2020 än prövningsavgiften.

Såsom vi har poängterat i kapitel 3 är det dock så att förändringarna mellan 1998 och 2020 främst avspeglar främst resultaten av den enda större omgången av uppräkningar som ägde rum mellan 2013 och 2015. Nästan inga höjningar ägde rum mellan 2015 och 2020. Avgiftsbeloppen har alltså inte hängt med i kostnadsutvecklingen på senare år, vilket talar för uppräkningen behöver ske mer systematiskt framöver.